

COLONNE, G.

HISTORIA
TROIANA

1486

man.

1487

C705

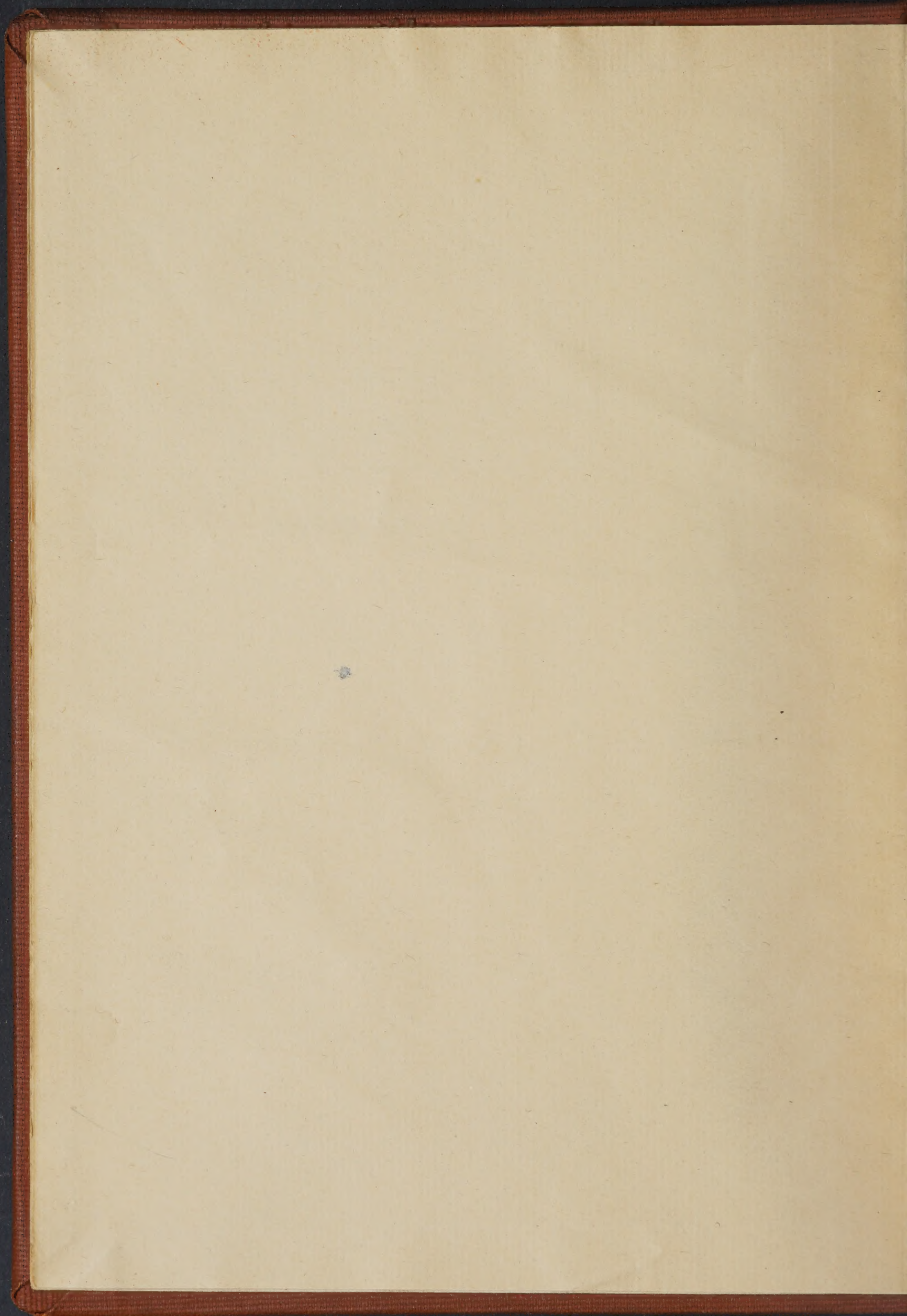
R.B.

62624

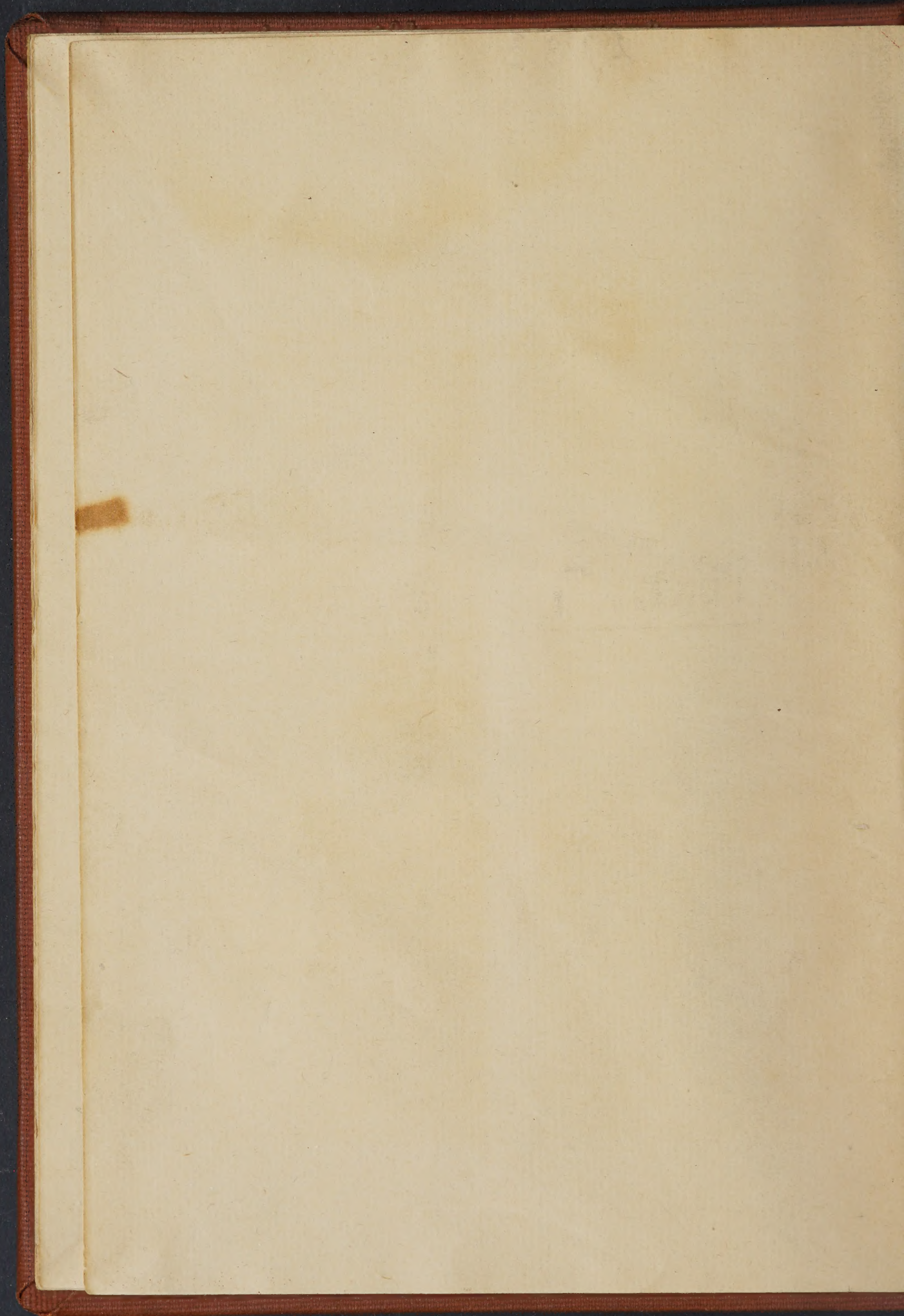

**Historia Troiana
Guidonis.**

COLONNE, G.
HISTORIA TROIANA.

1486

Prologus historie Troiane

Incipit prologus super historia destructōis Troie. composita per iudicē Guīdonē de columna messanensem

Incet coti

die vetera recentib⁹
obruant. nōnulla tamē
iam dudū vetera
precesserunt que sic

sui magnitudine viuaci sunt digna
mēoria. ut nec ea cecis morib⁹ vetus
tas abolere p̄ualeat. nec exacti tempo
ris antiqua curricula sopita taciturni
tate pcludant. Eligent enī in illis pre
gestoz magnitudine p̄tinuata recor
dia. dū preteritorum in posteros ser
mo dirigitur et antiquoz scripta fid
liū conseruatricia premissorum. pre
terita velut presentia representant. Et
viris strennuis. q̄s longa mūdi etas
iam dudū per mortem absorbuit. per
librozū vigiles lectiōes ac si viuerent
spiritū imaginarie vtutis infundūt
Troiane igit vrbis excidium nulla
dignū est longevi tēpis vetustate de
tergi. ut p̄tinuis recordijs successorū
floreret in mentibus multoz scriben
tiū calam⁹ fideli scriptura depinxit
Nonnulli enī iā isti⁹ historie poetice
alludendo veritatē ip̄ius in figurata
p̄menta quibusdā fictionibus trans
p̄serunt. ut non vera que scripserūt
viderent̄ audientib⁹ perscripsisse sed
potius fabulosa. Inter q̄s suis die
bus maxie auctoritatis homer⁹ apd
grecos eius historie purā et simplicē
veritatē in versuta pestigia variauit
fingens multa q̄ nō fuerunt. et q̄ fue
runt aliter trāsfornādo. Introduxit
enim deos. quos coluit antiq̄ gentili
tas ipugnasset troianos. Et cum eis

fuisse velut viuentes homines debella
tos. Cui⁹ errorē postmodum poete
curiosius insecuti. ut darent intelligi
non solū homeruz fuisse fictionū au
torē multa deludia scribere presum
pserunt in libris eoz. Unde Quidi⁹
sulmonensis p̄digo stilo in multis li
bris suis vtrunq̄ cōtexuit. Ad didit
enī multa cōmenta commentis inter
mixtum. veritatem etiā non obmit
tēs. Virgili⁹ etiā in ope suo eneidos
licet sp̄ p̄ maiori parte gesta troiano
rum cuz de eis tetigit sub veritatis lu
ce narrauit. Ab homeri tamē fictiōi
bus noluit in aliquib⁹ abstinere. S³
ut fideliz ipsius historie vera scribē
tiū scripta apud occidentales omni
tpe futuro vigeant successiue ad vti
litatē eozum precipue qui grammā
ticā legunt. ut separare sciant verum
a falso de his que de dicta historia in
libris grāmaticalib⁹ sunt scripta Ea
que p̄ ditem grecum et p̄brigium da
retez. qui tempe Troiani belli conti
nue in eozum exercitiis fuisse presen
tes et horū que videre fuerunt fidelissi
mi relatores. In presentem libellum
per mei iudicem Guīdonē de colūna
messana transsumpta legentur. pro
ut in duobus libris eoz inscriptum
quali vna vocis p̄sonantia inuētuz
est athenis. Quāq̄z autez hos libel
los quidam romanus Corneli⁹ no
mine Salustij magni nepos in lati
nā trāsserre curauerit. Tū duz labo
raret nimīū breuis eē. particularia hi
storie ipsi⁹ q̄ magis possunt allicere
animos auditoroz p̄ nimia breuitate
indecenter omisit. In hac igit se
rie libelli totum inueniet̄ inscriptum
q̄d de tota historia vniuersalr et par
culariter gestuz fuit Que fuit origo
inimicitiarū et scandali que aduers⁹

Inductio iasonis

phagios greciā concitauit. vt appellatione grecienō magna grecia Italia vtz vt voluerūt nonnulli debeat pprehendi. dicentes aduersus Troianos ⁊ magnā greciam. idē Italiā quā appellam⁹ hodie romanā cōfluisse cum parua grecia scilicet sola licet paucis alijs sibi adiūctis venerit expugnatura Troianos. putipius historie series p ea q̄ infra legent aptius demon strabit. Sic ergo successiue describet in ipsa quot ⁊ qui reges ⁊ qui duces grecoꝝ armata manu. ⁊ quot nauib⁹ se in predictū exercitum ptulerunt. quibus armorū insignijs vsi sunt. Qui reges ⁊ duces i Troiane vrbis defensionē aduenerūt Quāto tpe fuerit ptractata victoria Quoties bellatū extitit. Et q̄ anno Quis in bello ceciderit. cui⁹ ictu. De quib⁹ oībus p maiori pte Corneli⁹ nihil dixit. Superst ergo vt ad ei⁹ narratōis seriē accedat.

Incipit liber prim⁹ de Isoleo rege thesalie inducēte Iasonē vt se cōferat ad aureū velus habendū.

Regno the

salie de p̄dictis pertinentijs romanie. cui⁹ incole

mirmidones dicti sūt. qđ nos hodie vulgari denominatione salonicū appellam⁹. regnabat tūc t̄pis rex qđam iustus ⁊ nobilis nomine Isoleus cū eius consorte thetide nuncupata. ex quorum matrimonio pcessit vir ille tā fortis tam animosus tā strennu⁹ denotatus achilles. Idos mirmidones illi qui dicere voluerūt magnā greciā id est Italiā in troianorum exercitiū aduenisse apulinos eē dixerūt

Sens quedā vitz que in regni sicilie fimbribus habitabat constituta. Unde puincia illa apulium dicta est. et ciuitas thetis q̄ in ipsa puincia sita est a predicta thetide nomē asserūt assumpsisse. Sed dicentes sic perhibentur errare. cū mirmidones habitatores thesalie nuncupentur. quoz dñs post obitū regis pelei patris sui nat⁹ achilles in troiano bello mltis cū eis miracula bellicosa pegit Sicut deus testatur Quidi⁹ eozū originem fabulose pmentans Dixit enī hos mirmidones i. xiiij. metbamoꝝphoseos fuisse formicas. ad preces regis Thesalie dñs p̄rectas i hoīes transformatas dñi dieb⁹ illis totum vulg⁹ regni thesalie incūbente quadā letifera infirmitate finalit decessisset solo illo rege supstite. Qui dū in quodam nemore iuxta radices cuiusdā arboris adhesisset inspectis ibidē innumerabiliū formicarū discurrentib⁹ aciebus in homies redigi suppliciter postulauit. Et in legenda beati Iohannis ap̄li mirmidones habitatores eē thesalie. in qua idē apostolus aliquādiu moram traxit aperte monstrat. Idūc autem regem. Isoleum describit historia quendā habuisse fratrem Esonem nomie sibi ex vtroq; parente cōiunctum ⁊ eo in etate maiorem Qui dum lōgeue etatis senio grauaret se ipsum vir regere poterat. Et ideo regni thesalie gubernaculis inuit⁹ ⁊ lōga senectute confract⁹ renunciavit et cessit regni modramini Isoleo fratri suo. Idoſt cui⁹ Isolei regimen eson legitur per tempa longa vixisse. ita vt eo multa senectute defecto. eius oculi caligarent. et eius vigor corpore⁹ pre nimia tabesceret senectute. Quem dixit idē p̄dictus Quidi⁹ i eodē libro

Instructio Jasonis

metamorphoseos postmodū in iu-
uētutis flores et iuueniles poñas re-
nouatū. ita q̄ de senili vmbra factus
annicul⁹ medicinali cura et artificiosa
v̄tute medee. de qua medea infra pri-
me habend⁹ est sermo. Et hoc igit̄
esone supererat quidā natus Jason
nomine vir fortis et strēnuus. et iuue-
nis nimīū speciosus. modest⁹. larg⁹
affabilis. tractabilis. pius. et oī morū
venustate chorusc⁹. Hūc thesalie pri-
mates et nobiles hūc plebei tenere di-
lectionis affectu pro suarū virtutum
excellētia sunt āpleri non minus q̄z
regē peleum venerantes. Erat et idēz
Jason nō min⁹ obediēs regi patrio
q̄z esset pri si regeret. nec erat molest⁹
illi sed oī subiectione deuotus licet pe-
leus sceptro thesalie potiret. Eadē igit̄
relatione non sibi rex. Iphedeus re-
spondebat. quē licet signis extrinsecis
eum sibi carum esse monstraret arde-
bat tamē et fluctuabat intrinsecus ne
in v̄tute sua et in tanta affectione suo-
rū. quāz sui erga ipsum habebāt. Ja-
son eū thesalie regni dominio spolia-
ret. Longe igit̄ in mente secum serua-
uit ardozē. quē sagaci studio tegere.
ne actu aliq̄ publicat⁹ euagari possz
extrinsecus. diu per fatigabilem tole-
rātiā ēconat⁹. Quare mltā inq̄siuit
in corde suo viarū ymaginata ppo-
sita. q̄bus posset Jasonē perdere abs-
q̄z sui suggillatione pudoris. Tās-
dēdere mirabili dieb⁹ ill⁹ p plurima
mundi loca loquar fama aurib⁹ plu-
rimorum intonuit q̄ in quadam in-
sula dicta colcos vltra regni Troia-
ni pfinia versus orientālē plagā qui-
dam aries habebat. cui⁹ vellus erat
aureū vt fame preconīū perhibebat.
In hac igit̄ insula regnare dicebat

rex quidā Detes nomine vir potens
et diues sed etate puectus. Hunc
aurei velleris arietē describit historia
custoditū fuisse mirabili cura et stu-
dio dei martis. cui⁹ i custodia boues
q̄dā deputati fuissent v̄retes flāmas
ex ore vomentes. Si quis igitur hūc
aurei velleris arietē optaret habere
cum his bobus necesse habebat inire
certamen. et si eoz victoria potiretur
oportere eū boues ip̄os deuictos iug-
go subijcere et eos p̄pellere aratro ter-
rā v̄tere in qua erant. Hē deuictis
bobus ip̄is et arare coactis iterū ne-
cesse habebat in quēdā draconē squa-
mis horridū et flāmas igneas exalā-
tem irruere. ipsumq̄ bello cū ip̄o cō-
misso perimere. et eo perēpto dentes a
faucib⁹ ei⁹ euellere et euulsos serere i
predictam terram a bobus aratam.
Ex huius agri semine seges mirabil⁹
pullulabat. Hāc ex draconis dentib⁹
statiz quidā armati milites nascebā-
tur fraternū bellū inter se illico com-
mittētes q̄ se per mutua vulnera p̄-
mebāt. Iphedeus ergo piculosa disci-
mina et nō palios tramites poterat
p̄dictū aureū vell⁹ haberi ac oīb⁹ vo-
lētib⁹ p̄dicta subire certamīa rex De-
tes liberuz faciebat aditum exhiberi.
Quāq̄z enī sic de aurei velleris ari-
ete dictaret historia. asserentes tamē
vera de eo aliter sūt testati. Dixerunt
enī regem Detem cum ulz thesauri
magni possedisse et possessū custodie
traditū memorate. p incantationum
tñ figmenta et artes mathematicas
p̄stitutas. Hui⁹ enī thesauri cumu-
lū per mundanam ingluuiē et auari-
cie cupiditatē que omniū malorum
est mater mlti strēnuū sibi querere vo-
luerūt sed impugnantib⁹ incantatio

Inductio iasonis

num noxijs nō thesauri cōpendia. s; finalis sibi necis dispendia q̄siuerunt

Et igit̄ de aureo vellere ad reges Iphileū fama peruenit tāto discrimi-
ne quesituro. statim curiosū ad illud
erexit animū diligenter attendens q̄
tutiori via ⁊ sine sui pudoris labeno
posset tradere Iasonē facilius ad p̄-
dendū. Assumpsit ergo propositum
qualiter Iasonē hortaretur vt in sue
virtutis strennuitate iuueniliter cōfi-
dens ad aurei velleris questū volun-
tarie se p̄ferret. Decreuit ergo in cele-
briori ciuitate Theſalie ſolemne cu-
riam celebrare. in qua multitudine ba-
ronū et militum non modica p̄flue-
te curia ip̄a triduo p̄durauit. Tertia
die rex Iphileus vocatū ad se Iasonē
in presentia dictorū nobiliū sic allocu-
tus est dicens. Satis quidem glori-
or care nepos de dñio regni Theſa-
lie tam excelsi. sed multo poti⁹ me re-
puto gloriosū de tanti strennuitate ⁊
habilitate nepotis. cū tue virtutis ex-
cellentia vicine prouincie ip̄i⁹ facti
testificatione cognoscāt. ⁊ ea fama vi-
loqua relatione p̄tinua predicet in re-
motis. Es enī Theſalonicēſis regni
⁊ mei potius honor et gloria. cum te
saluo regnū theſalie timeatur ab om-
nibus. ⁊ te vigente null⁹ apparere au-
deat inimicus Iphidoro vtūis tue glo-
ria i sublimi me poneret si aureū vl-
lus qđ Deus regis pōna tenet inclu-
sum te potente in regni mei claustra
posset adduci. qđ p̄ te nō ambigo ſa-
tis de facili fieri posse. si laboris ani-
mū aiōſus assumeres. et orōnis mee
precepta non obduceres exequenda.
Queli p̄ficienda decreueris. tibi ſin-
gula viatica necessaria parabunt in
apparatu maxio ⁊ comitiua multorū

q̄s de meliorib⁹ regni duxeris eligen-
dos. Acq̄ſce g⁹ v̄bis meis ⁊ hoz mā-
datoz meoz opariū te exhibeas gra-
tiosū. vt in p̄spectu meo decetero ma-
ioris delectionis appareas. Et de tue
ſtrennuitatis fama leteris ad maiores
apices sublimari. nec erit exp̄sa ma-
gne tue vtilitatis p̄p̄dio efficac labor
tu⁹. Nā veris pollicitatiōib⁹ et nō fi-
ctis te certū efficio q̄ me deficiēte te be-
redē futurū in regno theſalie statuā.
me viuēte nō min⁹ mei p̄ſius regni
dominio poteris. Intellectis igit̄ a
Iasone oib⁹ ⁊ ſingulis q̄ in tantorū
presentia circumſtantū rex Iphileus
p̄tulit gaudio exbilaratus est multo
nō attendens inſidiosas regis aſtuti-
as ⁊ ei⁹ dolositatis latebras n̄ aduer-
tens. Ratus q̄ dixerat de pure regis
p̄ſcientie cellula proceſſiſſe. potius in
ſui honoris incrementa ſublimia q̄z
in ſue detrimenta p̄ſone vergere. Cō-
fiſus ergo de ſue ſtrennuitatis auda-
cia. nec reputās ip̄oſſibile ſibi eſſe qđ
regis fallax auditas expoſcebat. re-
gis mandatis ſe p̄nū gratanter exhi-
buit. Et ſe iſallibilē impleturū expo-
ſita cū omni deuotione promiſit. Le-
tificatus igit̄ Iphile⁹ ad grata ſui re-
ſponſa nepotis ſui indite curie finē
impoſuit. appetens ereq̄ vota ſua p̄-
p̄miſſa predicta. quibus votis fortu-
nam alludere iaz preſenſit. Conſi-
derans ergo q̄ colcos iſula mari cir-
cūdata adiri nō poterat niſi cū naui-
galibus aptis ad maris diſcrimīa ſu-
ſtinēda. iuſſit ad ſe vocare ex regni the-
ſalie p̄tib⁹ quendam fabrum virū
ſubtilē in arte ſua Argum nomine li-
gnoz artificij cum multa diſcretionē
vigentē. Qui ad regis iuſſum mure
magnitudinis q̄ndā nauim in mltā

Inductio jasonis

congerie lignorum extruxit que de sui actoris nomine proprio vocata est argo. Hanc quodam asserere voluerunt primam nauim fuisse. quam primo velis institutis adire loca remota presumptit. Et ideo qualibet nauim magnam que trans mare maria velis dicitur eleuatis argon gramatici vocauerunt. Idcirco igitur nauis predicta et immissis in eam singulis abundanter quam causa nauigationis exposcit multi nobiles de thesalia multa strennuitate conspiciunt cum eodem Jasone ingrediunt in ipsam Inter quas fuit ille vir vere fortissimus et fortis hercules nuncupatur. nam ut scripsere poetæ Ioue et Almena Amphitrionis prore. Hic est ille hercules de cuius incredibilibus actibus per multas mundi partes sermo dirigitur. Qui sua potentia infinitos gigantes suis temporibus interemit. et in vltimis propriis eleuatum intolerabili strictura fortissimum confregit antheum. Hic si credere dignum est intrepidus portas adiuuit inferni. et custodes eorum canem tricerberum violenta manu ab illis extraxit. quem tanta pulsione perdomuit ut mar defactus totus sui veneni spuma digesta. quam per vomitum multas mundi partes infecerit letiferum aconitis Sed quia suorum actuum longa narratio poetarum longa expectatio animos auditorum abstraxit ista de eo sufficiant tetigisse. cum et rei veritas in tantum de sua victoria acta per mundum miraculose diuulget. quam usque in hodiernum diem usque victor apparuit columne herculis testentur ad gades. Ad has columnas magnus Macedoni Alexander regis Philippi filius. qui et ipse de stirpe regum thesalie quem macedonia similiter dicitur fuit productus subiugando sibi mundum in manu forti legit per-

uenisse. Ultra quam non est locus habitabilis. cum ibi sit mare magnum oceanus videlicet quam angustum locum ibidem per medium gremium habitabiliter se ipsum infundens mediterraneum nobis ipsius mare constituit per intrinsecas mundi partes a nobis nauigabile ut videmus. Quod licet ab ipso loco infusionem recipiat effusum litoribus siccis clauditur In quibus ciuitas acon nostris potissimum mercepit nauigantes. Hunc locum angustum. a quo primum hoc mediterraneum mare dilabitur nostri hodie nauigantes strictum sibile nominant. Et locus ille in quo predictæ columnæ herculis sunt affixe dicitur sarraceica lingua saphis a quo non sufficit vltra ire Obiit ergo a rege Ideo Jason nauigandi licentia noua sulcat maria cum hercule et suis propliciis nauim noua. cuius vela dum secundum ventum imbunt. et eis inflat assilat loca thesalie cognita deserit valde cito et ad incognita maris loca citius dissilit velocissimo cursu suo. Multis itaque diebus ac noctibus nauigantibus illi sub ductu thesalici philoteis discretis notantibus stellarum cursum visibilibus existentibus iuxta polum maiorem visum videlicet et minoris quam nunquam occidunt cum angue vicinorum posita poetarum cum stellis illam quam nauigantes tramontanam appellant Idcirco dixerunt esse stellam extremam positam in causa visum minoris et maiorem visam nauigantes ipsi grecum nominant. et anguem dicunt esse magnum. de quibus visis maiori scilicet et minori Quidius in secundo libro metamorphoseos fabulose commentans dixit. Calistona et Erchadem filium suum has mutatos in visas Locant etiam hee stelle septentrionales cum sint septem iuxta arem. de

Applicatio grecorū

quib⁹ Juno sic dixit. *Neque honora-
tas sumo mea viscera celo. Uideritis
stellas illuc ubi circuli⁹ arem. Ultim⁹
inuoluit. spacioq⁹ breuissim⁹ ambit.
Et vos si lese tangit p̄temptus alum-
ne. Surgite ceruleo septe⁹ prohibete
triones. Nouerat enī philotes stella
rū cursus⁹ ⁊ motum. si aliquis est ill⁹
tanq⁹ ille qui nauigatōis erat multū
expertus. et iō aura secunda p̄flante
tamdiu recto remige nauigauit. do-
nec ad oras p̄bagias regni troiā vic⁹
p̄nētias noua nauis applicuit i por-
tum. s. q̄ tunc dicebatur ab incolis si-
meonta.*

De grecis applicantibus in-
pertinentias Troie. et de Lao-
medonta rege licenciāte Jaso-
nē et Hercule de locis illis

Nec autem

S maris fatigatōne lassati
ut puenerūt i terrā i ipas
descendere q̄nis causa sitienti aīmo
moliunt. Et descendentes ibidem re-
cētes aq̄s a fōtib⁹ hauriunt. Et ibi-
dem maioris refrigeratōis grā mo-
rā per dies aliquos statuerunt. Nō
ut incolis molestiā iſerre disponerēt.
Nec nociuis dispēdis eos ledere ali-
quaten⁹ attemperēt. Sed inuida fa-
toꝝ series. que semper quiete uiuen-
tibus est molesta. abiopinatis insidi-
is sine cā inimiciā ⁊ scandali cau-
sas traxit. Id propter quas tātē cladis
diffusa lues orbē terraz iſecerit. ut tot
reges ⁊ principes bellicosa nece succū-
berent. Et tanta ⁊ tal⁹ ciuitas qual⁹ ex-
titit magna ipa Troia v̄sa fuisset i ci-
nerem. tot viduatis mulierib⁹ uiris

suis. orbat⁹ parentib⁹. tot pueris et
tot puellis ⁊ demū iugo fuitutis ad-
dicis. Quāuis enī grecia inter tot
grandes angustias posita fuisset. ei⁹
tū victorie p̄coniū per tempora lōga
deleuit iniuria scilicet sue gentis. et ne-
ce ⁊ suorum exterminio meliorū. Sa-
ne si dijs tot mala grata fuerūt. p̄mor-
dialis causa tamē nulla tā leuis ani-
mos nō i merito p̄turbat humanos.
Ut p̄ culpa tātē acerbis p̄na me-
ruisset infligi. nisi benigne forsitā dice-
rēt. ut procedentis mali congeries ef-
set boni edificatio subsequētis. Cum
ab his malis p̄ Troie casum tātā bo-
na p̄cesserūt. ut ipsa Troia deleta in-
surrexerit cā. per quaz romana v̄bs
q̄ caput est v̄biuz per Troianos ex-
ules facta extitit vel p̄mota per Ene-
am scz et Ascanium natum eius di-
ctū Iulius. Et nonnullē alie propter
reap̄uincie perpetuum ex Troianis
receperūt incolatū. Qualis ē anglia
q̄ a bruto Troiano. v̄nō britania di-
cta est ⁊ legitur inhabitata. Item
q̄lis francia que post Troie casuz a
Grāco rege Eneē socio. q̄ iuxta renū
magnā condidit v̄bem. quā Fran-
ciam ex suo nōie. nec non ⁊ tatā eius
p̄uinciā appellauit inhabitata narra-
tur. Et veneciarū v̄bem inhabitauit
ille troianus athenoz. Inhabita-
tionis enī huiusmodi siciliāz legi-
mus nō expertem. que primo a rege
Sicano. q̄ in Siciliā a Troiana ci-
uitate magna puenit inhabitata d̄scri-
bit. Unde Sicania dicta fuit. Et eo
postmodū a Sicilia recedēte relicto
in Sicilia Siculo frē suo. Tū post-
modū Sicilia dicta est trāsmēauit i
Tusciā. Quam muliarum gentiuz
inhabitatione repleuit. Et in regno
Sicilię marina p̄finia supradict⁹

Applicatio grecorū

Eneas ciuitates multas legitur condidisse. Qualis est Neapol tanta ciuitas et gentis indomite terra gatea. Diomedes etiā licet fuerit de grecia oriundus. q̄ in troiano bello multa miraculosa cōmisit. troia deleta. dū in regnū suūz minime recipi potuisset inhabitauit calabriā Cui⁹ socios narrauit ouidi⁹ circen solis filiā i uolucres trāsformasse in calabriā a diomedede latas. de quarū auium genere dicit ysodor⁹ mltas fuisse pductas q̄ aues diomedee dicte sunt eam naturā habentes ut cognoscāt hoīez latinū a greco discernere. Quare grecos calabrie incolas colūt et latinos fugiūt si q̄ sunt. Sed si tante pditionis causa fuerit subsequētis boni cā finalis. ut humana mens habz in dubio. Itā subsequenter describit historia q̄ Jasone et hercule cū suis in portu q̄scentibus simeōte de eis ad laomedontam troianum regē fama peruenit. q̄ gens quedam troianis incognita scz gens grecorum nouo remige phrigias partes intrauit. explorata forte archana. troiā vl' poti⁹ troie pūinciā vastatura. Erat autē diebus illis troia nō tantē magnitudinis qualis fuit postmodū d nouo firmata. et in ea regnabat tūc rex predictus Laomedon nomie. q̄ sumpto dāno so p̄silio. quod o utinam non fuisset legatū suū in comitiua multoz ad Jasonē destinauit. Quo ad iasonez veniente legationē suā explicat in hec verba. Rex laomedon hu⁹ regni dñs de aduentu vestro valde mirat̄ quare terram suā intrauistis. ab eo licentia non obtenta. cui⁹ ē intentio subtranq̄lla pace eā tueri. Hoc instatissime mandat vobis ut incontinēti debeat̄ terrā eius exire ita q̄ adue-

niente die sequenti sciat vos ab omnibus terre sue finibus recessisse. Q̄ si mandatorum suorum sentiet vos contemptores p̄ certo noueritis ipsū iubere suis in offensionem vestram irruere et depopulationem rerum et vestrarum finale dispendium personarum. Idostq̄z vō Jason totam seriem legationis audiuit totus in ira et dolore cordis exacerbat⁹ in trāscus ante q̄z ad legatōis dicte verba mutuata retorqueret. conuersus ad suos sic locutus est eis. Laomedon rex huius regni dominus mirabilis de decoris iniuriam nobis infert et absq̄z alicuius offensionis causa nos exire de sua terra mandauit. Itaq̄z si eum regia nobilitas animasset nos mandare debuisset honorari. Itā si casus similis illum in greciam adduxisset sciisset libullatum a grecis non dedecus sed honorem Sed ex quo magis sibi dedecus q̄z honor applausit. nos etiam applaudim⁹ ut illi et ab eius regni finibus recedamus. cum posset p̄tingere et leue sit q̄ eius enorme consiliū sit carissimo precio redēpturus. Deinde continuatis v̄bis conuersus ad nunciū dixit. Ami ce legatōis tue verba diligenter audiui⁹ et dona q̄ per regem tuum nobis more nobiliū sunt transmissa recepimus sicut decet. deos nr̄os et dei veritate testamur non ex p̄posito terrā tui regis intrasse ut offensam ingereremus in aliquē more p̄ domo violentiam illaturi. Sed cū ad remotiores p̄tes conferre nos intendam⁹ necessitas in hunc locum diuertere nos coegit. Dic ergo regi tuo nos de sua terra oī mora postposita recessuros scitur op̄ certo q̄ et si non per nos poterit forte p̄ alios q̄ p̄ntē iniuriā vob

Applicatio grecorū

illatā audierint non lucra sed pressu-
ras et dāna infallibiliter obtinere Iher-
cules vero verbis Jasonis non contentus
regis nuncio refudit hec verba Elmice
quāquā es securere feras regi tuo quod ad
plurimum die crastino de tēre sue statim depen-
tus discedem. Sed sequenti tertij anni
dies non erit exitura dic illi quā nos vide-
bit si vivet in terrā suā velit nolit an-
choras iniecisse. et de dāda nobis tūc re-
cedendi licentia non erit sibi plena liber-
tas. cum talis ad prelosum inchoaverit
questionē quod priusquam de eo possit pa-
rare victoriam ignominiosi dedeco-
ris potest deprimere. Cum regis nun-
cius respondendo sic dixit Turpe satis est
nobili et precipue strenno ominarū
sagittas emittere. nec mihi qui sum
missus est a rege ut erga vos
litigiosis verbis insistam Viri vos
que mihi commissa fuerunt. et si sapien-
ter agere placet vobis de consilio bo-
num ut ab hac terra recedere non sit
grave. priusquam possitis incurrere gravi-
ora. cum leve non sit personas perdere quod se
possunt consilio salubri tueri. Et post
hec a grecis petita licentia suū reme-
avit ad regē Jason vero et hercules nul-
la mora protracta philothete vocato
iubet anchorā a mari subtrahi et omnia
colligere quā in terrā adduxerāt causa
quietis. Sciebant enim si voluissent in-
phragios insultare non esse eis in con-
gressu pares. vel equales in viribus nec in
potentia formiores. Ergo ascendunt et
elevatis velis diis ducibus frigida de-
serunt litora. Et sulcantes maria vē-
tis afflātibus prosperis non post mul-
tos dies in colcos insulam salvi pue-
niunt et desideratū feliciter portū in-
trant. In insula igitur colcos erat
tunc temporis quedā ciuitas nomine
iaconites caput regni per sua magnus

dine constituta urbs valde pulchra mu-
ris et turribus circumdata. fabricatis mi-
tis insignita palacijs plena ipso copi-
oso et insignis multorum nobilium in-
colatu. In hac igitur urbe degebat re-
galiter rex Detes in multorum comiti-
na suorum cum non longe a ciuitate ipsa ne-
mora multa virescerent apta quod ven-
nationibus ob multarum ferarum copia
iugis videntium nemorosiss. In cuius
urbis ambitu longa patebat distēsa
planicies frigidarijs et viridarijs il-
lustrata dum aquarum fontes in ea inu-
merabiles scaturirent et quā plures flu-
uij continujs fluctibus prolabentes ri-
uulis eandem planiciem irrigarent.
Quare multarum venarum animi co-
pia vigeat in illa. et multarum volucrum
cantilene incessant ibidem dulci modu-
lamine personabant. Ad hanc igitur ciui-
tatē Jason et hercules cuzeorum comi-
tibus regaliter et decente induti tra-
mite recto se conferunt. Qui dum per
plateas ciuitatis ipsius dyameiro lo-
go patentes moderatos gressus lau-
dabili propositione maturant. miratur vul-
gus in eis elucescere tot regiones appa-
ratā tam speciosam inflorescere iuuentu-
tē. sic modestos in eorum incessibus et
in apparētia tot morum floribus prepolle-
re. Sitienti ergo animo disquirunt vul-
gus. quā sint. vnde sint. et quē causa sit ad-
uentus ipsorum. Sciscitantibus ergo
illis nullus est quā causam eorum adue-
tus ipsis aperiat donec regis palacij por-
tas attingunt. Rex autem Detes in-
nate sibi nobilitatis gratie non oblitus
statim sibi ex quo grecorum aduentus
innotuit solio surgens a regio. gre-
cis obviam in multorum comitina suorum
exiit quos fronte hilari et facie leta re-
cipiens. fouet amplexibus. signis salu-
tationis exhilarat. et in dulcium verborum

Amor Medee

rū pumicijs placidas amicicias illis
spondet. q̄ postmodum p̄ grad⁹ maz
moreos loca sublimia conscendunt
palacij intrant cameras picturis va
rijs illustratas. et apppositi auri mirifi
co fulgore micantes. Ad ostēq̄z vō eis
est sedendi p̄cessa facultas. Jaso mul
ta animositate replet⁹ i modesta pro
punctione vborū aduent⁹ sui cau
sam. Veti regi exprimit et aurei velle
ris ordinata discrimina fm̄ statuta le
gis imposite humiliter tēptare depo
scit. Vetes autem rex benigne petitis
obtempans se impleturū vota Jaso
nis nō negavit.

De Medea qualiter amore
Jasonis capta fuit.

Aratis igitur

in multa rerū vbertate ci
barijs sternunt mense su
per apppositis ciphis aureis et argēteis
mulis. et imminente cōmoditate ve
scendi rex cupiens omnē nobilitatis
sue gratiā grecis ostendere pro qua
dam filia sua mittit ut veniat iocūda
celebratura conuiuiū cum nouis ho
spitib⁹. q̄s ipse rex cum multa iocun
ditate recipit. Erat enī Veti regi filia
Medea nomine virgo nimium spe
ciosa. patri vnica. et sola futura heres
in regno. q̄ quanq̄z ad ānos nobiles
puenisset et facta iam tbori matura. a
puerilib⁹ tñ annis se totam exhibu
it liberaliū artium studiosē doctrinis
sic totū cordis auditate sciētie imbi
bens eliconā. ut nullus vel nllā ea do
ctor posset illis temporib⁹ reperiri.
Sed eius margarita sciē ex qua po
ti⁹ p̄pollebat erat illa ars mathema
tica. q̄ per vires et modos exorcisatio
num nigromanticos lucē vertebat i

tenebras et subito ventos inducebat.
et pluuias et choruscationes et grādi
nes et timidos terremot⁹. fluuiorū
aut decursus per declina loca laben
tes ad supiores partes influere et re
dundare cogebat. Hiemali etiaz im
pugnatione frōdib⁹ arbores spolia
tas cōpellebat in ipā turbinis tempe
state florescere iuuenes faciendo sene
scere. et senes ad iuuentutis gloriā p
uocando. Hāc credere voluit anti
qua gentilitas luminaria magna scz
solem et lunā sepius coegisse contra
naturale ordinem eclipsari. Nam
fm̄ astrologie veritatem de qua ipsa
docuissima fuisse describit. sol decur
rens sub ecliptico cursu p̄tinuo ecli
psari nō h̄z nisi cum fuerit in coniun
ctione lune existente in ipsa cauda v
l capite. que sunt q̄dam intersectiones
cuiusdā circuli celi et aliq̄ alio ex pla
netis. Nam tunc opponēte se luna
inter aspectum nostrū et solem corp⁹
solis nos videre visione solita non p
mittit. fm̄ q̄ de hoc perhibuit magne
discretionis egiptius. Idibolomeus
Ipsa tamen p̄ sue incantatōnis viri
bus hoc accidere fecisse narratur. nō
cū solerat cum luna in coniunctione
quod nos vulgariter dicim⁹ cum lu
na se voluet. Sed cū erat in eius op
posito ea ab eo per septem signa p̄
tinue existente remota. tunc cum lunā
vulgariter quintamdecimāz appella
mus. Sed ille fabularius sulmonēs
Quidius sic de Medea Veti regis
filia fabulose cōmentās tradidit esse
credendum. q̄d absit a catholicis cri
stifidelibus credi debere nisi q̄tenus
ab Quidio fabulose narrat. Nam ille
sumus et eternus deus. qui in sapia.
id est in filio cūcta creauit. celestia cor
pora planetarū p̄pria sub lege dispo

Amor Medee

fuit et ea statuens in eternū preceptū
eis iposuit quod nō preteribit. Hinc
est q̄ solis eclipsis p̄tra naturalia in
stituta nusq̄ legit accidisse. nisi cū in
carnatus dei filius seipsū humiliē p̄
nobis exposuit passiōi. Qui cū i cru
cis patibulo tradidit sp̄m. eclipsat⁹
est sol. luna tūc nō existēte in comun
ctione sua. cū velum templi scissū est.
facti sunt terremot⁹ horribiles. et mul
ta tunc sanctorū corpa de sepulchris
surrexerūt. Quā cum dieb⁹ illis Byo
nisi⁹ ariopagita summ⁹ phus in na
turis viueret apud Athenas et esset i
in gymnasijs studiosus. h̄essz infect⁹
gentilitatis errore. vidēstū in christi
passione solē eclipsari. stupefact⁹ sic
dixit. Aut deus nature patit⁹ aut ma
china mūdi dissoluēt. Hic enī verus
est et eternus de⁹. cui⁹ est possenatu
ralia queq̄z dissoluere et cogere i lege
nature peccare. q̄ sola vnius sibi fide
lis prece cursū solis mundanū cōtra
naturalē institutionem ipsius ad ga
baon figi et stare mandauit. Hoc at
de Medea fm fabulas ideo ponit. q̄
niā sic de ea fabulose fuisse p̄ns histo
ria nō omittit. et ipsā fuisse in astrolo
gia et nigromācia pitissimā nō negēt
Medea aut p̄cepto patris audito
quāq̄z esset vgo nimū speciosa co
nata est vt mulierū est moris species
addere speciei p̄ speciosa vidlicz orna
menta. Quare compra p̄cios orna
tib⁹ et regio apparata decorata. ad dis
cumbentū mensas accessit. quā sede
re iuxta Jasonē illico iussit pat⁹ Sed
O misera et infatuata nobilitas. qd̄
urbanitati debes in honoris tui preci
piciū et tui decoris p̄curialitate iactu
ram Hūc qd̄ sapientis est se credere
p̄stantie puellari aut serui muliebri.
q̄ nullis annorum circulis nouit cas

ptare p̄stantiā. Cuius anim⁹ semp
cōsistit in motu et p̄cipue inter pubes
centes vacillatōes anteq̄z viro mu
lier facta viri potēs misceat. Scim⁹
enī mulieres animū semp virū appe
tere sicut appetit materia semp formā
et turpe bonū. Vtina et materia trās
iens semel in formā posset dici suo p̄
tenta formato. Sed sicut ad formā d̄
forma p̄cedere materiaz notum est.
Sic mulieris p̄cupiscētia dissoluta
p̄cedere de viro ad virū utiq̄z esse cre
ditur sine fine cū sit quedam profun
ditas sine fūdo. nisi forte pudoris la
bes aliq̄ abstinētia laudāda cōcluse
rit sub terminis honestatis. Quā g⁹
orer Detes duct⁹ audacia tenere pu
elle latus extranei viri lateri cōsuisi.
Si sexus fragilitatē ex anio discusso
librasses herede vnicā regni tui ignos
mimoso nauigio i extranea regna de
latā sub tāto dispēdio nō fleuisses vt
filia sit et semel et thesauri tui inaudi
to cumulo p̄uareris. Quid tibi pro
fuit maris custodia aduersus frau
des mulieris et dolos Sane qz qd̄ fu
turū erat forte direris vitare nullate
nus potuisti. iussisti filiaz tuā cū Ja
sone p̄municare cōuiuū et Jasonē
statuisti participē nate tue in celebra
tione ciboz. Hāc qd̄ tibi p̄ndere uera
successit. ecce subiungit historia. suc
cessus p̄gruos et incongruos nō ob
mittens. Existente enī Medea inter
regem patrē et Jasonem. licet multo
esset rubore pfusa. tamen temperare
nō potuit suoz acies oculorū quin
cū poterat eorum iutuitū versus Ja
sonē dulcib⁹ aspectibus retorqueret.
sic ei⁹ faciē et circumstātiās faciei fla
uos crines corp⁹ et mēbra corporis in
tentis imaginationibus contemplā
do. q̄ repente in cōcupiscētia eius ex

Amor Medee

arsit et feruentis amoris in animo secus
 precepit ardore. Non illi cura est cibo-
 rum veluti dulcedine. nec gustare pocula
 melliflue potionis. Est enim sibi tunc
 cibus et potus Jasonis dulcis aspectus
 quem totum clausum gestat in corde et
 in cuius amore libidinis repletus est
 stomachus saturatus. Cum igitur in-
 spiciebat ab alijs qui intuebantur eam
 ciborum gustibus sic cessisse. attribuebant
 eidem non amoris causa hoc in ipsa pre-
 cedere. sed sola forte ratione ruboris.
 Medea ergo tanti feruoris exaspa-
 ta cupidine preceptum crimine satis cona-
 tur obtegere. ut non solum ab his. a qui-
 bus inspiebatur percipi forte posset
 Sed etiam a seipsa probabilis excusatio-
 nis argumenta producit. quibus illud
 quod nephas esse posset in virgine
 excusabili puertat in fas ratione. Inde est
 quod tenui sono suos eburneos infra-
 dentes collidit hec verba. O utinam
 iste barbarus tam speciosus tam nobi-
 lis mihi maritali copula iungeretur ut
 sibi ipsam daret intelligi inculpabili
 affectione illud appetere quod culpa et cri-
 mine non carebat. Omnium enim mu-
 lierum semper est moris ut cum inhone-
 sto desiderio virum aliquem appetunt
 sub alicuius honestatis velamine suas
 excusationes intendunt. Coniuij igitur
 fine facto. Medea de sui patris licen-
 tia camerarum suarum intrat archana.
 et Jason et Hercules quadam eius pa-
 lacij recipiunt in camera iussu regis
 Medea autem in sui secreto cubiculo so-
 la persistens. ex concepti amoris flam-
 ma verata anxietate multa torquetur et
 multis fatigata suspirijs satis sollici-
 te cogitat in seipsa quam sui ardoris fla-
 mis posset occurrere per satisfactiones
 propter voluptatis. Sed virginei pu-
 dors pusillam imitatem deincta cedit au-

dacie cum in ea pugnet amor et pudor.
 Instat amor ut audeat. sed propter igno-
 miniam pudor vetat. Et sic duplici
 verata conflictu sui laboris dispen-
 dia per totam ebdomadam sub taciturni-
 tate defleuit. quam intra se diceret. vach
 quod sub tanta celorum constellatione
 nata sum ut huius mihi nunc place-
 tis Jasonis pulchritudinis permixti
 me maritali honestatis sub specie non
 utar pro sortio. ad hoc sibi modum fiendi
 profunda mentis excogitans sollicitudi-
 ne subsequente. Factumque est quod a fortune
 miserijs quam finem accelerat ex seipsa preces-
 sit per mede vocis quod quadam die dum rex
 Detes in secretariorum comitia suorum cum
 Jasonem et Hercule de multis militibus com-
 ferret in aula per Medea filia sua misit
 ut ipsa veniret ad illum. Quam in appa-
 ram regio veniente in sui veneratione
 iubaris iuxta patrem suum. ipso iubente
 consedit. Cui pater eius blando ser-
 mone licentiam explicauit ut cum Ja-
 sone et Hercule more virgineo verba
 solatiose perferret. Que pudibunda quam
 dammodo a patris eius surgens latere. iuxta
 Jasonem sibi sedere elegit. Jason ut vi-
 dit Medeam iuxta se consedissem factus
 est bylaris et modico relicto spacio ses-
 sionis. secedens parum ab. Hercule
 magis Medee lateri sit propinquus.

Verum Detes et astantes ceteri
 multe confabulationis amenitate di-
 em claudunt. Et Hercules cum astan-
 tibus coram eo multa sermocinatione
 de pluribus conferebat. Sicque intra
 Jasonem et Medeam nullum erat me-
 dium. quod posset si vicissim ad loquendum
 erat aliquod impediri. Medea igitur
 quasi in solitudinis abilitatem allo-
 quendi Jasonem apta commoditate capta
 videns cetos inter se circa alia collo-
 quia diuersa vacare timore pudoris sa-

Amor Medee

cina honeste deposita in primis verborum congressibus sic est Jasonem allocuta
 Almice Jason non reputet tua nobilitas in honestum nec vicio femine dissolutionis ascribat si forte tecum velut ignota perferre presumo. et me in honesta intentione ad tui noticiam provocare. Vignum est equidem ut extraneo nobili et gratioso salutis consilium tribuatur a nobili. Nam prodesse nobilis nobiliter quadam mutua urbanitate tenetur. Scio enim te nobilem et ductum audacia iuuenili regnum istud pro obtinendo aureo vellere petivisse. pro cuius questu sciaste discrimini manifesto submittere. et infallibilis mortis periculo subicere vitam tuam. Ergo tue nobilitati et iuuenili calori propatior et tibi desidero salutis consilium et auxilium utile ministrare. pro quod illesus a tantis periculis eruaris et optatos tue patrie lares incoluis valeas in grata sospitate redire. Et ad hoc tibi me profuturam cognoscas si preceptibili corde meos monitus amplecteris et efficaci studio duxeris exequendos. In prono sibi vultu et plicatis brachijs Jason ad offerendis verba sic humili voce respondit. Ha nobilissima mulier et domina vobis deuotissimo corde meo humiles grates fido. que laboribus meis compensari nobiliter expositionem monstratis. cuius rei gratia beneplacitis vestris me totum expono cum multo magis sint munera gratiosa que nec petita nec precedentibus beneficiis meritis tribuuntur. Cui Medea. Almice Jason nosti quanta sunt aureo vellere querendo constituta discrimina an forte fama veritatis ignara tibi causam ipsorum verarum non prodidit in aperto. Sane eius facultas aut obtinetur vix aut nullo modo mortali cadit in hominem cum diuina sit eius custodia et non sit in

homine plus posse quam potest virtus in expugnanda maiestate deorum. Quis enim illesus euasit a bobus flamas eructantibus igneas. quem fortune casus aduersus ipsos irruere stimulo presumptoris induxit cum aduersus illos insultans subito pervertatur in cinerem et exustus fumosa pereat in fauilla. Quod si taleui animo attemptare iuuenile presumpsisti magis fatuitate deduceris. cum precium tante rei mors sola consistat. Abstrahere ergo Jason si petis agere sapienter a tam infesto limine pedem tuum et ne accedas ad lenifera lumina que tue vite sunt lumina finaliter ablatura. Jason autem velut impatiens ad Medee verba promotus. ne plura his similia verba diffundat eius sermonem intersecat et eius serie interrupta sic intulit. Ha nobilissima domina nunquid vestrorum terrore sermonum exanimare me creditis. ut duris incussionibus stupefactus ab incepto desistas. Nunquid si fieret uti posset aliquam gloriam maiorem in tota vita mea obtinere. Sane viuus viuaci vituprio tabescere contingentes. et omni ex utroque honoris laude perpetui dedecoris vilescere libertati. Est ergo propositum mei certum morti me tradere si mors est precium tante rei. Nam prudentis viri proprium esse debet ex quo alicuius cepti propositum publicauit in actum preponere necesse vite priusquam a cepto ignominiose desistat. Cui Medea. Est ergo Jason illa propositum cui certitudo ut mortem affectes preponere vite tue in tam vicini discriminis interitu manifesto. Reuera tue felicitati propatior et erga te presumetes nimium indiscrete commoueor visceribus pietatis. Quare propono propatendo tibi benigne tue salutis antidotum reuerentie preponere patris mei et

Instructio iasonis.

meo pudori nō parcerenecsaluti. Sz
hui⁹ demū a me bñficij gratiā conse-
queris. si monitis meis parere spon-
des et in erequēdis q̄ dixerō fallacijs
nō utaris. Ad hec Jason. Nobilissi-
ma domina q̄cūq; decreuistis me fa-
cturū infallibilē adimplere vobis spō-
deo deosq; p̄testor. Cui Medea Si
me tibi copulaueris in vxorē Si me
ab h̄ pat̄no regno Jason abduxeris
in tuā patriā delaturus. Si me fide-
lis nō deserēs quo ad viuā pro certo
faciā et tractabo q̄ aurei velleris ob-
tentu finaliter tuū votū adimplebis
totis imminentibus malis periculis
anullatis. Sz enī inter mortales so-
la que possū virtutes martis elidere
et eius potentie institutis p̄ pirariā
artis potentiā obuiare. Ad q̄ Jason
Q̄z magna et inestimabilia reuera sūt
illa q̄ mihi nobilis virgo promittis
daturā. te mihi videlicet que inter ali-
as p̄ciosas electe pulchritudinis pre-
rogatiua refulges velut rosa punica
q̄ veris tēpis flores ceteros quos in
aruis cāpestrib⁹ sponte natura pdu-
xit suozū titulorum insignijs antecel-
lit. Et me p̄mittis liberare preterea a
tantoz malozū noxijs aureo arie-
te quesito. Scio tamen me iustū esse
nō posse p̄ciū rep̄bēdere tante rei. Et
q̄ dona tā cara grata offerēte fortuna
rēnueret merito dici posset sūma fa-
tuitatis insania penitus agitari.

Quare nobilissima mulier et me i-
virū vobis humilē et deuotū sponsū
expono et me facturū singula que ve-
stra discernet electio pura et intemera-
ta fide p̄mitto. Medea enī talis obla-
tionis exhilarata sermonib⁹ Sic ad
offerentis v̄ba respōdit iterato Ami-
ce Jason de tuis pollicitatiōib⁹ cer-
tam effici et omnino securā nō vano

corde desidero. et in his mentē meam
tutionis asscuratiōis facias firmiorē

¶ Ideto igit per te quecunq; dixisti
tuo sacramento firmari. Sed cū ad
presens se nobis loc⁹ abilis non pre-
sentet differendū hoc puto dum ope-
riatur terra noctis caligie que ad cō-
mittendū occulta se prebet desideran-
tibus habilē et a sciētia hominū mul-
tos ercusat. Et ea igit nobis commo-
de se prebente p̄ mei secretarij nunciū
requisitus ad meā cameram tut⁹ ac-
cedes in qua securā me facies de pre-
missis p̄ sacramēta deozum. Nam et
me asscuratā hoc modo deiceps ha-
bere poteris sicut tuā et ibi de tuozū
factorū processibus et ipsorum execu-
tione finali per me plen⁹ instrueis.
Cui Jason statim hui⁹ p̄pendij bre-
uiloquio sic p̄clusit. Nobilissima do-
mina sicut diciris fiat vobis et mihi.
¶ Ambob⁹ ergo cedētib⁹ pluritati ser-
monū Medea a Jasone petita licē-
tia rege patre etiā salutato et hercule
multis associata comitib⁹ in p̄pria
camerā se reduxit.

De Medea instruyente Ja-
sonē de aurei velleris certami-
ne. et de medelis ad pugnā fa-
ciendaz cū bobus et dracone
operandis.

am diei me-

dium sol post terga reliq̄-
rat et suozū flexis habeis

equoz ad partes iam vergebat occa-
sus cuz Medea sola persistēs in au-
la que dixerat. Jasoni et q̄ respōsa fu-
erunt per eū multa inter se cogitatio-
ne reuoluit. et dū condicta inter se di-
ligēter examinat. dilatato gaudio. sz

Instructio iasonis.

mixto desiderio inualente. gaudium ei⁹ obducitur. duz inuidenda noctis hora pre multa cupiditate feruescit

Quare utpote feruoris impatiēs dū desiderio fluctuat anbeloso inter nis metit aspectibus cursum solis.

Tanta enī auiditate torquetur in solis occasum. q̄ illud diei residuum quoderat mediū inter lucem ⁊ tenebras sibi pro certissimo visu fuit tractū duorum habuisse dierum. Sed eo vergente demum ad vesperras sub emispio fact⁹ occidu⁹ certas noctis inducit tenebras. dū inter aspect⁹ humanos ⁊ ipsū solē se interposuit vmbra terre. Insurgente ergo illi⁹ noctis crepusculo multa varietate subuertit fluctuans anim⁹ in Medea. q̄ iā ereptus a notando singulos ḡdus solis donec occideret. ⁊ solitudine ḡuiori notat ⁊ appetit laps⁹ noctis. ⁊ sic per consequens ortū lune cum nocte illa circa primi somnij horā eleuatura esset ab ortu. Et sic ei⁹ noctis ab existentiis in palacio cōsummata vigilia dormitōnis singuli quietē appeterēt. per quā sui voti desiderata libertas plena pateret eidem. Sed o q̄z desiderāti animo longum. qd̄ breue videtur. cui nihil satis festinat ad votū. Quantis enī torquetur cruciatibus anxijs tūc Medea cum sentit prius famulos in palacio lōga vigilia noctē eludere ⁊ in vigilantib⁹ signa cadentia somnos nllaten⁹ suadere. Lōge igitur expectationis velut ipatiēs nunc buc nunc illuc fert per camerā inquieta. nunc ad ei⁹ se dirigit hostiū exploratura si forte vigilantes in eant de dormitione tractatum. Hunc cōuersas valuas aperit fenestraz in specura pillas. quātus effluerit de ea

nocte decursus. Sed tādū talibus veratur angustijs. donec galloz cantus dormitōis prece vndiqz inualefcit. ad quorū monitus vigilantes instantē quietem appetunt dormiendi. Recubante igit vniuersa regis familia. ⁊ sub quietis noctis tacito circū quaqz diffuso silētio. Medea exilarata non modicū quandam anuz sibi domesticā ⁊ nimis altutaz ad Iasonē caute mittit. quam vt presensit Iason sbito surgit a thalamo ⁊ anucomite lentis incessib⁹ p obscura palacij gradiens Medee puenit ad aulam. In cui⁹ introitu astāte Medea Iason affectuos⁹ verbis salutis pādīt oraculuz in ingressu. Hic igitur simili responso reddito p Medea gratabū dus valuas intrauit. Confestim igit secessit an⁹ Iasonē ⁊ Medea solis in camera derelictis ⁊ firmatis aule ianuis p Medea iuxta stratū mirabili apparatu tricliniū Iasō Medea dictate p̄sedit. Alptis igit thesauris suis quandā imaginez auream consecratam in nomine sumi iouis. vt gētiliū erat moris Medea eduxit. et ea ostensa Iasoni in mltō lumie ardētū um cereoz qbus tota camera fulgore mario prelucebat his verbis allocuta est dicēs Iasō a te Iason sup hāc imaginē sumi iouis sacramentū a te mihi fidele prestari. vt cū me totā tue volūtatis exponā arbitrio ⁊ ipletura sū oīa q̄ tibi p̄misi itemerate fidei puritate ⁊ mihi ppetuo suaturz puro corde iurab⁹ dñi ⁊ būani iuris poña ab hac hora me in tuā cōsortē accipies. Et vt nllō tpe vite tue me deserere aliq̄ machinatōe p̄sumes. Ad qd̄ Iasō deuoto vultu se offerēs ⁊ image corpālī manu tacta me de fuare singula

Instructio iasonis

et implere p̄dicta iuravit S; o deceptis
ua viri fallacia. B;e Jaso q̄d tibi me
dea demū fecisse pl̄ potuit. Que sui
decoris oī honore postposito tibi suū
corp̄ et spūz vnanimit̄ tradidit soli
p̄missionis tue potius lapsa fide. nō
attendens sue nobilitatis insignia.
nec sue magnalia regie dignitatis ad
uertens. cuz tui amoris causa seipsaz
hereditario scepiro priua uerit et senē
patrem irreuerēda reliquerit thesau
ri sui cumulo spoliatū. et paternas se
des deserens p̄pter te elegit exiliū p̄e
ponendo natalis soli dulcedim p̄uin
cias alienas. Ifiōne te ipsuz a mortis
interitu saluauit incolumē. et p̄petui
vitupij labe dītraxit. q̄ salum si sospes
a casu discrimis euasisses aureo velle
re nō quesito redire thesaliā p̄ pudor
ris angustia audacia tibi secuta nō
erat. Destituit ei seipsaz a suis et se re
stituit tibi et tuis. Quo ergo pudore
depulso iuramenti tui sedus eludere
p̄sūpisti vt i gratitudinis labe pollu
tus credētē deceptis virginē ea larib̄
paternis abstracta et deoz tiore post
posito. q̄s elegisti p̄iurādo p̄temnere
ei fidē fallere verius non fuisti a qua
tantiboni magnalia te certū est susce
pisse. Sane te iuerecundū demū dece
pisse medeā narrat historia. S; h̄ p̄
cessit ex tua deceptiōe flagiciū vt eius
de h̄storie series nō obmittit. q̄d i tui
penā piuri et in odiuz fidei rupte tue
dys ingerētib̄ vitā tuā t̄pi casu dice
ris finiuisse. de q̄ hic plura ad presens
referri obmittit. p̄ eo q̄d presens tra
ctat̄ materiā nō p̄tingit. S; tu me
dea q̄ tāta; sciētiarū diceris illustra
tione decorata dic. q̄d tibi p̄fuit notiz
cia legis astroz p̄ quā dī futura pos
se p̄scribi. Si p̄sciētia futuroz vigeat i
illis. Tū tibi tam enormiter tam im

pie p̄uidisti. Forte dixeris te multuz
bachatā amore futuri viri tui mala
depēdentia in astroz legib̄ p̄ negli
gentiā omisisse S; certū est astrono
mie iudicia sup̄ incerto sui mata de q̄
manifestū exēplū potenter et patēter
in te elicit. q̄ tibi p̄uidere p̄ ea nullate
nō potuisti. Hec sūt ei illa incerta q̄ fa
ciles ad credendū p̄ certo decipiunt
et aperto puolunt falsitatis errore.
In quib̄ null̄ dep̄hendit futuro
rū effect̄ nisi a casu forte p̄ungat cuz
solus dei sit in cui⁹ manu sūt posita
scire tēpora et temporum mōmenta.
Quid vltra. Recepto p̄ medeā a ia
sonē p̄iurabili iuramēto ambo igre
diunt thesalamū incredibili venustate
ecoz. reiectis q̄z vestib̄ et existētib̄
ambob̄ nudis v̄ginitatis claustra
iason apuit in medea. Sicq̄z tota no
cte illa p̄sūpta. in iocūdis solacijs vo
luptatis. medea licet sui non satissaf
ctiōne iplerit p̄ viriles āplex̄ et act̄
penereos optatos a iasone. p̄pterea
nō euauit scintilla cupidinis i cadē
imo p̄ exptos act̄ postea grauiora
p̄cepit incendia q̄z ante facinus com
missū. Hic ē ille gust̄ tanta seducēs
amenitate mīseros amatores. qui cū
abeis plus recipit magis appetitur.
quē odire nō p̄t stomach̄ saturat̄.
cū cordis auditas et cupiditas volu
ptatis p̄tinuū in eodū ei⁹ feruet dul
cis anxietas nutriat appetitū. Jā illi⁹
nocuis igit̄ aurore vicine sidus illux
erat matutinū cū medee his v̄bis allo
cut̄ ē iason. Hora ē dulcis dñā nos
a lecto d̄bere p̄surgere ne forte nos re
pente incipiat lux diei. S; ignoro ca
rissima si de meo negocō disposuisti
aliq̄d facturū aut si p̄ te ind̄ aliq̄d est
ordiatū rogo deuote vt tui secreti cō
siliij mibi feras apias vt p̄te istruct̄

Dona Jasonis

hoc exequar. Nam in educenda te ab hac insula in qua tu nunc es et deducenda te in mea patriam in qua possum omnis est celeritas mihi mora. Cui medea sic dixit. Amice carior mihi me super tuo negotio quod meum proprium factum est plenum iam sumpsi pro filium electoris fornacem decoctum et agnatum in me ipsa. Hoc ergo surgam et thalamo ut mihi et tibi copia sit gabulorum exercendi super hec omnia que tibi visa sunt expedire. Surgentibus igitur ipsi a thoro et vestibulo in multa celebritate resumptis. medea suorum apertis scrineis thesauroz multa ab illis excepit que Jasoni ordine tradidit servanda.

Hec sunt que medea dedit Jasoni

Præmissa

1. didit ei imaginem quandam argenteam quam dixit esse principum rationum modos multique artificij virtute constructam. que adversus incantationes iam factas est valde potissima. cassas viresque factas iam sunt et eorum nociua expulsiōne repellens. De hac igitur Jasonem sic instruxit. ut eam caute supra se deferret. Nam adversus incantationes que sibi prevalere se sciet nocivorum incantationis viribus annullatis. Secundo sibi tradidit cuiusdam unguentum odoriferum medicum que ipsum linire suavit asserebat in eo virtutem inesse ut adversus flamas valde prevaleat. extinguat incendia. et omne quodlibet potentiam previredi inter se fumo fitate resoluat. Deinde quendam annulum sibi dedit in quo talis virtutis lapis erat inclusus ut quaecumque venena eorum ripet. eorum nocumeta repelleret. et quæ venenabiles profusa foras inficeret. velut ab aquis infusum innocuum sua virtute saluaret. Erat et in eodem lapide alia virtus intensa ut si quis hunc lapidem clausum gereret in pugillo ita quod lapis

ipse gerentis carni fortiter inhereret invisibilis statim fieret ita quod dum ipse gestaret in pugno nemini pateret copia visionis. Hunc lapidem sapientes achatem appellat in insula sicilie primo reperiunt. Et hunc eneas scripsit virgilius gestavit se cum primum invisibiliter carthagini pervenit ad oras. de quo sic dixit. Gradit fido comitatus achate. Subsequently sibi quoddam scriptum exhibuit litterarum legibilium et notissimum etiam intellectus de quo medea Jasonem satis diligenter ammonuit ut quæ primum ad vellus aureum perveniret impedimentis pambulis annullatis non repeteret in ipsum irrueret. sed supplex in oratione profusus saltem ter legeret scriptum illud ut ea lectura instar sacrificij placatos deos precem mereretur habere. Pro stremo et ultimo quandam fialam liquorem mirabili plenam tradidit sibi de qua illum instruxit ut quæ primum perveniret ad boues liquorem illum in eorum ora profunderet et crebris asphionibus irrigaret. In liquore autem illo hanc inesse virtutem asseruit ut quæ primum ora bouum infunderent ex illo velut quoddam viscoso glutino sic compacta stringerent in unum quod eorum aptura non tantum difficultas sed impossibile esset illi. et sic de singulis successively medea Jasonem diligenter instruxit. quibus processibus siue modis possit ad optatam victorie gloriam pervenire. Medea igitur suis instructioibus et doctrinis sic demum finem imposuit et data Jasoni licentia recedendi ante diem perveniens lucis adventum Jasoni in decretam sibi cameram futuris passibus se recepit.

Qualiter Jason accessit ad aureum vellus

Insurgente igitur

1. roseis aurore splendoribus et sole aureo lucem odica cacumina

accessus jasonis

mōtiū illustrāte Jaso furtiue surgit
a thalamo in cōtinua vicz herculis z
suoz z Venis regis audiuit solū ī q̄
ipse rex se recepat mltōz astātū circū
dante corona. Quē vt vidit rex hila-
ri vultu suscepit z ab eo cām aduēt⁹
sui ē gestis honorificis sciscitat⁹ Cui
Jason sic intulit. Queso dñe vt cuz
mora sit mihi amodo nimīū tediosa
vellē si placet de vrā volūtatis licētia
ad aurei velleris bellicosa discrimia
me pferre. Cui rex. Amice Jason ti
meo ne tue iuuentutis aīositas incō-
sulta appetere te iducat ea q̄ tibi mor-
tē accelerent z mihi generēt loquacez
infamiā de discrimie casus tui. Quid
neo igit te duote vt sospes repatriari
velis ante q̄z tot mal te subicias peri-
turū. Cui Jaso. Nobilissime rex nō
est mihi aīositas sine dispensatione
psilij. Et vos sine dubio in cōspectu
oīm eritis innocēs si qd absit de me
aliqd sinistrū accidat cui volūtarie
me suppono. Cui rex. Amice Jason
inuit⁹ volo tua vota pficere. Bū fa-
ueāt vt a tanto discrimine incolomis-
eruaris. Et sic Jason a rege votina
obtēta licētia pmissū se accinxit ad itē
Erata aut iuxta īsulā colcos qdā mo-
dica īsula modico freto distās in q̄
pdictū aureū vell⁹ erat ī custodia dis-
criminis iaz narrati. z ad quā pua cim-
ba z breui remige psueuerāt trāsmear-
re. Quid vicinū igit lū⁹ Jason adue-
niēs cimbā intrat armis munitōis
intromiss⁹ z sol⁹ p spe victorie fremēs
in freto remoz ductu ab ipso in iā di-
ctā modicā īsulā trāsfretauit. In q̄
cū terrā attigit pfecti a ciba psiliēs et
ab ipsa dispositis armis z reb⁹ a me-
dea sibi pstitis ad salutē pfecti arma
induit z securis passib⁹ vs⁹ aurei vel-
leris se dirigit arietē. Medea vō nepi

dātis aī excussa suspirijs sui pscendit
alta pallacij z ad eminētiora loca se
dirigēs sūma speculat⁹ a turri a q̄ di-
lecti sui diligēter mentē trāsuū s; dilige-
ti⁹ ei⁹ descensū in terrā. Quē vt vidit
arma supsisse z meticulosū vt putat
accinctū aduer flumiales prupit in
lacrimas. Quib⁹ signa pdunt amo-
ris nec valēs obtpare singulib⁹ atqz
vbis in has voces tenues ora sua la-
crimis irigata circūfluis lāguida so-
noritate resoluit. O amice Jaso qns-
tis p te verox angustijs. quātis dolo-
rib⁹ crucior int⁹. z extra dū timeo ne
tu terrorib⁹ stupefaci⁹ meos monit⁹
obliuioi tradidris. vt tue salutis omi-
seris datas a me tibi necessarias disci-
plinas. Qd si feceris nō imerito ve-
reor ne qd tibi z mihi pon⁹ illd supre-
mū sinistz possit accidere qre a tuis
āpleribus fīa ppetuo aliena. Bū tū
būlr supplico vt te redeūtē incolumē
oculi mei reuera pspiciāt z de tuis p-
cessib⁹ me totā exhilarēt secundi pces-
sus. Inter hec at Jason circūspectis
incessib⁹ vsus arietis custodias iter
arripit. Qui postqz venit ad locum
martis z pmo boues insperit tā vrē-
tes flāmas z in aere diffusas emittere
q̄ celū adiacens totū ignis flagratia
rutilabat. Estus etiā z calor is feruor
sic totū occupa uerat locū ipsū q̄ Ja-
soni nulla poterat patere facultas vt
ad boues ipsos posset accedere p ni-
mio calor is terrore sed dilecte sue fa-
ctus nō imemor salubriū monitorū
faciē suā collū z man⁹ z eas pres q̄s
potuit corpis. dato sibi a medea vn-
guētō liniuit. Imaginē ei sibi pstitā
ab eadē collo pendentē flāmis oppo-
suit z plecto scripto tot vicib⁹ q̄tiam
pdirim⁹ plegēdū ausus est ad boues
ipsos accedere z cū eis psumit inire

Accessus Jasonis

certamē. Sicqz ipsis aduers⁹ Jasonē flāmas euomētib⁹ incessant eructū est scutū ei⁹ a flāmis et ei⁹ lancea crepitantes digesta pignes nebulosū exalauit in fumū Et vere Jason vitaz medys finiuisset in ignib⁹ nisi datus liquorē i ora bouū crebris aspersionib⁹ infudiss⁹ q⁹ pfulso vaporatū ora bouū q⁹ ferreis cathenantur ex eris et velut viscosi glutinis ppagine indiuidue sē pstricta. Tūc cessauit illico flāmarū emissio et bouū letifer ignis. vomit⁹ illico fuit digest⁹. Reducto igit⁹ aere euanescentib⁹ flāmis a suis hūdis nature discens inualecit Jason. et mita aiositate replet⁹ validas ad stupefactor⁹ bouū cornua man⁹ extēdit. Sicqz arreptis cornib⁹ huc illuc temptat trāducere boues ipos vt sēnat si calcitrosi repugnēt vli ei⁹ in pio facti flexiles hūilit⁹ obsecūdent. Qui velut exanimēs ei⁹ obediētes arbitrio ad recalcitratōis ceruicosa rebellia isurgerē nō attēptant. Quare Jason iugū et aratū iugo iugali sociatū eorū būeris secūra diligētia imponit et necit et vrgētib⁹ stimulis boues ipos arare coegit. nō ptepnentes iperui⁹ aratoris. Sicqz vsata gleba lat⁹ campus crebris pcauat collulis. crebris sulcis sursū versū describētib⁹ cellas ipsas et bob⁹ ipsis versato derelictis in cāpo Jason festin⁹ et audax se diggit ad draconē. Quem postqz draco ad se venientē insperit multiplicatis sibi in sonitate vocis horribil⁹ repulsū aerē siles organizare coegit i voces et crebris ictib⁹ fumosas flāmas emittēs vicinū aerē calida et estuanti rubricatōe colorat. et dū ligūa leuib⁹ reuolutōib⁹ trahit et abstrahit pluui alib⁹ aspersionib⁹ letifera venena diffundit Jason autē intrepidus ad or

dinatas medee se vertens protin⁹ disciplinas viridis lapidis annulum quem susceperat a medea in lumina draconis obiecit Cuius fulgore stupēfactus draco cessauit flāmas emittere et circumgirando caput et colluz huc et illuc velut fact⁹ exanimis fulgorē lapidis p multa stupefactione vitare contendit. Hic lapis reperit⁹ i india vt scripsit ysidorus quem nos smaragdum vulgariter appellamus. Huius virtus lapidis sine dubio talis est vt obiecit⁹ in lumina cuiuslibz veneniferi animalis serpentis vel ei⁹ similis vel ei⁹ qui buso in sicilia vulgariter nuncupatur si eius aspectui cum aliquo ferro vel calamo incommutabiliter apponatur non per longam horam poterit venenosum animal tolerare. q⁹ in eius aspectum nō deficiat extinctū. Sed lapis ipse non erimū impunis a damno cum extincto venenoso cui apponitur animali totus minimas cōfringat in rimas. Hui⁹ radio viridanti draconē ipsuz letifere stupēfactū animosus Jason p festim appetit ense nudo crebris ictibus accumulāt. q⁹ veluti innocuos dure draconis squame collidūt. In fatigabilis igit⁹ Jason propterea nō cessat ab ictib⁹ velut durus malleus in incudē et scādū renouatis ictibus ipsuz ipugnat. q⁹ draco tolerare non valens crebras et duras impugnātōnes lōgo distensus in campo letiferū emittit spiritū et super adiacentem aerem letiferis aconitis infecit. Quem postqz Jason vidit extinctū medee magisteria ad ppriā memoriā interi⁹ iam rediens impiger appetit et caput eius a collo trucidanti mucrone diuisit. Al cui⁹ faucibus euulsis dētibus ipos pūne p sulcos fcos pūit

accessus iasonis

in arato cāpo dudū a bobus ex quo
rū semīenascunt statim milites iau
diti. Būqz ex tali segete milites p/
deunt p̄festum ad arma surgētes z ir
ruentes p̄tin⁹ in seipsos letiferis vul
nerib⁹ se impugnāt. Duruz ergo
pmittit̄ preliū inter frēs terrigenas et
obscurū cū distinctis ad bellū nō ir
ruant acieb⁹ nec se petant vtpote di
uisi p̄ptes se turblet̄ affecub⁹ alter al
terū trucidari p̄tendāt. cū nec demuz
eoz fuerit aliq̄s. q̄ victor exiterit cuz
multis z mutuis vulneribus inter se
deciderint interēpti. Mathemati
ce igit̄ artis incantationib⁹ p̄trarijs
artificioz ministerijs oib⁹ decursis
dracone p̄dicto morti tradito. necnō
ex eius dentū semīe natis frīb⁹ mor
te sublat̄is bob⁹ ip̄s factis semivivis
Jason a discrimine piculoz auuls⁹
curiosa solitudine sua scrutat̄i mē
te. q̄ facta sūt z siqua facienda sibi su
psint in p̄sumatione ip̄si⁹ negocij stu
diosi⁹ p̄teplatur. Et cū oīa p̄cepit
iā esse p̄sumata aīosus z hilaris len
tis passibus ad aurei velleris se dir
git arietē. In quo dū nullaz inue
nisset rebellionis audaciā arreptum
cornib⁹ iugulo morti tradidit z suo
aureo spoliat̄ vestimēto. ḡtes exinde
dīs reddēs p̄ quos cuz victorie glia
z absqz suo detrimēto p̄sone est p̄redi
ctū vellus aureū p̄secutus. Bitatus
igit̄ iason aureis spolijs ad insule lit⁹
letus accelerat cimbā iurat z remorū
ductu se p̄tulit ad maiore īsulā in cu
ius litore ip̄sū p̄dictus bercules z ei⁹
socij desiderabili expectabāt. Hūc
igit̄ postqz descēdit in terrā cū mltā
bilaritate suscipiūt z de ei⁹ incolumi
tate būiles grates dīs reddūt cū eū
sospitez nunqz brē putassent. Jason
autē cū eis dē ad regis actis regina se

p̄tulit z vt puenit ad eū rex oetes euz
ficticia iocunditate recepit. Nā in
uidit sibi de tanta victoria z doluit d̄
seipso tantis diuicijs spoliato quem
vt iuxta se sedere iussit oetes. qd̄ velit
monstrū aurei velleris īspecturis mi
rat̄ in ip̄si⁹ aspectu vulg⁹ sed potius
admirat̄ de tāta victoria quō potuiss
et statuta deuicere dei martis. At de
dea vō gratis exbilarata successibus
visura Jasonē demū accedit. Cui
si licuisset in aspectu multorū multa
poscula blandimenta dedisset z rege
mandante iuxta Jasonē q̄si pudibū
da p̄sedit. Quē medea tenui sono vō
cis furtiuus r̄bis alloquit̄ vt ad eam
veniente noctis vmbaculo secur⁹ ac
cedat. qd̄ Jason se desiderabili īple
turū humili z submissa voce respon
dit. Noctis igit̄ tenebris toto orbe dif
fusis Jason medee puenit ad camerā
z ea mediātē thalamū intrat z ambo
bus in thalamo volūtarie p̄stitutis
post multa voluptatis solacia tāde
z de recessu p̄muni z p̄paratorijs ad re
cessū multa intra se vnanimē p̄tule
runt. Sicqz ad medee suāsū Jason
in colcos p̄ vni⁹ mensis spacū morā
trahit. Demū vō t̄pis oportunitas
te capta Jason z socij cū medea ab
eadē insule furtiuerecedunt a rege oe
telicētia nō petita. Sz o medea vē
toz secundoꝝ aurā multū diceris p̄
optasse vt tuā desereres patriā z pa
terna scepra defugeres z mare trans
ires intrepida amare luis tua descri
mina nō aduertēs. Sane diceris
puenisse thesalīā vbi p̄ thesalū Jasonē
ciuib⁹ inueneranda thesalicis oc
cultā nece post multa detestanda dis
crimina vitā legeris finiuisse. Sz
q̄zuis vlcione deorū Jason marturio
multo fuisset expositus anteqz ipse

Destructio prime Troie

Decederet et ei? decessus tanq̃ dāna
tus a dijs fuiss; damnabili morte cō
clus? dic qđ tibi pfuit i. Jasonē gūis
ultio et vindicta deoz postea subsequē
ta. Sane vulgariē dici solet aīali
mortuo inutili pficit medicinalium
herbaz naribus adhibere medelas.
Nisi forte dijs placeat nō impassere
cōpensationē iniurie. sed ut a morta
lib? cognoscat deos nolle graues cul
pas etiā in facie uiuentū absq; pene
tatione transire. Quid ultra applicu
it Jason cū hercule et alijs eoz comi
tib? cū medea in portu thesalie san?
et hylaris q̃s oēs rex pele? de Jasonis
incolumitate turbat? intrinsec? sui tñ
cordis celans angustias hylari vultu
suscepit et pponere Jasonē regno suo
iuxta pmissa sibi dudū ab eo licet iui
tus pdigali non negauit. Jason vō
suscepti vitupij a laomedonta rege
memoriē nō oblit? habita de aureo
vellere tā gloriosa victoria paz curās
postponēs etiā tanq̃ ingrat? qđqđ
pmissorie agere debuit in medea. nec
regni thesalie ppositione ptētus. i. vin
dictā et ultionē laomedontē regis ani
mū curiosū erexit. Quare de ea remi
to cū hercle p̃municato p̃silio. hercu
les q̃i toti? negocij pond? assumpsit
Inde est qđ idem Jason et hercules
regi pele? et alijs grecie regib? a troi
ano rege ei? iniuriā in mēte illatā ex
ponūt nec tantū eis verū etiā p̃mati
bus grecie fuisse p̃munē et ideo in vl
tione iniurie p̃dicte petierūt ab eis. ut
in tanti p̃sumatione negocij qđcūq;
possent auxiliū et iuuamē ipendant.
Nō ergo defuit petentib? a grecorū
regib? et ducib? iuuatiua p̃missio q̃
vindictā appetere d̃ p̃missis a p̃dicto
rege troiano vnanimiter oēs pbant.

De destructiōe prime troie
per iasonē et herculem.

Ercules aut

q̃ ipsius negocij vt est di
ctū totū on? assumpsit.
cupiēs ipsi? negocij fidelis esse mini
ster. et sollicit? executor versus spartez
ipiger iter accelerat nō q̃escens. Erat
enī sparta quedā puincia de ptinētis
is romanie regni effecta. Et duo frēs
reges regnabāt in illa quoz vn? Ca
stor et ali? pollux denoiationib? pro
prijs vocabant. Hos frēs dogmatū
lauert poete filios fuisse iouis susce
ptos sibi ex dāne speciosissima muli
erū. a qua etiā belenā finxerūt p̃ceptā
sororē vicz regū ipoz. In cui? belene
p̃ceptione testati sunt fabulose poete
iouem in ouī similitudine p̃cubuisse cū
p̃dicta dāne. Tñ quidā Jupit in q̃e
oua qz cindaris erit ab ouo vocans
cindarū ipsam belenā a qđam loco
dicto cindare. Hūc locū dicūt quidā
esse in sicilia ex pte septentrionalis pla
ge in facie colcum insulaz nō longe
multū a ciuitate messana. i. quē locū
dicti poete dixerūt Theleū p̃dictam
belenā a portasse a patria sua raptaz
dū adhuc flore virelceret puellari vñ
ouidi? in eplā sic ip̃operauit paridi
Lindaris infestis zc. Et subsequēter
adiecit a iuvene et cupido credat red
dita virgo zc. Ad hos igit reges frēs
castorē et pollucē accessit hercules de
uoterogans illos et monēs ut in po
tenti brachio i troiani regis dāna ses
cum potēter accederenō postponāt
Qui reges in multa affectione vboz
et in voluntate non ficta ipsi herculi
p̃dicto vnanimiter annuerūt. Eodez
igitur hercule ab eisdem fratribus re

Destructio prime Troie

gibus obtenta iocunda licentia acce-
lerat salemnam. Erat enī salemina
quedam prouincia regnū effecta de
continentijs ipsius grece seu pibus
romanie in q̄ regnabat tūc rex The-
lamon vir utiq; multe strennuitatis
et animositatis in bello. Ad quēdum
puenit hercules. cum multa iocundi-
tate fuit recept⁹ ab eo. Hercules igit⁹
vbi ipsum ammonet p̄catus ut se
cum et cum alijs regib⁹ grece q̄ secū
apud troiam accedere p̄miserunt ad
regis excidiū laomedontis venire di-
gnetur. Thelamon autē rex verbis
annuens herculis cū eo et alijs duci-
bus troiam in instanti venire p̄misit
et ab eo hercule discedente reuersus p̄-
uenit ad theleū. quem monet p̄cib⁹
et hortat⁹ ut quoscunq; poterit de ma-
iorib⁹ regni sui moneat Troiā acce-
dere cui iam dictis regibus et seipso.
Et quo hercules satis hilariter impe-
trato subsidio mor discessit et ab ipso
et apud pilon cum festinantia declia-
uit. Erat et pilon quedam prouincia
de ipsius p̄tinentijs grece in qua tūc
dux thestor dominūz potenter age-
bat. Cui cum hercules explicasset sui
causam aduentus. annuit thestor se
cum eo videlicet gratanter iturū in
multa suorū militūz comitiua. Erat
igitur dux thestor ipi herculi intime
amicicie et dulci caritate p̄iunctus. et
ideo graciosius et facili⁹ annuit ver-
bis eius. Et quo hercule discedēte ite-
rum peruenit ad peleū. qui cum vigi-
ti nauibus onustis militib⁹ iam ac-
cingerat se ad iter. Predictis igitur
regib⁹ tunc puenientibus cū eodē in
portu thesalie. ut inde sit apud Tro-
iam se dijs fauentib⁹ salubri nauiga-
tione p̄ferent. T̄pus āterat q̄ sol ma-
turans sub obliq; zodiaci circulo cur-

sum suum sub signo iam intrauerat
arietis. in q̄ noctium spacio equato
dieb⁹ celebrat equinoctiū p̄mi veris.
Tunc cum incipit tempus blandiri
mortalibus in aeris sermitate intētis
Tunc cum dissolutis niuib⁹ molliē
flantes zephuri crispant aq̄s Tūc cū
fontes in ampullulas tenues scaturi-
sant. Tunc cum ad summitates ar-
borum et ramorū humiditates ex ter-
re gremio exalantes excolunt in eis.
quare infuscant semina. crescūt seges
tes. virent prata variorū florum colo-
ribus illustrata. Tunc cū induūtur
renouatis frondib⁹ arbores circūq;
q̄s. Tunc cū ornat terra graminib⁹.
cantant volucres. et in dulcis armon-
ni modulamie citharisant. Tūc q̄ si-
mediū mensis aprilis effluerat cum
mare ceruicosa fluctuatōe laxata tā-
vndas equauerat factū equorū. Tūc
p̄dicti reges Jason et Hercules cum
eorū nauib⁹ portum intrant. scindū-
tur maria velis extensis in afflatib⁹
zephiorū. et tam diu p̄tinuatis dieb⁹
et noctibus nauigant. donec ad opta-
tas oras regni troiani pueniunt por-
tum intrant dictū p̄pria appellatione
limeonta Cui igitur ad portum ap-
plicuere predictum. iam sol vergebat
ad vesp̄as vicinas noctis tenebras
suadēdo. Tenacib⁹ ergo anchoris ī
p̄fūdū maris iniecis q̄escūt naues
ex eis fortiter religate et de futuris p̄-
cessibus q̄ possunt salubiori cōsilio
disponunt nauigātes. Diffusis igit⁹
noctis vmbaculis in orbe terrarū in
primo cāticinio noctis ipsi⁹ luna lu-
ce modica surrexit ab ortu suo. Que
supra terre faciē suis cursib⁹ eleuata
adulterino lumie ī noctis medio fin-
git diez. Hinc enim est q̄ ad eius luz-
cis lumina aiani greci p̄moda ordia-

Destructio prime Troie

tionē descendunt in terrā qđ valde facile fuit eis cū Troiana repissent litora sine custodia nō expectante rege troie hostiū aliquorū insule. Educūt itaq; de nauib; eqs suos. arma dponūt i terrā tētoria figūt ⁊ eleuāt. vigilas statuunt ⁊ excubias necessarias circūquaq;. Idiusq; igit sol in terre faciē effūderet verū diē. rex Idēle; res ges alios Jasonē ⁊ herculē necnō et alios maiores exercit; ad tentoriū suū venire mādauit. Quib; veniētib; ⁊ eorū sessionib; collocatis rex Idēle; eos his vrbis alloq̃tur indicto manu silentio. O viri nimia strēnuitate pspicui. terrarū orbis nouit ṽtutis ṽrē poñas p plurima loca mūdi iā agnitas. Alberpto nūq; auditū extitit aut relatiū vt in q̃cunq; ineceritis vires ṽrās de victoria nō reportasset triumphū. In iuste ergo Laomedontis regis iniurie iustā nob; parauere cām intrandi terminos terre sue. S; ex q̃ placuit dijs nos in hāc descēdisse terrā in excidiū dicti regis expedit nobis circa tria principalia pponere curas nrās. Primum est vt circa defensionē psonarū nrāz ab hostib; sum; omnimode curiosi. vt saluationē ex eis oimodā psequimur. Scđm est q̃ in offēsiōē ipsorū hostiū nrōz et dstructionē eorū dē viriliter insurgamus.

Tertium est vt viribus totis innitāmur de hostib; nrīs ad victoriā puenire. ex q̃b; illa extrema duo felicitia pcedēt p nobis dijs fauētib;. manifeste satisfactōis vic; plenitudinē nos pseq; de pmissis ⁊ innumerabiliū diuitiarū utilitates q̃ deuictis ipis hostib; nos expectāt. Notū est ei orbibus vrbē troie inūerabilib; abūdare diuitijs. quā si nob; p victorie palmā poterimus fortunā fauente subijcere

capaces non reputo naues nostras ad tantam copiam ⁊ onus earū. Susperest ergo vt de cetero singula metiamur per que possimus ad obtinēda vota nostra celeriter ⁊ salubriter puenire qđ dii pii fauorabilē annuant ⁊ iuuando concedant. Idostq; igitur verbis suis rex Idēleus finem fecit primus inter alios dicendi vices anticipans aliorū bercules sic ad regis dicta respōdit. Laudāde rex. laudanda sūt dicta que p vos in nrā cōiudiētia discretissime sunt plata. Et si laudabile est circa p̃ns negociū nostrū laudabilia adinuenire p̃silia laudabilius tñ est adinuenta effectui cū instantia delegare. Saluo igit p̃silio saniori p salute nrā ⁊ nrōz hostium obtinenda victoria mihi videt accessū vt incōtinenti ante q; dies veniat qui sua luce nostrū aduentū accuset de omnib; nostris ⁊ de tota gēte nrā fiat distributio in duas ptes equales. In vna igitur parte de partib; ipsi; sit rex Elamon cum tota gēte sua. Itē Jason ⁊ ego cum nostris p̃plicib; nobis iunctis. vt statim nos sub noctis silentio pferamus circa vrbis Troie vicina latibula viridaria ⁊ vineas adiacentes. Ibiq; nobis furti; uel latentib; expectabim; diei lucem q̃usq; ad regem laomedontem d aduentu nrō delata noticia cuz milicia sua ad naues nrās disponat irruere ignar; nos circa sue vrbis muros eē latētes. Eo igit ad naues cū suis militib; accedēte vt potētis defensionis sibi a nob; repagla oiponāt d alia medietate gentis nrē tres acies ordiēnt. Quaz p̃rē p̃sit dux Nestor in comitiua suorū. secūde rex Castor. ⁊ t̃tierer pollux q̃ p̃ regē laomedontā i bloco litonis vbi nūc sum; viriliter oiponāt

Destructio dñe Troie

Illos autē q̄erim⁹ in furtinis latibul⁹
ut iā dixi aggrediemur urbē ⁊ sic lau-
medonte rege cū sua milicia ī medio
nrōz exposito facilius penā luet. Itā
ad optata votoz nrōz ptingere p̄sa-
lubriore viam non credo veloci⁹ fie-
ri posse. Idacuit igitur consiliū ber-
culis astantibus vniuersis ⁊ qd̄ cele-
riter executioni mandet vniuersalit̄
oēs p̄bant. Ador igit rex Laomedon
rex peleus Jason ⁊ hercules ī comiti-
ua suozequos ascendunt et armoz
suffulu p̄sidiobellioso sub vocis ta-
cūnitate circa muros urb̄ Troie p̄
loca latēna tacitis īsidijs se reponūt
reliq̄s alijs in litore remanētib⁹ q̄ cō-
trauentē regē laomedontā obijce
virtuoso ad arma p̄surgant. Sol
igit radijs terrā illustrantib⁹ mane-
fcō aurore surgēte q̄ noctis tenebras
a facie terre deleuit d̄ grecoz aduēu-
tumultuos relatis. Laomedontis re-
gis aures īplent. Quāob̄re vniuersos
suos milites hortat arma capesse
re ⁊ alios cūes suos q̄ iuuentutis in-
flore bellicosus armis intēdere nō pa-
uescūt. Ordinatis igit p̄ regē ipsum
cuneis armoz venit ⁊ diuidit mltos
ī ordinatōe belli manipulos. Sicq̄
non aduertens hostiū cetus ⁊ vbi vi-
cinas īsidiās cū omni expeditōe suo-
rū festinat aditus. Greci vō qui in li-
tore morabant vidētes armatoz exer-
citus mltio impetu p̄fluētes in ipsos
parant ad p̄liū aiosi nlla stupefactō-
ne p̄fusi. Quare dur nestor p̄m⁹ cūz
suis se offerens in p̄fictū bellum ag-
greditur. ⁊ p̄lio asperrimo p̄misso in-
ter vtrosq̄ certatim irrūit vn⁹ in aliū
et odio ipetu alter alterū aggredit̄
intermixtis ⁊ lāceaz fractura fragoz
fit maxim⁹. p̄forant scuta ⁊ cassides
auellunt. sonat in aere mugit⁹ ensiū

et crebra collisione tinnit⁹. Sternūtur
milites Alij vulnerati Alij interēpti
cedes fit maxima. rubicat tell⁹ mul-
to distincta cruore sed p̄ualefcit tādē
Troiana multitudo. dū solus dur
nestor cū sola turma sua dispēdia cer-
tāmis sustineret. At rex Castor ille
vir strēnu⁹ mor cū mltitudine arma-
toz belluz viriliter ingreditur. aggre-
dit̄ Troianos. In cuius congressu
bello instaurato clamor fit maxim⁹
Troiani ruunt sustinere recentē īpe-
tum nō valentes. S; laumedon rex
more rugientis leonis festin⁹ accurr̄
rit. q̄ de sue str̄nuitate p̄sone multa
p̄mittens. hos sternit. hos vulnerat
hos trucidat ⁊ in grecoz offensiones
p̄ defensione suoꝝ totus anhelabat.
Troiani vō in grecoz excidiū irrūē-
tes p̄digaliter eozū vite prodigi gre-
cos letiferis vulnerib⁹ insequunt̄ mlti
toser eis morti īplicant. ⁊ dūz alios
dissolute conant̄ occidere nonnulli
eoz nece p̄cidunt festinata. Tūc rex
p̄dollar dū belli ment̄ ambigua dūz
a lōge p̄spicit aduersus suos grecos
p̄ualere Troianos. furibūd⁹ cū suo-
rū acie bellū intrat in troianos acris-
ter irrūit multos interimit ⁊ vulnera-
tos p̄sternit ab equis. Rex vō laume-
don paruz a bello cedens quia vidit
suos dissolute bellātes ⁊ q̄ ex eis mlti
in bello defecerant timuit maioris
dispendij sui casū. ⁊ ideo minis ⁊ p̄ci-
bus vniuersos suos fecit paululū re-
troire ⁊ oēs quasi adunatos redegit
in vnum. Interea vō dur nestor in
laomedontā regem fixit intuitum. et
percepit illū esse regem ⁊ principem
Troianozū. Omnia alia ergo cūz
ra postposita p̄tra ipsum regem diri-
git equū suū ⁊ veloci cursu versus
eundem regem se impetuosum inie-

Destructio prime Troie

cit. At rex laodemon ex q̄ in seipsum ir-
ruere p̄sensit factus intrepid⁹ statim
aduers⁹ Nestorē equi sui declinauit
habenās ⁊ ambob⁹ calcarib⁹ vigen-
tib⁹ eq̄s suos. ambo pueniūt concur-
rentes Laomedon autem rex lanceā
quam gerebat in manu in nestorem
fregit. cui⁹ haste ictu fuisset nestor in-
dubitanter letifere vulnerat⁹ nisi fide-
liū armorū tuitio illum conseruasset
illesum Sed nō sic laomedontas; re-
gem nestor petijt hasta sua. Itā ipsas
in regem ipsum viriliter impellendo
scutū eius binas disungit in partes
Cuius ipulso rex acriter vulnerat⁹
equū deserit ⁊ pstrat⁹ puenit in terrā
Rex igit⁹ Laomedon nec stupefact⁹
casu nec vulneretimidus statim seipsū
erexit a terra ⁊ euaginato ense pedes
nestorū audacia petijt aīosa. S; qui-
dam adolescens miles noīe Cedar q̄
eodē anno fact⁹ extiterat nou⁹ miles
vt vidit laomedontā regē suū pedite
in tanto discrimine p̄liantē tanq̄ de
suo dñō subdit⁹ fidelis erubuit ⁊ iō
vltus nestorē equū suū coegit in cur-
sum. Quē dū lancea petijt animos⁹
ipsū pcussit in pectore ac eū viriliter im-
pellendo pstrauit ab eq̄ corā pedib⁹
regis sui. Rex vō vt vidit illū corā se
pstratū i terra in multo vigoris impe-
tu illū impetit ense nudo crebris icti-
bus cassidē eius impugnat. cassidis
frangit circulū. et totum visale disru-
pit. et i ei⁹ faciem graue vuln⁹ infirmit
Profecto succubuisse Nestor La-
omedontis dextera interempt⁹ dum
debilitat⁹ vulnerib⁹. ⁊ fluentis inces-
santer emissionē cruoris sui esset im-
potens ad tutelā. Sed grecoz in ei⁹
subsidiū pcurrentium multitudo re-
gē ipetit laomedontā. Et q̄zuis tunc
multi ex grecis ceciderunt interfecti

tñ ipsis renitentib⁹ Nestor equorū
auulsus a pedib⁹ ⁊ laomedontis sub-
tractus manibus equū ascendit Ca-
stor aut rex dū in medio concertatiū
debellaret vidit Nestorē ab equo de-
iici p cedar cupiens tñ dīllo vindictā
assumere laxatis habenis veluti furi-
osus se dirigit versus illū. Sed ante
q̄ ad cedar castor possit ptingere cur-
su suo quidā troian⁹ Securidā no-
mine eidē Cedar linea p̄sanguinita-
tis astrictus in medio amboz se totū
opposuit. ⁊ facto impetu p eum vltus
Castorē Securidan in eum fregit lā-
ceam sine aliqua alia lesione Casto-
ris. Verū idem rex castor eundē Se-
curidan impellens. fortiter hasta sua
in eius latus letale vulnus infirmit Ce-
dar autē dū Securidan p̄sobrium
suum pciperet vulneratū in eius vin-
dictam furibundus aspirans nudo
ense p̄silit in castorē potenter ipsū im-
pugnat ⁊ p violētā ab eo clipeū eius
extorsit Quare cassidis laqueis extir-
patis letalit castorē pcussit in vultu.
sic q̄ eū potenter impellens deiecit ab
equo. Equū vō ei⁹ violenter arripu-
it ⁊ cuidā suo armigero tradidit con-
seruandū. ⁊ obprobriosis verbis ver-
sus castore insultans sui sibi vulnus
exprobrat consobrii. Castor vō dū
esset pedes ⁊ ipsū troiani intercipere
molirentur aduersus troianos mul-
ta se animositate defendit. Sed cum
solus inter tot bellū ingereret ad resi-
stentiā factus impotens captus ab
hostib⁹ iam fuisset nisi rex Idollux
cū maria festinātia i ei⁹ adiutoriū oc-
currisset. dcc. grecoz strēnuis militib⁹
sociatis. q̄ faciēs ipetū cū militib⁹ ip̄s
i illos q̄ regē pollucē incipe conabāt
disrupit acies in multa vtute bellā di-
frēz libat et eq̄ restituit aliēo Idollux

Destructio prime Troie

itaq; igne furoris accēſ? ī qndā troia
nū beliachi noīe quez añ se primū in
uenit se virib? totis iniecit Erat autē
hic hēliachum fili? regis carthagis
nepos laomedontis regis ex sua so
rore p̄mogēit? Quēdū pollux odio
so p̄leq̄tur appetitu letaliter ipsū vul
nerat sic p̄exo vulnere cecidit inter
fect? laomedonte rege vidente. Tūc
laomedon rex flumiales prorupit in
lacrimas nepotis sui miserabiliter ca
sū deflens. et duris verat? angustijs
suos puocat vniuersos amicos q̄s
fletib? mouet in lacrimis vt ī pl̄tōez
sui nepotis potentē insurgāt. Et tunc
emisso p̄eū cuiusdā cornu sonitu q̄si
septē milia militū erga regē ipsū ad
cornu sonitū accesserūt. et facto impe
tu versus grecos virilit̄ ipsos expu
gnāt. sternūt. sauciāt. et eos perimūt ī
ore gladij leuiēns sic q̄ turpit̄ vtunt̄
in fugā q̄s troiani vsq; ad extrema li
tora eoz nauū inseq̄uunt̄ Tunc ces
sisset laomedonti regi victorie finis et
belli. sed quidā ex troianis noīe dotes
letaliter vulnerat? vir seipsū regēs ab
vrbe. Troia puenit ad regē Cui ī ver
bis flebilib? et singulib? anxiosis ex
posuit excidiū vr̄bis sue asserēs vr̄bē
suā troiā a suis hostib? iterēptā Qd
laomedō rex audiēs. āriosa suspiria
pectoris eduxit ab imis et eiusdē cor
nu sonitu ad se puocās gentē suā di
miss? grecis in litore iā deuictis gress?
suos accelerat vsus vr̄bē hōndū igitur
rex laomedon multū prexerat in
armatoz comitūa suoz et respiciēs
a longe vidit magnā ptē hostiū suoz
rū egressā ab vr̄be. et aduersus eū in
armatis cuneis festinare Itē aspici
endo p̄ se vidit grecos q̄s in litore q̄i
iā deuicerat aiositate relūpta acceles
rare cū marīa festinātia aduers? ip̄z

Quid faciat iter hec stupefact? igno
rat cū ī medio hostiū suoz circumq;
q; se cernat inclusū Quid vltra Cō
mittit bellū asprimū int̄ vtrosq; inē
q̄s feruet et estuat plū inēgle Itā gre
ci in multo maiora nūero troianos
excedūt. sternunt troiani et ex crebris
ictib? ensiū perimūt. Nec mora ille
vir strennu? tā fortis tā audax hē
cules supuenit Qui forū sedens ī eq̄
letiferis coartat? vulnerib? dirūpit
acies et cuneos. disgregat aduersātes
et in ei? pōnā hostes dū ipsū nequnt
tolerare nec virib? p̄ualere iter sibi p
turmas apiūt cū circūquaq; añ euz
cadant et deficiāt interfecti Beinde
aduersus leomedōtē regē quē indu
bitant ipse presentit impetu se dirigit
furioso Quē aggressū violenter iter
cepit. interceptū interficit. et ab ei? cor
pore capite truncato in medio suoz
rabie violēta piecit Qd postq; īspe
rere Troiā d̄flēt se sui regis regimie
destitutos. q̄s ad se recipiendū in vr̄
bem eoz spes nulla reducit. nec alibi
posse diffugere causa p̄sidij aliq̄ spes
expectat Buunt ergo Troianoz
hincinde cadauera. et deuicti Troia
ni campū d̄serūt ad fuge subsidū an
belātes. et eoz si q̄ sunt q̄s t̄ner potuit
subsidium lōge fuge potuerūt forsan
man? grecoz effugere. cū ceteri letife
ro bello succūbant. et piectus ensiū sit
letifero finis bello. Greci vero vi
ctores ac triumphatores iuicissimi
desideratā vr̄bem victricibus armis
intran. quā solis mulierib? puulis
et senibus semiplenam inueniunt p̄
timore mortis confugientib? ad tem
pla deoz. Sed multe ex eis mulieres
miserabiliter stupefacte hincinde dif
fugiunt. earum paruulos tremulis
deferentes in vlnis. trepidēq; puelle

Fundatio magne Troie

errantes hinc inde aditū saluationis
ignorāt. relictis earū domib⁹ innūera
bilibus gazis plenis. q̄s oēs victores
greci p̄occupāt. spoliāt ⁊ p̄dāt maxi
ma etiam per eos habilitate captata.
cum p̄ vni⁹ cōtinui mēsis spaciū
greci vacauerūt ad p̄dā ip̄oz. Be
mū vero v̄bis ipsius altis depositis
menib⁹ p̄ eosdez sūma palacia diru
unt et idifferēter tradūt sublimia edi
ficia p̄cipites in ruinas fundit⁹ cūcta
subuertūt ⁊ vniuersis v̄bis ipsi⁹ mo
re p̄donio spoliatis q̄scūqz i eis cōfu
gientes inueniunt senes et paruulos
idifferēter crudelissime morti tradūt
⁊ tēplorū edificijs traditis in ruinas
puellulas pubescētes ⁊ formosas q̄s
adiueniūt in mulieres captiuas edu
cunt ⁊ ducūt ad naues adiūctes eas
p̄petue seruituti. In laomedōnis igitur
regis palaciū irruētes añqz fuissz
funditus euersū in ip̄o limie captōis
inuenērūt Erionaz puellā mirabilis
pulchritudis filiā dicti regis q̄ inuē
ta v̄l nata v̄nā non fuissz. Quā her
cules in victorie p̄miū tradidit Lbe
lamoni p̄ eo q̄ idez rex Lbelamō in
v̄bē ipsaz p̄m⁹ victor intrarat. Sz
o mirabilis in gratitudo victoris si
tibi palma victorie sociauit Erionā
Hanc enī tibi sociare debuit nobil⁹
titudo vt tā nobilissimā virginē tāte
pulchritudinis forma d̄corā. tā nobi
lissimis morib⁹ informatā maritalis
fēdis tibi copla sociasses. vt nō igno
miniosel libidinis voluptate eam im
probe deturpasses. ⁊ eā q̄ vix tibi cede
re poterat p̄iugio sociatam indignā
tibi meretricali cōcubinio statuisti.
Ex hac igit Eriona p̄cessit estuantis
tota materia rabiei. de qua postmo
duz maxima scandala p̄cesserunt lō
gis nutrita t̄pibus ⁊ de qua dāna p̄

modū irrepabilia sūt secuta Euerſa
igit fundit⁹ v̄be Troia vt prime di
ctū est greci cū oib⁹ bonis ablati ab
ipsa naues suas ascēdunt troiano re
cedūt a litore. ⁊ cōmittentes se pegalo
velis extensis felici remige salui ⁊ vi
ctores in greciā sūt reuersi. exultat g⁹
nimio grecia tota p̄ gaudio in greco
rū ip̄oz victoria ⁊ in tātoz acq̄sitōe
bonoz p̄ quibus oibus gratas victi
mas. et grata pacifica dijs reddunt.
De Troianoz igit spolijs grecia to
ta plena fit diues. Quib⁹ etiā ditatis
victorib⁹ qui tunc illo fuerunt in t̄pe
successores eoz per mltā t̄pa postmo
dū successiue abunde fuerūt indefici
entib⁹ diuitijs opulenti.

De fundatōe magne Troie
per regē priamum itez restau
rate.

Estructa igit

tur ⁊ euerſa fundit⁹ v̄be
Troia laomedonte rege

suo nequit interfecto tot milib⁹ ⁊ ci
uib⁹ neci traditis. tot mulieribus
nobilib⁹ ⁊ puellis iugo seruitutis ad
dictis nobili Eriona ipsi⁹ regis filia
meretricio more sub Lbelamonis li
bidine p̄stituta viri p̄uidi diligenter
aduertāt. q̄les sūt in h̄ mūdo ceci rerū
euēt⁹ q̄ necessario doceāt hoīes a frī
uolis etiā ⁊ leuib⁹ iniurijs abstinere.
Hñt enī in se sepius leues iniurie ad
istat ignis cuius modica scintilla ce
teris alimētis nutrita sub cinere sub
ito i maras ⁊ adurētes flāmas exha
lat Discāt et reges ⁊ p̄ncipes aliē gēis
nō obesse. q̄ ad eoz regē se p̄ferūt. nō ex
maluolo p̄positi fomite vt regnorū
eoz scrutent archāa Hñt iūda fatoz
series feliciū inimica successū sūma

Obsidio Priami

in summitate manere diutius semper negat Et ut status hominum deducat abili⁹ in ruinam per insensibiles et cecas insidias potentiores immittit et inducit ad casum a friuola et inopinabili materia causam trabes ne per uisione perhabita per cautele subsidium valeant se tueri. Sub hoc igitur inuolucro fati sunt gerentibus prima Troia destructa talis nobilissimi laomedontis regis infelicissimus finis fuit. Sed o utinam finis eius fuisset finalis et extremus introitus tante cladis ut ob tam facilis occasio- nis causam qualis fuit laomedontis regem in nudo litore terre sue grecis alio nauigantibus repentinum hospitium denegasse tanti facinoris talionem si facinus dici potest mortis dispendium incurrisse. morti etiam traditis sui regni primatibus eius etiam traducta filia in externas regiones sub labem meretricie uilitatis. Sed illa mundanorum fatorum iuida dispensatrix a leuissimo radicis fonte zizanie causam trahit. Que dum incipit latere obrepe fit postea marum mali pergeries succedentis. dum sine succedere nequissimo perirepabilia damna eius extremus exitus percludat. Hinc est quod ex premissis malis quanta fuerit postmodum malorum pergeries subsequuta nostra ipse non effugiunt memoriter recensenda dum durate captione uiuentis exione uiuaci memoria illa nobilissima et mirabilis magna troia que post euer- sionem predictam per metropole postea fuit fundata funditus postmodum fuisset euer- sa. tot regibus tot principibus tot milibus hominum bellicosa morte presumptis. Ad cuius et quorum narrandum euertus suo ordine sigillatim dirigunt stilus noster

De priamo degente in obsidione cuiusdam castri et nominibus filiorum suorum.

Laomedon ita

I. quod rex habebat quandam filium nomine Priamum ex regina prore sua sibi susceptum multe strenuitatis uirum. et multe sapientie consilio prepol- lentem. Hic tunc casus patris presens non extitit apud troiam cum longis diebus cir- culis iam exactis versus quosdam pa- ternos hostes et proprios in bellico- so exercitu in remotis partibus prelia com- foueret. Hic eo tunc quo greci irru- erunt in troiam quoddam castrum sibi re- belle diuturna obsidione percluserat. et in ea obsidione sub spe victorie mor- raz trabes cum prore sua et filiis circa eiusdem castri captione sollicita inteno- ne uacabat. Hic habebat in prorem quandam nobilissimam mulierem hec- cubam nomine ex qua suscepit percreatos quoniam filios et tres filias. de quibus filiis eius primogenitus uocabatur hector inaudi- te strenuitatis miles uirtute maxima bellicosus. cuius gesta uirtute multa uigent in longa memoria longum non sine causa recedenda perueniunt. Secundus autem filius uocabatur paris qui et ipse dicitur erat alio nomine alexander omnium iuuenum speciosissimus. doctus pre ceteris in arte magisterio et sagittis. Tertius uocabatur deiphobus uir strenuus et consilio discretio- nis conspicuus. Quartus uocabatur belenus uir scie multum. Illa omnium erat pre ceteris doctrinis scientiarum liberalium eruditus Quintus et ultimus uocabatur Troilus iuuenis quod plurimum uirtuosus in bello. de cuius strenuitate multa sunt gesta que deinceps per nostra historia non omittit. Filia- rum autem prima uocabatur eleusa. habuisse ritene esse fuisse prium quem eneas in uener- re precepit Anchises de quo multa per nostra nar- rabit historia. et de quo uirgilius per magna- gne troie casum in suo ope eneidosum

Descriptio Troie

multa descripsit Secūda vō vocaba-
tur cassandra q̄ licet v̄ginea honesta
te polleret i liberalib⁹ artib⁹ pl⁹ pol-
lebat habēs noticiā earundē et sciam
futuroz. Tertia autē z vltima voca-
bat polixena puella mire pulcritudi-
nis z speciositatis immēse p̄dreterea
idē rex p̄driam⁹. xxx. filios naturales
habebat ex diuersis mulierib⁹ sibi q̄-
sitos equestri dignitate cōspicuos et
fortissimos bellatores. q̄ sunt hi. p̄dri-
mus Odinal Anthoni⁹ Exdrō Be-
luris Sinfilen⁹ Quintilen⁹ p̄dode-
nius Collibulās Binadaron Bo-
rastar⁹ p̄dictagoras Cicinalor Ihe-
liastas p̄denela⁹ p̄sidor⁹ Carras.
Celidomias. Emargoras p̄dadian
Sardus. p̄dargariton. Anchilles.
Fauoel. Brunus p̄dathan. Ellma-
dian. Bultes. Bodelaus. Buglas.
Cador de insulis.

Descriptio foundationis ci-
uitatis Troie.

Acate igitur re

v ge p̄driamo cū p̄sorte sua et
omnib⁹ ei⁹ filiis circa bella
z castri ipsi⁹ obsidionē ad eū illa hor-
ribilis fama puenit q̄ ei⁹ pater Lao-
medon a grecis extiterat interfectus
intercepta troia z fundit⁹ diruta oc-
cisis nobilib⁹ z ei⁹ sorore exiona i eri-
lio z seruitute deducta. Quo audito
obstupuit p̄driam⁹ in taliū relatiōe
rumoz z p̄ nimio dolore fact⁹ est an-
xius. z in p̄tinuis lacrimis flebilis vi-
tam trabēs q̄rulis vocib⁹ anxiosa la-
menta p̄dit z cumulat mestuosus et
illico oēm dissoluit exercitū. finē belli
imposuit obfessi castri. castra deseruit
z gressus festinos accelerat versus
troiā. Quaz vt vidit fundit⁹ sic euer-
sam z in areā p̄culcatā sua z suozur

reparabilia dāna p̄spiciēs mltas p̄-
durit lacrimas p̄tinuādo p̄ triduuz
dies luct⁹. Sz demū lacrimaz imbr-
bus fluuiab⁹ excolatis amaro cor-
derecepto q̄ete. post depositos gemitus
z lamēta lōgo examinato cōsilio
placuit troiā euersam iterū instaura-
re. Quā in ea magnitudine z fortitu-
dine fabricare decreuit q̄ nullos ho-
stiles posset timere insule⁹ z in suozū
offensionē hostiuz v̄tute posset erigi
cervicola. p̄hinc ē q̄ q̄litis v̄ndiqz fa-
bris z peritis i edificādis artibus et
marmoreis celaturis lapidariis. et
doctissimis architectis omīs generis
marmora natius diuersimode insi-
gnita colorib⁹ mirabilē coegit i stru-
ere. z sic amons rudētib⁹ z a ruinof
locis purgatis in q̄ p̄sistit p̄ma troia
mirabilis lōgitudinis z latitudinis
sub dei neptuni ciuitatē crexit. quam
eodē nōie troiā videlicet cēsuit appēl-
lari. Fuit autē hui⁹ secūdetroie am-
bitus longitudinis triū diez z latitu-
dinis coeq̄lis. p̄hecān fundatiōz ei⁹
aut postea vsqz legīt condita ciuitas
tātemagnitudinis tāte pulcritudinis
aut sitis specie. Fuerūt etenim funda-
mēta ei⁹ in terre gremio p̄stituta mlt-
tum p̄funda facta fixura z latitudine
speciosa. Al terre igit sup̄ficie vsqz ad
summū ei⁹ sup̄edificata sunt menia i
mirabili cōpositiōe muroz circūqz
cubitoz altitudine ducētoz. Quozū
sup̄ficies erat marmoreis incrustata
lapidib⁹ in varioz diuersitate colorz
vt intuentiū aspectib⁹ blandirēt In
muroz itaqz ipsoz circū giratiōe co-
rone nō multuz vna turris distabat
ab alia q̄ supra muros eos dē exrescē-
ti altitudine iminebat. Introit⁹ autē
z exitus ciuitatis ipsi⁹ i sex ianuis i-
stitut⁹. q̄z vna dardanides. secunda

Descriptio Troie

Timbrea. tertia beleas. quarta Ehetas. quinta troiana. et sexta antonordes vocabantur. Quelibet enim portarum ipsarum bellicosis fuerat turribus firmata per latera et in celaturis marmorearum imaginum circumquaque decorata. Quarum quolibet amicis intrare volentibus placidos permittebat ingressus et superbe resistente quibuslibet inimicis duos et fortes minabatur accessus. Erant etiam ipsi muri exteriori propter ambitus circumquaque obscuris hiatisbus profundo vallo firmati. cuius valli distantiam inter se et muros eosdem longa planities extendebat. Infra vero civitatem eandem extructa fuerunt infinita palatia et in ea infinite domus civium formosis edificiis fabricate que civitatem eandem ornabant in multarum latitudine platearum. Ipsi vero certo enim asserunt nullam domum nullum hospitium in civitate troie fuisse constructum. cuius illud quod minori depressione extiterat supra terram saltem erectum in sexaginta cubitorum altitudine non fuisset. Totum etiam marmoreis firmatum lapidibus in mirificis imaginum ferarum et hominum celaturis. Erant et eius platee longo et recto distense dyametrio. in quarum medio discooperit aer vegetabilis aurore dulces et varios refundebat afflatus. In ipsarum vero lateribus platearum innumerabiles columnae marmoreis arcibus circumvolutis erecte et super ipsorum edificiis elevate super quibus sic liber et quotidianus gradientibus patebant incessus ut nec a veterum rabie nec ab imbrium rore celesti verarentur gradientes. Ipsi vero plateas eius ipsas mechanicarum artium locate fuerant proprie stationes. in quibus earum operarii per certa loca distincti quotidianis operibus et venalibus artificijs insudabant. Hic genus architecti manebant. hic pictores.

hic statuarii. hic marmorarii. hic lectuarii manebant. Hic canicularii. hic quidam digarii. hic ligarii. hic mularii. hic deauratores albini qui statuas et imagines in auro pingebant. Hic argentearii. hic decrearii. hic calices perficiebant ex vitro. hic cerarii. hic fusores qui campanas ex metallo fundunt. Hic dignarii qui sigilla formabant. hic sertores qui camillas suebant et bracas. hic fusarii qui ferro incude fusos extenuant miliebreles. hic ptearii. hic libratores. hic figuli. hic aurifices. hic plumbarii. hic specularii. hic pelliparii. hic fullones. hic carpentarii. hic tingnarii. qui vehicula scilicet rotis volubilibus sociabant. Hic dealbatores armorum. hic balthearii seu penthalarge qui opus deaurati eris in frenis apponunt. Hic classicularii. hic fabricenles. hic gineciarii qui textores appellantur. Hic geometri qui iugera rusticorum terrarum numero dividebant. Hic bachii qui pannos lineos et laneos in multo colore tingebant. Hic pictores. hic tabernarii. hic cetarii. Hic arillatores quos mercatores vulgariter appellamus. Hic argiropate. id est. distractores argenti. Hic et alii plures qui venales artes mechanicas exercebant. Ipsi vero medium autem civitatis ipsius quidam fluvius rancus nomine decurrebat qui dividendo civitatem ipsam in geminas partes equales per hunc cursu habitantibus in civitate ipsa multa commoda conferebat. Nam constructis iuxta ripam ipsam innumerabilibus molendinis molendina ipsa ad vitam habitantium frumenta concussa in farinam pulverem quotidianis usibus convertebant. Hic etiam fluvius per meatum artificiose compositus et subterraneas catharactas patentes ductus aquarum necessaria fecunditate decurrens civita-

Descriptio Ilion

tem ipsam ordinatis incurfionibus
mūdabat p quaz lauacrū pgeste im
mūdicie purgabant. Ad hui⁹ itaqz
fluminis instar ordinat⁹ extitit. Li
beris rome q p mediā romā erūpēs
ptroianū enea ad similitudinē troie
factam urbē rome geminal distinxit
in ptes. In hac igit urbē troietotius
adiacentis regni gētes p vbes alias
z loca dispersas colligi p amus inha
bitari decreuit. Quarū multitudi
ne facta est nimīū populosa multis de
corata nobilib⁹ z vndiqz tota plena
ex multoz incolatu vario plebeiorū.

Hui⁹ ergo ciuitatis diuersorum
ludoz diuersa genera diuersis in ea
adinuentionib⁹ statuerūt. Ibi pmo
adinuenta fuerūt schacoz solacia cu
riosa. ibi ludi subito irascibiles alea
rum. hic repentina dāna z lucra mo
mentanea taxilloz. Ibi tragedie z co
medie dicunt pmitus institute. qz uis
quidā asserāt in insula sicile inuētaz
fuisse pmitus comediā. Ibi inuēti di
cunt ludi circenses ceronēses z maiu
ma q pmo uidelicet veris tpe arbori
bus in multa fronde virētibus z flori
bus in pma pubescētib⁹ iuuetute fie
ri pmo mensis maii p sueuerāt. Ibi
multoz alioz ludoz genera adinue
ta fuerūt. q p sueuerunt hoīm demul
cere animos z humanis aspectibus
solatia delectatōis ingerere ad exhila
randas tuentiū volūtates. Sz z rex
p amus p sue habitatiōis hospitio et
ppriereceptaculo mansionis in emi
nentiori loco vbi ipsi⁹ cuiusdā na
tiuerupis excelsē magnū z famosū
habitaculū ordinauit

Descriptio nobilis Ilion.

Ilion firmari

i constituit qd magnū ei⁹ pa

ladium appellat. z magne firmitatis
hac in rupe natia violenter abscisa
firmatū extitit inclitū ilion ab imo vs
qz sursum sperica forma conclusum
cui⁹ altitudo summitatis qngentoz
passuū attingebat pter cacumia tur
rium in circuitu suo nō multa distā
tia vicinaz que in multo eandē alti
tudinem extendebāt. quaz turriū sū
mitates p altitudine nimia nubium
veste pūnis infusionib⁹ tegebātur
z ex quarū summitate tā ardua vni
uersa toti⁹ pūntie adiacentia loca z
remota etiā sius cōmode poterāt in
tueri. Ibi⁹ ilionis muroz superficies
que se intuentiū p sentabat aspectib⁹
non ex lactee calcis nitida dealbata
ra nitebat cū tota esset lapidib⁹ incru
stata marmoreis. in multoz varieta
te distincta colorz z in diuersarū ima
ginum celaturis q intuentiū aspecti
bus alludebāt. Sic z eius fenestras
nō insigniuerat op⁹ forte marmoreū
cum maior ps earū extructa fuisset ex
quadris fulgentiū cristallozū. Sic fe
nestrarū ipsarū columnę. sic capitel
la et bases ipsaz ex interiori pte predi
cii pallacij. Inter alia edificia conca
merata mirificerex priam⁹ quandaz
salā instituit plire longitudinis. sz la
titudinis cōsonantis cui⁹ extrinseca
superficies erat tabul⁹ vestita marmo
reis z ex lignis cedrinis z ebani eius
tabulata testudo. cui⁹ pauimentum
musai op⁹ diuersificata materia
diuersos distinxerat in colores. In
hmoī sale capite regiū erat solū insti
tutum vbi mēsa regis lōga pceritate
distēsa locata extiterat. tota cōposita
eboris z ebani subtilib⁹ ex iuncturis
Sic et ab vtroqz latere mensaz ordo
distēsus cōmodas dabat discubenti
bus sessiones. In alio pō capite sale

Descriptio ilion

ipsius mirabilis opis gēmis auroqz
cōtexti erat quoddā edificatuz altare
in noīe summi iouis ad qđ p. xx. gra
dus musaici opis institutiōe choru/
scos accedentibz infatigabil' dabat
ascēsus. In hui' altaris summitate
radiabat opposita imago qđā aurea
dei iouis in longitudine. xv. cubitoz
tota ex auro electo cōposita in mari/
mi extimatōe valoris quā variay gē
marū venustabat imp̄ssio z ei' nobi
litabant auri subam hincinde oppo/
siti in diuersis opibz vniones. Hui'
dei iouis imago erat p̄ami regis sū/
ma z incōcussa fiducia dū putaret p
hāclōga felicitate vigere regni sui so/
lium z potentia scep̄tri sui p infinitaz
p̄petuitatē t̄pis p̄durare. Adostqz vō
rex p̄amus fm sui animi destinatiōz
troianā vrbē p̄posito fine p̄fecit p̄ce/
ptibili corde metu' ē vnīuersa z aio
diligenti considerās ciuitatē a se p̄di
tam tanta vigere fortitudine in potē/
tia firmitatis. tātōqz se potēti popu/
lo circūfultā tāta pollere multitudie
strenuoz tātis abūdare diuitijs flu/
ctuantē animū ad graues iurias si/
bi dudū illatas a grecis dura cogita
tione retorlit z facit q̄etis impatiens
in eandē ciuitatē suā solēnem curiaz
curiosus celebrari mādauit. Quare
cōuenientibz in curia ipsa suis ciui/
bus vnīuersis ei' filiis omnibz p̄ter
hectorē q̄ tunc in p̄anomie p̄tibz troi/
ano scep̄tro subiectis de mādato pa/
tris agebat necnō z alijs sibi p̄iunctis
idē rex regio decore sedēs in solio vni
uersam plebē suā ad ei' v̄ba pendētē
facto silēnio taliter allocut' est dicēs.
O viri fideles z dilecti mihi iniuria/
rum meay ex ipsi' mali p̄ncipatōne
p̄sortes re ipsa nostis z facto q̄lit taz
frivola tā inepta p̄cedente rōnis cau

sa instigati greci supbia ceruicosa in
patriā nostrā irruerint z mihi meos
z vobis vestros in tāta crudelitatis
seuicia interemerint genitores sororē
meā erionā ex tā nobili stirpe p̄geni/
tam sub tātē ignominie nube tradu/
ctam z more meretricio deturpatam
sub vili iugo detinēt seruitutis soroz
res nostras filias z vxores laribz pa/
ternis abstractas vilibz ministerijs
sibi fuisse sub seruitute cōpellūt. quō/
dam vrbē nostrā troie pacifice posses/
sam a p̄genitoribz dudū meis ab eis
neq̄ter interfectis interceptā dederūt
exterminijs z ruinis domos vestras
z maioz vestroz hospitia funditus
euerētes maioz meoz thesaurisatas
diuitias exposuerunt p̄de et facultas/
tes vestras z bona ī spolia diuiserūt.
Esset igit rō iuris vt fauentibus dijs
q̄ supbis p̄sueuere resistere de cōmu/
ni assensu oīm vestz cōis exigeret vl
tio de tot malis. Scitis enim habere
nos ciuitatē magnā z tutā z ī multa
defensione firmatā. Scitis nos mul
ta viroz pugnantiū aīositate sufful/
tos. Scitis nos multū potētes in mi
litie multis armis vberes bellicos mlt'
tis nos abūdare diuitijs z in multaz
rerū vescibiliū copia opulētos mltā
nobis cōpetere potentū auxilia z mlt'
ta nobis iminere suffragia p̄iunctoz
Ips itaqz sic nobis inesse videt acce
ptū vt p̄hostes z offensores nostros
man' ad arma vertam' z ī vltionez
nostrā z eoz excidiū viriliter anbelā
mus. S; qz belloz euētus est sp̄am/
biguus z dubia sunt facta pugnatiū
a p̄lioz tēperare p̄flicibz esse tutius
videret nisi tā grauis iniuria tā igno
miniosa iactura dedecoris meū aūm
purgeret nec abstinere rōnabilit' va/
leo a dolore cordis grimo sciēs soroz

Descriptio Ilion

rem meam erionā delectam exilio ab extraneo detineri nō in federis vno ne conugalīs sed in turpis adulteri cōtinua pollutione vexari. Idlaceat ergo salū in istis aggressiōnibz nostrarū initis monitis et suasionibus req̄rere grecos ip̄os vt si mibi restituere eam velint erionā nulla eis a nobis querela diriget̄ in posterū. s; sub silēio de cetero cōpellemur inuiti dissimulare factas nobis iniurias vta quietis nostre securitate perpetua factorum inuida series repellat̄. Et p̄t̄us his verbis rex priam⁹ suo colloquio finem fecit. At t̄ates igit̄ vniuersi discretū regis p̄siliū vniuersaliter simul pbant. Quare priam⁹ suoz fidelium approbatiōe p̄cepta p̄ ipsi⁹ executione negocij athenozē hominem multe discretionis industriū et legali bus institutionib⁹ eruditū suum elegit in nunciū et legatū. quē ipse rex p̄ci bus sollicitat et mādatis vt ad sumendum hui⁹ legatōis on⁹ et exercitum t̄ate rei se voluntariū offerat et in eius executione deuotiū. Anthenor igit̄ duotum se mādatis regis exhibuit. et ad exequēdū p̄dicta deuoti⁹ nullas moras obiecit. Idarata igit̄ classe et singulis ad causas faciētib⁹ nauigadi. Anthenor statim sollicit⁹ classem intrat et sibilāte vento velis extēsis i v̄toz afflatib⁹ secundoz tādū per spacia diez et noctiū nauigat q̄ ap̄d menesium quandā vidit ciuitatē de p̄tibz thesalie vbi sospes applicuit et ibi rex pele⁹ morā casualiter p̄trabebat. Quo a rege peleō in honore vultu p̄mo p̄cepto causam sui aduētus rex peleus sciscitat̄. Cui anthenor p̄ h̄ v̄ba r̄ndit. A rege p̄amo sum miss⁹ ad vos. Hec enī rex p̄amus p̄ me nunciū mādāt vobis graues quidē et i;

meritas sibi a vobis illatas iniurias non putat a vestra memorie recordi; is excidisse cū absq; grauis offensionis causa sui genitoris irruissetis i regnū quē neci neq̄ter tradidistis euer tēdo fundit⁹ terrā suā et pemptis ei⁹ ciuibz miseros q̄s fata viuere voluerunt in seruitutē et exiliū deduxistis. Ampli⁹ sororē eius erionā puellā regiam vtinā matrimonio collocataz turpiter asportastis. Itaz meretricio more pollutā turpiter p̄tractate eandē detentor ipsi⁹. Cū igit̄ sitis multe discretionis rex vos idē rex p̄amus rogat et monet vt exinde cesset belli rabies et futura scandala nō resultēt q̄ detestabilia debēt esse apud bonos et ḡues. Operā sibi placet velleis impēdere vt saltū sibi soror sua restitui mādaret̄ omnib⁹ alijs bonoz dānis et iurijs q̄etatis ab ipso. Que oīa post q̄z audiuit rex pele⁹ subito excāduit i furore et impetui nō obtpans ire sue ampullosis v̄bis insultauit in Idriamū infelicitatem ei exprobās sensus sui et minacib⁹ iniurijs. Anthenori recessuz indixit asserēs q̄ si etiā p̄momentū morā in sua terra protraheret hūc faceret neq̄ter neci tradi. Qd̄ anthenor audiēs a rege peleō licētia nō petua festin⁹ classem intrauit et recedens a portu alto pelago se cōmittit. Qui nauigās ignota p̄ maria competētibz dieb⁹ et noctib⁹ puenit i columis saleminā. In ciuitate igit̄ salemina tunc rex thelamon p̄ns erat ad quā a classe descendēs anthenor se cōtulit locutur. Quē vt vidit rex thelamon vultu quodāmodo nō recepit amico cū ob obtentū exione aduersus oēs troianos cōtinuū odiū enutritur. Tandē aduētus sui ab anthenore causaz q̄rit. Cui anthenor regis

Descriptio ilion

priami asserēs se legatū legationis sue
seriem sibi explicat in hec v̄ba. Rex p̄
am⁹ troianū regni dñs nobilitatē tuā
am affectuose requirit vt sororē suā eri
onam quā in aula vestra in decenti
tractatis obsequio restituas eidem
cū nō multū ad vestrā cedat gloriā
eius filiā ⁊ sororē in bonesto p̄tracta
re p̄sortio que fuit a pari nobili v̄t eti
am a maiori relatōe debita veneran
da. Nec tñ de his q̄ a vobis erga euz
detestabili modo sunt gesta mltro do
lore verabit si restituendā sibi eā be
nignitas vestra pviderit quā adhuc
rex p̄amus poterit decēti forte matri
monio copulare. Finis igit ab an
thenore v̄bis ipsis ⁊ a thelamone gūi
ter intellectis graue ⁊ subitā thelamō
eralauit in urā ⁊ risibili vultu v̄ba p̄
fundens sic intulit p̄ respōsionis ob
iectum. Almice q̄cunqz sis de tui leui
tate regis admiratōe multa cōmoue
or cum nec ipse mihi nec ego sibi ali
cuius amicitie noticia sum p̄iunctus
et ideo exaudire ei⁹ p̄camina nō mi
hi cedit ad votū. Mouit enī rex ip̄etu
us me in vltionez cuiusdā facinoris
cū q̄busdā alijs grecie nobilibus ad
uersus laomedontā regē eiusdem cri
minis patratōrē cū exercitū p̄tulisse ⁊
in mei cruoris effusione nō modica
bellicis armis troiā urbē p̄mum in
trasse p̄pter qd̄ ex milicie totū assensu
in mee victorie p̄mum mihi tradita
fuerit eriona ad faciendū de ea mee
arbitriū volūtatis. Qd̄ nō leue mu
nus mihi datū arbitror extitisse cū et
ipsa sit nimia speciositate decora mlt
tis insignita doctrinis ⁊ laudabiliuz
moz cōpositione venusta. Nō est er
go mihi tam leue rē tam reddere p̄ci
osam ⁊ in tanto mee vite discrimine
mihi quesitā. Sic ergo regi tuo erio

nam obtinere nō posse nisi p̄ acūmē
gladij trucidantis ⁊ te ipsum fatuū
reputo valde factū qñ de tali legatōe
pondus assumere voluisti cum scire
deberes manifesto discrimine p̄nū
subijcere ⁊ in eoz potētia q̄ te ⁊ tui si
miles p̄sequunt stimulus odio. Re
cede igit ab hac terra festin⁹. Qd̄ ni
si instanter feceris scias te sine dubio
mortis piculum incursum. Qd̄ at the
nor audiens illico festinauit ad nauī
⁊ intrans ī ipsam statim ventoz du
cibus se cōmisit ⁊ ipso nauigāte feli
citer puenit achaiā vbi rex pollux et
castor de q̄bus supradictū est moraz
p̄trahabant. Ad hos antenor de na
ui descēdēs accessit ⁊ eis exposita sue
legationis forma sibi data p̄ priamū
de sue restitutōe sororis ⁊ illatis ab
ipsis iniurijs sine causa de suoz mor
te parentū sue v̄bis excidio ⁊ rerū de
populatōe suaz. Ad p̄dicta exposita
p̄ antenorē sic castor irato sermone
r̄ndit. Almice q̄squis es nec credim⁹
nec putamus offendisse regē p̄amū
indebite cum laomedon rex eius ge
nitor causam prestiterit mali sui qui
tanqz incautus inconsulte p̄umpēs
offensam p̄mus intulerit ī quosdam
terre nostre maiores. Et igit odium
magis appetimus qz querere pacem
ip̄ius cum tā p̄missa qz sequentia
p̄missorū aduersus ipsum ⁊ suos ho
stilitatis spūm assumpserimus. Nec
multū te credo dilerit q̄ te ad hui⁹ le
gationis onus est hortatus cuz et tu
vitā tuā tibi paz carā esse mōstraue
ris q̄ ob talē rem fines nostros p̄sum
pseris attigisse. Nulla igit mora te te
neat ī hac terra qz nisi decesseris festi
nāter tue vite discrimē te senties subi
tū. Antenor aut̄ his v̄bis auditis il
licentiat⁹ recessit ab ipsis ⁊ ad nauim

Propositum Priami

accelerat et anchoris subductis a mari statim cum antenore velificat navis ipsa et recte navigans versus pilonem ibi sanus applicuit ubi dux nestor in multorum suorum comitum nobilium morabatur. Ad quem antenor dux navis descendens se protulit et ei legatum se asserens regis priami legationis sue formam putans castori et polluci per omnia explicavit. Nestor autem ut verba precepit antenoris in iram totum exardescit factus ob furoris rabie discolor antenor rigoroso vultu respicit ab obliquo et italia verba dictans impetu os erudit. Serue nequam vix te tanta deducere presumptis audacia ut talium platearum sermonum inficere presumptis aures meas. Nisi me mea frenaret perfectio nobilitas mandata tuis faucibus lingua euelli quam tales prodixit in sermones et inde decem regis tui te tracto per terram ab equis membratum disiliuigi facere membra tua. Discedas igitur a meo conspectu celeriter quod si statim non feceris mala quam dixi reuera tibi succedent. At antenor stupefactus talium honore sermonum dubitans tyrannidem nestoris et immanitatem illico recedens ab ipso suam peruenit ad navim et in portum velis extensis littora deserit piratarum. Et eo alta maria scandente per reditu odiosa cuiusdam rabie tempestatis obdurit aerem tenebrosa caligine et per arboribus ventis flantibus fundunt imbres et tonitruorum rugitu mirabili et choruscationum fulgoribus odiosis per citati fluctus a ventis excelsos tolluntur in montes. Nunc puppis abstracta maris hiatusbus periculosa petit ima profundum. Nunc undarum inflationibus elevata per fluctum motuosa petit cacumina percellat. Instat ergo eundem navigantibus in ipsa vite discrimen et per liberationem periculi effudit varia diis vota. Sic ergo navis

illa per triiduum patetibus subiecta periculis quarto die cessavit tempestatis angustia et ventorum furor destitit mitigatus. Placant maria quiescent fluctus et navigantes ipsi a mortis laqueis iam erecti spiritum confortationis assumunt sic quod navigantibus ipsis recto dyametro subsequenter ad oras troiani portus adveniunt. Et eis descendentibus in terram operata passu celeriter omnia se perferunt ad templum deorum ubi eorum vota supplices diis solunt sic quod antenor post victimas diis oblatas et post sacrificia de more libata ad magnam priami regis curiam in comitum multorum de suo reditu valde letantium incolumis et sospes accessit. Consedente igitur rege priamo cum suorum comitum maiorum astantibus etiam quam pluribus alijs et etiam filiis antedictis antenor refert et recitat quicquid sibi in grecia successerat seriatim. Narrat etiam sibi graue iniuriam a peleo factam minaces iniurias a thelamone sibi dictas castoris et pollucis opprobriosa iniuria duos et asperos a nestore sibi timores percussos. Que omnia postquam audiuit rex priamus turbatus est valde et doloretorque non modice sentiens legatum suum in grecia sic opprobriose receptum et de recuperatione sororis factus est quod ammodo desperat.

De proposito regis priami volentis suam iniuriam vindicare

Quia vero

rex priamus per legationes antenoris factus est certus de grecorum odio quod greci tot continuatis temporibus aduersus eum et suos adhuc feruoribus viis acibus perfuebant et quod ad restitutionem sororis sue erione grecorum animos non potui demulcere in suorum propositorum exordijs

Consilium Priami

magis tot⁹ ardēter incaluit ⁊ ad mut-
tendū in greciā gentē suā mltō nauis
gio p̄q̄lito in offensionē grecoꝝ viua
cibus curis totalit̄ anhelauit. sed dic-
rer priame q̄s fatoz casus infelix ad
tāte ifelicitatis audaciā tue q̄enis aīm
instigauit vt frenare p̄prios aīm mot⁹
tuos licet nō sint in hoīs p̄tate p̄ma-
turata p̄silia mīme potuisses ⁊ dū li-
cebat abstraheret ab inīq̄s p̄silijs pe-
dem tuū ⁊ vt dū licebat sciuisse tuas
p̄teritas dissimulare iacturas q̄ p̄tot
annoꝝ curricula forte poterāt obliui-
one deleri. Sanenō aduertisti quod
vulgarit̄ dici solet ⁊ qd̄ plerisq̄ hoīm
d̄r accidisse. Quia duz sua p̄tendunt
vindicare dedecora excrefcētib⁹ mal-
maioris dedecoris inuoluūt augmē-
to. Luti⁹ ergo fuit ei qd̄ vulgarit̄ d̄r
adberere. Quib⁹ stat nō festinet ad
motū. nā q̄ sed⁹ in plano nō h̄z vnde
cadat. Voluisti enī te submittere fa-
tis ambiguīs vt d̄ infelici casu tuo et
finali tuoꝝ excidio te tante vrbis rui-
nosa iterata iactura dares futis gen-
tibus longā materiā velut delectabi-
les fabulas recēsendi cuz de sinistris
successib⁹ alioꝝ libēter hoīm mulcea-
tur audit⁹. S̄z qd̄ postea tibi et tuis ī
de successit p̄ns narratōis historie se-
ries manifestat

De consilio deliberato vt
Idaris in greciā destinetur

Exigitur priā

r mus puocatis oīb⁹ Troie
maiorib⁹ ī regio ilion eis co-
actis in vnū sic allocut⁹ est illos. Ec-
ce put de p̄silio vestro p̄cessit anthe-
nor missus ī greciā p̄ mea recupāda
sorore vt odiū qd̄ gerim⁹ apud eos p̄
belloꝝ scādalis euitādis sedari possit
in postez redijt sicut scitis ⁊ q̄lia obri-

nuerit ab ipsis sinistra ⁊ opprobriosa
rīsa notū est vobis nō p̄siderātib⁹
eis dāna tam grama. q̄ nobis intule-
runt ⁊ tā graues iniurias nō verent̄
Et o vtinā p̄nia ducti saltū vbo co-
gnoscerēt q̄ male gesserūt. S̄z in ma-
ioris elationis supbiā eleuati nobis
grauiora minant̄. Absit ergo q̄ sinis-
trāte fortuna nobis acciderēt q̄ mi-
nant̄. Absit etiā vt de tot sine causa ḡ-
uiter cōmissis ab eis penā debitā nō
exoluāt p̄ nos eis dijs fauētib⁹ infli-
gendā. Credim⁹ enī eis ī virib⁹ nos
esse potiores munitā ⁊ tutā ciuitates
habere ab oīm hostiū insidijs p̄fecto
securā. Enā si maior p̄s hoīm nobis
p̄stituerēt aduersa. multa enī nos po-
tentia ⁊ multoz strenuitate vigemus
milītū ⁊ peditū pugnādi exptozū di-
uitijs plena qd̄ victualīū copia ⁊ in-
deficientiū in omnib⁹ futuris necessi-
tatib⁹ abundam⁹. Diuitijs exubera-
mus eximij ⁊ nihil nob̄ ad offendē-
dū molestias ingerēdas nec ad defen-
dendi subsidia deesse videm⁹. Gratū
ergo mihi videt̄ si vob̄ videtur acce-
ptū vt aduersus grecos ip̄os tam im-
pios hostes nostros exerceam⁹ saltū
in aliq̄ vires nostras vt saltū in istis
aggressiōis iniitijs ī terras ⁊ p̄tes eoz
gentē nostrā bellicos̄ insultib⁹ trans-
mutam⁹ q̄ ī terras eoz ⁊ hoīes eozū
dē insidiarū nrāz ignaros repēte irru-
ant maria eis dāna ⁊ detrimēta illa-
turi. p̄usq̄ ad eoz d̄fensiōes arma ex-
cogitata valeāt eleuare. Est ei h̄ casus
vt q̄libet nostz p̄sonas ⁊ res p̄prias
debeat fortunē cōmittere ad restaura-
tionē dānoꝝ nrōꝝ ⁊ ad nrē ḡuis iū-
rie vltōꝝ. Nec nos t̄reat si greci ip̄i ad-
uersus nos ⁊ p̄decessores nrōs obri-
nuere victoriā. Illā n̄ ē nouū vt victo-
a victis mltōnēs supet̄. vbi s̄git reg⁹ ⁊

Responsio Hectoris

monitis oēs astātes vnanimiter annuētes deuoto corde se offerūt in omnibus eoz facultatib⁹ et psonis. Propter qd rex pām⁹ ad eoz oblationes tam grato corde vulgatas ī maioris appetitus audaciā et animositatis feruentiam suā aperuit voluntatē. Sic qz rex ipse ī oblatiōib⁹ ipsis exhilaratus in modico recedēdi licentiaz affectuosis verbis tribuit vnicuiqz remanente rege in suo palacio cū omnib⁹ filiis suis tā veris qz naturalib⁹ tūc existentib⁹ cum eodē. Erat enī et tunc hector p̄sens cū eis q iam a pānomie p̄tib⁹ redierant ad ipsi⁹ regis imperii patris sui. q̄s oēs sic rex facto silentio est vbi talibus allocut⁹. Sed anteqz ad verba ipsa prūperet lacrimis ora rigauit et inter medios sanguis et lacrimas talit̄ vba sua profundit. Nunq̄d ī memoria vestra reuoluitis auozū vestroz necē fuit ut exione q meretricio more tractat vobis viuētib⁹ et ī tāta potētia p̄stitutis. Dignū ergo erit et iustū vt ad vindictā tanti pudoris vos deberetis assurgere et totis virib⁹ anhelare. Et si nō in vltionē auoz ipsoz saltim ī satisfactionē volūtatis mee q tāta erit de vero angustia et innumerabilib⁹ dolorib⁹ incessanter. cū vos ab ānis teneris educauerim et dolor meozū debetis esse p̄cipes naturali et pbabili rōe. Et p̄uersus ad hectorē dixit illi. Et tu carissime fili hector oīm fratru tuoz p̄mogenit⁹ qui et annoz excellētia et virtutis strenuitate p̄cedis ceteros fratres tuos hos meos āplectere monitus et p̄ceptoz meoz executōnem animosus assume. Sis ergo tu solus p̄nceps et dux huius negocij et vniuersi tui fratres tibi p̄orsus obediānt et omnes alij regno nostro sub

iecti q in potētia tuaz viriū nosti domare supbos et ī tue animositatis audacia cogis flectere ceruicofos. Ego enī ab hodie in antea de eo qd de presenti negocio sit futuz me totū expōlio et tuis humeris fortioribus totū īpono qz ī tua iuuenili duricia potēs es bella cōmittere et bellis strenuis p̄ualere. qd me natura debilis posse n̄ patitur cum ad senū iam declinem et verbis suis rege pāmō fine facto hector in vultu quasi pudoris et honestozum placidē verboz ad regis patris vba respondit.

Responsio hectoris primo geniti p̄iamī

arissime domi

c nemi rex nūq̄d est hominis inhumanū arripe pondus et q̄ humana desistens a natura voluntas de illatis iniurijs passim non appetere vltionē. Et si nos q tāta nobilitate vigemus quoz iniuria minima pudoris est magni cū psonarū qualitas iniuriarū qualitātē minuat et augmētet si vindictā appetim⁹ de iniurijs nobis illatis nos sum⁹ degeneres hominū a natura cuz etiā animalia irrationalia videam⁹. Propterea potiri. Null⁹ est ergo inter vestros filios care pater q̄ de nece auoz nrōzū magis teneat vindictā appetere sicut ego q sum prim⁹ in eozū ordine geniture. et ideo prim⁹ esse debeo in vltiscendi feruore p̄ ceteris. Ergo cuz omni auiditate desidero vindictā meoz inimicoz appetere et etiā ī cruore meo mea dextera cruentatos interumat qui crudeliter meozū auoz et ciuium effundere cruorē. Unū tamē discrete rex ad vestrā reduci peto memoriā vt hui⁹ aggressiōis nostre

Consilium Paridis

tanq̃ prudens ⁊ sagax psiliarius nō
solū inchoandi p̃cipia vez sequen-
tia media ⁊ exitū q̃ succedit i fine. Nō
est enī discretionis laudāde psilium
singula scrutatore nō rimari ⁊ nego-
ciorum initia tantū appetere nec ad-
uertere finē ipsorū. Quid enī prodest
alicui bene forte i p̃cipiis agere que
demum terminari p̃tingunt fine lini-
stro. Laudabilius ergo est ab illis i-
tus abstinere q̃ euentus dubios i se
habent. et que magis ad infelicia q̃
felicia se declinant. Illud enī felix po-
test dici p̃cipiū cui⁹ exitus felix seq̃t̃
Hec enī verba discrete rex ac ideo in-
dicendi audacia iam prupi vt vltio-
nis auditas incōsulta non arripiat.
sp̃m voti sui in eo assumēdo cui⁹ fi-
nis est dubi⁹ an succedat p̃spere vel
aduerse. Hostis ei pater carissime to-
tam affricā ⁊ europā hodie grecis eē
subiectā quāta greci multitudine mi-
litum sunt suffulu ⁊ quanta sint stre-
nuitate pugnātes q̃ntis sint pleni di-
uitijs ⁊ q̃nte potestatis vigeāt ditiōe
Nō est equalis hodie asie potētia po-
tentatui tot viroz cū ⁊ si in asia mlti
vigeant hoīes nō tñ sunt in pugnan-
di exercitio numū bellicosi. Certū er-
go magis apud nos potest esse q̃z du-
bium si arma p̃ potētiores nobis in-
discusso psilio ingeram⁹ vir aut nū-
q̃z nos posse finē attingere poprtatuz
Statū ergo nostrū q̃ hodie tāta q̃ete
p̃poller tanta felicitate refulget ad q̃d
perationib⁹ grauib⁹ appetim⁹ ptur-
bare ⁊ de iocūditatis rege venire ad
victimas nostraz miserabilē p̃sona-
rum. Vanenō est exiona tā caro pre-
cio redimēda p̃ q̃ forte q̃d absit d̃ me-
lioribus nobis ⁊ forte de omnib⁹ est
cōmutatio faciēda. Cōiuētib⁹ igi-
oculis nō est incongruū exione dissil-

mulare fortunā. q̃ tot annis suis eīā
aptata dispendijs ⁊ quā mors pōt i
breui ab aura viuaci diuellere vt no-
bis omnib⁹ sit pata causa q̃etis. nec
vestra care pater credat opinio me
ista belloz timore aut cordis pusilla
nimitate p̃ferre s̃z dubito fortune lini-
stros euentus ⁊ netui sceptri dignitas
sub insidiosis casibus fortune vacil-
let. A q̃bus dum licet liceat abstinere
nam licita est ⁊ salubris dissuasionis
ratio initia dissuadere que placeant
anteq̃z infelicibus medijs subsecutis
eorū exitus dānis ⁊ dolorib⁹ p̃nuas-
ri cogantur.

Consiliū paridis secūdi filij

Acuit ergo p⁹

hec ṽba discret⁹ ⁊ strenuus
hector. sed paris qui verba
hectoris diligēter audiuit statū se eris-
gens stans hec ṽba p̃fudit. Quidi rex
carissime pater de fine p̃spero profe-
quendo. q̃s nostz potest p̃babilit for-
midare s̃z hostes nostros arma bel-
licosa geramus. Nonne sumus tot
strenui tot potētes tot diuites ⁊ in tā
forti ciuitate locati. Quis p̃babiliter
opinari potest nos sic feliciter ⁊ secu-
re cōpositos in nostris larib⁹ depopu-
latos posse p̃fundi. Fiat igitur au-
dacter carissime dñe q̃d p̃ vos dictus
est vt mittantur s̃z nauigia depopu-
latura greciā que gentē nostrā enor-
mibus afflicxit iniurijs ⁊ dānis irre-
cuperabilib⁹ est p̃data. Nōc etiā ca-
rissime pater si placet iubeas cū illis
p̃ficisci nauigijs q̃z pro certo sum cer-
tus deos velle me grauit greciā pos-
se confundere et grauit depredari.
nec nō ⁊ de optimatibus greci meli-
orem mulierē eripe et in troianuz re-
gnum a me captā posse transferre q̃

Consilium Parisidis

pro redemptione vestre sororis erio-
ne de facili poterit commutari. Quod si a
vobis querendum est qualiter istud sciam
dabo de his vestre perscientie certum signum
quod a diis ipsis per certo recepi. Illud enim
sunt multi dies elapsi dum agerem
in minorum india iussu vestro celebrante
sole solstitium estiuale dum sol sub prin-
cipio cancri ageret cursum suum quodam
die veneris venationis causa placuit
mihi adire nemora in multorum colle-
gio venatorum. Que dum diluculo fuisset
ingressus multis laboribus feris
hinc inde venatione perquisitis nihil inue-
nire potui mihi gratum ad preda. Sole
iam constitutur meridie et quasi circa ves-
peram perfusa declinata demum ingerente
te fortuna quodam ceruus apparuit in ipso
nemorum locis solitariis vagabundus
quem cursu meo appetens peruenire puta-
ui. Propter quod deserui socios qui me-
cum erant in celeritate currendi et elo-
gatus ab eis in ipsius nemoris solitudine
quodam vocat perueni solus tenebras
ad umbras in qua ab aspectibus meis
ille ceruus evanuit forte ob frondosas
ipsius nemoris arbores vel ob multam
celerem fugam ipsius. Lassatus ergo ego
nec non et etiam equus meus totus madi-
bus per sudorem velut imbres aquosos ef-
fundens diffundebat cumulado sub-
bitas guttas guttis. Quid ultra Fel-
sus descendit ab equo et ipsum in ram-
mo cuiusdam arboris mihi propinquum cum
habenis freni sui studiis colligare de-
inde stravi me solo quod adhuc multo
virebat quammine arborum umbraculis
eius prohibentibus siccitate et depositis
arcu et pharetra quam gestabam ficticiam
ex eis constitui mihi iacenti pulvinar.
Nec mora me letheus sopor inuasit
tanta merabida preoccupans gravitate
quod visum fuit mihi nullo preterito tempo-

re dormiuisse. Soporatus igitur tam
graviter vidi in ipso somno meo mi-
rabilem visionem quod deus scilicet mercurius
tres deas in suo comitatu duce-
bat venerem videlicet palladem et iu-
nonem. Qui ad me statim accedens
predictis deabus parum a se distantibus mi-
hi dixit Audi paris Ecce adduxi has
tres deas ad te propterea quod inter eas
quoddam nunc litigium est exortum de
quo se disposuere committere arbitrio
tuo soli ut lis ipsa inter ipsas tuo iu-
dicio dirimat. Crescentibus enim eis in
quodam solenni convivio quoddam po-
mum mirabile et formose celature de
materia preciosa iniectum extitit inter
eas in quo grecis litteris continetur in-
scriptum ut pulcrion detur ex eis. Cum
igitur quelibet ipsarum precedere aliam
de forma contendat et exinde putet ipsi
pomi premium promereri tuo de hoc
iudicio se submittunt et quelibet earum
tibi pro me promittit premium pro tui
arbitrii remuneratione ab ea infalli-
biliter consequendum quam in pulcritu-
dine et pomi questu putaveris antea
poni. Si iunonem enim preferre decreue-
ris inter alios mundi magnificos il-
la constituet te maiorem. Si vero pal-
ladem omnem ab ea humanam scien-
tiam per premio consequeris. Quod si ve-
nerem pulcriorem se et de grecia nobis
liorem feminam ab ea in tuum premium re-
portabis. Ego autem talibus a mercurio
auditis promissis et donis sic sibi
respondi quod verum de hoc iudicium
non dabo nisi se omnes nudas meo
conspectui presentarent ut per inspectio-
nem meam singulas earum partes corporis
pro vero iudicio valeam contempla-
ri. Et statim mercurius dixit mihi. Fi-
at ut dicis. Depositis ergo vestibus
predictarum trium dearum et singulatim

Responsio Eleni

quelibet earum nuda meo aspectui
presentata visum fuit mihi. psequendo
iudicio veritatis quod Venus sua forma
predictas duas alias patenter excederet.
et ideo decreui eam esse dominam po-
mi Elenus autem ex predicta pomi victo-
ria facta congaudens submissa voce
mihi promissum a mercurio infallibi-
liter confirmavit. Et recedentibus illis
a me statim somno et somnio sum so-
lutus. Idcirco ergo care pater deorum
promissa frustratoria posse celeri. Sa-
ne certus penitus esse puto quod si me in
greceam miseris indubitabiliter mecum
deferam mulierem iuxta promissa diuina
Adhuc me ergo pie pater quod mei mis-
sio per certo vestrum animum iocunditas
te replebit. Et his dictis paris suis fi-
monibus finem fecit

Responsio tertij filij

inica igitur ip

filius paris responsione pre-
dicta surrexit deiphobus ter-
tius natus regis. et ad eius eloquium
dato silentio intentionis sue preceptum
retinere non valens in hec verba re-
soluit. Carissime rex si in omni nego-
cio quod est aliquis aggressurus vellet
singula que possent esse futura particu-
lari deliberatione rimari nunquam esset ali-
quis qui alicui oneri se subiceret ani-
mosus. Nam si semper agricole dilige-
nti deliberatione pensarent quanta a ra-
ptu volucrum auferenda sunt semina
nunquam forte sulcis semina daret. Ita
refertur igitur pater carissime nauigia
in greceam profectura quoniam consilio pa-
ridis non potest probabiliter contradic-
ci. Nam si contingat eum aliquam de
greceia nobilem educere mulierem de faci-
li poterit euenire quod eius commutatione

recuperare possemus erionam ob quam
totius nostri generis diffamata pla-
pia loquacis opprobrij squalore sordescit

Responsio quarti filij prias-
mi qui elenus vocabatur

Elenus uero quartus

regis fi-
lius in ordine geniture post
quod dictis suis deiphobus finem

fecit a propria sessione surgens animi
sui motu aperuit in hec verba. Adas
gnanime rex per deo vota ceca non ar-
ripiat auditas vestra vlciscendi. Sci-
tis enim dijs fauentibus et etiam vobis ip-
sis me instructum totaliter eruditum
in scientia futurorum quod ex preteritis ves-
tra iam cognouit industria nunquam
ex ore meo aliqua vaticinia precessisse
que ipsas puram veritatem non extiterint
assecuta. Abstineat ergo ut paris in grece-
am se conferre presumat. Nam per cer-
to teneat vestra scientia quod si idcirco in
greceam se duxerit conferendum terram ali-
quam inuasurus hanc nobilem ciuita-
tem vestram funditus euertendam a gre-
cis ciues viros morti traditos et nos
omnes a vestris rebus descendentes
scitote. Abstineatis ergo ab his quibus
finis est doloris mortis executio ama-
re ne proinde te ipsum doleas trunca-
tum arene iacere carissimam sortem tu-
am excidio traditam et omnes tuos gla-
dio semine truncatos. Cum hec om-
nia sint futura reuera si paris greceam
cum exercitu presumat adire. Et his
dictis quasi dolens se in propria resti-
tuit sessione. Ad hec verba igitur Eleni
sapientis vacillauit animus regis et
turbatione repletus extitit non modi-
cum stupefactus. propter quod factum
est inter omnes astantes tacitum ex om-
ni parte silentium. nec erat aliquis iter

eos qui presumeret in vocem sermo
nis erumpere

Inc Troilus

regis ex filiis iunior postre-
mo suscept⁹ ut vidit omēs
pre multa turbatione filerupto silē-
tio in hec verba prorupit. Viri no-
biles et nimius animosi ad quid tur-
bamini circa plurima ad vocem vni-
us pusillanimis sacerdotis. Nonne
est proprium sacerdotū vitare bella. fu-
gere congressus quos sola pusillanī-
mitas facit amare delicias et in sola
vescendi ciborum et potus saturitate tu-
mescere. Quis enī sapiens potest p-
certo tenere hominū pscientias igno-
rantes futura posse prescire deorum.
Non hoc sapiētis est credere cū et h-
ex sola pcedat stulticie leuitate. Idē-
gat igit elenus si timore concutitur i-
templis celebrare diuina et sinat alios
qui labe verecundie obducunt debi-
tas in armorū conflictu exposcere vl-
tiones. Ad quid circa eius verba taz-
vana tam frivola rex inclite pturba-
ris. Iube nauigia soluere et exercituz
ad iter accingere bellicosum cum nō
sit ferendus de cetero tantus pudor
nobis a grecis illatus absqz talione
vindictē. Et his dictis tacuit troilus
Cuius animositatē et dictum astan-
tes ceteri laudauerūt et omnes piliū
eius pbant sic qmādante rege p silio
ipso soluto pdicti regis filij cū eodem
rege paratas mēlas appetūt discubē-
tes. Idostqz vō priamus prandio ce-
lebrato suo sedit in solio in suis pro-
positis estuans et in executione ipso-
rum iportune totus anhelans filios
suos paridē et deiphebiū vocauit ad
se et expssemādauit eisde vt in pāno-
nie puincia se pferāt festinanter dela-

turos secū milites strenuos q̄s i gre-
ciam cū nauigijs secū ferāt Et eodez
die idē rex pdictos paridē et deiphebiū
coegit ad iter. Qui statim a rege ipo-
obreta licētia recesserūt. Sequētī vō
die idē rex priamus vniuersos ciues
ciuitatis troie ad generale colloqui-
um puocauit et pueniētib⁹ illis bis ē
eos sermonib⁹ allocut⁹. O fideles et
dilecti ciues satis notū est vobis qn-
tum fuerim⁹ p grecor supbias inui-
rijs opprobriosis et dānis innumera-
bilibus lacessiti. nec vos latet passos
iniuriā cū etiā alienis fabula facu-
simus. nec mee sororis Erionē pmittit
seruitus manifesta q̄lescere vota mea
cū in eius memoria dolore pstrigar.
quā pnuata recordia nullaten⁹ ab-
lere pmittūt. Scitis enī p recuperatōe
ipsh⁹ nos in greciā discretū anthe-
no rem destinasse q̄ cū nō fuerit exaudi-
tus a grecis doloris mei matias du-
plicauit Sz qz ferro curāda sunt vul-
nera q̄ bñficia nō sentiūt medicine p-
posui paridē in armata manu et ma-
rino exercitu multo cōpleto milite in
grecias destinare vt hostes nostros
potēter inuadat dānis afficiat qbus
pt forte aliquā nobile mulierē hosti-
liter interceptā ad ciuitatē nostrā ad-
ducat p quā cōmutatiōz sororis mee
dijs fauētib⁹ valeā pmereri. Qd q̄a
ereq nō decreui absqz vestri approba-
tione p silij pposui hoc vestre prebere
noticie vt si vobis videt esse salubre
perseueret instanti⁹ in incepto. Licet
enī h oia satis itimet angāt metāgūt
cōiter et vos omnes. Et qd oēs tāgit
sapiente dicente debet ab omnib⁹ cō-
probari. Regis igitur eloquio fine
facto dū lata paterēt vndecunqz silē-
tia. quidam miles de astātib⁹ nomi-
ne perthe⁹ fili⁹ qndā euforbiū magnū

Responsio Troili

philosophi in quē narrat Quidius
aiam magni pithagore fuisse trāsfu-
sam surgēs in h̄ vba prupit. O nobi-
lissime rex cū sum tot⁹ erga maiestātē
vestrā zelo fidelitatis accensus q̄ me-
morie vestre reducere n̄ obmitto. ma-
iestas vestra benigne suscipit tanq̄z
plata ab intētiōe fidei. Mouit ei ve-
stra serenitas me patrē euforbiū ha-
buisse q̄ pl⁹ q̄z centū octuaginta ānis
vitali potit⁹ est aura. q̄ cū ois phie fu-
erit imbut⁹ sciētijs plenā p̄scientiam
habuit futuroz. Idic multotiēs dixit
mibi ⁊ p̄ certo firmavit q̄ si filius ve-
ster paris in greciam sit iturus vt ex
arguius more p̄donio ducat vxorem
q̄ hec vestra nobilis ciuitas magna
troia in cinerē sit euerfura per grecos
vobis ⁊ omnib⁹ vestris crudelit̄ ⁊ ne-
quiter interfectis. Quare sapientissi-
me rex nō horreat vestra nobilitas ac-
quiescere verbis meis cū nō sit tutus
sapientū vba ptēnere ⁊ in his p̄cipue
in quoz abstinentia dignitas vestra n̄
leditur ⁊ in eoz pseuerantia potest in-
esse causa. qd̄ absit p̄petue vestre rui-
ne. Cur appetitis insidias apponere
vestre q̄eti ⁊ trāquillitatē vestrā sub-
mittere casib⁹ q̄ omnū periculoz ge-
nera in se habēt. Abstineatis ergo si
placet vt dies vestros felices absq̄ ve-
rationis molestia felicit̄ p̄trabitis vt
filius vester paris grecie terminos nō
atingat. vel saltem ali⁹ q̄z ip̄e i greciā
dirigat. Ad perthei vba talia p̄feren-
tis rumor fit magn⁹ inter astātes eū
⁊ eius paterna vaticinia reprobātes
⁊ perthei suasiones violentē impu-
gn̄tes q̄b⁹ o vtinā annuissent. Nā que
postea secuta sunt scādala futura for-
sitan nō fuissent. s̄ q̄ futura discrimi-
na ineuitabilia fata p̄stituūt. placuit
cōmuniter omnib⁹ paridē in greciā

nauali exercitu se p̄ferre. Et sic collo-
quio fine dato vnusq̄sq̄ recessit. Qd̄
postq̄z venit ad cassandre noticiā re-
gis filiā p̄siliū fuisse p̄ certo firmatū
paridē debere i greciā se p̄ferre velut
infatuata prupit in maris vlulat⁹.
⁊ vocibus altis exclamās p̄siliū i h̄
verba. Nā nobilissima troie ciuitas
vnde tam dura ⁊ tā dura fata te d̄tra-
hunt vt grauib⁹ in breui sis subuertē-
da piculis ⁊ tuaz turriū alta cacumi-
na dissoluant ⁊ dent p̄cipitē i ruinā.
Nā infelix rex p̄ame qd̄ crimen dices
ris cōmisisse vt tui ⁊ tuoz hoim mor-
tes defleas ⁊ p̄petuas seruitutes. Et
tu regina beccuba cui⁹ sceleris es in-
uoluta p̄tagio vt omnes videas par-
tus tuos crudeli nece succūbere. Cur
non p̄hibes paridē adire greciam q̄
tante pestis futur⁹ est causa. Et suis
clamorib⁹ fine dato surgens ad regē
patrem se cōtulit ⁊ umbrib⁹ lacrima-
rum flebiliter regē patrē ammonuit
vt desisteret ab inceptis tanq̄z illa q̄ i
sue sciētie scelestibus documētis fu-
tura p̄uiderat. ⁊ p̄uisa vocib⁹ flebili-
bus diuulgabat Sed fortune cursus
q̄ iam dederat suo cursui volūtarios
instinctus ⁊ mot⁹ infelices accelera-
bat ad exitus p̄cessus exinde auidos
ordinando. Sane si dissuasiones he-
ctoris. cassandre monitus. suasiones
heleni. suggestiones perthei. fuissent
efficaciter exaudite p̄petuis duratu-
ra t̄pib⁹. O nobilissima et sublimis
troia oim ciuitatū pulcerrima ⁊ om-
nium diuitiaz decore nitēs atq̄z ciui-
um multitudine ⁊ fortitudine muro-
rum p̄pollēs vigeres. S̄ iexorabilia
fata maloz postq̄z infelicia p̄uētura
decernūt p̄traria ⁊ aduersa hominū
mentibus rēpresentant et insinuant p̄
acceptis

Causa destructionis grecorum

De numero navium quas
troiani duxerunt in grecorum
depopulationem

Emp⁹ erat q⁹

et iam sol in iades et pleiades
pfeceat cursum suum. q⁹ dum
esset in signo tauri. mens ille maius
diversis floribus planities aruorum or-
nauerat. et novas vires frondibus
arbores in fecunditate florum fructus pri-
mos promittebant cum paris et deiphebus
a panonie portus redeuntes tria milia
militum secum adduxerunt qui in armorum
exercitio multa strenuitate vigeant
et paratis navibus viginti duabus nu-
mero magnis et omni plenitudine neces-
sarium onustis rex priamus
et enee de quibus supra relatus est. nec
non et polidamo ipsius antenoris fi-
lio mandat et precipit ut cum paride in gre-
ciam cum ipso navali exercitu se accin-
gat. Quibus deuote annuuntibus idem
rex priamus omnibus provocatis in unum
qui deputati fuere per eum in predictum vi-
gium perficere sic illos allocutus est di-
cens. Non est opus amodo vobis super
suscepto negotio multos replicare ser-
mones. cum vobis plene sit cognita. qui
vigens causa meum anxiat animum.
quare in greciam decreuerim vos con-
ferre. et si illa ratio debuit esse potissima
illataz scilicet iniuriarum vobis et mihi vin-
dictam appetere. tamen causa prepo-
derans magis est illa ut mea possim
exinde recuperare sororem que sub mi-
to dedecore et anxiosa infelicitate vi-
lescit. Ad quam obtinendam omni debetis
animositate surgere. cum per ea recupe-
randa iuste videamur arma moue-
re contra detentorem ipsius. Scitis enim
et vos iniuste danaos offendisse et per
iniustas offensas nos arma iuste ca-

pescere cum ei sit secundum iusticiam ignoscendum
qui provocat appetit se vlcisci. Adhuc igitur
ut quantumcumque potestis deus
opera virtuose in ipsa mea sorore re-
cuperanda. Nam nunc est tempus acceptum
ut per hostes nostros vestra prebitas di-
uulget strenuitas vestra patent appa-
reat qui virtuose vigeat in vobis. Adhuc igitur
scitote patrum ut si casus se ingerat
ad obtinenda diis fauentibus vota ves-
tra ad requisitionem vestram me in multo
vobis ministrando subsidio prodigalius
processum. ut universos danaos potes-
tia nostra periret et gravia eorum dis-
pendia in forti virtutis nostre brachio
deslere cogant. Super his igitur execu-
tione negotii paride habebitis in prin-
cipem et ductorem deiphebum secundum a pari-
de in consilio sapientium. Antenor et
enee qui vobiscum sunt in presenti negotio
perfecturi. Et finito colloquio universus
exercitus naues ascendit. et paris et dei-
phebus in lacrimis a rege obtenta licen-
tia naues intrant. Solutis itaque funi-
bus subductis anchoris et velis ele-
vatis in altum naues ipse in nomine deorum
ionis et veneris in altum pelagus se im-
pingunt. et eis felici navigatione potitis
ad sparsas ciclades applicant insulas.
videlicet romanie. quas dum velut ignotas
robusto remige transire intendunt. Nam
vigantibus ipsis finitima littora stris-
cuis inherendo casus eis obviam obtu-
lit quandam navim. In hac igitur navim
rex quidam de maioribus grecie menela-
us nomine navigabat. qui duce Nestore
tunc tempore evocat apud piram civitatem
se cum ipso navigio dirigebat. Erat
autem et iste menelaus agamenonis re-
gis frater habens helenam in uxorem.
Hec enim helenam diebus illis mirabili
speciositate vigeat soror castoris et
pollucis regum qui tunc in sametor

Lausa destructionis grecorum

ciuitate de eorum regno insimul morabantur educantes cum eis eorum neptem Her-
mionam natam ex belena supradicta. Greci vero dum nauim ipsam inspicere-
rent viderunt eam ab eorum obuiatione flexo remige declinare. et ideo nec illi
illos nec illi eos agnoscere potuerunt. Quare troiani naues secundis ventis
afflantibus salubri cursu diuertunt. et veniunt in quandam insulam nomine
cithaream de districtu grecorum. que insula citius hodie a nauigantibus ap-
pellatur. In hanc igitur insulam cithaream nauibus troianis applicitis troes
eius desiderabiliter portum intrant. et anchoras in profundum maris iniectis
duris funibus religant naues ipsas. et eis tuta statione locatis in schafis ea-
rum securis accessibus descendunt in ter-
ram. Erat autem in hac insula citharea quoddam templum in bonore veneris ex
antiquo constructum mire pulcritudinis et diuitijs multis plenum cum habitato-
res puinciarum circumadiacentium gentili ritu in deam venerem que tunc prin-
cipaliter colebatur in ipsa marumam fi-
duciam gererent et haberent. et in vene-
ratione maxima annua colerent eius festa cum ibidem a dea ipsa sepius respon-
sa reciperent de petitis ab ea. Celebra-
batur itaque diebus illis in templo ipso
tunc festum ipsius veneris principale. pro-
pter quod infiniti de finitimis partibus in
illam insulam septulerunt mulieres
et viri. ob eorum vota cum multo gaudio
in templo ipso soluenda. Quod post-
quam innotuit paridi in comitiua mul-
torum decetero ornatus accessit ad tem-
plum. et more dardanico in templo ipso
supplici vultu in presentia populi tunc
astantis ibidem deuotis orationibus ob-
lationes suas in multa auri et argenti
copia immensa prodigalitate perfudit

Fuerat enim paris pulcritudine multa
decorus. omnes suos et etiam alios in
forma precellens. Quare ut aspererunt
astantes in templo de eius pulcritu-
dine mirati sunt valde et de regijs ap-
parantibus quibus ipse inclitus apparebat
Quare sciendi feruore ipsum agnosce-
re gestiunt omnes astantes qui sunt eius
comites unde sunt et specialiter quis sit
paris. Tandem sciscitantibus illis non est
eis occultata materia per troianos.
Dicunt enim eis paridem esse filium regis
troie et venisse in greciam in comitiua
multorum suorum nobilium iussu patris ut
a regibus grecie repetat quandam sui
patris sororem erionam nomine. quare dicti
reges regi thelamoni tradiderunt qui
sub laomedonta rege troianam depo-
pulari sunt urbem. Elaria igitur de au-
ditis dicta sunt inter eos. Sed loquax
fama quam multas vires acquirit eundo vi-
cinas iam dispersa per partes ad aures he-
lene de pulcritudine paridis ad tem-
plum veneris accedentis multa relatoe
puenit. Quod postquam eadem innotuit bele-
ne vane voluntatis desiderabilis appeti-
tus quam mulierum animus senuit subita leui-
tate corrumpe belene animus inconsulta
flagrantia percitavit ut optaret ad ipsius
festiuitatis solennia se conferre gaudia
visura festiua et inspectura ducem fri-
gienationis. Sed o quam multas impu-
dicissimas mulieres ad ipudicos su-
bito traxere collapsus ludorum specta-
cula et iocorum hominum visiones ubi iuue-
nes perfluentes suas exerceret illecebras et
raptos animos mulierum ex dissolutionibus
gaudiorum ad sui pudoris crimine sub-
ita rapacitate seducunt cum habentes iuue-
nes abilitate commodam videndi puellas
et multo fortius alias ad mundana deli-
ramenta promotas nunc oculis nunc tacitis
blandiciis sermonibus. nunc tactu ma-

num. nūc signoz instinctu muliez
animos de facili se mouētes cecis so
phismatib⁹ ⁊ dulciū fallaciā argu
mentatiōe pcludūt. Idereat ille q̄ pri
mo inuenit inē mulieres iuuenes et
adolescētes ignotos instituisse chore
as q̄ manifesta sunt causa multi ppe
trati ⁊ ppetrādi pudoris. Idropē q̄s
multe etiā iam pudice apud pditoriz
as infascinatōes hoīm enormit̄ cor
ruerunt vñ tāta multonēs orta sunt
scandala ⁊ multoz necis causa secu
ta. Cateruatim ergo adire tēpla deoz
rum ⁊ eoz celebrare festiua quamq̄
sit fas. nephas tamē euidēter apparet
cum sit in dissolutionib⁹ animozū q̄
moti ad instrumentoz sonitus. et ad
diuersas modulaminis cātilenas fa
cilius corruūt in seipsis. Sed tu bele
na speciosissima muliez q̄s terapuit
spūs vt in absentia viri tui tua desere
res tam leui relatione pallacia exire
eius claustra ignotum visura hoīez.
quete compescere habena freni faci
li potuisti vt suasses pudica ieiunia
intra regie scepra tue. Q̄ q̄z multas
dixit ad labem ad vulgaria loca dis
cursus. Q̄ q̄z grati feminabus eē de
bent eaz domoz termini ⁊ honesta
tis eaz fines ⁊ limites pseruare. Nam
q̄z nauis enī sentiret dissuta nauifra
gia si p̄tinue suo staret in portu i par
tes nō nauigās alienas. Optasti er
go belena tuā exire regiā ⁊ visitare ci
thaream vt sub p̄textu voti soluendi
viz posses videre barbaricū. Et p̄te
xtu liciti ad illicita declinares. Nam
eius viri visio virus fuit q̄ infecta p
te grecia tota fuit. pp̄t q̄d tot demū oc
cubuerē danai ⁊ duris morsibus tot
frigij venenati. Quid plura. Ad con
summatōnē sui desiderij iā p̄cepti be
lena quibusdā suis familiarib⁹ puo

catis iubet eis parare necessaria eq̄s
et comites cū apud cithareā ad tēplū
veneris appetat se p̄ferre vbi ei⁹ festū
colitur tā solēne ⁊ vbi soluere sua de
siderat quedā vota. Non enī a mene
lai regno multū extiterat citharea res
mota cum velut in eius opposito cō
stituta ab ipsi⁹ finibus modico freto
distaret. Nec mora equi parant⁹ ⁊ co
mites ⁊ belena cū suis cominib⁹ in re
gio apparatu equos ascendēs perue
nit ad litt⁹. ⁊ a litore i insulā cithareā
breui remige nauigauit. Vbi tam ab
incolis q̄z ab alijs velut regina ipsi⁹
insule i mltō fuit honore recepta. Ip
sa demū causa soluēdi sua vota vene
ris templū adiuit. ibiq̄z suas oblatio
nes deo veneri i multis ⁊ p̄ciosis mu
nerib⁹ p̄sentauit. Q̄d postq̄z notum
paridi faciū est reginā videlicet bele
nam menelai regis vxorē ad templū
ipsum veneris accessisse ⁊ i multa co
mitiua suoz apparatu mirabili. Ista
ris excellēter ornat⁹ puenit i templū
Eludiuerat enī fama p̄dicāte iāz diu
belenā castoris ⁊ pollucis regū soroz
rē incredibili speciositate vigere. quā
vt vidit inuidit dū de facili facib⁹ ac
censis veneris i veneris tēplo deside
rio fluctuat anxioso. Et diligentem i
belenā figens intuitū sigillatim eius
membra tāto decore respersa subtilit̄
p̄templat. Adirāt enī tā in ea rutilāti
fulgore flauescere crines multos q̄s
nivei candoris p̄tract⁹ in medio cri
nie diametris equalib⁹ diuidebat. et
aurea fila hinc inde serpētia sub certi
lege federis coegerant inuolutos. sub
q̄bus subsidebat frōnis lactea ⁊ niui
osa planicies ad ei⁹ fulgentia timpo
ra vsq̄z distēsa vbi crinei aureozū cu
mul⁹ perlucida visione turgebat. Et
cui⁹ frōnis detestabilis nulla rugosi

Lauda destructionis grecorum

tas planicie sulcauerat adequatam. Miratur etenim in tam nitide frontis extremis quallibet gemina supercilia quasi manu facta sic deceter eleuata flauescere ut geminos exepulata velut in arcus non ut in multa nube pilorum tenebrositatis horrede nigrescerent. Sed ducta moderato libramine geminas distinguebant in maiori fulgore circumferentias oculorum. Miratur igitur oculos duorum siue radios describentes quorum orbis quasi gemas iuncturis artificiose compositi vaga volubilitate non prodige aspectibus frenati modestis stabile animi constantiam promittebant. Quorum pilorum etiam in perceritate modeste frenabant palpebras habere. Miratur etiam in illa mirre pulcritudinis nasi sui lineam regularem quam maxillas diuidens in geminas partes equales. Nec multa longitudine vergebat ad imum nec nimia breuitate correptus superioris labij sed deceter suspendebat in altum. Sic etiam non nimia grossicie tumefactus se in multa latitudine diffundebat dum compositarum narium termini non multa vacante se iungerent nec se in multe apture partefactione vulgarerent. Miratur etiam tantam pulcritudinem faciei tanti candoris lacteo candore perfusam. Cuius genas rose vestuerant mixterosis dum nulla temporis varietate rose color in illis exhausto vigore languescere videretur. Sic intermixto colore niueo linearum inter genas et labia rursus figurare labia videbant roseam surgentem auro ram quam nec multa temeritate videre poterant dulcia basia refutare. Sed eorum dura deceter eleuatio et tumetes intuentes ad oscula audis affectibus inuitabant. Sic miratur dentes eburneos pusillos et in ordine compositos alterz alteruz nullatenus excedentes. quorum ordine gin-

giuero se linealiter amplectentes vere describere videbant lilia mixtis rosissicque totus ambitus faciei mentum modica in medio concavitate sulcatum forma sperica concludebat dum thorax sub menti valle modice duplicatus fulgore videbatur effundere cristallinum. Sic miratur etiam in ipsa collicolumnula niuem presentare nitorem. quem niuei splendoris candor tenui massa pinguedinis eleuatum prodigalitate lactea dealbabat dum candentem gulam ipsius linealis ordo depingeret mirenarum. Sic miratur in illa equalis scapulas humili planicie subside tes terga plana promittere a quibus sulcus decliuus in medio utrumque latus gracili iocunditate iungebat. Sic miratur in illa brachia decenti perceritate distensa amplexus suadere dulcissimos dum eius manus modica eleuatione pinguescerent et digitorum extrema tenui producta libramine ungues eburneos presentarent que brachia manus et digiti ferent candoris lacteo fulgore nitabant. Sic miratur in illa lati pectoris equalitate extensam. In cuius planicie duo vbera velut duo poma surgentia aeris natura quasi gemas cacuminauit in pilas. Et demum staturam eius eque perceritatis attendens prestantiori forma putat et concipit esse membra latentia dum vere putat et patenter inspicit in eius compositione persone naturam in aliquo nullatenus delirasse. Summo igitur studio paris iuxta belenam modestie finibus non obmissis fit proprioz et dum in eius lumina figit intuitum belena intuentis aspectus ex superiorum aspectibus mutua relatione repensat. Adlacuit enim belene forma paridis plene quod deo pambula prodire preconia. cum de eius forma ipsa sit iudex

et testis asserēs in corde suo nūq̃ vi-
disse hominē similis speciei nec q̃ tā-
tum suo affectui pueniret. Nunq̃ er-
go belena ad festiua solatia q̃ fiebant
in tēplo flectit intuitus. aut ad aliena
colloq̃a vertit caput. Sane inspicē-
di paridis psonā auiditate correpta
curis tota depmīt ad aliud inspectu-
ra sua lumina nō retorquēs. Quaz-
dum paris pcepit sibi suis luminib⁹
blandientē gaudet suos radios visu-
ales visualib⁹ belene radijs cōmisce-
re. et sic p mutuas et placidas visiōes
sibi inuicē cōsonantes cōis amoris
vehementiā manifestāt et duz ambo
cogitant in seipsis qua lit eorū vnus-
quisq̃ alteri sue intentiōis archana
reuelet ausus est paris p inter signa
vocis vicaria primitias exoluere vo-
ti sui. Sz belena tanq̃ ardore tūc ex-
cussa p̃similis sentit paridis appetitū
et signa similia repēdit eidē. Adonet
etiā nutu eū vt inter ludentiū tumult-
us fiat magis sibi ppinqu⁹. Et pa-
ris omni pudoris omissa caligie ses-
sioni belene vicini⁹ appropinqt et qd̃
latēter emiserat latenti tñ et submissa
voce vulgavit. Et sic vacātibus alijs
ad ea q̃ iocose fiebant in tēplo nec ad-
uertentib⁹ illoz insidias amatorum
vn⁹ alteri q̃cquid gestierat in aīo re-
solutis in suspiria vocib⁹ ppalauit et
q̃cquid de optatis eoz fieri deberet i-
ter se breui pstrinxere sermone Quo
facto paris ab belena humili obtēta
licentia in comitua suoz templū eri-
uit. quē ereuntē belena dū potuit euz
videre dulcib⁹ est aspectib⁹ infecuta
Procedēte ergo paride let⁹ sz amore
verat⁹ suas puenit ad naues vbi cō-
festim oēs sui maiores exercit⁹ ad se
euocari mandauit et ipsis coactis in
pnū liceis est animosis vocib⁹ allo-

cutus. Viri fortissimi omnib⁹ est
notū vobis qua de causa p̃amo regi
nostro placuerit nos in greciā trans-
misisse. Fuit enī ei⁹ totalis intētio vt
erionez sororē ipsi⁹ nostro studio res-
haberet. Cui⁹ obtētus si vobis ipossi-
bilis videret saltum damnificare gre-
cos quocūq̃ modo possem⁹ debere-
mus studiū adhibere. Ecce enī nob̃
erione recuperatio impossibilis facta ē
cum sciam⁹ eū a rege thelamone des-
tineri viro vtiq̃ fortiori q̃ nobis eam
restituere nō sine gūis belli p̃flictu cō-
cederet ei⁹ amore bachar⁹. Nec nos
sum⁹ in tāta quātitate potētes vt ipi
regi thelamoni p̃ualere possum⁹ i vi-
ribus. Nec in nobis est tāta potētia.
vt aliquā ciuitatē i grecia nobis sub-
iugare possem⁹ tāta est i istis p̃tibus
gētis danee plenitudo. Superest ergo
vt laudabile donū qd̃ sicut puto vo-
bis dii offerūt in h̃ loco nō p̃termitta-
mus ingrati. Quidem⁹ enī in hac in-
sula in quā nos fata dijs fauētib⁹ ap-
pullere de maiorib⁹ grece ciuib⁹ fe-
sto suadēte venisset de meliorib⁹ mu-
lierib⁹ puuntie adiacentis tēplū vene-
ris esse repletū cū int̃ alias sit isti⁹ re-
gni regina vxor regis videlicz mene-
lai. Templū etiā multis diuinis ē
opulentū si irruerim⁹ i illud et illos
q̃ morant in illo si eos poterimus ca-
ptiuos educere maxim⁹ erit nobis et
diuissim⁹ p̃de q̃stus nō solū psonarū
ex p̃da captarū verū etiā rerū cū int̃
plo ipso multa vasa sint aurea. mag̃
sit argēti copia et p̃anoz de auratorū
multa p̃tenda vbertas. Quid alibi
potius disponimus q̃rere qd̃ magis
se p̃beat nobis acceptū. Vico q̃ si lau-
dabiliter vob̃ apparet veniēte noctis
vmbaculo omnes in arma furtiue
surgam⁹ et irruam⁹ in templū ad

Causa destructionis grecorum

depopulationē ipsi viros et etiā mulieres existētes in illo captos nostras deducam⁹ ad naues. et p̄cipue hēle nam quā si captiuā deducere poteris mus apud troiā ex ei⁹ captione spes certa resultat q̄ ob cōmutandō ipsius de facili poterit rex p̄amus suā recuperare sororem. Elideat ergo vnusq̄s q̄ vestīz qd de h̄ facturi sim⁹ anteq̄ eius qd faciendū putam⁹ nobis abilitas subtrahat. Et demū suo colloquio sine facto multi de astantib⁹ faciendū improbāt et nihilomin⁹ p̄les probant. Sed postremo multo eraminato p̄silio ad id cōmuniter est deuentū vt aduemente nocte et luna sue lucis radios occultāte armata māu templū irruāt et exponāt p̄de que poterunt vniuersa. Factū est autē q̄ nocte sidera publicāte et ad occasum luna vrgente troiani sub ipsi⁹ noctis silentio arma capiūt. et armati relictis nauib⁹ in tuta custodia armatorū subito templū intrāt et irruētes illos quos inuenerunt in illo hostili suspicionē securos i ore gladij inermes capiūt et captos deducūt ad naues. bona eorū queq̄ diripiūt. templū spoliāt et vniuersa p̄dantur reginā helenam et omnes ei⁹ comites paris propria manu cepit in q̄ nulli⁹ resistētie contradictionē inuenit. dū animā se eam consensu poti⁹ q̄z dissensu. Ducitur ergo p̄ paridē cū omnibus suis ad naues et in eis ipsa dimissa sub fida custodia iterū paris redit ad p̄dā. Clamor itaq̄ maximus ex vociferatione captoz rumpit noctis silentia. et hoz p̄cipue q̄ malunt neci tradi q̄z duci captiui. Ex multo igit̄ tumultu clamoris impellunt̄ incolarū aures. qui in quodā castro in eminentiori loco supra templū ipsum firmato dege

bant et expergefatti in vocib⁹ occisorum et alioz q̄ fuge subsidio i castris se recipe sūt conati. stupefacti surgūt a stratis. arma capiunt. et armati rapido cursu descendētes a castro irruunt in troianos. Erat enim in castro ipso multoz quedā bellicosa iuuet⁹. q̄ armorū ministerio velut edocti acriter insuliāt in troianos et dura resistētia ipsos impellūt putantes eos neci tradere et captas posse recuperare p̄sonas. Cōflictus ergo fit maxim⁹ ex q̄ sequit̄ magna cedes. S̄z troiani demuz q̄ eos multo fort⁹ i quaduplo excedebāt p̄ multoz armatorū copia facto in ipsis impetu ipsos vertunt i fugam et eos vsq̄ ad radices mōtis castri p̄dicti in ore gladij p̄sequuntur.

Sit ergo finis belli et troiani obtentā victoria gaudentes reuertūtur ad naues nihil p̄ciosum relinquētes tēplo. ex cui⁹ p̄dā multas et innumera biles diuitias q̄siuerūt. Ascendūt ergo naues p̄dictis plenas diuitijs et multitudine captiuoz et velis ad v̄torum afflatus erectis nauigandē p̄spera potiunt̄ ita q̄ p̄ dies aliquos secundo remige nauigātes die septimo ad oras troiani regni pueniunt. et cuiusdā castri p̄ sex milia a troia distātis qd thebedon ab incolis dicebatur feliciter portū intrant. Ubi iiectis anchoris et nauib⁹ ipis securis funib⁹ religatis gaudentes descendunt i terram in qua a habitatoribus ipsi⁹ tāq̄z a suis i honore maximo sunt recepti. Iddaris itaq̄ illico postq̄z descendit in terrā ad regem Iddiamū nūcium destinauit q̄ statim postq̄z peruenit ad regē refert paridē incolumem cū suis apud thebedon salubriter aduenisse et ei singula que per Iddarides gesta sunt tanq̄m ille qui p̄dictis

Causa destructionis grecorum

interfuit recitat seriatim. Ad hoc igitur relationē rex pāmus magna pre gaudio exultauit et patefactis singulis alijs troie maioribus vniuersę plebi solenne festum instituūt vniuersi. Existente vō paride apud thenedon pro ut ibi felix applicuit regina helena inter captiuos alios luctuosos multa ut videbat astantibus torquet angustia dum pectus et faciem p̄tinuis luctualibus lacrimis irrigaret et singultuos vocibus regē viz regesq; fratres filiā et patriam notosq; defleret. q̄ crebris plulatis iquiea nullo cibo aut potu potitur. Quod Idaris p̄ molesto gerens psolari helena humilibus et pijs verbis accedit Et q̄ dolores erimios helena p̄ducebat. nec etiam paris ad p̄fortationis spūm reducere poterat. aut solamen velut iracundia motus aduersus helena prosilit in hec v̄ba. Quid est hoc dñā q̄ taz quondiano dolore p̄tunderis nec q̄escis. Quis ē ille qui tot dolorosas voces audire p̄tolerantiā diu posset. cū dienotiaq; lamentis vaces et lacrimis. an putas q̄ tibi ipsi non oblit et psone tuenō inferat detrimentū. Sane saturata esse deberes tātis ex lacrimis si tot gustas ses p̄tinuo potus aque quot lacrimas diceris sorbuisse. et velut superuacue pleno de pectore iam manarent. Lacrimis ergo tuis si placet finē impōe. et p̄fortationis amodo resume q̄etem cum i regno patris mei nullus te posset occupare defectus. nec etiā eos captiuos quos tu mādaueris abundare. Tu ei in tua magnitudine honoraberis velut maior omnibus suffulta delicijs et in sublimatione maria veneranda et captiui tui q̄s mādaueris a vinculis liberari i patris mei regno secure viuere poterūt velut in p̄

prijs laribus abundāter. Ad hec helesna deterlis lacrimis paridi sic r̄ndit. Scio dñe velis nolum habeo necessario tuas exeq; volūtates. cuz feminea potētia nō possit p̄ualere virili et p̄cipue in captiuitate detēta. Si q̄d ergo mihi captiue et alijs captis mecū boni p̄ferē a quoq; sperare poterit talia p̄ferens a dijs gratiā cū afflictis compati humanitas suggerat et dijs placeant pietates humane. Cui Idaris nobilissima dñā. quecunq; mādaueris infallibiliter implebunt Et ea statim p̄ manū accepta modica violentia uermixta a p̄pria sessione leuauit ipam secū ad locū adducēs vbi i maximo apparatu multa ordinata fuere et vbi secretius inter se de singulis p̄feris reliceret. Cui statim Idaris sic dixit. Idutas ne dñā si te diu a tuis laribus traxerūt et te voluerūt in mea puenisse p̄uintiā q̄ talis tibi p̄mutatō sit dānosa ut maioribus diuitijs et carioribus delicijs nō abūdes. An putas troiam nam p̄uintiā achae n̄ excedere vbertates q̄ sola est omnibus p̄ciosissimis opulēta. Idutas ne me regina dignitatē tuā libidinoso cultu velle sedare. Sane maioribus diuitijs affluēs et honorabilibus diuitijs delicijsq; vitā ducēs. et me quē dedignari nō debes eq̄l dignitatis vlt̄ potioris etiam viri tui matrimonialib; habebis p̄sortem In carā ei uxore te mihi coplare ppono et tecū p̄petuo viuere i sacraz federe nuptiaz. nec tibi putare debes horredū si pusillū regnū i q̄ fuisti actenō in āpla regē p̄mutes cū troiano regno multa sint alie regna subiecta q̄ tibi cū oī subiectōis deuotiōe parebūt. Nec amissi tui viri te d̄z iacta p̄pūgere cuz mihi n̄ sit i nobilitate filis. i strenuitate par. nec i diligēti feruore p̄sus eq̄l.

Laula destructionis grecorum

Ex amoris enī tui flāma totis affecti-
bus incalesco: et ab eo q̄ te plus diligit
sperare debes firmiter plus honoris
Cessa ergo amodo plus dolere. lacri-
mas tēpera et murmuras querelarū
et in his rogo vt exaudias humiles p̄-
ces meas. Et illa r̄ndit. Alacrimis q̄s
potest abstinere qui tāti doloris acu-
leis angit̄ sicut ego. Adallem deos d̄
meis successibus aliter statuisse. Sz
ex quo aliud esse non potest inuita tu-
as p̄ces admittam cū tueresistere vo-
luntati nulla sit potentia penes me. et
statim subitas prorupit in lacrimas
et singultus quos itez sedare sermo-
nibus n̄sus est paris Et ea tandem a
lacrimis desistēte paris ab ip̄a poscit
in humili voce licentiā. Et aduenien-
te sero paris eā studuit delinire non
minus blandicijs q̄s p̄ciosis cibarijs
abundāter. Becurso igit̄ noctis silen-
tio et adueniente diluculo paris bele-
nam regijs vestib⁹ a priamo sibi trā-
dita ornatā equū mire pulcritudinis
in aurea sella et in aureo freno decoz
fecit ascendere. ordinatisq̄ captiuis
alijs in equoz multitudine iuxta ḡ-
dum eoz iubet eos p̄cedere in multa
militum comitiua. Et demū ipse pa-
ris et deiphob⁹ antenorēneas et po-
lidamas necnō et q̄z plures alij nobi-
les equos strenuos ascēdentes regi-
nam belenā i apparatu et honore ma-
ximo cōmeant. Et recedētes a the-
nedon lentis passib⁹ se dirigūt vsus
troiam. et eis veniētib⁹ iuxta ciuitatē
eandem rex priamus in multozū no-
bilium comitiua obuiam illis exiuit
et salutatis suis et hilari vultu receptis
accedit ad belenā. quā deuotis affecti-
bus et leta fronte suscipiens ipsi in v̄-
bis placidis humiliter se summisit.
Iderueniētib⁹ enī eis ad ciuitatis

portam vbi multitudo populi infini-
ta p̄fluxerat gaudia celebrans et imē-
sa tripudia omni genere musicorū
rex priamus p̄mo descendit ab equo
et reginam belenā pedes habenis au-
reisque sui in multitudine maiorū
troie et multa veneratōe deducit quā-
q̄ ipsam in suā excellam regiā aulaz
introduxit. Quid vltra. Adagna
sunt gaudia q̄ ducunt ab omnib⁹ de
ciuitate troiana. Adagna sunt festa.
q̄ ob aduentū paridis et suoz fiunt q̄
cum eo incolumes redierūt. Illuces-
cente v̄o die sequēti rege p̄amo acce-
ptante gratanter paris belenā i tem-
plo palladis duxit prorem Ob cuius
rei causam vniuersi troiani festa fe-
stis. gaudia gaudys aggregāt. et p̄ di-
es octo p̄tinuis ludis et exhilarationi-
bus vacauerunt. Qd̄ postq̄z cassan-
dre filie priami regis innotuit pandē-
tē belenā sibi matrimonio neruisse di-
ras prupit in voces et querulos plu-
latus potēter exclamās et dicēs. Eld̄
q̄d infelices troiani gaudia ducitis de
nuptijs paridis ex q̄bus vobis tanta
futura sunt mala et p̄ quas necem ve-
stram et vestroz deflebitis filioz. q̄s i
cōspectu patrū videbitis trucidatos
et maritoz crudelia funera viduate i
tuebunt̄ prores. Ilda sublimis troia
diris p̄cipitatura ruinis q̄z impijs b̄-
uerla pibis. Ilda misere matres q̄nto
dolore vestroz cordiū claustra secas-
bitis cum de partib⁹ vestris viscera
auelli videbitis et mēbratum membra
disiungi. Ilda misera beccuba vñ tot
poteris educere lacrimas i natoz tu-
orum excidio q̄s secabit et icidet crue-
tatus gladi⁹ impioz. Ilda gens ceca
et dire mortis ignara cur violēta māu
ab iusto viro n̄ euellit̄ belenā et eā
n̄ acceleratis restitui iusto viro aq̄z

Pro recuperatione Helene

dur⁹ ensis acceleret et gladius acut⁹
vestro deferueat in cruore. Idutatis
nefurtū paridis sine gūi pena et acer
ba vindicta posse trāhre p quā vob
est finale excidiū puenturū. Iba infe
lix helena imo dira leena quot nob
es paritura dolores. Dellite igitur ci
ues miseri impiū fun⁹ a larib⁹ et dū
licet mortē p vita vitate. Bū higit et
alia duriora pūius querelis pdicta
cassandra diffunderet et ad regis pri
ami monit⁹ nullo modo desisteret i
qeta. rex pāmus ipsam capi manda
uit et in cōpedib⁹ ferreis i claustro fir
mari. In quo dī cassandā ipsam p
multos dies fuisse detentā. cui⁹ que
rimoniaz lamēta si fuissent troianis
animis exaudibilē inculcata troia
forte mīme defleuisset ppetuos casus
suos q vsqz nūc boiūm flebiliter de
mulcēt audit⁹ nullo futuro tpe p ob
liuionis silētia deleturi.

De grecis inchoatibus in
re cōsilia ad quos de raptu he
lenefama peruenit quid sunt i
defacturi

¶ In hec itaqz

c in vrbē troiana feliciter. imo
cecis insidijs infelicit⁹ gererēt
nondū troianis applicantib⁹ in insu
lam thenedon fama loquax et volās
tumultuosis relatib⁹ menelai regis i
multa stupefactōe aures inuadit. q
nondū a pira discesserat nec a ducis
nestoris comitina. Cui postqz pate
facta sunt singula de disroboratōe tē
pli videlicet i insula citarea dominio
suo subiecta. et nece suoz interfectorū
ibi neqter a troianis de captiuitate
muliez et alioz deductoz in troiā. et
demū de raptu sue helene quā pl⁹ qz
seipsum amore tenerrime diligebat.

tantoz doloꝝ aculeis fact⁹ est anxi⁹.
Etpnus cadēs i terrā debilitatus est
spū et fact⁹ est deficiēs in loq̄la. Buz
post longā morā vires resumpsit in
mīta doloꝝ anxietate corpa suoz de
flet excidiū. captiuoz abductionem. et
helene sue absentia sub tārū vituperij
suggillatōe traducte. Beflet etiam
ei⁹ pulcritudinē alienis marib⁹ pra
ctandā. Beflet ei⁹ delicias q̄s habi
turā nō extimat in nanonib⁹ barba
roz. null⁹ est finis lamētis ei⁹ et lacri
mis. et demū h nestori nunciato. Iste
stor ad ipsum veniēs quē sibi parem
astrinxerat i amicū facit⁹ lacrimaruz
suaz princeps blādis smonib⁹ et pijs
affatib⁹ solari mestū intēdit. Qui dū
nullis monitis lacrimis et fletib⁹ finē
daret celer se accingit ad reditū regni
sui. Quē nestor nō deserēs ipsum in
comitina militū mītoꝝ flebilē cōme
auit. Qui postqz suū puenit i regnū
p rege Algamēnone fratre suo vt ad
ipm accederet i fideli nūcio demāda
uit. Sic regib⁹ castori et polluci filij q
ei⁹ audito nūcio statim ad eū oēs p
dicti tres reges cursu celeri puenerūt
Algamēnon aut vt vidit menelaum
fratrē tanto dolore torq̄ri ipm est bis
ybis psolatorijs allocut⁹. Ad qd fra
ter tāto dolore depmeris. Et si causa
iusta dolēdi te moueat. nō tū est pru
dentis viri ai sui motū extrinseca de
mōstratōe vulgare. Dolor ei patefa
ctus extrinsec⁹ i aduersis amicos ad
dolendū pl⁹ puocat et maiora gau
dia generat iumicis. Singe ergo ppa
lare leticiā cū dolor abūdat. et singe te
nō curare de his i qb⁹ te debz rōnabi
lis cura mordere. Non curis anxijs
aut fluuijs lacrimaz bonoz qrit aut
vindicta. Ense igit petēda est vltio i
murmure querelaz. Nam sapiētis

Pro recuperatione Helene

probitas tūc apparet cū casib⁹ exami-
nata cōtrarijs aduersa nouit susti-
nere certamina. ⁊ maloz pōderibus
animū nō submittit. Excita ergo tue
strenuitatis aīm ad h̄ mala. ⁊ vbi iu-
stus dolor te puocat rigidū assumas
animū vlascēdi vt iūria tibi ⁊ nobis
illata dura nō trāseat sine pena q̄ nō
lacrimis est q̄renda. s; in maḡ offen-
dendi v̄tute. Hosti enī nos abūdare
virib⁹ ⁊ in hac vlascēdi cura nos mlt̄
tos habere p̄sortes cū in h̄ totius gre-
cie assurgat imperiū. ⁊ a nobis moni-
ti reges singuli arma troianis igere
renō negabūt. In brachio enī fortis-
simo ⁊ multa classe apud troiaz nos
vnanimē p̄ferem⁹. in cui⁹ litt⁹ si no-
stra figere tētona nos p̄ungat. duruz
erit ⁊ impossibile frigus nos a littore
posse deicere. Ante enī eoz maiores
erunt neci traditi. ⁊ fuituri durissime
populares eoz. cū troiana v̄bs ī no-
stra potētia fundit⁹ euertēt. ⁊ ille pa-
ris tot maloz actor si p̄tingat interci-
pi velut nequā latro furca suspens⁹
amarissimas penas luet. Cessandū ē
ergo ab omī dolēdi tristitia ⁊ ad om-
nes reges grece duces ⁊ comites ma-
iores ⁊ nobiles nostra scripta mitte-
mus vt ī hui⁹ vlascēdi causa dedeco-
ris nob̄ potēter assistāt. Sicq; v̄bis
⁊ sermonib⁹ fine facto acq̄eunt humi-
liter menela⁹. ⁊ sic ī cōtinēti p̄ vniuer-
sos grece p̄ncipes litteris destinatis
inter alios accesserūt p̄mi illi viri no-
biles Alcilles strenu⁹ ⁊ patrabolus
necnō ⁊ fortissimus diomedes. Sta-
timq; eis tot⁹ negocij materia decla-
rata oēs disponūt vnanimēs ī mari
mo exercitu ⁊ in multo nauigio cus-
mulari. vt p̄recupanda belena ⁊ illi-
cite iniurie obtinēda vindicta se potē-
ter p̄ferāt apud troiā. Pro huius

aut executione negocij añ omnia sta-
tuerunt eligere aliquē in ducē ⁊ p̄nci-
pem cui tot⁹ exercit⁹ pareat ⁊ sub cu-
ius ductus regula exercitus ipse salu-
biter gubernēt. ⁊ sic de cōmuni assēs-
su omniū p̄sentiū tūc ibidē agamen-
nonē regē multe strenuitatis viz om-
ni sani p̄silijs discretōe vigentē in im-
peratorē eoz assumpserūt ⁊ ducem ⁊
data ei oīs plenitudinis potestate di-
cti fratres Castor ⁊ pollux putantes
troianos nondū in frigiam puenisse
cū q̄busdā eoz nauib⁹ se immittunt
in mare. si forte p̄dictā belenā recupa-
re possent anteq; troiā p̄tingeret ap-
plicare. Nonnulli vō dixerunt q̄ dicti
fratres vocatōe menelai nullatenus
expectata statim postq; de raptu hel-
lene ad eos fama puenit se ī mare cū
multo nauigio imiserūt. sed q̄cquid
de h̄ p̄gerit fratrib⁹ ipsis mare intrās-
tibus troianos volentib⁹ p̄seq; nōdū
p̄ duos dies feliciter nauigarāt. cum
subito celū obductum nubib⁹ obscu-
ras inducit tenebras circūquaq;. et
varijs choruscationib⁹ timida ⁊ iter-
polata luce micantib⁹ ruptis nubib⁹
bus mugit clamorosa tonitrua mē-
tes nauigantiū excitātia p̄ timore. In-
pluuiā igit̄ coacte nubes aquose im-
bres effundūt ⁊ inualēte v̄etoz rabie
p̄cellosa tumet pelag⁹ ī fluct⁹ maris
mos eleuatū. cui⁹ area aeris obscuri-
tate facta nimīū tenebrosa. erasperāti-
bus v̄ndis aduersis varia cacumia
fluctuū extollunt spumas eructātia
crebras hinc inde. ex q̄b⁹ nigz pelag⁹
velut ebullēs p̄uertebat ī albū. Nec
mora frangunt arbores. lacerant ve-
la. rūpunt funes. sternunt antēne. et
oia nauīū earundē depereunt arma-
mēta. dispergunt naues mltā v̄etoz
exacerbatiōe vna ab alia sepata. Ita

Statura grecorum

uis aut illa in q̄ p̄dicti reges fratres i
simul nauigabāt i potētia tēpestatis
aduerse fractis temonib⁹ ⁊ ei⁹ arbori-
bus multo stridore collisis. pprio
remige destituta fert p pelag⁹ icerto
itinere nunc bucaduersis fluctibus
nūc illuc q̄ dū multa fatigatōe. nūc re-
cta. nūc obliqua p mare discurreret.
demū exusta maris biatib⁹ propius
dissoluta carinis. auulsis tabul⁹ nul-
lo alio vidēte demergit inter fluct⁹ in-
ter quos p̄dicti duo fratres et ceteri
nauigātes in ipa put vere putat peri-
ere submersi. Sic ⁊ ille naues seq̄ces
ipsius simili tēpestate corrupte in di-
uersis locis pelagi perierūt. Hōz au-
tem fratz mors dū gentib⁹ esset inco-
gnita. ⁊ de eoz morte null⁹ ess⁹ q̄ cau-
sam certitudinis phiberet. qdā crede-
re voluerūt eos diuio munere factos
deos ⁊ viuos vt voluit antiq̄ gentili-
tas trāslatos i celū. Hinc est q̄ poete
dixerūt eos i celū assumptos p̄stituis-
se signū in zodiaci circulo. qd vsqz in
hodiernū diē signū dī geminorū. qz ex
his fratrib⁹ geminis p̄stitutū. licz an-
tiqui phi dixerūt geminorū signū iō
appellari. qz geminis dieb⁹ plus qz in
alijs signis sol sub zodiaco decurrēs
morat in illo. Et sic q̄cqd̄ dictū sit p̄di-
cti duo fratres p eoz helene recupari-
one sororis tales p̄mitias exoluerūt.
Et qz frigi⁹ dares voluit i hoc loco q̄
rundā grecorū ⁊ troianorū describere
colores ⁊ formas q̄ ⁊ si nō oīm saltim
describere voluit formosorū. Afferuit
enī in codice sui opis greca lingua cō-
posito oēs illos suis ocul⁹ insperisse.
Itā sepi⁹ inter treugas habitas inter
exercit⁹ ipse se ad grecorū tentoria p̄fe-
rebat. vniuscuiusqz maioris formaz
aspiciēs ⁊ p̄tēplās. vt ipsoz i suo ope
sciret describere qualitates.

De forma et statura grecorū
hominum

Ixit enim p̄xi-

o mo belenam speciositate ni-
mia refulsisse. d cui⁹ statura
⁊ forma satis aperte supra retulimus
hoc addito q̄ ipse dixit belenā ipsam
inter duo sup̄cilia quādam habuisse
modicā ⁊ tenuē cicatricē q̄ miro mo-
do decebat eandē. Elgamēnon aut
rex multa p̄ceritate venustus lacteo
candore refulgebat. Fortis aut erat i
virib⁹ dū mēbris esset fortib⁹ p̄forti-
tus. laboris enī erat amic⁹ dū esset q̄e-
tis impatiēs discret⁹ audax ⁊ mltō
loquēdi lepore faciendus. Menela-
us aut frater ei⁹ nō erat tāta p̄cerita-
te distēsus. sed ei⁹ forma int̄ longitu-
dinē ⁊ terminos breuitatis medium
decēti statura suabat. In armis aut
erat strenu⁹ ⁊ bellādi desiderio nimi-
um animosus. Achilles vō mira-
pulcritudine decor⁹ fuit flauis crini-
bus sed crispatis. ⁊ oculis glaucis et
grossis sz amorosi aspect⁹. ⁊ amplius
habuit pect⁹ ⁊ scapulas brachia gros-
sa. renes largos. ⁊ in statura longitu-
dinis cōpetētis. Itic achilles in fortis-
tudine multa p̄ualuit. null⁹ grecorū
tūc fortior ipso fuit bellandi cupidus
larg⁹ in donis ⁊ p̄digus in expensis
Lātalus vō fuit corpe grādis. fuit
fortis multū. varijs oculis. candidus
rubore p̄mixto. veridicus. humilis. li-
tes fugiens. sed p̄lia iusta peroptans
Eliar elieus corpe grossus fuit. am-
plius scapulis. grossis brachijs. long⁹
multū. ⁊ semp vestib⁹ caris cōptus.
Mūltū vō fuit pusillanim⁹ ⁊ facilis
ad loquendū. Belamonius aiar
multa pulcritudine fuit decor⁹ nigris
tñ crinib⁹ sed circulatis. Delectabat

Statura troianorum

in cantu dū vocem cōmode haberet
cantonū ⁊ sonoz in multa copiosi-
tate reptoꝝ. Hic fuit multe strenuitas
vir bellicosus multū ⁊ q̄ pompas
in suis v̄tutib⁹ nō dilexit. Ulixes
v̄o omnes alios grecos speciositate
p̄cessit. strenu⁹ q̄dē fuit s̄z omni astu-
tia ⁊ dolositate plen⁹ mēdaciōū ma-
rimus cōmentatoꝝ. mltā diffundens
v̄ba iocosa. s̄z leporis faciūdia tāta di-
sertus q̄ neminē sibi parē habuit i cō-
positione sermonū. Biomedes fu-
it multa p̄ceritate distēsus. amplo pe-
ctore. robustis scapulis. aspectu feror
in p̄missis fallax. i armis strenu⁹. vi-
ctorie cupid⁹. timend⁹ a multis. cum
multū ess̄z v̄tuosus. seruientium sibi
nimis impatiēs cū molest⁹ fuētib⁹
nimis esset. libidinosus q̄dē multum
⁊ q̄ p̄multas traxit angustias ob fer-
uore amoris. Buxnestoꝝ lōge sta-
ture fuit. latis mēbris. brachijs gros-
sis. faciūdos nimū in loq̄la discret⁹
ac vtilis. ⁊ fidelia p̄silia semp̄ prebēs.
ad irascendū facilis. ⁊ puocat⁹ ad irā
nulla poterat frenari temperie. licz es-
set in eo breui spacio duratura. Huic
nullus equari potuit in tāta sincer-
itate fidelitatis amic⁹. Prothelila⁹
pulcer fuit ⁊ decenti statura decorus
strenu⁹ quidē multū. null⁹ eo celer-
or ⁊ i armis nimū animosus. He-
optolomus statura grādis fuit. cri-
nibus nigris. grossis oculis s̄z rotun-
dis. latus pectore. largis scapulis. su-
percilijs iunctis. i loquela balbutiēs
Sed doct⁹ erat i legibus ⁊ exercitio
multo causaz. Palamides autē fi-
lius regis nauli forma pulcerrimus
longus ⁊ gracilis. s̄z moderata fuit p̄-
ceritate distēsus. animosus ad prelia
affabilis. tractabilis. urbanus ⁊ mltā
dona diffundēs. Solidari⁹ mltā

erat plenus grossicie. ⁊ tāta pinguedi-
ne tumefact⁹ q̄ vir seipsuz ducere po-
terat aut stare multū erectus. animo-
sus multū. sed multa supbia ceruico-
sus letari nō nouit ⁊ sperat ex nimij
cogitationibus curiosus. Adach-
aon v̄o fuit equali forma cōpositus.
dum nō esset multū longus nec mul-
ta breuitate corrept⁹. supbus tñ ani-
mosus multum nudat⁹ fronte calui-
cio. ⁊ qui nūq̄z de die dormiuit. Ba-
seida autē filia calcas multa fuit spe-
ciositate decora. nec longa nec breuis
nec nimū macilenta. lacteo perfusa
candore. genis roseis. flauis crinib⁹.
sed supcilijs iunctis. quoz iunctura
dum mltā pilositate tumesceret mo-
dicā incōuenientiā p̄ntabat. ocul⁹ ve-
nusta. Multa fulgebat loq̄le facun-
dia. multa fuit pietate tractabilis. Al-
tos traxit. p̄pter illecebras amatores
multosq̄ dilexit dū suis amatoribus
animi p̄stantiā nō fuasset. Proter-
bos ⁊ alios maiores scripsit idēz da-
res in grecoꝝ auxiliū persaz regem i
multa venisse militū comitiū. cui⁹
colore ac formā in ceteros n̄ omisit.
Scripsit enī eū fuisse magne stature
vultū habuisse pinguissimū. faciē lē-
tiginosam. capillos ⁊ barbā velut
igneā rubicundā

De forma et statura troianoz

Illis aut qui

o fuerunt in troia idēz dares
formas suo stilo descripsit.
Scripsit enī regem priamū longe fu-
isse stature. gracilez ⁊ decoꝝ. vocē ba-
buisse depressā. boiem strenuitatis
multe. ⁊ cibos valde diluculo affectā-
tem viz intrepiduz ⁊ absq̄ timore et
blādiās hoīm habentē exosas. Fu-
it enī in p̄monib⁹ suis oīno peridiē

Statura troianorum

iusticiā coluit. sonos musicos et cantationes amoris libere audiuit. nec fuit rex alius qui maiori honore suos commilitones amasset et maiorum donorum affluentia ditasset eosdem. De filiis itaque regis parum nullus fuit qui tanta animositate vigeret sicut primogenitus suus Hector. Hic fuit ille qui suo tempore omnes alios in virtutis potentia superavit. pater vero erat balbutiens in loquela. habuit membra durissima sustinentia potenter magna laborum. magnus erat in forma. nunquam tanti vigoris vir troia produxit neque ita magnanimum. Multa repletus nube pilorum. nunquam verbum iuriosum aut indecens ab ore eius exiit. nunquam extitit sibi tediosum laboribus incubere prolium. Nullis enim sudoribus bellicis laborabatur. Nunquam legit aliquis in aliquo regno fuisse qui tantum a suis regnicolis amaretur. Deiphebus secundus filius regis parum et sequens belen eius frater ita fuerunt unius forme et similitudinis coequales quod nulla discrepantia erat inter illos. Quis enim unum ab alio dinoscipoterat si quis eos subito insperisset. Eorum enim forma prope talis erat qualis erat eorum regis parum genitoris. Illa enim sola eos tres dissimilitudo distinguit. quod rex parum erat etate prouectus. et illi duo iuuentutis gloria pubescebant. Item illorum duorum alter videlicet deiphebus in armorum multa strenuitate vigeat. et alius scilicet belen multus erat edoctus liberalium artium disciplinis. Troilus vero licet multum fuerit corpore magnus. magis tamen fuit corde magnanimus. animosus multum. sed multa habuit in sua animositate temperie. dilectus plurimum a puellis cum ipse aliqualem suando modestiam delectaret in illis. In viribus vero et strenuitate bellandi prae fuit alius Hector vel secundus ab ipso. In

toto etiam regno troie iuuenis nullus fuit tantis viribus neque tanta audacia gloriosus. Paris vero fuit pulcritudine multa venustus. flauus coma. ita quod eius tota caesaries nitore aureum praesentaret. arcus magisterio excellenter edoctus. et in virtute venandi multum fuit in armorum strenuitate securus et rigidus miles in bellis. Eneas autem fuit pectore grossus. pius vero corpore. mirabiliter discretus in factis et ipatus in dictis. eloquentia multa refulsit. sania consiliis satis plenus. mirabiliter sapiens et multa litteratura peritus. vultum habuit multa alacritate iocundum dum eius oculi essent varii et multa speciositate fulgentes. Inter alios troie maiores nullus exiit qui tantarum rerum immobilium possessionibus abundaret locuples in castris et diues in villis. Antenor autem fuit longus et gracilis. multis abundans sermonibus. scilicet discretus. Quis fuit industrie maxime circumspectus. multum a rege parum affectuose dilectus. et cui se prestantabat occasio iocose multum suos locios deridebat. absolute tamen erat omni grauitate maturus. Polydamas vero ipse Antenoris filius iuuenis speciosus multa fuit strenuitate conspicuus. laudandus moribus. corpore longus et gracilis. sicut pater. scilicet pater fusco colore respersus multum fuit hic formis in viribus et valde potens in armis ad irascendum tamen velox. scilicet moderamine multo frenatus. Rex vero menon pulcher in forma scilicet gradis latis scapulis. grossis brachiis. pectore durus. crinibus autem crispatis et flauis. oculorum vero eius orbis nigro fuerant colore perlucidi. mire strenuitatis miles et qui in troiano bello multa et laudanda pegit. Regina vero hecuba corporea proceritate distensa magis declinauit ad virilem formam quam

Numerus nauium

ad speciem muliebrem. **A**stier fuit mirabilis sagacitatis illustris multis erudita doctrinis. pia nimis. honesta multum et opa diligens caritatis. **A**ndromedea propter hectoris nimiam fuit speciositate decora. longa corpe. lacteo candore refulgens oculos habuit multo fulgore luciferos. rubicunda maxillis roseis labijs. et cesarie deaurata. inter omnes mulieres honestissima. et vere fuit in omnibus suis actibus moderata.

Cassandra autem fuit stature decetis candida multum. lentiginosa facie. oculis varijs virginitatem appetens et omnes quasi actus fugiens muliebres. multa nouit predicere de futuris cum in astrologia scientia et alijs liberalibus disciplinis esset potenter et patenter edocta. **H**ec lixena propter regis priami filia uirgo tenerima multa fuit speciositate decora. **H**ec fuit vere uirginitatis pulcritudinis radius. quam natura studio multo depunxit. et in qua res natura nihil errauerat nisi quod mortalium ea statuerat. cuius spiritum particularibus explanare sermonibus labor esset inutilis. cum eius forma quasi omnium aliarum precelleret species mulierum. **I**ntelligit ergo omnem in ea membrorum pulcritudinem abundasse. et eam floruisse uirtute ita quod omnis generis exosas habuit vanitates. **D**e his tamen daretur frigidius uoluit formas et colores describere tam grecorum quam etiam troianorum cum in utroque exercitu fuerunt multi multa uirtute conspicui. quorum nomina et uirtutes hinc inde pugnantium seriatim narrabunt persequentia. **S**uperest ergo quod ad ipsius historie serie explicanda per suos actus peruenire successive stilus noster deinceps peridicere acuat.

De numero nauium quas greci duxerunt in troiane urbis depopulationem.

Empus erat quod

Et iam bruma suis exuta pruinis et gelu suo tempore soluta glacies iam liquarant cum iam nubibus liquefactis varijs fluuijs per vallium percaua varios iam tumesceret in decursum. et pergra hiems ignei medica caloris intima terga daret ob vicinum primi ueris aduentum. sole sub extremo signi piscium decurrere. dum extremi dies et ultimus februarij mensis instaret et mensis ille marci succederet iam uicinus cum uniuersus grecorum exercitus in multa classe secundus in athenarum ciuitatis portum totus insimul uenisset. **S**ciant igitur presentis historie lectores ab ipsa mundi institutioe nunquam tot nauigia insimul confluisse tanto plena milite nec non tantorum cumulo pugnantium quam ut descriptibilis mone patefacta legantur. **S**ciendum est agamemnonem regem et danaorum ductorem exercitus ex ciuitate sua scilicet mechenarum centum naues militibus onustas pugnantibus aduerisse. **M**enelaum autem uirum belene et ipsius agamemnonis fratrem ex regno suo quod dictum est sparthe sexaginta naues plenas militibus adduxisse. **D**e regno boecie archelaus et peribenor ipsius regni domini naues sexaginta adduxerunt. **A**litalaphus uero dux et comes helim de puuntia citamenie naues duxerunt xxx. **R**ex uero epistrophus rex tedi de regno forcidis naues quinquaginta adduxerunt in multa militum comitum. **T**helamoni autem aiar de regno suo de sua ciuitate nobili salemine quinquaginta naues adduxit. **I**n cuius comitum fuerunt multi duxes et comites et sunt hi. **D**ux teutor. dux Amphiat. comes donon. et comes theseus. **G**ener autem dux thestor cum nauibus ex pilon aduenit. **R**ex

Consilium grecorum

vero thoas d' regno suo tolle. l. naues adduxit. Rex aut dorimar de regno naues detulit. l. De regno aut suo qd demenii dicebat thelamoni⁹ oileus lvi. naues adduxit. Idolibetes vō z amphimac⁹ de puincia calcedonie dñi naues adduxere. xxx. Rex aut idumeneus z rex merios de creta naues. lxxx. duxerūt. De regno aut eztracie ille faciūdisim⁹ rex vlires. l. naues adduxit. Dux vō meli⁹ de ciuitate sua dicta pigris detulit naues. x.

Idrothotach⁹ aut z pthelila⁹ duces prouincie q̄ philorcha cōiter dicebatur duxerūt naues nūero. l. De regno vō tricionico rex machaon et rex polid⁹ fratres filij qñdā regis coliphis naues adduxerūt. xxi. De nobili vō ciuitate sua q̄ dicebat phites. l. naues adduxit achilles. Rex aut thelapal⁹ de insula regni sui que dicta est rodon. xx. naues adduxit.

Euphil⁹ vō rex de regno suo qd dicitur ortomenie. l. naues adduxit. Dux aut antip⁹ z dux amphimac⁹ dñi cuiusdā rusticane puincie q̄ dicta est belida naues. xj. adduxere. Rex vero polipotes de regno suo qd dicebatur rita. z dux losius sobrin⁹ ei⁹ adduci fecerūt nauigia. lx. Stenius vero diomedes z in ei⁹ comitiua telen⁹ et eurialus de terra sua argis naues detulit. lxxx. Rex vō polipheb⁹ de regno suo qd nondū multa fama pollebat detulit naues septē. Rex firmius de regno suo qd tenebatur a grecis. xj. naues adduxit. Rex aut protholius de regno suo qd dictū est demenelei naues detulit. l. Et tēde rex Capenor de sua puincia capado cie. Treori⁹ vō rex de regno suo qd ressa dicebat. xxi. naues secū adduxit. Et sic facta summa d' p̄dictis regib⁹

z ducib⁹ fuerūt nūero. lxxx. Naues vero illoz grecorū mille ducēte viginti due. Idalamidē filiū regis nauli. q̄ vltimus cū suis nauib⁹ vt infra prime refert aduenit. Idomer⁹ vō dixit ī tēporib⁹ suis naues mille centū octuaginta sex asportasse. s. forte p̄tedio nūmerū integrū nō descripsit.

De grecis mittentib⁹ apud delphon pro obtinēdo responso de eo qd facturi erant.

Factū est post

e qz p̄dicti reges z duces et p̄ncipes grecorū ī portū atbenaz cum eoz nauib⁹ puenerūt. Agamēnon vir ille tā strenu⁹ q̄ ductor ac p̄nceps totū grecorū exercit⁹ curam gerebat vigilē curiosus attēte deliberāf qd deinceps esset sup̄ p̄dicto negocio feliciter aggressur⁹ ī quadā planicie extra menia ciuitatis ipsi⁹ paratis sedilibus p̄dictos reges grecorū duces z p̄ncipes ad se ibidē venire mandauit. z eis oībus ilico veniētib⁹ coram ipso z p̄sēdētib⁹ seriatim indicto manu ab agamēnone p̄dicto silēnio omni tumultuose vocis murmure circūscripto Agamēnon ipse inter eos tlia verba pfudit. O viri nobiles q̄ in vestraz virtutū virib⁹ ī hoc ordine iuncti estis apte cognoscitis z videtis qñta sit ipsaz virū vestraz potētia. qñta sit viroz ī nostra p̄fluentū comitiua pugnatiū multitudo. Quis vnqz vidit t̄pib⁹ retroactis tot reges duces z p̄ncipes insimul ī vnā volūtatis cōsonantiā aggregatos. tot iuuenes armorū bellicolitate p̄spicuos p̄iunctos ī vnū ad bellicosa arma ingerēda viriliter p̄ hostes. Nonne manifesta demētia ducit z spū cecitatis obducit. q̄ zira nos p̄sumit eleuare calcaneū. et

Consilium grecorum

vires nostras ad plia irritare. Sane de nobis omnib⁹ q⁹ sum⁹ in exercitu cumulatim tales centum potēiores agnosco. q⁹ vn⁹ dūtarat reuera sufficeret ad exequendū illud et felicit⁹ terminandū. ad q⁹ nos oēs insimul anbelam⁹. Hēmi enī nost⁹ venit in dubium q⁹ sum⁹ ad p⁹ns pulsati de decore. quātis p⁹ dānis nob⁹ et nostris nuper puocati sum⁹. P⁹ troianos arma iusta capescere. et duos p⁹ eos iure cōflictus. Et aut⁹ ardentib⁹ animis ad nostras p⁹sequendo oīno vindictas vnanimis insurgam⁹. et h⁹ rōnabilis necessitas i⁹gerit et nos ad h⁹ iust⁹ dolor ipellit vt p⁹mo obloquētiū ora frenem⁹ et nostroy vitupia detergam⁹. sic vt troiani de cetero ad cōmittēdū similia nō p⁹sumāt. et de cōmissis p⁹ra nos eoy excessib⁹ si penis debitis nō verent⁹ ad duriora. q⁹ absit p⁹cedere postmodū nō timebūt. Neq⁹ ei⁹ maiores nostri assueti fuerūt aliq⁹ dedecoris sub silētio p⁹trāsire q⁹ p⁹ obloq⁹ntiū diffamationē eis opprobriose posset ascribi. Nec nos ergo sili mō p⁹nuentib⁹ oculis dissimulare debem⁹. q⁹ opprobriose nobis et nostris possit successorib⁹ exprobari. maxie cuz tot sum⁹ in vni⁹ volūtatis desiderio cōcurrētes. et in tāte sum⁹ potētie latitudine p⁹stituti. Quis enī est hodie qui nostras metret potētiās. Et d⁹ facto null⁹ videt⁹ q⁹ ad offensionē nostram auderet intrepid⁹ insurgere excepta gēte fatua troianoy q⁹ ceco et stolido ducti p⁹ilio sei offensam nostram in discussis et fatuis p⁹positis iniecerūt. Hōne h⁹ nouit mūdip⁹ maria q⁹ litez q⁹ dā ex nostris i⁹ laomedontā regē patrem regis p⁹ami armis bellicis irruerunt et tradiderūt eū neci et infinitos ex suis vrbē suā troie ab ipso laome-

donta rege possessam fundit⁹ euerēt⁹ tes. Hōne adhuc ap⁹ nos sūt hodie p⁹les ex illis i⁹ grecia q⁹ in p⁹uinijs nostris a nris adducti violēto iure p⁹do neo deflēt p⁹petuas fuitutes. Sane nō est impossibile neq⁹ difficile mille potentiorib⁹ facere q⁹ q⁹tuor min⁹ potētes fecerūt aut q⁹ nq⁹. Scio q⁹ dē eos scire nos eē aduersus eos accinctos. et iō multa sibi mēdicasse suffragia. et multa subsidia q⁹siuisse vt aduersus nos potēter oblistāt et se p⁹ nos virilit⁹ tueant⁹. Quare mihi videt⁹ acceptuz si h⁹ vobis cedat ad gratū vt anteq⁹m ab h⁹ portu salubrit⁹ dissolutis anchoris discedam⁹. apud delphos insulā ad deū appollinē spēales deuotos nostros nūcios dirigam⁹. recepturos a deo ipso et ab alijs dijs nostris certā r⁹sa q⁹ nos de cetero facere deceat et liceat de his q⁹ sum⁹ eis fauētib⁹ aggressuri. Et sic agamēnon rex smont suo finē fecit. H⁹is dictis vniuersi p⁹dicti reges duces et p⁹ncipes agamēnonis regis audito colloq⁹o laudāt illō et sic esse faciendū vt ipse decreuit vnanimiter oēs p⁹bāt. Quare sup⁹ ei⁹ executione negocij oēs i⁹ vna vocis p⁹sonantia achillē eligūt et patroclum vt ipsi p⁹ tā cōi bono q⁹ seip⁹os et alios cōmuniter et p⁹ncipaliter omēs tāgit apud delphos insulā se p⁹ferāt. respōsum a deo appolline humiliter petituros. Nec mora p⁹dictus achilles et patroclus p⁹ p⁹dictis feliciter exequēdis. securo remige portū intrāt et dijs fauentibus cursu celerrimo felici nauigatione potiti i⁹ insulā delphos salubriter puenerūt. Erat aut⁹ p⁹dicta insula delphos mari vndiq⁹ circūfusa que pro certo credit⁹ q⁹ fuerit insula delos que scriptorum forte vicio fuit adiuncta. que insula in medio insularum

Imago appollinis

cicladū sita est in mari. s. elesponto
pstituta Quare de p̄dictis insulis in
medio cicladū p̄ncipalis est vna In
hac enī insula vt narrat historia. lato
na enira est appollinē et dyana. et iō ī
ea edificato tēplo in mirabilē muroz
p̄geriē colebat appollo. et dicta est de
losp eo q̄ sedato diluuiō ante omēs
terras radijs solis p̄mū illuminata ē.
et luna ibi visa Dicit enī delos quasi
manifestatio. Itā delon grece mani
festū ē latine. Et q̄ ab insula primo
fuerūt inspecta sol et luna. iō gentiles
dicere voluerūt hāc insulā fuisse pa
triam solis et lune. et ideo deos ī eo fu
isse natos cū appollo dicat sol et luna
d̄ dyana Ip̄a etiā dicta est et origia
eo q̄ ibi p̄mū nati sunt coturnices. q̄s
greci origias vocāt. Hūc gētilēs ap
pollinē deū esse dixerūt. Dixerūt euz
etiā esse solē ipsumq̄ titan q̄l vn⁹ ex
titanis q̄ aduersus iouē nō fecit. eun
demq̄ febū quasi effebū ē est adoles
centē eo q̄ sol quotidie orit. Itē eū dē
appollinē phitiū vocauerunt a phito
ne serpēte ab eo interfecto. Inde phit
onisse dicte sunt quedā mulieres sci
entes p̄dicere de futuris. vt idē appol
lo petētibz p̄dicebat. De hac phito
nissa q̄dā scriptū est ī veteri testamē
to in p̄mo Regū q̄ fecit excitare mor
tuū samuelē ad petitionē saul

De imagine aurea appollinis

Hoc igitur tem

plo erat maxima imago tota ex auro
cōposita in honore p̄dicti dei appolli
nis q̄ licet fuisset ex auro cōposita. et ī
vitate fuisset surda et muta. tñ fm gen
tilium errores colentiū idolatriam q̄
p̄ncipaliter apud ipsos inualuit cuz
obmisisset rez cultū v̄i dī q̄ ī sapiā. i.
in filio dei dño nostro iesu xp̄o ex m̄

bilo cūcta creauit adheferūt dīs sur
dis et mutis. Qui p̄ certo hoīes mor
tales fuerūt credētes et putantes eos
esse deos q̄z potētia nulla erat. S̄z re
sponsa que dabant ab eis nō ipsi sed
qui ingrediebant in eoz imagies da
bant q̄ spūs immūdi p̄ certo erant. vt
p̄ eoz respōsa homīes in p̄petuis er
rorum cecitatibz p̄seruarēt. Qualit̄
aut idolatria creuerit et inuicū iniquū
habuerit et qualiter p̄ spūs immūdo
rīsa dabant. cū sit locus puidemus
hic cōpendiose describere. et qualis p̄
dicte idolatrie finis fuerit. cū p̄ glorio
sum aduentū dñi nostri iesu xp̄i vbi
q̄z terraz idolatria tota cessauerit. et
suo penit⁹ euauerit exhausto vigo
re. Certū est enī in scripturis eccliaſti
cis fm sancti euāgelij veritates ī quo
lux veritatis et sinceritatis assistit. q̄
cū herodes rex illusus esset a magis. et
ideo q̄reret p̄dere puerū videlicet do
minū nostrū iesum xp̄m saluatorem
mūdi. angel⁹ apparuit ī somnis Jo
seph vt educerz matrē et filiū ī egiptū.
quo pueniēte puero cū maria matre
oīa idola egipti insimul corruerunt.
nec inuentū est idolū in oī egipto. q̄d
nō esset minutatum abscisum. Iuxta
illud Isa. Ascendet dñs nubē leuem
et ingrediet egiptū et mouebunt simu
lakra egipti. ad demonstrandū q̄ per
aduentū dñi nostri saluatoris mūdi
oīs idolatria fundit⁹ euerti et cessare
deberet. Unde iudei dicunt q̄ ismael
p̄mo simulacrū de luto p̄finxit. genti
les aut p̄mū promothēū simulacroz
de luto fecisse dogmatizauerunt. atq̄
ab eo ars simulacra et statuas fingē
di p̄cessit. Dicunt aut gentiles. q̄a sp̄
sine lege fuerunt. et ita semp fuerunt
vt geniti fuisset phibentur. idolis p̄n
cipaliter seruientes

Principium idolatrie

De initio idolatrie

Idolatrie uero

i pncipium a belo assiriorū re
ge pmo dicit pcessisse. Nam
iste belus rex fuit pater nini regis. qui
morte pccupat p nini filium eius
pciose tradit est sepulture. In cui
memoria nin filius eius mirabile si
mulacrū quasi simile patri suo pfin
gere mādauit ex auro. ut in p solatōz
suā z memoriā patris sui viso simu
lacro uidere fingeret patrē suūz. Hoc
ergo simulacrū rex nin coluit tanqz
deū. z colū mādauit a suis. z in cel esse
deificatū omnib assirijs tradidit eē
credendū. Et sic nō mltō postmodū
tpe pcedente spūs immūds in hoc
idolū beli regis ingressus rīsa peten
tibus exhibebat. Tū apud assirios il
lud idolum dictū est belus. Alij di
xerunt bel. alij beel. alij baal. alij beel
phegor. alij bellsabuch. alij beelzebub.
Et huiusmodi idoli exemplo gentiles pces
serunt ad idolorū cultum fingētes ho
mines mortuos esse deos z pro dijs
adorabāt eos. Unde dixerunt primū
deoz fuisse saturnū. q saturnus fuit rex
crete vocato noīe ab illo planeta qui
dicit saturnus. quo mortuo deum esse
dixerunt nō habentē patrē neqz ma
trem. De eo fabulose dictū est q cum
ipse sapiētissim⁹ esset in mathematica
pūdit q debebat fili⁹ de eo nasci de q
erat grauida ei⁹ vxor. q debebat eū a
suo regno deicere z cogere miserabi
liter exulare. Unde pcepit vxorū sue.
ut filium quē ipsa pareret daret ei ad
deuorandū. quo filio edito occultās
illum z patri quendā lapillū ostēdit.
dicens se lapillū illū z nihil aliud pe
perisse. Quēz pater illico deglutit.
ex quo dicit tres filios genuisse z vnā

filiam iouē scz neptunū z plutonem
z iunonē filiā. Idos oēs gentiles deos
esse dixerunt. Unde iupiter seu iouis
adeptus est nomen planete iouis z il
lum gentiles coluerūt p noīe summi
dei. Deinde coluerunt martē. quēz q
dem deū belli eē pbibuerūt. Deinde
solem quē apollinē vocauerūt. qui i
pdicta ut dictū est de los insula pici
paliter colebat. Deinde venerē a ve
neris planeta nuncupatum. Deinde
mercuriū dictū ab ipso planeta mer
curij quē ipsi iouis filiū asserere vo
luerūt. Deinde lunā q z diana dicta
est ut est supra relatū latone filiā. Sic
qz fm diuersas hoīm natōnes genti
les diuersa idola coluerūt. Tū apud
egyptiū isim. apud cretā iouez. apud
mauros iubam. apud latios faunū.
apud romanos qrinū. apud athenas
mineruā. apud panos venerē. apud
lēnes vulcanū. apud naros bachuz.
apud delos seu delphos apollinē ut
dictū est. Cōstituerūt etiā sibi multa
alioz idolorū noīa put vnusqzqz su
os gerebat affect⁹. S3 iā pstat fm sa
cro sancte ecclie traditionē q qz pmi
creator mūdi i empireo celo creauit
angelos. q ille angel⁹ q omnib alijs
angel⁹ fuit platus. de q ppheta dixit.
Sed nō fuerūt altiores illo i paradiso
dei. Abietes nō adequauerunt sum
mitatē ei⁹. Idlatani nō fuerūt eqles
frondib⁹ illi⁹. Si lignū paradisi pciō
sum nō est assimilātū pulcritudī ei⁹.
Iō speciosum eū fecit de⁹ z pfect mlt
toz legionib⁹ angeloz. Hic elat⁹ su
perbie pōdere cū dixit. Idonā sedem
meā in aquilonē z filis ero altissimo
statum ab eterna bñdictiōe cecidit cū
legionibus suis. z diabolus z diabo
li facti sunt. Unde diabolus. id est de
orsum fluens ex hoc dictus est. De h

Principium idolatrie

dictum est. Quō cecidisti stella ma/
tutina de medio lapidū ignitorū. Et
cecidit lucifer q̄ in paradiso deliciarū
nutritus est et vulnerat⁹ a morte ad
inferiora descendit. Unde et christus
in euangelio suo. Uidi inqt sathanā
quali fulgur de celo cadentē. Hic fu/
it ille leuiathan de q̄ dicit Job. Hic
in testiculorū leuiathan perplexi sunt.
Sed quia plerisq; materia nō est no/
ua. ideo sub cōpendio de eo dicere de/
creuimus in hoc loco. Scripsit enim
Isidor⁹ etymologiarū q̄ hebrei be/
brea voce vocant illū beemoth qd̄ la/
tina lingua sonat animal brutū. Est
enī spūs malus immūdia et spurci/
cia plen⁹. et ideo de⁹ ab ipso p̄cipio
deiectionis ei⁹ p̄uertit ipsum in aīal
brutū. i. in serpentem tortuosum. et cū
sit immēse magnitudinis dicit⁹ ē dra/
co. De H sentit dauid. Hoc mare ma/
gnū et spaciōsū etc. Deinde subi/
iunxit. Draco iste quē formasti ad il/
ludendū ei. et cetera. Dicit⁹ est autē le/
uiathan fm̄ Isidorū serpens de aq̄s.
Unde legitur in apographia beati
brandini dum nauigaret p̄ oceanū
idem sanctus vidisse eum mire lōgi/
tudinis et spaciōsitatis in profundū
oceanī deiectum et inclusum i eo vsq;
ad diem iudiciū iussu dei. Iō enī
dicitur tortuosus et esse in hoc mari.
quia in h̄mōi seculi mari diabol⁹ vo/
lubili versatur astutia ad recipiendū
animas miserorū. Hic est ille leuia/
than q̄ factus serpens a sue deiectionis
p̄ncipio inuidens glorie p̄mōz parē/
tum nostrorū ausus est voluptatis
paradisum intrare et erect⁹ gradiens
sicut homo p̄mos parentes nostros
cecis temptationib⁹ vicio p̄uariat⁹
onis affectit. et facti mādati dī intrep/
di trāsgressores dei meruerūt ab ip

si⁹ gloria paradisi. sicut ille dei mei/
ruit a celesti gloria culpa sui. licet ill⁹
quod legit in p̄ncipio Genesim fm̄
mosaycam traditionē ubi dicit. Et ser/
penserat callidior omnib⁹ animanti/
bus quefecerat deus q̄ dixit ad muli/
erē. Cur p̄cepit vobis de⁹ etc. Scdm̄
tamen traditionē sacrarū scripturarū
catholice vniuersalis ecclīe ratū est.
vt scripsit Beda q̄ diabol⁹ elegit tūc
quendā serpentē de quodā genere ser/
pentum virgineū habens vultum. et
mouit ad loquendū linguam ei⁹ qd̄
loqueretur nesciētis. sicut et adhuc q̄/
tidie loquitur diabol⁹ p̄ phanaticos
et energuminos nescientes. et p̄ homi/
nes quorū corpora ab ipsis demons/
nibus sunt obsessa. vt de hoc scriptū
est in libro hystoriarū scolasticarū
circa p̄ncipiū ubi p̄sequitur au/
tor hystoriam et expositionē libri gene/
sis. Unde quicquid nob̄ catholicis
per has sacras scripturas notum est
certū est q̄ ille leuiathan. i. diabolorū
princeps a culmine celesti deiect⁹ vel
p̄ seipsum corporaliter factus serpens vt
serpentē ingressus est vt callidis tem/
ptationibus suis miseros parētes no/
stros et successores eorū perpetuā de/
uiceret in ruinam. Et hec de idolatria
et d̄ noticia leuiathan dixisse sufficiāt.

Hunc autē ad p̄sequendum no/
stre intentionis p̄positū stilum no/
strum ad narratōē p̄sentis hystorie
cōuertamus. Ipsi demonū igitur i/
gressum in idola surda et muta elicie/
bant ab eis petita r̄n̄sa q̄ tūc gēnitas
excolebat. Tūc dauid. Quoniam oēs
dij gētiū demonia. dñs autē celos fec.
et p̄ hāc diabolice delusionis astutiaz
deus apollo r̄n̄sa sua in dicta insula
delos petētib⁹ exhibebat. Quid quā/
postq; achilles et patroclus grecorū

Sacrificium grecorum

nūcij puenerūt de intrādo ī templū
appollinis p̄grua hora aptata cū p̄si
lio sacerdotū in ipso tēplo seruientū
ipsi deo q̄ colebat ī ipso. templū ipm
deuoto corde humiliter intrauerunt.
Et factis eoz oblatōib⁹ ī multorum
donoz p̄diga q̄ntitate petētib⁹ ab eo
de grecoz negocijs habere r̄sum. sic
eis p̄dictus appollo submissa voce re
spōdit. Achilles achilles reuertere ad
grecos tuos a q̄bus missus es. et dic
eis p̄ certo se salubrit̄ ad troiā ituros
ibi q̄ p̄lia multa cōmittēt s̄ infallibi
liter erūt decimo anno victores troi
anam urbē dabūt fundit⁹ in ruinam
Regē priamū ei⁹ consortē eiusq̄z fili
os morti tradēt z oēs maiores eoz.
illos tantū uiuere p̄mittēdo quos ele
gerit ipsoz grecorum sola volūtas.
Quo ab achille p̄cepto z facto erin
de valde leto ad buceō ī ipso templo
morāte mirabilis casus euenit. Nam
q̄dam troian⁹ noīne calcas antistes
nestoris fili⁹ m̄lta perit⁹ scia de man
dato p̄ami regis utpote ei⁹ nūci⁹ tē
plum ipm itrauit ut a deo appolline
sili r̄sum eliceret q̄d de bello grecoz
troianis esset reuera futur⁹. Qui p̄
oblatōes ab eo factas multum de ipi
deo de⁹ ille r̄ndit. Calcas calcas ca
ueas ne ad tuos redire p̄sumas s̄ sta
tim ad grecoz classē q̄ nūc est ī hac
insula cū achille secur⁹ accedas. cū q̄
grecoz exercitū festin⁹ adeas nunq̄z
discessur⁹ a grecis. Futur⁹ est enī gre
cos obtinere victoriā p̄troianos vo
luntate deoz Eris z tu valde necessa
rius grecis ipis ī tuis p̄silijs z doctri
na donec ipsi p̄dicta victoria potiāt.
Calcas v̄o dū sciscitādo cognosceret
quille erat achilles q̄ erat ī templo p̄fe
ctum ad ipm accelerat. z puemētib⁹
ipsis ī vnu se in amicitie fed⁹ accipi

unt patefacta inter se de p̄dictis oib⁹
vitate. Quare idē achilles p̄dictū cal
cas antistitē m̄ltis comoditatib⁹ ho
norare leta frōte curauit. Sicq̄z an
choris extractis a mari z eis cū eoz
nauib⁹ ī pelag⁹ imissis īcolumes sa
lubrit̄ puenerūt athenas. Descēdētib⁹
eis igit̄ a nauib⁹ ipis achilles p̄
dictū calcas antistitē agamēnoni regi
z alijs regib⁹ grecoz ducib⁹ z p̄ncipi
bus p̄ntauit. z ab achille narrato r̄s
so deoz de futura eoz victoria p̄troi
anos. z q̄lit idē calcas nūci⁹ regis p̄a
mi in p̄rariū r̄sum obtinuit z d̄mā
dato sibi ut ad troianos n̄iret. z cum
grecis durāte p̄lioz turbine moraret̄
Uniuerſi greci facti sūt bilares z pre
m̄lto gaudio celebrāt diē festū z p̄di
ctū calcātē antistitē in eoz fidē accipi
unt z recipiūt ī sinceritatis amore. p̄
mittētes ei in oib⁹ placide p̄seq̄ vota
sua. Et sic illi diei festo finis felicit̄ fa
ctus est.

De motu grecoz versus tro
iam et sacrificio oblato dijs

Recei gratis re

g sp̄sis receptis a dijs iā exol
uerāt dies festos. cū sequēt̄
die p̄ p̄dicta festa deposita calcas il
le troian⁹ antistes ī comitiua achill et
patrocli ad tētoriū agamēnōis se cō
tulit mane facto. vbi iā m̄lti reges gre
coz p̄ncipes z duces añ puenerāt. q̄
corā rege agamēnone relidebāt. Qui
bus p̄ achillē patroclū z calcātē salu
tis oracō resoluta ac ab eis debite re
latōis obtēto r̄sso se int̄ alios como
dis sessiōib⁹ collocarūt. z statim ab eod̄
calcas ipetrato silētio ī cōi audiētia p̄
dictoz dixit h̄ v̄ba. O nobilissimi re
ges duces z p̄ncipes q̄ ī p̄nti p̄grega
tionis ordine iūcti estis nōne v̄stra

Sacrificium grecorum

fuit principalis intentio ꝑ troianos publicos hostes vestros arma capessere qui sub tanto facinore ab eis contra se vestram virtutē excitarunt. Cur ergo inceptis moras annectitis cū sp̄ nocuerit differre patis. Nōne creditis aut putatis regē ꝑamū inter vos exploratores suos habere furtive. q̄ ꝑ eorū vicarios singula de vestra desidia mittūt illi rīsa. Nihil enī aliud ē ita pigere q̄ ei competētia indulgere spacia libertatis vt ꝑ eū quesita desidijs cumulet. ⁊ sibi ꝑinuemulta subsidia coaceruet. cū tantū tps sint iam exacta curricula q̄ i potēti manu debueritis iam inuaderē regnū ei? Nōne ꝑsentis estatis plures iam euoluti sunt mēses in q̄bꝫ nauigationis tps vobis se dedit acceptū. cū oīno placata sint maria que nauigare volētibꝫ blandiunt. ⁊ dulci sibulo se ꝑbiri aspirantes ꝑ equoreas planicies nauigare volētibꝫ in dulcedine temporis ⁊ serenitatis inuitant. Cur iam i estans estu vester nō estuat animꝫ ꝑ maria desilire. vt dulci nauigationis aura potiti felici remige vestrorū hostiū ꝑueniatis ad oras. vt eorū aures fama ꝑterreat de vestra solitudine curiosa nō vt de vestra morosa desidia gaudeāt ꝑ quā in tantū vestra desideria ꝑtelant. Nunq̄d ⁊ vobis frustratoria creditis ꝑmissa deorū. q̄ forte ꝑpter vicium ingratitudinis possunt i contrariū cōmutari Bumpite igit̄ moras vestras. soluite naues. et velis eaz̄ eleuatis in altū festināter contra hostes vestros iter vestrū dijs fauentibus maturetis vt ad ꝑmissa deorū velociter ⁊ feliciter ꝑtingatis. ⁊ sic v̄bis suis idem calcas tacitus finem fecit. Verbis igit̄ calcas ab omnibꝫ intellectis dum omnes cōmuniter ꝑbant

illa Agamēnon statim mandauit vt vniuersi d̄ exercitu ꝑ tube sonitū moueant. vt illico naues ascēdāt ab athenaz portu feliciter discessuri Nec mora ad tube sonitum vniuersi naues ascēdunt. nodatos funes exoluunt q̄bus erāt naues ipse firmit̄ colligate. ⁊ a mari subductis anchoris ⁊ recessus i naues vela erigūt. q̄ dū ventorū spiramia imbuūt ⁊ extendūt alto ꝑelago se cōmittūt Nōdū enī se ꝑ maris spacia nauigādo ꝑ. xv. stadia elōgauerūt a ꝑtibꝫ athenaz cū subito serenus aer q̄ nauigantibꝫ ardebat cecis obducit nubibꝫ noctē ficticiā inducēdo. Quare mugitaer tonitruorum crebris ꝑtinuisqꝫ q̄relis. ⁊ crebre choruscationes noctem ficticiā repentinis suis fulgoribus ꝑuertit in diē ⁊ excolatis nubibꝫ imense pluue diffundunt. Cuiꝫ rei causa exasperati venti tumefacta maria mōtuosas se erigūt in ꝑcellas. Quare nauigātes ipsos maris timor ⁊ tremor iuadit dū se videāt in mōris discrimie ꝑstitutos. Sz ille calcas troianꝫ antistes factis suis exortationibꝫ vt erat peritus in eis dixit se causam ꝑcipere tante cladis. Dixit enī dyana deā multa iracundia cōmotam ꝑ eo q̄ de recessu nostro ab athenaz portu sibi sacrificium oblatū nō exiterat a volētibꝫ ꝑficisci. Sualit ergo agamēnoni regi vt omnes naues in aulidē insulaz flexis velis incontinēti diuertat. vbi i templo quo colitur predicta dyana. ipse agamēnon sacrificiū ipsi deo offerat manu sua. Nā sedata dyana i minentē tempestatez euanescere faciet. ⁊ tps nauigationis nobis ꝑstabit acceptū. Nec mora iuxta predicti calcas cōsiliū agamēnone mādante naues oēs mutatis velis ⁊ temonibus

Principium idolatrie

coaptatis in aulide insulae salue pueniunt. quod non multum remota erat ab ipsis. Agamemnon itaque rex festinus descendit in terram diane templum adiuit. Cui deuoto corde propriis manibus quedam oblata per eum in sacrificium dedicauit. Eodem festinus igitur marina tempestas euauit. et aer undique serenatus vestes erexit et deposuit nubilosas. Quiescunt maria et nauigare volentibus in dulci eorum planicie blandiunt. Ex Bloco quidam sapientes dicere voluerunt. quod in astronomie operositate laborant. quod diana quae est ipsa luna et domina iunex et viarum circulo se constituit fortunata ut sit in domo decima et undecima portata a bonis aspectibus aliorum felicium planetarum et hac ratione videntur astronomi usque in hodiernum diem. Adaris itaque tempestas sedata per sacrificium ab agamemnone diane libatum statim vniuersus grecorum exercitus sonitu tubae dictate naues ascendit et felici navigatione potius ad troiani praenuntias cum incolumitate pueniens cuiusdam castrorum portum feliciter intrauit. Ubi nauibus eorum secure receptis cum portus ille fuisset capax ipsarum grecarum naues ipsas in eo tuto statione designant. Huius autem castrorum nomen et portus frigidus dares in suo codice obmisit forte pro eo quod grecorum exercitus paucis diebus fuit moratus in illo. Sed bestratum ut in alijs codicibus inuenitur quod sarronaba ab incolis vocabatur. Huius castrorum vero habitatores et incole in armata manu cursu precipiti puenerunt ad litus putantes grecos arcere ne in terram descenderet fatuus in eos et incosultis propositis aspirantes. Cuius rei causa fatue in grecos irruunt quod iam in terram descenderat maris fatigatioe lassati bellum fatuum constituerunt deos. Sed greci innumerable quantitate armati descendentes

in terram eis sue fatuitatis penas exsoluunt. Nam et eos in ore gladii persequuntur quod per multitudinem grecos sustinere aliquatenus non valentes fuge subsidio se committunt. propter quod ad ipsius castrorum cacumina festinater anhelant se ante grecorum aciem dispergentes. Greci vero insequentes miseros quod fuge precipiti ante eos se eripere minime valuerunt eos captos morti emancipant singulos et quos intercipiunt morti tradunt violenter castrum ascendunt quod aptis ianuis obreceptione fugientium incolarum inueniunt intrant in illud et in miseros ibi reptos quod defecerant viribus dissolutis crudeliter irruunt ferro interimunt castrum capiunt et praedant et factam praedam muros castrorum ipsorum et quaeque forma ibi erat excutiunt pruinam. Nec mora direptis omnibus inueniunt ibidem et singulis ruina delectis greci victores redeunt et ascendunt ad eorum naues in ipsas illico irant maria et recto remige apud portum thebenedon veniunt ubique eis salubriter applicantibus iniectis anchoris eorum nauium in profundum velisque depositis intrant hilariter portum ipsum. Erat autem apud praedictum thebenedon quoddam castrum in fortitudine magis firmatum habitatoribus multis circum circa repletum multis diuicijs opulenti cum locus ipse satis esset amenus delitijs terrestribus et marinis quod per sex miliaria tantum ut supra relatum est distabat a troia. Habitatores vero castrorum ipsorum timentes excidium de se ipsis statim ad arma perfluunt castrum ipsum muniunt bellicosius viris et armis et se defensionem opponere contra grecos potenter instituunt animosi. Greci autem eorum nauibus commode alligatis in portum et eis ibi tuto statione receptis armati descendunt in terram et in glomerata multitudine pugnatorem quemcumque inueniunt rapaci praede violenter exponunt. Qui se

f

Recuperatio belene

pra eos totis viribus satagebant infestis conatibus duras aggressuras exercere. Et iterum eos et troianos castris ipsorum dominos crudeliter bellum feruet et durum prelium estuat inter eos. Cuius rei causa multi ceciderunt ex troianis gladiis interfecti sed plures ex grecis. et ad quod exercitum et vindictam greci animosius anhelantes morti et vulneribus animosius se prebent. Multi ex grecis intereunt iterum ista nec non et de troianis quod plures. Sed de multo troiani sustinere grecorum inumerabilem multitudinem non valentes fuge subsidio se committunt quod fugere licuit non fuit alia causa suffragii quod lapsu fuge ad troie alta menia peruenire. Illi vero quod fuga non profuit ferro intereunt et acerba morte crudeliter vitas solvunt. Sicque a grecis ipsorum castris toto ambitu intercepto in predictum castrum irruunt ipsum in maiestate debellantes. Troiani vero ordinatis bellis eorum in summitate murorum aduersus grecos duram et duram defensionem opponunt nunc eos iactis lapidibus obuiunt nunc eos iterum in vibramine lancearum nunc ipsos iaculis acutis afficiunt nunc balistarum crebris sagittis emissis ipsos letaliter vulnerant et extremam morti tradunt. Greci vero diversorum generum machinis ordinatis ac diversis parietibus institutis in diversis locis quod pluribus bellicis scalis appolitis letaliter impetunt dura debellatone troianos in quod debellatone multi ex grecis sternunt a scalis et volubilerum runiosi peruenientes in terram fractis cervicibus vitam exhalant. Greci ergo passim intereunt. Sed de multo troiani multo labore laxati quasi languida et ineffeminata defensio netuent. Ad quod greci intolerabili copia pugnatorum glomerosè insistentium pra troianos per scalas ipsas castrorum

ascendunt alii per fenestras alii per murorum liberas summitates et eorum per muros verillis appolitis in recuperatione suorum interfectorum ab eis quotquot ex ipsis inveniunt aut gladio perimunt aut ruina nemini parcunt et etatis discretionem non habita per universos mucrone truncatos occidunt. Et dum nullus troianorum viveret iterum eos greci latibula castris scrutant quicquid inveniunt vile rapaciter preda subipiunt et asportant et omnibus locis de rerum ablatione penitus evacuatis demum castrorum ipsum euertere decreverunt. Idem ostratis menibus altius ipsi totum scindunt ex ruina murisque solutis et in faciem terre deiectis tam dei ceterum studia quod ignem flammis voracibus submissorum altum thebedon imus tenet et sic vastatis omnibus et arreptis greci victores cum preda maxima eorum reuertuntur ad naues.

De grecis mittentibus ad priamum per restitutionem belene et danadorum factorum per paridem in insula Eithazie.

Reci itaq3 p/

dictis duobus castris et eorum colis absoluta obtenta victoria. dum in portu thebedon et planicie vitam deducerent laxiore. Agamenon rex circa suum regimen curam studiosam exercens universos grecos. ad quod capta preda perueniat de rebus et spoliis troianorum ex duobus castris ipsis ad se venire mandavit et ut omnia quae ceperant ex preda predicta secum afferant. Qui statim audito precepto ducis eorum omnem obedientiam observantes cum omnibus rebus captis ab eis coram ipso celeriter accesserunt secum universa capta ex preda predicta fideliter in presentia dicti regis Agamenonis deferentes. De quibus per

Restitutio helene

eundē regē distributōib⁹ factis eqs
ea vnicuiqz distribuit fm merita et
qualitates ipoz. q ad obtinēdam vi
ctoriā castroz p̄dictoz moriē et vul
nera nō vitarūt. Ideractis igit p̄dictis
eqs particionib⁹ vt dictū est int̄
hoies bellicosos idem rex voce p̄eco
nia iussit mandari vt vniuersi reges
duces et grecorū p̄ncipes sequentis
diei auroa surgente cū alijs maiori
bus exercit⁹ ipoz in eadē planicie cō
uenirent. vbi idē rex celebrare genera
le colloquiū intendebat. Diei sequē
tis igit mane facto oēs reges grecorū
duces et p̄ncipes et maiores exercit⁹
eorū dē in p̄dicta planicie satis bila
riter puenērūt et eis comodis sessio
nibus collocatis p̄dic⁹ agamenon
rex sua dextra et oris iussu taciturni
tatis silētio dictato iter costalis pro
rupit vba fimonis. Amici reges du
ces et p̄ncipes et q̄cūqz maiores q̄ in
p̄ntis p̄gregatōis circulo puenim⁹
necessaria causa dictate satis ē plon
gas et vniuersas mūdi p̄tes potentie
nr̄ fortitudo p̄cognita. cū magnitu
dinē virū nr̄az mūd⁹ passim p̄dicet
vniuersus grata tñ et accepta est dijs
nr̄is illa potētia. q̄ supbia caret et cer
uicose elatōis vicia n̄ cognouit. No
tū est enī oib⁹ q̄nta mala ex superbie
elatione pueniunt et ipi diu mirabili
oppositōe resistūt supbis. Supbi enī
nullos amicos habēt et si q̄s habent
vndecūqz sibi aggregant inimicos.
Itā et si supb⁹ q̄s efficiat amic⁹ mul
tis oportet q̄ inimic⁹ existat. Super
bie enī viciū ī nr̄is negocijs et specia
liter in p̄nti q̄ntūcūqz possum⁹ exerce
mur. vt sola rectitudinis iusticie linea
facta nr̄a p̄fulgeant et p̄ra nos aliq̄s
de superbie vicio nō impigat. Hostis
enim nos in maḡ p̄te nr̄e potētie ad

obtinendā vindictā de iniurijs nob̄
illatis p̄p̄iamū reges bucūqz veisse
et regni sui terminos in potēt brachio
inuasisse et tanta sibi nos iā intulisse
detrimēta dānoz. q̄ si primo troia
ni nobis existerant inimici nunc nob̄
bis facti sunt duriores. Scimus enī
eos iam multa p̄munitos potētia et
ipi patenter agnoscūt nos esse sibi vi
cinos et si ipi possent de dānis factis
eis recēter a nobis recētes assumere
rēt crudeliter vltionē. Ciuitatē itaqz
potētē habēt et potēt vndecūqz mu
nitā. et ideo vires eoz aduersus nos
credim⁹ duplicasse. Itē q̄ magna
p̄rogatiua dē p̄ualere q̄ in suo hospi
tio int̄ suos cognitos et amicos vltin
sua puincia se defendit. Nonne cor
nix suo q̄escens in nido. licet sit viri
bus ipa debilioz duos p̄flic⁹ igerit
in falconē anteqz capiat ab ipo et ab
ipa recedit sepi⁹ vulnerat⁹. Sane in
ter vos non h̄ vba p̄fundo vt dubita
bile nobis sit troianos nos nō posse
p̄fundere. v̄bez eoz q̄ntūcūqz sit for
tis nō posse destruere et omēs troia
nos finali excidio posse p̄sumere. S̄
q̄ laudem multa merebimur cōmēda
ri si omia q̄ sum⁹ de isto negocio nō
stro facturi discretōe ducrice vitata
supbia moliamur. Adultos enī con
suevit in p̄fundū necis imergere in
cōsulta facilitas et illius aggressura
negocij q̄ multo examie p̄siliij non de
cocta p̄ superbie impetū ad act⁹ subito
deducit repentinos. Scim⁹ p̄terea
p̄amū reges nō esse diu q̄ nos p̄ suos
speciales nūcios req̄siuit vt exiona
z sororē suā sibi restituere deberemus.
Sed nos multa superbie elatōe tumē
tes requisitionē eius audire ip̄uida
respon̄sionē negauimus que si nob̄
exaudita fuisset damna graua in ci
f 2

Recuperatio helene

tharea nobis illata sic enormiter nō
fuissent et regina helena q̄ de meliori-
bus grecie sua et suoz v̄tute censetur
a patrie sue magnifica statōe nō fuis-
set adducta. Nec nos q̄ p̄ recuperati-
one ei⁹ et illatis nobis iniurijs appeti-
mus vltionē essem⁹ in tantis labori-
bus et expensis in tantum a nr̄is pa-
trie litorib⁹ elongati q̄d sit p̄inde no-
bis p̄ certo futurū p̄sperū vel aduer-
sum penit⁹ ignorātes. Et idō si de be-
neplacitis nr̄is et p̄ sano p̄silio vide-
ret acceptū vel labores laboribus ad-
dere deuitem⁹ et q̄ in honoris nostri
gloria redire ad p̄pria increamur ad
eundē regē priamū nostros nūcios
speciales destinem⁹ vt nobis volun-
tarie helena raptā restituat et nobis
satisfaciat de hijs q̄ cōtra nos p̄ pari-
dem sūt cōmissa. Q̄d si rex priamus
velut sapiens h̄ duxerit acceptandus
honorabilis erit redit⁹ noster ad pro-
pria nec a troianis ampli⁹ exigere d̄
iure debem⁹. Si v̄o duxerit recusā-
dū duo laudabilia p̄ iure nostro p̄u-
gnabūt iusticia sc̄z et nr̄a potentia ex-
cusata. Et cū p̄ mūdi p̄tes h̄a nobis
p̄cessisse vulgabit̄ increpabit̄ ab au-
diētib⁹ demētia troianoz. Et noster
cōmēdabit̄ vbiq̄z p̄cessus ab omī su-
perbie vicio excusat⁹. Nam et si post
modū in nostrā vindictā i troianos
durissimas penas inflixerimus eos
passim in ore gladij perimendo euer-
tendo fundit⁹ terrā eoz mulieres eo-
rū p̄benni vituperio et seruituti p̄pe-
tue p̄tradēdo. Null⁹ erit q̄ nos exide
poterit rōnabiliter increpare. Atten-
datis ergo si placet si iuxta v̄boz meo-
rū monita h̄ sit a nobis efficaciter ex-
equendū. His igit̄ dictis ex circum-
stātib⁹ multi fuerunt q̄ p̄missa verba
dixerūt exequenda non esse. Alij lau-

dauerūt expedire sic fieri vt rex ip̄e d̄
creuit. Et dum ad homēs postremo
v̄nanimiter puenissent diomedem et
vlixem in eoz nūcios elegerūt. Qui
statim se accingentes ad iter sole celi
tenēte iam mediū ad troiane vrbis
menia puenērūt. et intrātes in ipsam
ad magnā regis priami regiā se cōfe-
rentes descēdētes ab equis marmo-
reos grad⁹ scandūt. Cūq̄ venissent
ad atrij spacioli vestibulū mirati sūt
ip̄i pallacij edificia tam miro artifi-
cij opere circūfulta s̄z poti⁹ sūt mira-
ti dum in medio ip̄i atrij inspererūt
quandā arborē manufactaz mathe-
matice artis subnili ingenio p̄structā
dum ei⁹ stipites esset ex auro gracilioz
lancea in duodecim alitudine cubi-
toz in cui⁹ stipitis summitate arbor
ip̄a mirabilis latitudinis se diffunde-
bat in ramos q̄ totū ip̄m atrij lōga
circūfusione tegebat. Erant ei rami
ip̄i partim ex auro partim ex argen-
to cōpositi sic vt eoz folia et flores eo-
rū in multa diuersitate gemmaz eo-
rū fruct⁹ editi radiarēt. Longa igit̄
ip̄i duces ab ei⁹ inspectione p̄tē du-
ctu multoz portas camerarū ascen-
dūt et puenientes in locū vbi rex ip̄e
priamus in multa suoz nobiliū co-
mitiua sedebat nō sūt regem ip̄m ali-
cui⁹ salutatoris oraculo venerati. S̄z
eis velut in ei⁹ opposito p̄sedētib⁹ sic
illi est affat⁹ vlixes. Rex priame si te
p̄mo salutatoris v̄bis nō exquisiui-
mus nō mireris cū te capitalē habes
amus in hostē et hostis sui hostis n̄
debeat orare salutē. Agamenon rex
cui⁹ iussu nos ad te legati sum⁹ per
nos mādāt tibi vt reginā helena de
sui regni terminis violēter ablata re-
stitui facias regi suo et damna ḡuia
grecis illata p̄ paridē natū tuū iuxta

Responsio grecorum

voluntatem eorum ad prius studeas resarcire. Quod si feceris salute sani consilij poneris. Si autem hoc implere forte contenes ipse respice quanta tibi et tuis sint mala finaliter peritura. Nam tu in felici morte succubescis universi tui crudeli nece peribunt et haec tua nobilis ciuitas tota cassabit ex ruina.

Quo rex priamus respondit nunciis grecorum ad se missis.

Exitus 3 Priamus

nam intellectis vobis vixis nulli expectata deliberatione consilij sic respondit vixi. Benaratione vobis vestrorum admiratione multa commoveor cum a me talia requiratis qui regem victum et hostem in exterminio positum vix decerent. Nec puto grecos meos aduersus me tantis viribus perualuisse quod ad faciendum quod dicitis cogi deberet. Ipsi enim petunt a me sibi satisfieri quod satisfactionis iudicio sunt subiecti cum et ipsi sint causa et si forte fuit aliquid fuit illa per quam ipsi hec mererentur. Interfecerunt enim mihi patrem et fratres et quoscunque coniunctos. urbem meam funditus euerterunt. ciues meos morti et exilio tradiderunt. et adduxerunt sororem meam exionam. que utinam more regio tractaret sed viliter more meretricio deturpat. et petunt me sibi ad satisfactionem vgeri. Ego autem volui nihilominus sub silentio tanti mali vitare educere nec anxiam strepitu plebium. et idcirco misi ad eos legatum meum antenorē ut ipsi saltim sororem meam restituere dignarentur nihil aliud de commissis iniuriis postulando. Quamto vero dedecore quantis minus legatum meum affecerunt satis patet vobis et mihi. Non est ergo locus ut verba vestre legationis exaudiam certe per-

returpius pus mallem. Quare a gameo non rex potius sit securus nunquam me cum grecis appetere pacem quam metatis doloribus affligerent et vos etiam quod sermonibus talibus vbi fuistis nisi esset quod legationis officium vos defenderet morte vilissima vos facere interire. Bedeat ergo ad vestros quod donec vos videro absque magne irrefluctuatione esse non possum. Ad quod statim diomedes prumpens in risum sic dixit Rex si solis nobis inspectis sine ira non estis toto ergo tempore vite vestre non eritis absque ira cum greci in tanta potentia vicini vestri existant. Et non est tempus ulterius differendi quam videas nos in eos coram ciuitate tua aduersus te et tuos in armis peruenis insultantes. Et si de solis nobis inermibus tanto dolore perurgetis. quamto potius perdolebis cum plures quam centum milia grecorum contra te inspicias armatorum quod quos nulla te poterunt perferuare tutamina quam tu et tui crudelis mortis sentias tateritus infelices. Et antequam tibi haec mala succedant secunda libertate verba potes effundere velut vana. Multi ergo de altantibus ad diomedis verba commoti in ipsum irruere subito voluerunt et ei iniurias graves inferre aduersus ipsum etiam nudatis ensibus insurgentes. Sed rex priamus suo eleuatus a solio aduersus illos potenter exclamat ne iniuriam aliquam illi inferre presumat cum non sit sapiens stulto secundum suam stulticiam respondere. Et proprium stulti sit suas demonstrare stulticias et sapientis in sua sapientia tolerare stultorum errores. Sic enim stulto liberum est stulta verba diffundere. sic sapientis cedit ad laudem auscultare quod dixerit et auscultata ridere. In vobis igitur stultis cognoscitur stulticia perferentis. Et ego pus mallem in persona partem quam legatus aliquis in mea curia ali-

Responsio grecorum

quā iniuriam pateret. Idcirco modico
enī et vili excessu potest se aliquis vitupare
de leui. Sedete igitur vniuersi nec plus
mat amodo aliquis vestrum ampli⁹ in
honestā pferre. Et sic cessantibus eis ene
as quā tē iuxta regē pāmū nullo alio me
diante sedebat vobis obtēperare non
valens sic dixit. Non est iustum domi
nerex ut stulto debeat quis finem suarū
stulticiā rēdere. Nam quā stulta pfun
dit ius ē ut de sua stulticia pōignam
accipiat disciplinā. Ego ei in conspe
ctu vestro tanta et talia possem dice
re in honestā quā me occidi de iure fieri
mā dare possentis. Et nisi esset mea psen
tia ille quā tanquā fatu⁹ est locutus iam ut
mortē incurreret nō esset indignum
quā tam audacter ampullosis et verbis
mordacibus vestrā lacerare non bo
ruit maiestatem et nos vobis eis deus tur
piter eragitare presumpsit. Adhuc
ergo eū ut ab hoc loco discedat si psum
pta nolit stulticiā in sapientiā cōmu
tare. Diomedes vō ad pōicta nulla
ten⁹ stupefact⁹ sic ad enee rēdit.
O tu quisquis es in finibus tuis bene
cognosco tenō rectū esse iudicē s; ob
locutorē acutū. Valde desidero ut te
apte inuenire possem in loco in quo
tibi grates pōignas quās meruisti red
dere possim de vobis quā tam ingrato p
tulisti finem. Bene video quod tū es il
le rex. quā te in piliariū suū tenet. quā tam
bene nosti pfulere regi tuo ut tu⁹ rex
iniuriarū actor existat et sic defacili la
bilis ad pudorem. Ulyx autē diome
dis vba sagaciter interrūpēs monet
eū ne pluribus vobis utat. Et illico idē
ulyx regi priamo sic dixit. O rex in
tellerimus plene singula que dixisti.
Ammodo recedem⁹ a te et regi aga
menoni quā p te dicta sūt singula fide
liter referē. Et sic statim ambo a pal

lacio descēdentes equos ascendunt
et in celeribus gressibus ad eorū exercitū
puenerūt. Qui continuo descēdentes
ab eīs agamenonis tentoriū simul
intrāt vbi maiores exercit⁹ cum aga
menone morabāt. Et referētibus illis
cūcta quā didicerāt a pāmō rege predi
cto dīpi⁹ pāmū respōsione valde mi
rati sūt greci et quāliter sit amodo ptra
troianos in talibus pcedendū orditi
sūt pilius multas vias de quibus infra pri
me seriatim suo ordine referem⁹. Cle
rūtamen anteq̄ ad narrationis seri
em accedā de pōicto enea aliq̄ sunt
dicenda. Hic ē ei ille eneas quā pcept⁹
et nat⁹ ex dea venere et Anchise post
troiane vrbis excidiū pfugus cū reli
quīs troianorū p mare cū quibusdā suis
nauib⁹ tirrenū nauigādo p pelagus
post multos successus romane vrbis
et romanorū rei publice fact⁹ est prin
ceps. de c⁹ stirpe ille inclit⁹ magn⁹ ce
sar August⁹ in mag⁹ felicitate pcessit
Hic etiā ille ē de quā impator Justin
anus in libris legū suarū videlicet in
libro autēticorū in rubrica ut pponat
nomē impatoris legitimis documē
tis fecit inclitā mentionē dicendo sic
quod si a magno cesare augusto ipato
res ceteri dicēdi sūt cesares multo for
tius finem pmea tpa oēs imperatores
ab enea eneades dicēdi sūt. quā pmius
rem publicā romanorū imperiali quā
sceptro impiali gubernauit. H⁹ at
eneae successus pnuos et pcess⁹ nec
non et p maiori pte gesta virgili⁹ in
suo ope eneidorū dū vixit multa descri
psit licet morte puent⁹ cōplere nō po
tuisset integralit⁹ opus suū.

De grecis mittētibus achillē
et thelaphū p obtinēda maxi
ma victualium copia continue
in exercitu grecorū.

Rissio achillis

¶ In hec itaq3

gererent put supi⁹ sūt rela-
ta agamenon rex vniuersos
reges duces et principes ad generale
consilium in planicie thebedon vo-
ce preconia venire mādauit. Quib⁹
statim conuenientib⁹ in loco p̄dicto
idem agamenon intentionis sue p-
positum in hec sub compendio ver-
ba resoluit Inter alia necessaria que
exercitui nostro potenter incumbūt
est illud precipuum vt curā sollicitaz
habeamus qualiter exercitus noster
dum est in conflictu belloz debeat vi-
ctualib⁹ abūndare nam sine multo vi-
ctualiu presidio exercitus noster vix
possz prodesse. Quare si vobis vide-
retur acceptum apud messaz pro vi-
ctualibus continue re habendis in q̄
maxima fertilitas viget speciales no-
stros nuncios viros strennuos et fi-
deles absq3 mora mittamus vt talit̄
predicti nunciū nostri predicta statu-
ant et salubriter ordinent q̄ indeficiē-
ter predicta victualia continuis suc-
cursibus exercitui nostro in mltā ex-
crescenti copia faciāt abūndare. Elga-
menonis vero p̄dicti suo colloquio
fine facto omnes astantes consiliuz
suū probant et incontinēti strennuū
achillem et thelephum filium quon-
dam herculis super executōne predi-
cti negocij cōmuniter elegerūt vt ad
exequendū predicta in multa comi-
tiua militum pugnatoz ad messam
se dirigere deberent In hac igitur
provincia regnabat rex quidam no-
mine theutran qui regnum ipm lon-
ga pace tenuerat dum in ipso multo-
rum militum copia et viroz pugnā-
tium inuent⁹ bellicosa vigeret. Idles-
riq3 enī dicere voluerūt hāc fuisse si-

ciliā. q̄ in multaz fertilitate victualiu
fuit sp̄ abundās dicta messa a messaz
na ciuitate existēte in ipā. q̄ sita ī t̄ro i-
tu ipi⁹ insule ex parte licoz regnoz
mirabili salutis portu congeritur in
q̄ naues in multa classiu3 q̄ntitate oī-
t̄petuta statione t̄uet. Et p̄inde q̄daz
dicere voluerūt q̄ p̄dicta ciuitas mel-
sana ideo dicta est quia ratione por-
tus ipi⁹ messis edite in adiacentium
locoz terminis coactē d̄ferūt in ipaz.
q̄ p̄ nauigantes postmodū p̄diuer-
sas mūdi partes delatas quest⁹ grā
deuehunt. Licet nōnulli dixerunt ci-
uitatē ipam mellea a cuiusdaz regis
dicti messanus titulis insignitā. q̄ dū
regnaret in insula ciuitatez illam ex
suo nomie messam voluit appellari.
Sed frigiū dares de his nihil ī suo
opere descripsit simpliciter ponens
achillem et thelephum apud messaz
gratia querendoz victualium adue-
nisse. que cū forte sit alia a sicilia po-
tuit esse grecis magis propinqua q̄z
insula sicilie que eis erat valde remo-
ta licet Bratum sit q̄ sicilia subiecta
fuerit ditioni grecoz. In hac igitur
p̄uincia melle achilles et thelephus
in copia triū miliū militū strennuoz
rum cū multo nauigio pueniūt q̄b⁹
cū eoz nauib⁹ applicantib⁹ ad litora
terre p̄dicte et eis ī terrā descēdētib⁹
rex theutran cū multis militibus et
multis cateruis peditū stipat⁹ pue-
nit ad litus vbi achilles et thelephus
descenderāt in comitiua suoz. Qui
statim insurgentes ad arma dum re-
gem et suos p̄tra se venire sūt infalli-
biliter suspicati. Nec pati velle eos ī
sua terra aliquo modo eē animosis
v̄tutib⁹ se p̄tra eos p̄lio se presentant
Quid vltra. Bellum feruet asperri-
mū inter vtrosq3 hinc inde cadūt cas-

Rissio achillis

Dauero gladio trucidata. mlti cadūt
ex grecis sz plures ex inimicis eorū.
Licet enī greci multa vīte vigerent
tñ resistere aduersarioz numero tri-
plo maiori vir poterāt. Et reuera
oēs greci ibi fuissent nequē īterfecti.
nisi fuisset ille mirabilis in opib⁹ ar-
matoz achilles. q̄ multo studio con-
templat⁹ q̄ntitatē pugnātū z q̄litatē
īpoz pcepit z vidit regē theutrā ī me-
dio conflictu bellantū p̄ hostes suos
dāna graua infugentē. Quare idēz
achilles impetuose dissiluit in confli-
ctu frāgit z dirūpitacies vnīuersos
interficiť. q̄ ei⁹ cōspectui se oīponūt et
q̄ ad sui transiūt nō aperiūt sibi vias
Ad regem ergo theutrā velut leo ru-
giēs applicat īpm impetit ensenudo
crebris verat ictib⁹ vulneribus sau-
ciat et eius galee laqueis viriliter ex-
tirpatis arreptū regem p̄ violentiaz
p̄stravit in terrā eleuatoqz mucrone
īpm interficere furibūd⁹ itēdit. Sz
theleph⁹ q̄ scōus ab achille pugbat
vt sentit achillē sic in regēz theutram
crudeliter īseuire et eleuata dextra
velle ab eo erimere caput ei⁹ se ī me-
dio vtriusqz īgerēs descendentē ictū
accipit scuto suo et pia voce humiliť
deprecāť achillē. vt regi theutrā letali-
ter vulnerato q̄si mortuo et deuicto
mortem vltimā p̄ sua benignitate re-
mittat z vīte spaciū victo victor īdul-
geat. q̄ se sibi q̄si victū iūctis maibus
offerebat. Ad thelephū igit̄ illud re-
spondēs dixit achilles. Quenā cā te
mouet p̄ publicū hostē nostrū exer-
cere grām pietatis. q̄ tam crudeli req̄-
sitione sola sua armorū p̄fidentia nos
p̄mo veranit. Iustū est vt īpe cadat
ī foueā quā parabat. Cui theleph⁹
Bñe īsterer fuit quondā patri meo
multa familiaritate p̄iunct⁹. Et ego

dū quadā vice ī hanc terrā suā ca-
sualiter diuertissem infiniti bonoris
mibi aperuit grāz z vtiliū seruicioz
copiā ī me ī maria q̄ntitate pfudit.
p̄pter qđ ei⁹ vīte dispendiū totus ab-
hominor z abhorreo mortē ei⁹. Cui
achilles. Ecce illū trado tibi recipe eū
et de eo p̄sequaris finalit̄ tuum velle
Rege itaqz theutram sic a manibus
achillis auulso z ab eo īstātis neces-
sario liberato belli est finis īposit⁹
secedūt turme greci victores redeūt
ad naues. Rex aut̄ theutrā ad suam
regiā deducit seminiū⁹. Ad c⁹ p̄ces
cū multa humilitatis deuotōne por-
rectas. Theleph⁹ z achilles incedūt
cū īpo ī cui⁹ regia recipiunt̄ hospi-
tes ī bonoremario et rerū affluētū
vbertate. Non post multos vō di-
es rex theutraz letalib⁹ vulnerib⁹ sibi
ab achille potenter īflicis attritis
p̄ multa valitudine fact⁹ exanimis. z
videns vīte sue extrema sibi accelera-
re dispendia achillem et thelephū ad
semādauiť venire. Quib⁹ ad eū ve-
nientib⁹ et īnueniētib⁹ īpm ī regio
strato iacere idēz rex theutrā sic locu-
tus est illis. Incliti duces longa sal-
sit vob⁹ Dico ei vobis thelepho caris-
simo meo qz iaz vīte mee ad extrema
deueni mortis īteritū ampli⁹ deui-
tare nō valēs. Cum igit̄ herede mibi
legitimuz ex me p̄genitū fata p̄stare
noluerūt ne p̄sens regnū meū remas-
neat ī caduco qđ multo labore que-
siui z labore nimio manu tenui vsqz
nunc incusse et quod iam quesitum
īfallibiliter amississem. nisi ille vir
strenuus qui omnibus alijs stren-
nuis virtutibus fuit prelatus victo-
riossim⁹ herclēs pater tu⁹ ī adiuto-
riū meum ad preces meas festināt⁹
occurrisset dū ī magna multitudie

Thelaphus rex nou⁹.

hostiū meoz regnū istō iā poccupa-
tū existeret. ⁊ recuperādi adiū iā mi-
hi spes certa defecerat. et ipse solus in
sola sue v̄tutis potētia vn̄uersos ho-
stes meos i duricia belli confregit. ex
eis innumerabilib⁹ iteremptis p̄p̄t
qđ regnū istō ab omī hostili p̄gressu
tūc ⁊ postmodū liberauit. ⁊ mihi illō
in quietis pace restituit liberatus. vñ
nō meis meritis nec mee v̄tutis potē-
tia vsqz nūc sū b⁹ regni sceptro in pa-
ce potitus. s; sola tui benigni p̄is af-
fectuosa v̄tute. Ex h̄ itaqz loco illi q̄
putauerūt puinciā melle eē siciliam
opinionē eoz multa firmitate corro-
borāt. asserētes herculē i siciliā adue-
nisse. Unde dictū ē in vna pte sicilie
ex pte barbaroz herculē ex cā memo-
rie suos fixisse colūnas. q̄ loc⁹ adhuc
dī colūnarū. ⁊ tra dudū existēs in ea
hercules vocabat. s; qđā voluerunt
corrupto noīe herculis heraclīa no-
miari. S; h̄ rata nō sūt. In hac igit̄
terra dudū a barbaris exarata ⁊ da-
ta penit⁹ in ruinā adhuc supsūt qđā
colūne. q̄ vulgo colūne herculis nū-
cupant. et in eo quondaz fredericus
scōs p̄nceps rei publice romanoz. ⁊
rex sicilie fecit p̄strui quādā terrā p̄si-
derās locū ipm habitātib⁹ valē p̄p̄t
litū. q̄zuis in facie pelagi situs sit ca-
rens oī port⁹ statiōe salubri. Que tñ
terra p̄pter sit⁹ bonitatem plena ip̄lo
vsqz in hodiernū diez dī terra noua.

Rex aut̄ theutran sua trabēs extre-
ma dispendij incepto fmone suo ver-
sus telephum cōtinuauit hec verba.
Euz igit̄ fili telaphe ille v̄tuosissimus
pater tu⁹ regnuz istud sibi sua v̄tute
quesiuerit. ⁊ ego mihi ab eo nō repu-
tauerim restitutus sed mihi poti⁹ ab
ip̄o cōmissū. qđ fata sibi viuētī cōce-
dere voluerūt vt p̄priū habituro tibi

loco ei⁹ cui⁹ es heres ⁊ fili⁹ fata tibi
rōnabilit̄ p̄cesserūt. q̄re te animo te i
stādī in h̄ meo p̄nti eulogio heredes
instituo tam in regno isto q̄z in oīb⁹
alijs bonis meis. vt b⁹ regni sceptro
et dyademate potiaris et gubernes.
me aut̄ honore regio regis tradere se-
pulture curabis celebratis meis ob-
sequijs more regali. Et his dictis et
scriptis rex theutran cōtinuo morte
supueniēte vitā finiuit. q̄ mortuo te-
leph⁹ dī sua morte tristat⁹ cū p̄cerib⁹
regni sui corpus ei⁹ honorabili tradi-
dit sepulture. et lapide marmoreo ni-
miū p̄cioso q̄tūba p̄structa ei⁹ i qua
statuit condi cadauer. In c⁹ tūmbe
supficie herūthaphū sculptuz iussit
aponi. Rex theutran iacet h̄ quem
morte peremit achilles q̄ telepho re-
gni sceptra tenere dedit.

Be Thelapho duce nouiter
in regem electo.

De igitur fctō

b vniuersi maiores regni et p
suas vrbes singuli popula-
res telepho. q̄ ducis noīe iure suo in
paternis fuit titulis insignit⁹ nouo
facto regi tanqz eoz regi ⁊ dño sacra-
menta fidelitatis et homagij p̄stiterūt
Et deinceps rex ip̄e teleph⁹ regni ipsi
us gubernacula moderatur⁹ assum-
psit. Achilles autē omniū victualiu
copia nauib⁹ oneratis ⁊ alijs neces-
sarijs ad vite regimīa deputatis. tele-
phū regē volentē cū eo in grecoz exer-
citu p̄ficisci. et p̄ facto redire i regno
ip̄o. in q̄ ip̄e rex erat assumpt⁹ quasi
inuitū relidere et remanere manda-
uit. monēs illum et monitis p̄cepta
subiūgēs vt circa cōtinuos succurs⁹
victualiu ⁊ aliaz rez edibiliū i greco-
rū exercitū mittēdoz curā d̄bebat icel

Descriptio regum

stante et vigilē adhibere. Qui oī dūo
tione et affectiōe subiecta se p̄dicta p̄
petim obtulit ipleturū. et sic achilles
a rege thelepho discedente cū suis na
uib⁹ alta petit maria. et recto remige
nauigāte sospes et incolumis pueit i
thenedon ubi adhuc grecoz exercit⁹
morabat. Qui statim descēdēs in ter
rā in comitiua miltoz ad tētoriiū aga
menonis regis se ptulit ubi cōfestim
reges duces et ipsi⁹ maiores exercit⁹
p̄fluxerūt. et achillem in mag⁹ leticia
suscipiētes in gaudio mario fouent
amplexib⁹ et amicis oculis blādiūt
antēq̄z eū quē p̄ ceteris carū habebāt
et in oib⁹ potiorē. Narratis itaqz per
eū singulis q̄ gesta sūt in melle puin
cia et de thelepho facto rege et d̄ nau
ibus inde adductis onustis et indefi
cienti victualiiū q̄ntitate p̄tpa etiam
successura a thelepho rege promissa.
Idropt qd̄ certū erat ā modo grecoz
exercitū nullā posse penuriā victua
liū trepidare. omēs ex crecētī gaudio
sunt letati valde. et achillis p̄cessus p̄
babili rōne laudabiles vnde cūqz cō
mendāt. Et sic v̄bis omib⁹ sine facto
achilles ad tētoria sua redit. ubi cum
mīto gaudio a suis murmidonib⁹ le
ta mēte recipit gratificātib⁹ sibi mul
tū. Tūc cū in h̄ loco frigi⁹ dares
dicēdi materiā fuit digressus anq̄z d̄
grecoz p̄cessib⁹ successiue loquētib⁹
aliqd̄ enarrat seriatim et noiatiū de
creuit describere in h̄ loco q̄ reges et
quot. q̄ duces et p̄ncipes in defensio
nē troiane v̄bis aduenerūt sic supra
de regib⁹ ducib⁹ et alijs veniētibus i
grecoz exercitū desc̄psim⁹. Bignuz ē
enī vt et nos in hac p̄te d̄ eis faciam⁹
et si nō oīm saltem de maiorib⁹ men
tionē. Sciendū est ergo qd̄ de regnis
eoz licet dares frigi⁹ nihil inde dire

rit venerunt tres reges cū plus q̄z tri
bus milib⁹ militū armatoz. rex vitz
Idandor⁹. rex Thabor. et rex Anda
strus. Item de quadā puincia q̄
d̄ colofon. quā qdam dixerūt esse in
sulā multe speciositatis et plenitudie
vrbū circūfultam venerūt quattuor
reges in comitiua q̄nqz milū militū
quoz vnus vocabat rex carras. ali⁹
rex imasius. tertius rex nestor fortis.
et quart⁹ rex amphimac⁹. Item
de regno licie cum tribus milib⁹ mi
litum venit rex Blencon cū eius for
tissimo filio sarpedone. q̄ rege p̄amo
fuerat vinculo p̄sanguinitatis a stri
ctus. Item de regno licaonie ve
nit rex enphenius cū mille militibus
expertis in bello. Item de regno qd̄
dicit̄ de larisso venerūt duo reges cū
militibus mille q̄ngentis. scz Ithupoz
grandis. et rex enpedus. Item de
regno quod dicitur tabaria venit rex
Remus cū trib⁹ milibus militū et in
ei⁹ comitiua venerūt comites septē.
et duces quattuor qui regi Remo fi
deles erant de iure vasalli. Hui⁹ autez
omēs portabāt arma coloris Galii
ni siue flauī absqz aliq̄ interfigno. vt
inter belloz acies rex Rem⁹ et sui de
facili possent agnosci. licet essent ali
qui eadem arma gestassent. Item
de regno qd̄ dicitur Tracia. videlicz
que in orientali plaga sua est venit rex
Idiler et Alcamus dux secum mille
et cētū milites adducētes Item de re
gno p̄anonie venit rex p̄cemessus et q̄
dā sobrin⁹ ei⁹ dux stupei cū millemi
litib⁹ tātū. q̄mā b⁹ regis puincia tota
p̄sistit i mōtib⁹ obscuris nemorib⁹ et
siluis vmbrosis. Rare ei sūt i ea ville
et mille planicies. Et iō d̄ i ea mul
tos saturos faunosqz bicornes qz plu
rimū abūndare. Et ideo etiā i ea mul

Recessus Grecorum

ta miraculosa visa fuisse narrat. Nam et in tra illa sunt diuersa genera volu-
crum et ferarum et ideo eius militia pre ceteris
est expta in virtutibus lancearum arcuum et
etiam sagittarum. Item de puicia boetine
venerunt tres duces cum militibus mille
ducentis dux videlicet Alfinus, dux Fortu-
nius, et dux Sanius. Item de regno
brotino quod est valde suppositum orientali
plage plenum omni genere aromatum, ve-
nerunt duo reges fratres cum mille militi-
bus, rex videlicet Boetes, et rex videlicet Epi-
stius. Item de regno passagome quod
est nimis propinquum versus orientem quasi
regnum inaudibile propter multam remo-
tionem ipsius venit ille ditissimus auro et ge-
mis qui in flumine tigris et eufratis cre-
bris inueniunt. In cuius ripis regnum
ipsum passagonium situm est, rex scilicet Phil-
lumenis cum duobus milibus militum ha-
bentium scuta, quoniam materia non erat ex
ligno constructa, sed tantum ex conis deco-
ctis multo tamen auro fulgentia et diuersis
gemmis ornata. Hic rex philumenis
erat statura valde gradiens non minor
statura gigantis. Item de regno ethi-
opie venit rex perses et in eius comitiua
strenuus rex Adennus cum militibus du-
centibus et comitibus sibi subiectis, et cum
tribus milibus militum, et in eorum comitiua
venit. Sigamon frater regis menos-
nis supradicti. Item de regno thereo
venit rex Leseus et filius eius Altilogus
cum mille militibus, cum ipse rex theseus esset
regi Idriamo stricta sanguinitate con-
iunctus. Item de insula que dicitur Agresta
venerunt duo reges cum militibus mille,
cum quoniam noia herpessa non sunt. Item de
regno Lissinie quod est ultra regnum
Amazonum venit quidam rex senex multus
sed multa discretionem speciem nomine
Epistropus septem liberalibus artibus eru-
ditus. Hic duxit secum mille milites et

dam sagittarium visu mirabilem. Cum una
medietas ab umbilico superius erat
homo, et ab umbilico deorsum erat equus
et illa medietas que erat humana tota
erat corio cooperta piloso, sicut corium equi,
oculos tamen habebat flammeos velut
igne rubentes doctus in arcu timorosi-
tatem erat aspectus, qui aduersus grecos
pugnans multos timores incussit, et
damna quoniam plurima dedit eis dum mul-
tos ex grecis letiferis vulneribus pere-
misset. Fuerunt autem milites qui his re-
gibus aduenerunt propter milites ipsius regis
Idriami et minoris in die numero tri-
ginta duo milia. Numquam enim ab ipsius
mundi constitutione legitur tot milites, tot
iuvenes bellicosos coactos in unum,
ubi totius mundi militum flos tam ex-
parte troianorum quoniam ex parte grecorum puenit
in unum. Attendant ergo lectores presentis
historie quoniam leui causa quoniam debili ratione
tot fortium tot maiorum processit interitus.
Sane abhominanda sunt scandala quoniam
tunc cumque debili sint ratione subnixa.

De grecis recedentibus ab in-
sula Thebedon et transferentibus
se in obsidione urbis Troie.

Unde enim gre-

cia thebedon loco discesse-
runt cum inclit ille palamides
filius regis nauli cum triginta nauibus mi-
litibus onustis ibidem applicuit. De cuius
aduentu greci letati sunt valde quoniam
dum mora ipsius multum impingeret contra eum
quod re maturum non venisset et precipue apud
athenas. Qui asserens se graui fuisse
morbo detentum suam absentiam rationabi-
liter excusauit. Hic autem palamides inter
grecos in honore maximo gerebat cum
apud maiores grecorum premaxime existeret
virescens potens, scilicet in virtute bellandi discretus

Recessus grecorum

in omni igitur consilio et specialiter prius
rum diuitiis plenius et militibus opulentius
Rogant ergo eum greci ut unus de consiliariis statuatur. Quod palamides gratanter annuit ad postulantes ipsorum.

Multis ergo diebus et noctibus greci conuenerunt in unum et precipue maiores eorum ut certa consilia scrutarentur per que ad obsidendum troianam urbem possent utilius et commodius peruenire. Idcirco uiderunt ergo primo ut sub noctis tenebris exequerentur predictum opus eorum. Sed timore ducti de recessu nauium a loco ubi tunc erant et accessu ad litora urbis troie ne noctis obscuritas et precipue locorum incognita noticia nauibus et nauigantibus possit inferre discrimen. Idcirco quod ab his proposito destiterunt et adhuc ex integro eis refricantibus multa consilia soli Diomedis consilium ratum fuit. quod inter grecorum consiliarios hoc uerba profudit. Eludite uniuersi reges et principes quod nunc presentes potestis aduertere uerba et attendite sensum eorum. Multum enim uereri debemus et multum dedecoris pudore perfundi. quia iam est annus unus elapsus et plus quam hanc terram uenimus nec ab ea recedere nos aliquid audacia potuit animare ut troiam adire uel uidere possemus. Quid interim pegimus. Nihil aliud reuera quam inimicis nostris habilitatem prestitum ingenium et sensum acuum eorum in nos ad inueniendum materiam ut facilius et potentius ualeant nos deducere in ruinam. Ecce enim iam postquam huc uenimus nec inde discessimus quod per certo notissimum nobis est troianis esse superaddita multa subsidia urbis eorum in defensionem ipsorum nouis muris vallibus et caueis parauisse in multa compositione palorum. Facile enim habilitatem interim habuerunt omnia predicta faciendi et causas

et materias eorum victoriae procurare cum ipsam preceperit et per certo teneant nos aduersus eos precedendi audaciam non habere. Et ideo quanto magis negocium hoc differit. tanto magis damna nobis et dedecora procuramus. Idcirco ei quasi tanta olim potuissim animositate feruere quod recto remige troiane urbis peruenissim ad litora et repetere precipue quod facilius nobis prestasset in terra descendere cum troianis improuisis descendissimus in ipsos. et nunc nos descendere sit necesse illis peruidis et munitis. Idcirco neo ergo si placet ut statim nauibus preparatis mane diluculo nos accingamus ad iter et apparatibus bellicis institutis cursu celeri ad troie litora conferamus et in potenti uirtute bellandi descendamus in terram obsidione optata pertra urbis ipsarum omni celeritate firmantes.

Scire ei debemus quod troianis uolentibus nunquam poterit a nobis hoc fieri nisi per bellicorum discrimina et per magnam uirum nostrarum cogerent appositam undecumque. Rursum igitur moras omni alia de liberatione postposita et quicquid contra peruenit dici ac quicquid sit a nobis futurum prosperum uel aduersum post tergalaxem. cum ita fieri sit reuera necesse et per aliam uiam uenire ad effectum proposito rum nostrorum commodum non possumus. Idcirco dedit igitur omnibus absolute datum a Diomede consilium. Quare sequentis diei aurore surgente cum multa discretionis solutis nauibus portus exeunt et lato spacia in mari ubique pleno sumpto consilio. quod naues debebant primo precedere et quod postea sint sequaces alto pelago se committunt.

De dispositione nauium grecorum precedentium et subsequenti in obsidione Troie.

Bellū prīmū grecorū

Primo igitur

P statuerunt pcedere naues centū extēlis velis signis vēlantib⁹ ⁊ verillis bellicis etiā in eis castellis erectis ⁊ multoz arma⁹ toz tumultu munitas. Subsequen⁹ ter vō faciūt inseq̃ alias naues cētuz deinde reliq̃ p pelag⁹ insequētes ⁊ p ordinē pcedētes recto cursu nauigāt versus troiam. Nec mora nauigan⁹ tes in eistroiāna litora vicina cōspi ciūt ⁊ suburbanas vndiqz stationes et mox inspiciūt ipam troiaz. Quare flexa gubnatōe temonū ipi⁹ troiā ne vrbis litorib⁹ appropinquāt in terrā descēdere satagentes. Troiani vō vidētes naues ipas iam eoz lit⁹ et litora in tanta mltitudine attigisse subito in arma psiliunt. ⁊ armati armatos eqs ascēdūt. et non expectata ducis seu regis eoz licētia. inordina to cursu festināt ad lit⁹. Greci vō vidētes tantā militū copiā armatorū ad defensionē litoris aduenisse earū multitudines sūt admirati. Idonori tñ admiratōe sūt mox vidētes illos tam strēnue tam docte se rege subte gumētis armor. Null⁹ eni fuit inter eos tam audax tam aiosus tā fortis q̃ ad inspectionē mltitudis troiano rū vacillantē aīm ⁊ trepidū nō sum psisset. S⁹ qz greci aliter non poterāt in terrā habere descensum qz pictus ensū nudatoz ⁊ letalis belli pflicuz vniuersi arma capiūt mltā aiositate resumpta. Quare pthelilaus pbilar doz rex q̃ p m⁹ extiterat i ordie nauū venientū cū p mīs centū nauib⁹ p r mus i multa aiositate secur⁹ terram attinge virilit est conat⁹. S⁹ mltie ex nauib⁹ vētoz mltā rabie ipellente velis extēlis i terrā veniūt. quaz multe

frangūt ex illis. p p qd mltos ex nauigantib⁹ in illis mare viuos absor buit. Et q̃ viuer eis puenire potue rūt in terrā a troianis i multo marti rio perimūt multoz flagellorū acer bitate pcussi. Timuit ether in ferien tium ictib⁹ densantē nubes in aerē ex emissionē p tina sagittaz. vicine aq litoris interfectoz cruore rubescunt ex qz nece patent dat itelligi q̃ntus fue rit letalis descēsus grecorū in terram.

Itūqz legīt exercitū aliquē tanta infelicitate. tāto discrimie i terraz ho stū descēdisse. s⁹ post p dicitas centuz naues insequētes eadē in eūdē locū adueniūt. Itō tñ repente i terrā veni unt sic p me. Sed velis eaz multa co moditate depositis terrā pua discre tione attingere sūt conate. Quare nauigātes in illis in terrā descēdere iaz anbelāt. q̃s troiani in armata manu receperūt viriliter phibētes eozū ac cessū in terrā. Greci vō in p dicitis nauib⁹ existētes paratis balistis innu merabili q̃ntitate in crebus ictib⁹ sa gittarū troianos arcēt a litore. ex qz letiferis ictib⁹ mortui multi cadunt. Secedētib⁹ ergo parū p balistarū ti more troianis greci psiliētes a nauib⁹ bus in terrā veniūt. ⁊ nauigantib⁹ in p mīs nauib⁹ si q̃ sunt succurrere mo liunt. Unde durū ⁊ letale bellū cōtra troianos instituerūt. Illic pthelilaus rex q̃ iam i terrā descēderat mirabilia p hostes de sue strēnuitate p sone cōmisit. Infinitos ergo ex troi anis suo ense pemit. et mirabilis ad iutorū subsidia tūc pstitit grecis suis secū bellantib⁹. Nisi eni ipe sol⁹ fuisset oēs greci q̃ terrā troianoz attigerāt et descēderāt i ipa sine dubio mortis exicia finaliter incurrissent. S⁹ quid pfuit pthelilai animosa defensio cū

Bellū primū grecozū

tantū forte septē milia grecozū pugnā foueāt aduersus cētū milia troiano rū. Cōmittit ergo mortale plū inter eos. sed vidētes greci nullū eis ad naues fauere posse fuge subsidū cū illis naues ascēdere nō sit tuū et cōmēdare se fluctib⁹ et p̄fūdī maris hiatibus sibi nō videāt esse salubre malū ī terra eozū vitas extinguere q̄s in fluctuū ceca p̄fūditate demergi. Instaurāt ergo bellū in ea aīositate q̄ p̄nt. multi tñ ex eis ferro trucidāte depereūt cuz et arene bibule ex ferro candentiuz riuos absorbeant troianis p̄eozū multitudinem crudelit̄ seuiētib⁹ p̄ra eos. In magis iūt angustia greci se defendūt et in multo interitu p̄sonaz p̄sqz ad extrema litoris retrocedere sūt coacti. Qui omnes amara nece subito p̄issent nisi archelaus et p̄thenoz statim terrā cū eozū nauib⁹ attigissent. q̄ in multa v̄tute bellandi velint nolint hostes eozū descēdūt a nauib⁹. et ī mltā potentia p̄liantiū succurrerunt suis occurrūt etiā hostib⁹. et maria violentia se defendūt. Instauratoqz bello cū ceteris q̄ aīositate resūpta in bello dur⁹ se p̄sentāt. acriter bellum fouent. et in mltō sine dubio eazū p̄sonarū discriminē p̄liant. Tūc supuenit dux thestor q̄ dū suis nauib⁹ ī terrā applicuit. et sitiēti aīo succurrēdi ip̄is salue descendunt in terrā p̄lio subito se imiscunt. Frangūt lancee. sibilāt p̄aera multe sagitte. tremunt enses. cadūt occisi. et aer clamore multo p̄fundit deficientib⁹ ad ruinas archelao et prothenore viris strēnuis multos nihilomin⁹ īterficiētib⁹ ex troianis. Tūc rex ascal⁹ et rex alag⁹ cū eozū nauib⁹ ad litus applicāt et cū eozū viris pugnātib⁹ descendūt in terrā ī belluz p̄siliūt aīosi et ī troianos virilit̄ irru-

unt sic dure sic acriter q̄ eos retrocedere coegerūt. S3 troianoꝝ ienūera bilis multitudo q̄ nōdum belluz attigerat in grecos īpetuose se dirigit. et exasperato bello ī maiori feruore greci retrocedere sunt coacti. q̄ iam resistere nō valēt retrocedēdo extremū puenerūt ad lit⁹. Tūc vlixes rex suo nauigio ī terrā applicuit q̄ celeri cursu cū multa caterua pugnātiū descēdit et venit ad bellum. Cōmittit ergo bellū durissimū. resumūt greci vires in vlixis aduētū et faciētes impetuz in troianos viriliter ip̄os expugnāt. Vlixes aut̄ velut leo rugiēs ī medio acierū insignis armis et lācea quam gestabat in manu multos īterfecit ex troiāis. nūc alios vulnerat nūc alios p̄sternit ab eq̄s. Quēz dum philimēnis rex passlagonie vidit in tāta strēnuitate bellantē. tanta damnificāteꝝ clade troianos eques irruit ī vlixem et ab equo eiecit eundem. et vlixes pedes habuit necesse bellare. Sed philimenis vibrata in vlixē lancea quaz gerebat impulsu durissimo percussit vlixē tam grauit̄ et tam dure q̄ ei⁹ scuto cōfracto fulgēs lorice perueit ad squamas. Quib⁹ discussis et apertis vlixes impellēis ictum sustinere nō valens in terrā cecidit resupinus nec tñ ex inflicto sibi vulnere stupefactus insurgit celer et vibrata versus philimenē lancea quā gerebat ī multis virib⁹ lacertozū ex sūmitate scuti versus gulam philimenis vulnere letali pcussit. Itā ei⁹ p̄fractis armis et lorica disrupta. ipellēis vlixis acuta et secabilis lācea ei⁹ gule organicas venas intercudit. Qua de cā philimenis letaliter vulnerat⁹ ab eq̄ decidit semiuu⁹. Quē troiani putātes extinctū in multa v̄tute belli ip̄um a-

Bellum primum grecozum

manib⁹ grecoz eripiūt et in scuto positi velut exanimē trāsmiserūt ī troiam. Deputatiua igit^r morte īdubili^r menis troiani turbati sūt valde et nisi fuisset ille casus q̄ tūc intercidit de vulnere philimeni tot⁹ grecoz exercitus q̄ descēderat ⁊ debellabat ī terraz deuictus infallibiliter vite sue vltima dispendia defleuisset. Sed ad hoc Thoas rex tholie cū suis nauibus ⁊ Agamenon rex tot⁹ exercit⁹ imperator cū suis Menelaus rex cum suis. et nobilis belamoni⁹ aiax cum suis ad litus applicāt subito in terrā dscēdūt troianis intendētib⁹ circa belluz asperrimū p̄ra grecos alios. q̄ parū ante descenderāt et inuicē cum troianis bellū pfouebāt. Vniuersos ergo equos eoz a nauib⁹ extrahunt ⁊ eis ascēdentib⁹ in eosdē in multa pugnā diū tute p̄lio se immiscēt aduersusq³ troianos impetū faciētes frangūt lāceas ⁊ in ipaz fragore innumerabiles troianos p̄sternūt ab equis q̄sdam mortuos q̄sdaz letaliter vulneratos. Instauratoq³ bello mlti interierūt de troianis. Tūc p̄thesilaus rex p̄biladorū multo labore laxat⁹ q̄ tot labores armorz passus extiterat illo die parū a bello secessit ⁊ vt respiratōis aurā assumeret ad litoris extrema puenit vbi bellū fuerat p̄mut⁹ īchoatū. Vbiq³ pcepit q̄si omēs suos in bello p̄mortuos ī quoz morte latētes multas p̄durit lacrimas. et multuz exide cōmotus ad iram spūz reassūpsit vt ad bellū iterū se p̄ferret sperās de suorū nece vindictā p̄sequi in multoz interitu troianoz. Sicq³ suis equis et alioz suoz extractis a nauibus q̄ a ventoz rabie saluedemū euaserāt. equū suū potēter ascēdit suoz necem cupid⁹ vindicare. Furēs igitur ense

nudo multos ex troianis interfecit. multos ab equo p̄sternit. et multos vulnerat ex eisdem. Tūc īderse⁹ rex ethiopie cū multa milituz comitua a Troiana vrbe veniens furibundo aīo bellū intrat. et ī aduentu ethiopū plium duri⁹ instaurat. Tantaq³ igit^r troiani in eoz aduentu sumpsere v̄tutis audaciaz q̄ qualifacit recētes ī viribus in grecos impetuose dirumpūt. duris vulnerib⁹ eos ledūt. iposq³ opprimūt et oppressos p̄ violentiaz retrocedere cogūt ad litus. Vbiq³ fuissent greci reuera deuicti nisi strēnu⁹ palamides cū suis nauib⁹ applicuisset in terrā. Qui statim cū suis militib⁹ eqs abstractis a nauib⁹ in bellā di deliderio ⁊ succurrendi suis equū ascendit irruensq³ in bellū letale certamen instaurat. In ei⁹ enī aduentu insultant greci aīo sitate resumpta et ip̄e īdalamides exterminū troianoz furibūd⁹ intendēs in ligamon frēm regis mēonīs et nepotē regis persei. q̄ tūc in armorz strēnuitate de se mirabilia faciebat. irruit in virtute bellandi et in pacra in eū sua secabili lācea p̄ medias costas ei⁹ ipum vulnerauit et ab eq̄ p̄strauit extinctū eoq³ dimisso se dirigit in crebras acies troianoz. disrūpit turmas. infinitos ex troianis interfecit. q̄ eū velut mortem vndiq³ metuētes. in ei⁹ aggressu faciūt sibi viā. Clamor igit^r fit mari⁹ in occisoz excidio. Nam troiani sustinere palamidis impetū nō valentes p̄longū terre spaciū retrocedere p̄pellūt. erāt iam p̄fuge subsidū troiani dare terga coacti. Tūc strenuissim⁹ militū fortissim⁹ Hector⁹ q̄i ad voces clamātū excitatus ab vrbe Troiana in comitua multoz egredit^r bellū īgredit^r flāmis furēs accen-

Bellū primū grecozū

sus et micantib⁹ fulgens in armis et incisoria lācea scutū gerbat auri fulgore cōpositū depictuz ad imagines triū leonū. Grecos igit⁹ potēter iuasit et diuisis acieb⁹ circūq³ p mediū irrefringibili vīute bellādi. Idrothilago regi venit obui⁹. q³ troianos in ore sui gladij pūmere nō cessabat. sicq³ in eū irruēs ense nudo cū i grecos ante lācea p̄fregisset eleuato brachio in sue vīutis potētia Idrothilagū pcutit sicq³ a summo vīce ipm scindit p mediū vsq³ ad adiacētiās vmbilici. nō obstatib⁹ armis eius. Cadit ergo nobilis et strēnū⁹ rex Idrothila⁹ extinct⁹ et hector ipso dimisso ruit in alios. et q̄scūq³ sui mucronis ictu cōtingit certū est eos dies vltimos terminare. Non multū iam p turmas discurrebat et tātos iā morte peremerat q³ greci timore pteriti q̄si mortis iteritū vitāt illū. Et interrogāte vno ab alio q̄s nā esset. multi doloris excidio antihonomatice noscūt illuz esse videlicet Hectore omnib⁹ fortiozem.

Al facie igit⁹ ei⁹ greci fugiūt eius ictus tolerare leniferos nō valentes. et sic dū p̄sistit in bello greci deficiūt. sed lassat⁹ secedit a bello. Cāpū et vires greci resumūt qd̄ octies vel decies cōtingit illo die. Sol igit⁹ iā v̄gebat ad vespas cū hector qdammodo armorū fatigatiōe lassat⁹ vrbē intrauit relictis ceteris q̄ plium acerrimum cōmittebant et troianis aduers⁹ grecos viriliter insistentib⁹ iam greci q̄si deuicti terga dare parabāt. Cum ille fortissim⁹ Achilles cū suis nauibus et mirmidonib⁹ terrā applicuit q̄ descendens i eā cū suis oib⁹ bellū intrat irruit acriter in troianos. Resurgūt greci in achillis aduētū in cuius comitiua venerūt plus q̄z tria milia

puḡtoz bellū cōmittit maximū. multa fit strages et cedes maxima ruūt hic inde interfectoz cadauera et potius ex troianis. Nam ille fortis achilles in ore gladij ipos insequit⁹ q̄ ex eis interficiat infinitos sternit et vulnerat i multa effusione cruoris. Jam omēs alie naues litus attigerant iam omnes exeuntes in pugnā in terrā venerant et se ingesserāt in p̄flictū. Quoz troiani potētiā sustinere p multitudine nō valētes achille ipos letaliter opprimēte terga sūt dare coacti et fuge subsidio se in troianā vrbē recipere moliant⁹. Illic magnus clamor exuberat et vociferātes intonāt anxiose in morientium casu et dolorib⁹ pculsoz. Illic achilles interfectoz cruore vndiq³ madefact⁹ infinita post se cadauera deserit et multa de fugientib⁹ addit illis. Jam fugaces troiani ciuitatis eoz portas attigerāt ipas intrare tumultu maxio satagētes illic strages fit maxima illic troiani ab īsequētib⁹ ītercepti q̄ in eā intrare nō poterāt morientes cadūt in limine et ante ora patruz filij trucidati vitam exalāt mag⁹ et innumerabilis cedes cōmittit in iroitu et fuisset ampl⁹ valde maior nisi ille vītuosus Troilus paris et Deiphebus cū multis militibus intrare volētib⁹ occurrissent. In q̄z occurſu cessauit cedes et supueniēte noctis vmbaculo plū est direptū. Troiani ergo ciuitatis portas duris firmāt repagulis et achilles cū grecis i multa glā rediit ad lit⁹. Tūc Agamenon rex explorato loco decēti mādauit in eo figi tentoria vniuersos monet comode se locari distictis locis vnicuiq³ maiorū tentorijs et pationibus eleuatis vniuersi collocauerūt se comoda q̄ poterāt statōe et q̄

Bellum secundum

tentoria nō habebāt tugurijs nouis instructis sibi noua parāt hospitiaz receptacula māsonū. Equis āteoz put melius pūt comoda stabula statuūt z reb⁹ oib⁹ necessarijs adductis a nauib⁹ ipsiqz nauib⁹ in fortib⁹ fuis⁹ nib⁹ firmiter colligatis z tun⁹ istitutis i multaz ponderib⁹ anchoraz in iectarū i mari eadē nocte obsidionez in multa cōmoditate decernēte agamenone firmauerūt. Cū igit multis ignib⁹ z ardentib⁹ facib⁹ noctis tenebras exclusissent z nō min⁹ i exercitu fulgor fictici⁹ appareret qz si diei claritas radiaret. Institutis etiam i eoz tuitionez multis licijs pcedētib⁹ altera alterā tam in ppinqs eis qz etiam locis spacijs i remotis troianis ipis nulla eis nocte ipa ipedimēta pstantib⁹ q⁹ clausis portis null⁹ ex eis nocte illa exiuit. Idost obsidionez vō firmatā put meli⁹ potuit nocte illa. Ille puigil Elgamenō q nulla somni poterat occupari qete vigiles ordinauit excubias circūqz i multo modula mine fistulaz z maria multitudie armatorū q totū exercitum a cecis insidijs tuerent z i eoz vigilijs reliqz fida securitate iacerent. Sicqz sub noctis supstus portione nōnulli q maria fatigatōe lassati z q multo fuerūt prelio depressi ad quietis requiē assumēdam absqz armorū suoz depositōe se sternūt donec adueniētis diei serena pandať auroza. Et hoc fuit pmū bellū iter Troianos z Grecos cū greci descēderēt in terram.

De secundo bello iam obsidione firmata.

Exclusis igitur

e tenebris noctis illi⁹ qz mane factō fugauit auroza cō-

surgens sole suis radijs tre faciē illustrāte ille strēnu⁹ bellicosus Hector actor et dur troiani exercit⁹ circa ducātū suū curiosus existēs facto diluculo vniuersos bellatores mādauit armari et eos in cuiusdā cāpi planicie i medio ciuitatis troie gremio cōstituti. vbi tēplū diane dee pstructuz extiterat. Statuit pueire. z distributis eis bellicosa puisione pturmas z cuneos. et acieb⁹ ex eis sufficiētib⁹ ad illi⁹ diei pluz ordinatis vnā de portis troie ciuitatis q dardanides dicebat aperiri mādauit. Et puocatis ad se duob⁹ d⁹ p sangneis suis claucone scz filio regis licie cincinabore fri suo naturali ductū pme aciei pcessit z delegauit eisdem. In q pma acie mille milites statuit bellatores. viros belhis vtiqz fortes z bellorū exptos. tam de regno licie qz de troia et eis i noie deoz ab ipso hectore data licētia in victorie signo pdictā portā dardanidē exeūt et exeūdo sagacib⁹ z lētis incelsib⁹ ad grecoz exercitū appropinquāt. Idredicteqz pme aciei pdict⁹ hector alios mille milites prudētes adiecit. qz sub ductu thesei regis tracie et archilei filij regis ipi⁹ viroz nō sine magna strēnuitate cōmisit et eis dedit i noie deoz benigne licentiaz vt prime aciei pariter iūgerēt. Secūdā vō acie statuit in q tria milia militū fortū z pugnātūz deputauit quaz sub ductu cōmisit bellicosi regis frigiere gis xanupiet regis alcami virozum magne vtutis et ad mādatū hectoris sub victorie signo pdictā portā exeunt ciuitatis ad grecoz exercitū sagaciter pcedētes. Tertiā at acie extribus milib⁹ militū pstitutā sub ductu bellicosi troili hector ipse pmissit z monens eūdē affectuosis pmonib⁹ in eū

Bellum secundum

hec vba pfudit. Carissime frater mi
z summa leticia cordis mei valde du
bitare me cogit imoderata animosi
tas tui cordis ne incōsulte z pdigali
ter exerceat te in bello. Rogo te ser
ues oī custodia corp⁹ tuū z a stultis
cijs declines imēsis. ne te totum tue
strennitate cōmittas iprouide. sed
bellis sic sagaciter potiaris ne inimi
ci nrī affectatē qz plurimū casus no
stros de tua facilitate letēt. Clade igitur
feliciter in noīe deoz nobis fauen
tū. et victor z incolumis ad ciuitatē
tuam redeas sicut opto. Cui troilus
Carissime dñe fauētibus dijs vereri
aliqd nō oportet qñiam a mandatīs
tuis tāqz a carissimi fratris z dñi nū
qz infallibiliter declinabo. Et hys di
cis cū comitua pdictorū triū milium
militū p portā feliciter egredit ciuita
tis in signis armigeris. In c⁹ scuto
cāpus tot⁹ erat aure⁹. depictis in eo
trib⁹ leonib⁹ deauratis et ad grecoz
exercitū aiolus accedit. Hector vero
qrtaz acie ordinauit in q posuit tria
milia militū et milites septingentos
qs sub ductu disposuit regis larisse
dicti Elpon. Brandis enim erat iste
Elpon hō fortissim⁹ bellicosus mul
tū et plia multū affectās a deo q i to
to exercitu troiano null⁹ pter hecto
rem fortior putabat. in c⁹ comitua
extitit copiosus vir valde strennuus
Elrdelaus de pdicto regno larisse. q
ad pdictū grecoz exercitū vnanimit
anhelātes ab hectore obtēta licētia p
eandē portam exeūt ciuitatis. Huic
etiā quarte aciei hector ducē fore con
stituit cū pdicto rege larisse dunarci
um naturalē z dilectissimū frēm sibi
ppter strennitatē ipi⁹. Quintā at
acie pstituit Hector sub ductu regis
Cisone cū gente sua de cisonia. Huic

aūcisones erant fortissimī z statura
grandes valde vt gigantib⁹ similes
putarent. et h⁹ regis erāt arma sicil
lina vel ialiuā siue flaua sine aliq in
ter signo. et huic aciei hector cōstituit
ducē p solidamā frēm suū q ab hē
ctore obtenta licentia i comitua suo
rū festinat ad hostes. Sextam vō
aciem hector de gente poenia statuit
sub ductu regis ei⁹ ptemesi et ducis
ei⁹ sezepe viroz vtiqz strennuorum.
Sed h⁹ gens ad bellū pcedebat iner
mis lorica non indigens casside siue
scuto. Eius aūc gentis studiū arcus
erat et longas pennis cauda ten⁹ ve
stire sagittas deinde de eoz capitum
ex acutis ferris superimmissis cacu
mina coronarūt. cū qb⁹ letalia vulne
ra eoz hostib⁹ infligebāt equis fuga
cib⁹ z fortibus incedentes. Huic etiā
aciei hector deiphebiū naturalē et le
gitimū frēm suū prefecit in ducem. q
ab eo obtenta licētia ad ei⁹ hostes in
comitua multoz se ptulit animos⁹.
Clerum huic aciei hector innumera
bilū militū multitudinē armatorū
adiecit. et specialiter illos q de regno
dicebant agreste sub ductu regis ex
dre et regis philon. Huic at rex philō
mirabilē currū habebat totū ex ebo
ris integritate pstructū dū eius rote
tantū essent ex ebano vestite de super
auro puro. c⁹ testudo supimposita
tota erat gēmis z lapidib⁹ preciosis
auro z argento ptera. Huic currus a
duob⁹ fortib⁹ z pugnātib⁹ militibus
pstitat⁹ erat. Huic aūc duob⁹ regib⁹
regi scz Exdre et regi pphilon hector
pposuit pdictagoram frēm suū q ce
lriter cū eis dē ad hostes se dirigit he
ctoris licētia iam obtēta. Hector
vō circa sue ppositōnis intentum vi
riliter pfeuerans inclitū enēā de q su

Bellum secundum

pra se peretulum⁹ septime aciei ppo /
fuit. in c⁹ comitiua oēs milites et eq⁹ /
tes de districtu cōmuni deputauit q⁹ /
a qdam nobiliāmirato eufremo no /
mine regebāt. Qui oēs ab Hectore
licētia obtenta ciuitatez exeūt debita
festinātia se iūgētes supradictis alijs
acieb⁹. Octauā autē acie Hector
esse pstituit de exercis regno psarum
et ei⁹ gente cui pposuit paridē fratrem
suū et ipm amonuit q⁹ quis ad alias
acies festinet accedere nō tñ bello se
ingerat nisi se pñte quē prime subse /
qui festin⁹ intendit. Cui paris oib⁹ /
mādati eius deuotissime se parere
respōdit. et sic affectuosa ab eo obten /
ta licentia in comitiua gentis sibi de /
putate ciuitatis Troie feliciter por /
tam exit. Nonā vō aciem ipse Hes /
ctor moderari statuit ductu suo con /
stituēs eam ex oriundis nobilib⁹ et
fortibus equitib⁹ vrbis troie ducens
in ea secū decē de fratrib⁹ suis natu /
ralib⁹ q⁹s anōsiores in bello poti⁹ ex /
pertos agnouit ordinatis in ea qnq⁹ /
milib⁹ militū pugnatoz. q⁹ in ei⁹ co /
mitiua cū eo egredereñt ad bellum.
Ipe autē hector necessarijs et fidelib⁹ /
armis circūquaq⁹ munit⁹ equū suū
ascendit noīe galatbeam de cui⁹ ma /
gnitudine fortitudine pulchritudie et
suis alijs vtutib⁹ mirabilia scpsit da /
res. Eques vō hector in eo armatus
vt erat ad regē pāmū pñm suū locu /
turus accedit cui dixit h⁹ vba. Caris /
sime pater habeto tecum mille quin /
gentos milites q⁹s in tua deputo co /
mitiua cū qb⁹ et oib⁹ peditibus pu /
gnātib⁹ h⁹ vrbis sitis circa licias gre /
coz illas scz q⁹ plus ab alijs licijs sūt
remote cautus existens ne q⁹s vltra
predictas licias exire psumat nisi tūc
cū ego māda uero vt cū necessitas in

gruerit habeam⁹ vos in tutū refugij
um firmitatis subsidij etiā et castel /
luz. Ego autē habebō mecū certos in /
ternūcios q⁹ de me ad te vadant et ve /
niant ferāt et referant cōtinuū statu⁹ /
belli et quid te facere oporteat scdum
belli successus. Tu etiā eris cū comi /
tiua tuoz i vigili et circūspecta custo /
dia ne aliq dolo astucia siue fraude
hostes nostri nobis bellantib⁹ ciui /
tatem nostrā inuadāt. intercipient
aut pñent. et tu sis eis murus semp
oppositus letaliter ledens illos et no /
bis sis in colūnā regumini et securi /
tatis auxiliū. Cui rex pāmū. Sient
omīa fili carissime vt disponis. Nō
enī est mihi post deoz auxiliū spes
alia neq⁹ fides nisi in tue vtutis bra /
chio et in tui puidi sensus guberna /
tione discreta. Dīs humiliter suppli /
co vt te mihi seruent incolumē et ab
omib⁹ tueant⁹ aduersis. Et sic hector
a patre licentia postulata discessit et
aciei sue quā sibi parauerat se pñxit
Erat enī hector in multa virtute ma /
gnanim⁹ in bellis inuictissim⁹ et for /
tissim⁹ pñator et regiminis exercitus
sapiētissim⁹ dur et pñceps. Signa
autē ei⁹ armigera q⁹ in scuto gestabat
talīa pingebant in armis ipi⁹. Erat
enī eius campus totus aureus siue
flauus et in medio eius vnus leo tā /
tum rubeo colore depict⁹. Hic in no /
mine deoz portam egreditur ciuita /
tis in comitiua suoz verillis expan /
sis. et licet fuerit in exeundo vltimus
omnes tamen precedentes acies sua
virtute transcendens perueit ad pri /
mam et preponendo se factus est pri /
mus. Mulieres autem nobiles que
in ciuitate remanserant omnes ci /
uitatis muros ascendunt. vt ex eis
videre valeant belli conflictum.

Cōgressus Troianorum

Illic filie regis pami cū mag̃ belena
coascēdūt. q̃ cū de multis ī corde suo
nimius trepidaret timor et dubitatio
ī ea imaginatiōes diuersas et varias
generabāt. Licet ei bector sic suas aci
es ordinassēt nūq̃d agamēnon neglī
gēs extitit vel remiss⁹ ī ordinatiōe suo
rū. Sane de gēte sua. xxvj. acies ordi
navit. In q̃z p̃ma patroclū ductorē
p̃stituit q̃ secū duxit in ip̃atorā gētez
suā necnō et totā gentē achillis mir
midones viros bellicosos. Achilles
enī eo die nō p̃cessit ad bellū cū inten
torio suo maneret faciēs de q̃busdā
suis vulnerib⁹ se curas⁹. Erat ei iste
patroclus vir nobilis et dux a suorū
p̃genitorū stirpe p̃duct⁹ clarus mori
bus et multis diuitijs opulēt⁹. quez
achilles in tanta amicitie sibi cōfede
ratiōe p̃strinxerat q̃ amboz anima
et spūs vn⁹ erat. et q̃d eoz vn⁹ erat al
teri⁹ totū erat. Secūde at̃ p̃posuit
aciei regē mēonem et regem idume
nū in q̃ p̃stituit tria milia militū et
menesteū athenarū ducē cū vniuer
sa gēte sua bellica de athenis. Ter
tiā aut̃ acie cōcessit regi ascalopho et
ei⁹ filio philimeno. sub q̃ p̃stituit vni
uersam gentem quinanoz belloz ex
pertā. Quartā vō acie p̃stituit sub
ductu regis archelai et regis p̃theno
ris et cū eis fuit fortissim⁹ securidan
cū tota gēte boetie sub hac acie depu
tata. Quintā aut̃ acie duxit mene
laus cū spartensum gēte sua q̃ sui re
gni regimini subiacebāt. Sextam
vō acie rex epistrophus et rex celidis
cū gente de puincia Fodilis sub eo
rū ductu duxerūt. Septimā aut̃ et
Lbelamonius aiāx duxit cūz gente
sua de puincia salemīna in c⁹ comi
tina fuerūt q̃ttuor comites Lbelenis
viz Amphimacus Dorius et Ido

lisari⁹. Octauā vō acie duxit ibo
as. Nonā aut̃ duxit aiāx cileus.

Decimā vō duxit rex Iphilois
Undecimā aut̃ duxerūt rex Idu
mene⁹ et rex Aserion. Duodeci
mā vero duxit Nestor. Terciam
decimā rex Ihenes duxit filius Aa
bentis. Quartādecimā duxit
Ulixes. Quintādecimā rex
Umelius. In sextādecima fuit
gens quondā prothesilai vindicare
mortem sui dñi sitibunda. Septi
mādecimā vō duxerūt rex Ipholida
rius et rex Adachaon. Octauā
at̃ decimā duxit rex Rodi. Nonā
decimā duxit Euripul⁹ rex octo ne
morū. Uicesimā duxit Xantipus
rex lidoz et rex Alphimacus. Uice
simā p̃mam duxit rex Iphilothebes
dñs larisse. Uicesimā secundā Dio
medes et Stelenus duxerūt. Uice
simā tertīā duxit Ihenes rex cipri
Uicesimā quartā duxit rex Ipho
thailus. Uicesimā quintā duxit
rex Capenor de capedia. Uicesi
mā sextā et vltimā duxit ipse rex Elga
menō vtpote totius exercitus impe
ratorū.

De primo cōgressu troiano
rum cū grecis.

Lieb⁹ igit oib⁹ ex vtra
qz parte sic solē
a niter institutis vtraqz ps in
liberū cāpū egredit̃ cā bellā
bis ille fortissim⁹ bector q̃etis ip̃atiēs
p̃m⁹ ante oēs alios potentē equū suū
coegit in cursū q̃ grecoz p̃mā aciem
quali furibundus anhelans. quē vt
p̃sentit Ipatroclus qui prime aciei
grecoz vt dictū est ductor erat cōtra
hectorē in equi sui cursu velocitē dia
metro recto p̃cedēs bectorē acuta lā
cea sua petit et cum ea viriliter ip̃um

Congressus grecorum

impellēs scutū qđ sibi hector apposu-
it virilit̃ pforauit sic etiā qđ ad arma i-
teriora pueniēs aliqđ dirupit ex eis
nō tñ ad nude carnis iūma vsqz trās-
iuit. Hector vō i violētia ict⁹ ipsi⁹
nō trepidās neqz nutās mltō ardo;
refurois accensus nō ictu lācee pe-
cūt sili relatōe patroclū sz nudato en-
sein ipm irruiť. 7 ex ictu ensis crudeli-
ter sic pcussit i capite qđ ei⁹ caput per
medium i duas diuilit ptes. Quare
patroclus sein eq sustinere ñ valēs.
vtputa qđ puenerat ad spiramīa vite
sue vltima mortu⁹ in terrā decidit in
medio pugtoz. Sz hector qđ eū preci-
pitē mortuum vidit ab eq pstermi ar-
ma qb⁹ patroclus erat armat⁹ itūēs
et ptemplās rapt⁹ desiderio habēdi
ipe a suo eq descēdit 7 p vnā habenā
retinēs equū suū ad corp⁹ patrocli p-
uenit volēs exspoliare ipm fulgenti-
bus armis suis. Sz rex Menno cūz
trib⁹ milib⁹ militū armatoz i defen-
sionē cabaueris a propinqt. 7 ad cor-
pus ipm cū tota gente sua pueniens
hectori se opposuit in pdicta multitu-
dine pugtoz ne hector corp⁹ ipm ar-
mis ipis exspoliare valeret. Et irato
anio p hectorē dixit h vba. Lupera-
pax et insatibilis certe de h cibo gu-
stare nō poteris alibi oportet te que-
rere cibuz. Quia statim videbis p te
plus qz qñquagita milia pugtozū qđ
ad destructōez soli⁹ tui capitis moli-
ent. Et sic pēdem regē 7 alios facto
vnanimit̃ impetu p hectorē pcipita-
re ipm in terrā vtuose intendūt eius
equū a suis manib⁹ eripe satagentes
ado qđ hector ad instātiā tot insisten-
tiū ad eū in terraz flectere genua fuit
coactus. sz ipe in ṽtute sue potētie se-
ipm illico erigens velint nolint greci
equū suū potēt ascēdit. et pperās p

regē menonem de eo appetit furibun-
dus vlciſci. Sz rex claucon 7 rex the-
se⁹ cū arilego filio suo cū alijs trib⁹
milib⁹ militū armatoz menoni suc-
currūt se ptra hectorē viriliter oppo-
nētes. Sed hector illū qđ pmi⁹ grecoz
sibi occurrit appetēs ense nudo mor-
ti tradidit 7 peremit. Sic etiā mltos
dereliquis qđ sibi occurrere nō timē-
bāt. Interea bellū feruet asperrimū
et ad corp⁹ patrocli iterū hector redit
adhuc ipm exspoliare pponēs. Qua-
re descendere ab equo nō curans qđ
Idumene⁹ rex crete cū duobus mili-
bus pugnatōz ptra eū pueit ad bel-
lum. Et dum circa corp⁹ exspoliā-
dum hector insisteret rex menō iterū
in maxima caterua militū in becto-
rem irruiť sic eū grauit̃ expugnan-
do qđ nullo modo eū suū pueire per-
milit ad votū. imo crebris et multis
ictib⁹ ipi 7 sui pcusserūt eū. Qui cūz
videret se peditē 7 p toteqtes bellum
letale feruere vires virib⁹ cumulat
grecos acriter ipetit ense nudo eqs
interficiēdo qz plures crura brachia
et pedes mutilādo mltōz sic qđ breui
hora qñdecim it̃fecit ex illis qđ ipsuz
it̃cipere conabāt. Menō vō rex in-
terim corp⁹ patrocli eleuatū a tra co-
rā se recipiteqđ suo 7 asportādo illud
secū ad grecoz tētoria duxit illō Gre-
ci vō nībilomin⁹ insistentes p hectorē
vel ipm it̃cipe vel ab eo equū eripe
i mltā caterua pugnātiū moliūt. sic
qđ ipm equū suū ascēdere nulla facul-
tate pmittūt. Int̃ qđ erat qđā miles
fortissim⁹ noīe Carion de petra qđ p
hectorē instāt⁹ anbelabat. Sz qđaz
famul⁹ hectoris vidēs hectorē i tāto
discrimie pstitutū dū duas haberet
lanceas rigidas 7 acuto ferro muni-
tas contra predictū Carion de petra

Congressus Troianorum

q̄ cū alijs centū militib⁹ p̄tra hectorē plus alijs insistebat vnā ex lāceis ip̄sis in potenti v̄tute vibrauit sic q̄ ex eo ictu Carion letaliter p̄cussus mortuus exspirauit. Deinde idē famul⁹ aliā vibrauit in aliū q̄ Hectorē similiter opprimere conabat⁹ et ex eo ictu p̄cussus simili mō mortu⁹ decidit p̄ceps in terrā. Tūc exclamās idem famul⁹ for̄iter aduersus troianos vt festinanter occurrerēt Hectori in tāto discrimine p̄stituto. cui Sinabor vn⁹ ex fratrib⁹ Hectoris vt voces exclamās auduit p̄m⁹ cum tota acie in q̄ erat maxima v̄tute bellādi i grecos irruit et a grecis facta p̄violētiā sibi via puenit ad illos centū milites q̄ sic acriter hectorē infestabāt. Quare illico triginta ex eis crudelit̄ interfecti mortui defecerūt. Id̄ propter quod troiani an̄ositate resumpta campū recuperāt et greci retrocedere sūt coacti. Ad qd̄ hector exbilarat⁹ nō modice equū ascēdit et furibūd⁹ se ingerit in certamē et aduersus grecos imoderate se laxans in ictib⁹ nudientis depatrocki spolijs desperat⁹ multos ex grecis interficit sibi veniētib⁹ in occursum. et tot q̄t veniūt obuiā coram eo aut oēs interficit aut p̄sternit letalit̄ vulneratos. Tūc greci mortē vitare volētes a facie ei⁹ oēs aufugiūt patētem aperiūt sibi viā sic q̄ trāscendēs multitudinē acierū tot⁹ in occisorū sanguinē cruentat⁹ q̄nq̄z vix reperit in quem exercere valeat vires suas.

Tūc menela⁹ dux atbenay venit ad bellū cū trib⁹ milibus armatorū et eūdo cū tota gente illa ex pte sinistra puenit ad acies illoz defrigia in qua erat troil⁹ q̄ grecos mirabiliter opprimebat et q̄ erat rex Antip⁹ rex Asbachaon et rex Alcar⁹ q̄ acie ip̄az cum

predicto troilo ducebāt et facta commixtione ip̄az acierū letali bellū cōmittitur inter eos. Tūc menesteus dux bellantem troilum potenter aggredditur cum lancea sua sic viriliter ip̄m impellens q̄ velit nolit troilum ab equo p̄sternit. Qui in medio tot pugnantiū in terrā puenit et locū mirabiliter impeditū cum decidisset inter pedes innumerabiliū equorum et assessorū ip̄sorum qui letale bellum sub mortis dubio tota intentōe tractabāt. Menesteus vero circa captiōē troili totus anbelans vt ip̄m suū habere valeat in captiuū cumulando vires virib⁹ cum omnib⁹ suis tantum studiū adhibuit et laboris q̄ troilum pedib⁹ abstraxit cepit et captiuū ducere vi multa militum festinaret sed quidam miles nomine mirietis aduersus illos defrigia potēter exclamat dicens. O viri fortes ad qd̄ venistis ad bellū. Illū qd̄ p̄honore vel verecūdia acquirēda. Nonne p̄cipitis et videtis troilum filiū regis p̄ami et frēm hectoris duci captiuū. Sane si p̄mittitis eū duci p̄petui pudoris labe vos et heredes v̄ros poteritis tenere fedatos. In recuperatōe igit̄ ei⁹ p̄uertite vires vestras et hoc facere cum celeritate curetis anteq̄ a potētia vestraz viriū eruat. Tūc rex Alcanius excandescens totus in iram accepta quadā lancea p̄tra grecos qui troilū captiuū ducere festinabant festinanter irruit et sic viriliter p̄cutit cum eadem vn⁹ ex eis q̄ ip̄m subita morte p̄strauit. Deinde prosiliens in aliū ip̄m letaliter vulnerat. Quare factū est cum adiutorio suoz occurrentiū cateruatim q̄ troilus a maib⁹ ip̄m ducere volētiū extitit liberat⁹ et in maria v̄tute bellandi

Bellum Polidami

equum ascendit auxilio precipue regis rantipi q̄ cū acie sua in liberatione ipsius Troili festin⁹ occurrit. Hic rex rantip⁹ menesteū ducē furibūd⁹ inuadit et eū virilit̄ extrāuerso percussit et nisi fuisset armorū tutela fidelium armat⁹ indubitatē interfecisset eundem. Bolēs itaq; meneste⁹ ex sui amissione captiuū suos acrius hortat ad bellū et supuenientib⁹ grecis in succursus ipsius multitudie pugnantium copiosa bellū letale cōmittit. Quare de interfectis cadaueribus ex utraq; pte sequit̄ magnas strages. Interea Hector qui belli labore lassari nō poterat in furore suo multos grecos interficit sternit et vulnerat. Sed meneste⁹ q̄ multo dolore depm̄it de eo q̄ captiuū suū amisserat et pte maximā gentis sue discurret pacies velut furibūd⁹. Et dū ita discurreret opprimēdo troianos ille Adrisetis p̄ quē suū captiuū amisserat obui⁹ venit ei. Quē meneste⁹ i armorū suorum gestamie recognouit. Quare dirigēdo se virilit̄ p̄ eū in eā sui cursu et i sue lācee forti potēter impulsu ipsū ab eā p̄sternit et deiecit bellantiū itra pedes. Quē apli⁹ verare nō valēs deserit et in aliū irruit quē sili ab eā p̄sternit. Ad h̄ ex pte troianorū supuenit hupon et in ei⁹ comitiua ardela⁹ cū duob⁹ milib⁹ pugnantorū et cū oib⁹ de regno larisse. Contra q̄s rex pthenor et rex archela⁹ cū gēte sua de regno boetie obuiā exierunt et durū bellū cōmittit int̄ eos. Sed nō lōge ex pte troianorū supuenit Polidamas anthenoris fili⁹ in maria multitudine pugtorū. q̄ videns tot acies troianorū in vno loco insimul aggregatas statuit vt eius acies cū q̄ venerat separaret ab alijs et ex alia pte se dirigeret p̄ grecos. Quare factū ē q̄

p̄dicta acie se p̄tra grecorū exercitiū ex parte alia dirigēte supuenit rex Remus a troiana ciuitate p̄gressus cū trib⁹ milib⁹ militū armatorū p̄ quē statim irruit menelaus cū vniuersis spartensib⁹ equitib⁹ gentis sue. et sic rex Menela⁹ et rex Remus insimul preliant̄. Qui ex potētib⁹ lācearū eorū impulsib⁹ ambo se sternūt ab equis.

Quō Polidamas irruit in Adereū nepotem helene et interfecit eum.

Polidamas ue

p̄ ro irruit in Adereū nepotē helene et ducē viginti ānos tantū agentē q̄ iam in flore sue adolescentie miles strēnū⁹ habebat. Hūc Polidamas in graui ictu sue lācee sic impulsit violenter q̄ lesis et destructis armis q̄b⁹ se tueri Adereus cōfidebat letaliter vulneratus ab equo deiecit et mortuus peruenit in terram. Quem vt vidit Menela⁹ mortuum decidisse dolore multo torquebatur quoniā eū tenerrime diligebat. et contra Troianos eius mortē cupiens vindicare regem Remū percussit ense suo et fracta casside et destructis armis duris ictib⁹ regis Remi peruenit ad carnē. et sic illū grauit̄ lesit in capite q̄ ab eā decidit semiuuius. Quē sui putantes extinctū succurrēdi sibi curā aliquā nō dederūt. immo p̄posuerunt a bello discedere qd̄ effectui tradidissent nisi polidamas eos detinuisset inuitos. Qui postmodū in recuperatōe regis eorū vim et studiū adhibētes ab equorū pedib⁹ q̄si mortuū extraxerūt ducētes eū q̄i ad eorū p̄sidia semiuuium. Rex vero Celidis q̄ diebus suis omnibus alijs in

Bellum Polidami

forma pulchritudinis fuit plat⁹ de q^o sc^opsit Bares q^o ei⁹ formā nullus de/ scribere potuisset quē regina de femi/ nea tanti amoris ardore p^ocordialit⁹ diligebat q^o magis eū caruz habebat intime q^o seipam. Hic rex Eledis ir/ ruens in Polidamā n^oisus ē eum in/ ictu sue lancee ab e^o deicere. quē po/ lidamas rex in multo dolore furoris accensus agreditense nudo et in sue/ v^outis potentia sic grauit⁹ percussit i/ capite q^o ipm q^o mortuū p^ostrauit ab/ equo. Interea Hector in subsidio/ suoz grecos retrocedere de necessita/ te coegit et int⁹ acies se i^omiscēs disrū/ pit eas multos ex grecis letaliter vul/ nerando donec puenit ad aciem i/ q^o gens d^o salemina viriliter debellabat troianos sub ductu thesei regis sui. Hic rex Theus in m^olta strēnuita/ te p^ospicu⁹ multos ex troianis vulne/ rat letaliter et m^oltos occidit. Sz/ tūc rex Theucer ex pte grecoz adue/ nit q^o p^otra Hectorē irruens cuz lācea/ sua sic viriliter eū percussit q^o ipm gra/ uiter vulnerauit. Cōtra quem dum/ Hector in sui vindictaz habenas di/ rigeret equi sui ille fuga lapsus mul/ tū est fact⁹ ab aspectu Hectoris p^olō/ gat⁹ ita q^o ab Hectore eius copia est/ penit⁹ subtracta. Sz bector iracūdi/ am sui cordis retinere non valēs in/ quendā admiratū grecoz q^o sibi p^ori/ mus occurrit suo irruit in furore et/ in ensis sui ictu ipm statim crudelit⁹ interemit. Magna igit⁹ pars acie/ rum circūdat bectorem i/ furore suo in hostes irruentē vt ipm greci capi/ ant vel occidāt int⁹ q^o s^o dū est These/ us bectorem est affectuosis sermoni/ bus allocut⁹ hūiliter monēs eum vt/ a bello exeat ne inconsulte pereat int⁹ tantos q^o i/ damnū q^o si succederet toti

mūdo tantū militē deperire. Hector/ igit⁹ affectuosas ei grates erinde red/ didit. Ad hec igit⁹ dum bellū ferueret/ asperrimū Troianis insistentib⁹ cō/ tra grecos et cū parū longe ab hecto/ re polidamas pugnaret virilit⁹ p^otra/ eos Menelaus et Thebelamoni⁹ in/ Polidamā irruūt. Quē thelamoni/ us q^o eū p^omo i^ouasit cū lācea potenter/ impellēs deiecit ab e^o et virib⁹ cumu/ latis menela⁹ et thelamō polidamā/ capiūt. q^o fracto ense pedes erat in bel/ lo et ab eis laqueis cassidis iā disrū/ ptis caput ei⁹ erat i^oerme. Quare ca/ ptū mitte festināt ad grecos. Sed he/ ctor q^o nō erat multū ab ipō remot⁹ partem respexit in illā et vidit eū de/ Polidamam circūdatū multis gre/ cis et ad voces clamantiū mox eum/ audiuit esse p^ostratū et captū et duci/ captiū. Qui statim iratus irruit p^o illos q^o eum circūdederāt et m^oltos ex/ ipis interficit letaliter vulnerat et p^o sternit. Quare sibi via necessario pa/ tefacta q^o scunq^o occurrentes letaliter/ vulnerando dum puenisset ad illos/ qui Polidamam captiū ducere in/ tendebāt furibū de sic irruit p^otra eos/ q^o triginta interfecit ex eis alijs Poli/ damam dimittentib⁹ pueris i/ fugā/ et sic in Hectoris miraculosa v^oute/ Polidamas exivit liberat⁹. Tūc/ rex Epistropus rex Menela⁹ et rex/ Thebelamoni⁹ cū eoz acieb⁹ omni/ bus pueniētib⁹ in vnū p^o Troianos/ sic potenter insistūt q^o eos p^oviolētiā/ puerit in fugam ita q^o campū q^o ne/ cessario deserere cōpellunt nō obstā/ te q^o Hector tūc erat inter eos qui de/ se mirabilia faciēdo aduersus tot re/ sistere nequiuisset. Et q^o equum suū/ sub eo interfecerant pedes ab eis ita/ viriliter se defendit q^o null⁹ ex grecis

Bellum Polidami

tā audax extitit aut secur⁹ q̄ in eū ma-
nus inicere p̄sumpſisset. Natura-
les q̄dem fr̄es sui videntes troianoz
exercitū q̄ deuictū et hectorē nō vidē-
tes pueniūt in vnū querētes eū solli-
cite inter turmas sic q̄ ad ip̄m v̄tuo-
se pueniūt. Thelamoniū letalit̄ vul-
nerat et Dinadaron vn⁹ ex fratrib⁹
ip̄sis irruit in Idolixenon quendaz
grecoz nobilē admiratū. q̄ quendaz
potentē et fortez dextrariū eq̄tabat et
ip̄m potenter impellēs de dextrario
piccit. et eo phabenas arrepto ip̄suz
hectori pugnāti pedes obtulit. quem
statim hector ascendit illic oēs predi-
cti fr̄es hectoris naturales p̄tra gre-
cos fecerūt miracula in armoz v̄tus-
tib⁹ de seip̄s. Tūc supuenit Dei-
phebus cū tota acie sua quā deputa-
uerat sibi hector cū illis videlz de poe-
nia arcus habentib⁹ et sagittas. cum
quib⁹ vulnerauerunt multos ex gre-
cis. et ip̄e Deiphebo regē Theutran
in facie grauit̄ vulnerauit. Troia-
ni itaqz q̄ iam fugā arripuerāt aioli-
tate resumpta ad pugnā tendūt. q̄re
bellū durū instaurat. Thele⁹ p̄di-
ctus dū p̄tra troianos multū insiste-
ret Quintilien⁹ vnus ex filiis natu-
ralib⁹ regis priami et rex modern⁹ cū
eo in theseū irruūt ip̄m capiūt et ca-
ptū interficere molūt. Elouersus q̄s
hector exclamās ne ip̄um offendant
dimittūt illū et iussu hectoris eum li-
berū pmiserunt. Qui hectori hūiles
grates reddit et liberatus ad grecos
accedit. Tūc ex parte grecoz veit
ad bellū rex Theboas cū illis de Cal-
doneis et philateas cū eo q̄ seigerūt
in certamē. Rex aut̄ Theboas irruit i
Cassibulam vnū ex filiis naturalib⁹
regis priami. et vidēte hectore fr̄e suo
sic grauit̄ eū pcussit q̄ mortuū euz

deiecit ab equo. De cui⁹ morte The-
ctor numū exacerbat⁹ et dolore com-
motus in pfusionem grecoz durius
aspirauit. Nam multos interfecit ex
eis. et nūc alios vulnerat. nunc alios
p̄sternit ab equis. sic q̄ in virtute sue
potentie et aiolitate suoꝝ greci sūt da-
re terga coacti. Iterū ex pte greco-
rū supuenit Nestor cū q̄nqz milibus
pugnatoꝝ. cōtra quem venit obuiā
rex Exdras et rex phion in curru suo
cum illis q̄ erāt de agresta sub ductu
Ieconie filij regis gēis ip̄i⁹. Bellū
ergo cōmittit int̄ virosqz ex q̄ occiso-
rū sequit̄ magna strages. Rex vero
phion viriliter preliat̄ et mltos ex gre-
cis interficit. Demum circūdant euz
greci ip̄m interficere festinātes. Tūc
Ieconias dixit regi Exdre. Non vi-
des q̄nias Idhion iam est captus a
grecis. Si placet ei cū festinātia suc-
curram⁹. Tūc troiani faciētes im-
petū p̄tra grecos velint nolint greci.
succurrūt troiani regi Idhion ip̄m
a grecoꝝ manib⁹ liberātes. Inter-
ea hector bellū ingredit̄ cū fr̄ib⁹ suis
naturalib⁹ Deiphebo etia⁹ et Idoli-
dama q̄ mirabilia de se faciētes i ar-
mis cū eoꝝ troianis grecos int̄dūt
ad h̄ deducere i v̄tunb⁹ et virib⁹ suis
q̄ greci campū deserāt et deuicti fugi-
ant a facie troianoz. Sed Menela⁹
et Thelamon viriliter sic resistūt q̄
eoꝝ votis troiani frustrāt̄. Tūc
supuenit Eneas cū illis de como s̄b
ductu Eufreij ducis eoꝝ. cū quibus
et alijs hector p̄tra grecos sic durius
potenter insistit q̄ greci bellātes dare
terga sūt coacti. Sed atax q̄ p grecis
viriliter debellabat vidēs suos in fu-
gam velle pueri. multo dolore dep̄-
mit̄. Verum inspiciens post se vidit
plures acies grecoꝝ. q̄ nondū fuerūt
b

Bellum Polioami

ingresse bellū et verillis extēsis ad preliū festinare in quib⁹ aciebus omnis flos militū grecoꝝ sine dubio veniebat. Hortatur ergo grecos vt a fuga desistāt cū vicinus sit eis succursus eoz. Ad hec bellū duri⁹ instauratur Eneas et aiax siml⁹ pueniūt animis odiosis et in forti cursu equoz eoz vñus impegit in aliū. sic viriliter. sic potenter q̄ ambo se sternūt ab equis inter pedes equozū pugnātes. sed ex parte grecoꝝ Philiteas de calcido nia p̄dic⁹ cū trib⁹ milibus militum succurrit aciei cū vsq; tunc troianis pars belli melior arideret. q̄ in virtute belli satagebāt opprimere grecos vt a bello discederent fuga lapsi. S; ille due acies q̄ cum philitea venerūt ad bellū troianoꝝ vota p̄tēnūt et p̄uale renō sinunt. Quare plio sic feruente philiteas in hectorē irruit lanceā suā fregit in illū. Sed hector sic sua lācea illū in sua v̄tute pcussit q̄ ipm letaliē vulnerauit ⁊ deiecit ab equo. q̄ semiviuus preceps peruenit inter pedes equoz. Tūc ex parte grecoꝝ supuenit Huneus cū acie sua ī multitudine pugnatoꝝ copiosa et vlixes cuꝝ suis qui de turcia bella gerere didicerunt Itē et rex Humelin⁹ q̄ oēs reges grecoꝝ secū decē milia militū ad plium adduxerūt. Quid poterāt ergo troiani cū quasi die illo omēs cōuenissent eoz acies in conflictu. Et qui multo labore lassati vix alios offēdere et vix se defēdere facultatē integrā nō habebāt. Sed paris interim cum illis de plia supuenit ex pte dextera se in bellū imisit et irruēs in regē fratrisie sobrinū vlixis ipm in suis virib⁹ iterem it. De cui⁹ morte valde tristati sūt greci Vlixes autē cupiēs sobrini sui mortē p̄cisā in paridē irruit furi

bundus et nitens ipm cū lancea suā pcutere sic potenter equum paridis vulnerauit q̄ mortuus in terrā cecidit et p̄sequens paris eius assessor Verum troilus q̄ insistente p̄ paris dem vidit vlixem statim irruit in eūdem. et nudato ense sic potenter percussit eūdem in capite. q̄ fracta ei⁹ casside vilit ⁊ disrupta squame lorice sue sic ī ei⁹ frōte gūter inbelerūt. q̄ infixe fronti totā ei⁹ faciē sanguinis riuuli cruentarūt. Vlixes vero firm⁹ in eq̄ p̄stitit et troilū q̄ eum offendere nitebat cum ense suo ī facie vulnerauit. Tūc fuissent reuera troiani dare terga coacti. nisi ille fortissim⁹ hector cū fratrib⁹ suis troilo deiphebo paride necnō ⁊ alijs fratrib⁹ suis naturalibus viriliter restitissent. Tōto ei illo die hector hinc inde discurrens a propria acie sua quā sibi deputauerat ex troianis bellādo discesserat acie ipaz sine ductore relinques. Sed deinde videns grecos inualescere p̄tra troianos ad ppriā aciem suam redit et se p̄iūxit eidem. Gaudent ergo troiani q̄ erant in p̄dicta acie p̄stituti suū recuperasse dñm et ductorē. Et sic hector ipos sermonib⁹ affectuosis alloquitur reducēs eis ad memoriā p̄teritas iniurias eis a grecis illatas et eoz reducit ad mentē. qd̄ greci eis facerēt si eoz qd̄ absit essent forte victores. Adonet ergo eos ⁊ hortat eos dē vt in bello fortiter inualescāt ⁊ ad victoriā toto corde proꝝsus anhelent. Tūc omnib⁹ eis in deuota voluntate fauentibus hector ex parte dextera eos p̄ quandā vallem cōtra grecos duxit ad bellum. Illic fit cedes maxima ⁊ multi ex grecis intereūt. Nam ⁊ hector eos sine fine p̄fudit. Rex vñ thoas q̄ cassibulā filium regis pami

Bellum Polidami

occiderat discurrēdo pacies contra troianos multa dispēdia committit. Quē naturales filij regis priami certissime cognoscētes in vindictā mortis fratris eoz oēs vnanimiter cōuenērūt. Et sic oēs in regezthoas vnanimiter irruūt et ipm ab equo deiciunt. Qui fracto ense ab eis nō poterat se tueri et sui cassidis ruptis laqueis et eis viriliter extirpatis caput ei⁹ in me sibi itercidere oēs intēdūt. Qd de facili potuissent nisi athenarū dur irruisset acrius ptra eos et qn tilenū. q regem thoas dur⁹ opprimebat gūiter vulneratū ab e⁹ deiecisset.

Deinde cū ptra aliū potenter insisteret Idaris cū qdam sagitta tenso arcu percussit ipm in costis. Sed athenarū dur de his nihil curans sua potentia et virtute regem thoas in locis tñ plurib⁹ vulneratū ab eoz maib⁹ liberauit. Et ipse dur in multoz adiutorio q sibi viriliter succurrerunt ab eoz manib⁹ liber euasit. Hector autē dū in deuictionē grecoz cū suis anhelaret firmiter rex humer⁹ ex parte grecoz tenso arcu et emissa sagitta hectorē in facie vulnerauit. Contra quem hector statim irruit et nudato ense sic ipm grauiter percussit i capite q caput eius duas diuisit in partes. Quare mortu⁹ rex humer⁹ nec amplius tendet arcū nec sagittā emittet. Greci vero in sonitu cuiusdā cornu septem milia pugnatoz ptra Hectorē faciūt puenire. q cū suis mirabiliter se defendit. Interim vero Hector a bello discedens ad regē pāmū patrem pperat monēs illum q ei cū gente sua succurrat. Qui cum tribus milibus pugnatoz recentū in eoz virtute accessit ad bellū. Illic cōflictus fit maxim⁹ et ex grecis pcpue

magna cedes Ajax et hector in bello pueniūt ambo deiciunt se ab equis. Menela⁹ interficit quendā admiratū troianoz. Celidonas interficit molem de borep nepotem regis thoas. Adadan vero de clara irruit in regē sedū. quē tam dure percussit in facie q oculū ei⁹ auulsit. Sardellus autē quendā aliū admiratū grecoz interficit. Margariton vō in thelamo nē irruit. sed thelamon ipm grauiter vulnerauit. Samuel aut regem prothenorē deiecit ab equo. Sic et ceteri fratres naturales filij regis Idriami ptra grecos eos letaliter offēdēdo viriliter se gesserūt. Inter hec autē rex duglas irruit in Menesteū athenarū ducem et cū forti lancea ipm impellere viriliter est conat⁹. Sed Menesteus dum caret lancea ipm ensenu do et tam potenter sup cassidē ei⁹ ipm percussit in facie. q cassidis nasali disrupto ipm vulnerat in naso. Dea mor aut vidēs frēm suū sic lesū i facie et in naso irruit in Menesteū sic potenter ipm impellēs q ipm deiecit ab equo. Sed Menesteus statim in animi sui virtute surrexit. Tūc ali⁹ frater eoz ipm aggrediens sicut erat pedes crudeliter verat eum et sic omnes tres frēs Menesteū crudeliter insistentes aut ipm occidere aut ipsum capere tota intentione festināt. Sed Menesteus a predictis fratrib⁹ viriliter se defendit. Tūc qz sēp plures ptra vnū psueuerūt poti⁹ puale re p dicit tres frēs in ictibus ensū dirupunt ei⁹ arma. frangūt eius scutū et cassidem cassant ei⁹ et specialit⁹ thoras maior frater eoz q Menesteū viriliter opprimit et infestat. Tūc rex theucer q vidit Menesteū in tāto discrimine pstitutū in adiutorū ei⁹ fe-

Bellum Troiani

stinus accelerat. sed hectori occurrere appetens ducem menesteum et regem theutrum violenter opprimere et male sine dubio celsisset ambobus nisi ille fortissimus aiex cum mille militibus in hectorem irruisset. quos secum in sua duxerat comitum. Ad hoc per troianos superuenit persarum rex cum quinquaginta milibus militum sub ductu paridis. et pulsanter paride quoddam cornu per grecos viriliter se imittit superuenientibus etiam aciebus alijs troianorum. Quare bellum iterum feruet asperum et troiani aduersus grecos nimium preuidentes in virtute hectoris grecos dare terga compellunt. Qui hector tunc ut scripsit dares mille milites interfecit ex grecis.

Interea hector dum per turmas bellando discurreret. Adreon rex obuius sibi occurrit coram quodam tentorio inter grecos. quem ut vidit hector dicit ei. Nequam proditor ecce nunc venit hora tua ut condignam mercedem accipias de eo quod a me patroclum temere presumpsisti. Et facto impetu per eum ipsum deiecit ab equo. et statim hector descendens in ipsum pedes insiluit et nudato ense caput eius ab eo velociter amputauit. Ermis tamen eius quibus ipse erat indutus ipsum nihilominus expoliare festinat. Sed menesteus atbenarum dux qui brepente precepit accepta quadam lancea in hectorem irruit ex transuerso. hector enim aduertente motum illum quare ipsum grauius percussit et vulnerauit eundem. et timens furorem hectoris statim ab ipso recessit. Hector vero se sentiens vulneratum. bellum egreditur et vulnus sibi factum fecit sic legaliter alligare quod sanguis ab eo manare non posset. et post festum iterum redit ad bellum. Tunc impetu ire sue plures grecos interfecit. Nam daretis liber per veritatem testatur quod post vul-

nus ipsum eodem die plus quam mille grecorum milites interfecit. Quare grecorum exercitum in tanta debilitate et pusillanimitate deduxit quod nullus grecorum habebat animum defendendi nec agamemoni facultas libera competebat quod ad bellum accedere potuisset. Quare troianorum exercitus in magna virtute procedens fugientes grecos usque ad eorum tentoria sunt secuti. quod tentoria troiani quasi victores inuadunt viriliter et predant arreptis ab eis armis multis auri et argenti copia magna nimium. quam in scrineis inuenerunt eorum. et omnem eorum suppellectilem asportantes ad eorum presidia detulerunt.

Hec fuit illa dies in qua ipse bello perpetuo potuit esse finis. et troiani tunc fuissent in totum absolute victores. sed fata que statuunt aduersa futura perungere omnia cecis insidijs tollunt de medio per que aduersa que futura disponunt finaliter compleantur. Quod quod fuit fragilis et debilis causa que troianorum oculos obcecauit et specialiter hectoris. qui persone sue cladem et suorum omnium futuros interitus non potuit euitare cum eo die in tanta potentia troiani fuissent quod omnes grecos que venerant per eos morti tradere finaliter potuissent et se ab imminetibus et futuris periculis liberare. Sane non est illa laudabilis in aliquo sapiente discretio. que cum est aliquo graui negotio et mortali periculo preperditus. et fortuna sibi aridet quod per subitos et felices euentus se potest ab eo subito liberare si felicem successum quem sibi fortuna repente ministrat grata manu non recipit nec est gratus et finaliter non persequatur apprehendendo illud quod vna hora sibi exhibet felix euentus. Nam si ea hora illud non recipit et admittit. sed differendo dimittit. nunquam quod ad illud quod vno puncto potuit ob-

Bellum tertium

tinere poterit postea puenire. Nam fata si bonū qđ ingerūt statim nō recipiūt ab ingrato tanq̃z ille qđ p ingratitudinis viciū illud amisit exhibere postea sibi negant. Sic successit infelici hectori illo die in qđ cū potuissz cū suis hostibus in multa glā obtinere triūphum dū pacies discurreret psequendo hostes suos qđ tanq̃z deuicti ab eius et enā alioz troianoz facie fugiebāt. Ex pte grecoz obui⁹ sibi de Erione fili⁹ sobrin⁹ et fili⁹ thelamonis qđ thelamoni⁹ aiar ppo noie dicebat. et qđ i vtrute bellādi ipm vilit ē aggress⁹ cū fuerit vir i virib⁹ multuz potens et fortissim⁹ p̃liator. Cōmittit ergo durū preliū iter duos tam fortes sed dū inter se bellādo mutuo loquerent⁹ agnouit hector illū esse filiū amite sue et sibi in linea sanguinis esse cōiūctum. Quare hector multū exinde fact⁹ letus depositis armis i mltā sibi est affectōe blandit⁹ placere sibi in omnib⁹ spondet et monet ipm et rogat vt ad troiam veniat inspecturus amplam sui generis parentelaz. Alcillenegans et saluanonē suoz grecorum et sue patrie nō obmittēs rogat hectorē vt si tanta affectione ducit erga cū faciat et pcuret qđ troiani eo die ampli⁹ bellare desistāt. et qđ grecos fugientes ampli⁹ nō sequant. sz vt troiani ad urbē redeant grecis eo die i pace dimissis. Innuit infelix hector qđ incōtinēti emisso tube sonitu omēs troianos retrocedere et bello desistere fecit et mādāt. Jam troiani in grecorū naues ignem imiserant. iam omnes naues finaliter exussissent. sed ad vocē et mādātū ducis eoz oēs totaliter destiterūt et multo dolore cōmōti oēs ad ciuitatē redeūt et ingrediuntur in ipam. Et ista fuit causa leuis

quare troiani illo die ab obtentu eorum victorie cessauerūt. ad quas postea nūq̃z satis p̃radicentib⁹ puenire potuerūt.

De tertio bello grecorū et troianorū iam obsidione firmata.

Ortis igitur ci

puitatis securis seris et repagulis veniente nocte firmatis parū ante surgentē aurozā troiani viri pugnātes et qđ sani erāt arma capiūt armant⁹ ex eis expectātes diei lucē et adiūsum hectoris ducis eoz ad bellū exeant p̃tra grecos sz die facto greci ad regem p̃amum nūcios transmiserūt petentes mensiū duoz inducias treuga firmata. Quod rex priamus et hector ex maioz eoz exercitus p̃silio p̃cesserūt. Greci vō interim mortuos eoz qđ voluerūt tradiderūt funerarie sepulture. Ceterorū at corp̃a mortuoz statuerūt igne cōsumi. Achilles vō qđ de morte patrocli solari nō poterat de morte eius mestis et flebilib⁹ vocib⁹ in mltō flumine lacrimarū diuti⁹ lamentatur. Demū p̃structa patroclo ex insignibus marmoreis lapidib⁹ sepultura patrocli corp⁹ in eam i multo bonore fecit achilles humari et secura firmitate recondi. Sic grecoz maiores corp⁹ prothesilai in qđam cenothasphio marmoreo in opere nimū precioso statuerunt in bonore maximo vt mox tunc erat maioz nobiliū sepeliri. Troiani vero interea treuga ipa durātē eozū vulneratos in bello peritoz p̃silio medicoz curare faciūt et mederi ita qđ i fine duoz mēsiū eorum dē restituti sunt. qđ vulnerati fuerāt integresanitati. Sz et rex p̃amus

Bellum tertium

qui de morte cassibile naturalis filij
sui solari nō poterat. pro eo quē magis
quā capiat paternus affectus tenerrime
diligebat in lacrimis vacavit diu
et lamentis. Sed demū ipm in templo
veneris plurimū precioso recōdit in se-
pulcro. Cassandra autē plorantiū au-
diens gemitus et lamenta. furiosas ex-
clamat in voces dicēs. O miseri troi-
ani quare vestroz excidia sustinetis
quā vobis omnib⁹ similia sūt futura
Cur pacem grecorū nō queritis ante
quā gladio trucidate oēs nequit pere-
atis. et nobilis troia deū in preceps et
fundit⁹ in ruinā. et antequā parvulis
matres eoz orbate perpetuas ipse et ipsi
defleant seruitutes. Sane nō fuit he-
lena tam dolorosa tam exicioso pre-
cio companda ut omēs usque ad unū
sub tanto martirio peam⁹. Quare
dū cassandra talib⁹ clamorib⁹ nullū
finē imponeret. rex priamus eam capi
mādauit et sub firmi claustrī custo-
dia tempe multo detrudi. Interim
igitur palamides multū perquerit inter
grecos de dominio agamenonis sic
prelati. Vicit enī eū indignū tantū do-
miniū priate super tot reges et duces et se
eo asserit digniorē. nec eū habere in p-
posuū suū velle cū ipse eū sibi non ele-
gerit. nec ab omnib⁹ regib⁹ quā sunt nu-
mero plus quā triginta fuerit electus.
sed a trib⁹ tantū propter consensum omnium
aliorū. Sed circa hec tūc nō fuerat
ultra processum. Elapsis igitur inducijs
treuge date agamenon in sue potesta-
tis officio puigil et cura exinde debi-
te sollicitudinis incalescēs oēs acies
suas studio vigili ordinauit. et quali-
ter ordinate et cōposite accedere debe-
rent ad bellum. Primam aciem
igitur commisit achilli. Secundam
diomedī. Tertiam menelao. Quar-

tam menesteo athenarū duci. et om-
nes alias acies subsequētes idē aga-
menon satis disposuit circumspecte
Hector autē suas acies in multa di-
scretionē constituit. In prima posuit
troilū et ceteros ductores viros mul-
ta strenuitate conspicuos put fuit vigi-
li sibi cura ordinare. Nec mora Hec-
tor cū omnib⁹ acieb⁹ in milita aiosi-
tate portā exiit ciuitatis et grecorū li-
cias transcendēdo cū eis in campū
liberū se recepit. Hector igitur primus
contra achillem quē bene cognouit in-
gerit se in p̄flictū et dum vterque eorū
vnus videlicet contra aliū suū equum
coegit in cursum. ambo se virilitē cō-
currentes dū alter eoz impexit in alte-
rū ambo se sternūt ab equis iuxta il-
lud. Fortis impexit in fortē et ambo
pariter corruerūt. Sed Hector celer
primus insurgit equū suū violenter
ascendit achillem deserit et se velocitē
ingerit in turmas. Maiorē partem
sibi occurrentiū interfecit. alios vulne-
rat. alios crudeliter p̄sternit ab equis.
et in virtute sue potētie oēs grecorū
acies fortiter obbellādo diuidit perfor-
rat et vbiq⁹ vult grecorum sangne
madefact⁹ incedit percutiendo quoscun-
que occurrentes ense nudo crudeliter
Achilles vō nō post magnas ho-
ram insurgens equū ascendit et faci-
ens impetū in troianos milites occi-
dit ex eis et tam diu per turmas vulne-
rando discurret quā hectori venit obui-
us in virtute bellandi. Insiluit igitur sta-
tim alter in alterū in fortitudine lancea-
rū. sed hector sic potenter achillē impu-
lit quā licet lanceā per plures cōfregisset
partes Achilles se in equo sustinere
nō valēs ab equo sternit et preceps pue-
nit in terras bectore cape intendente
aquū achillis. Sed cum per adictores

Bellum tertium

multi p̄tra hec̄torē insultarēt achilles
equū suū festinus ascēdit et hec̄tores
impetit ense nudo et sic potenter ip̄m
pcussit in casside supra caput q̄ hec̄
tor nutans necessario in suoz viri
bus lacertoz vix tenuit se firmū in sel
la. Hec̄tor tñ p̄pterea m̄lto dolore fu
rois accēsus irruit in achillez et ip̄m
impetens in multa potētia ense suo
trib⁹ ictib⁹ ict⁹ ictib⁹ cumulādo sup̄
cassidē pcussit achillē sic q̄ p̄ ei⁹ faciē
riuiuli sanguinis defluerunt. Ador
tale igit̄ bellū insimul ambo fouent.
ita q̄ si diu⁹ ambo in eodē siml̄ bel
lo p̄stitissent vel alter iterfecisset aliez
vel ambo forte se mutuo peremissent
Supuenientib⁹ ergo notis eoz
de acieb⁹ partis viriusqz vix sūt abo
inuićē separati. Tunc diomedes bel
lū intrauit cū maxima acie pugnato
rū et ex aduerso Troilus acie cū ma
iori. Diomedes et troil⁹ ambo bel
lādo pueniūt et ab equis se sternunt
sz diomedes p̄m⁹ insurgit equū ascē
dit et troilū stantem pedes sic violentē
pcussit in capite q̄ circulū cassidis ei⁹
fregit. Clerū troil⁹ in virtute virum
suarū diomedis equuz interfecit ita
q̄ abo pedes insimul p̄liant. Gre
ci vero diomedē et troiani troilū ascē
dere faciunt equos et ambo equites
reperūt certamē eozū. Sed diomede
in multa potentia p̄ualēte cepit troi
lum et captiuū euz ducere ad p̄sidia
sua conat̄. Troiani vō p̄tra diome
dem acriter insistētes troilū a mani
bus suis eripiūt in multo discrimie
p̄sonaz. Tūc discurredo pacies su
peruenit menelaus et ex parte troia
noz Idaris accessit ad bellū q̄d iam
durius instaurat̄. Hec̄tor autē in
bello quasi furibund⁹ anhelās quos
cūqz sibi occurrētes interfecit. Et dū

venisset obui⁹ p̄tra eum quidam mi
les nouus nomine Boetes in virtu
te sua animose hec̄torē est aggressus
Sed Hec̄tor tam grauit̄ percussit
ip̄m in capite q̄ ipsum a vertice vsqz
ad vmbilicū duas diuisit in partes.
qui statim mortuus expirauit. He
ctor autem eius equum accipiēs ip̄
sum fecit per quendam suum famu
lum asportari. Rege artilogo Boe
tis consanguineo hoc vidente. Qui
dum consanguinei sui mortem mo
liretur vlcisci dure Hec̄torem est ag
gressus. contra quem hec̄tor potēter
irruens ipsum non obstantib⁹ eius
armis per mediūz ense scindit. Qui
statim mortuus spiritum inter pu
gnantes emisit. Rex vero prothe
nor ausu temerario ductus ex trans
uerso inuadit hec̄torem et tam potē
ter ip̄m impulit non aduertente He
ctore eius insidias q̄ hec̄torem eiecit
ab equo. Sed hec̄tor incontinēti cō
surgens equum ascendit in p̄rothe
nore irruit et tam dire in suarū vi
rium virtute percussit q̄ corpus ei⁹
duas dimidiauit in partes. Achil
les aut̄ postqz prothenorē sic vidit ex
tinctum q̄ sibi in linea sanguinis at
tinebat de morte ip̄i⁹ grauit̄ fuit tri
status. Sed et rex artilog⁹ de mor
te prothenoris in simili dolore p̄cur
rit cū sibi esset satis p̄pinqua consan
guineitate p̄iunctus. Achilles er
go et artilogus simul cū eo recupera
re corp⁹ prothenoris regis intendūt
quod facere minime potuerunt. In
ualeſcentib⁹ enī in multa v̄tute troia
nis greci necessario sūt dare terga co
acti. quos troiani p̄cipuē coegerunt
in fugam. Ipsi eos fugiētes vsqz ad
eoz tentoria p̄sequūt occidendos eos
et ip̄os letalit̄ vulnerando die iūcad.

Bellum quartum

noctis tenebras iam urgente quæ superue-
niens noctis umbraculo prelium est di-
missum.

De quarto bello grecorum et
troianorum.

Spectibus igi-

tur hominum crepusculo succe-
dente stellis per celi spacium un-
diq; patefactis. quæ noctis quæ nocet oculis
inuentum in aspectibus ceterorum propter
sue tenebras cecitatis apte vulgavit.
omnes reges grecorum duces et principes in
ipsius noctis canticinio in regis agame-
nonis tentorio puenerunt. ubi tantum
modo de morte hectoris qualiter ipsius
interficerent multa consilia sunt scrutati.
Dixerunt enim. Nisi hector ab hac vita
deficiat et speret existat in bellis. Troia-
ni nunquam poterunt sic offendi quæ greci
possint de eis ad victoriam pervenire. Ipse
enim solus est troianorum omnium defensor et
grecorum offensio mortalis. Sed demum
omnes ipsi se in hoc consilio firmaverunt quod af-
fectus talis negotii achilles reciperet
supra se non tantum suis viribus quam suo
sagaci ingenio terminandum. Quod achil-
les suscepit sollicito animo exequen-
dum cum potius eius interesset ex eo videlicet
quod hector multum affectat necesse achillis
Et nisi achilles sibi provideat de facili
poterit per manus hectoris fortuna fini-
strante perire. Cuius rei causa eorum de hoc
finito consilio singuli eorum ad tentoria
sua redeunt nocturne causa quietis.
Adveniente ergo diei sequentis dilu-
culo mane facto greci cateruatim ad
arma concurrunt. Nam ille fortissimus
omnium hector quævis impatientes portam
exiit civitatis et in campum pervene-
rat causa belli cum sua acie quam sibi in-
stituerat de troie pugnantibus spacialiter
ordinandam. quem secutus Eneas cum acie sua

post eum velociter perperavit. Sic paris
sic deiphobus. sic troilus. sic ceteri cum
aciebus eorum dudum per hectoris ordinatis

Idem igitur ante omnes hector igerit
se ad bellum cum troianorum omnibus aciebus
in quibus fuerunt ut scripsit dares ex ipsorum
troianorum parte. cum milia pugnantium. Intra
utramque partem bellum letale committitur.
Idem cum illis de phrygia pugnantibus cum
in arcibus et sagittis bellum ingrediens
innumerales grecos interfecit et le-
talia vulnera figit in illos. Inter
rer agamenon bellum ingreditur. quem
statim hector aggreditur ipsum ab equo
sternit graviter vulneratum. Achilles
vero tunc invadit hectorem cassidem
eius in eius capite inictum multorum vi-
tute confregit. Sed illico enneas et troilus
irruunt in achillem in multitudine
pugnantium cum ille fortissimus diomes-
des irruit in eneam quem graviter vul-
neravit. quem improperando dixit enee.
Achille bone consiliarie quem regi Idriamo
dedisti fidele consilium de me in sua pre-
sentia offerendo. Sed pro certo scias
si huiusmodi prelia sepius frequen-
tabis et in manus meas te contingat
incidere pro certo de meis manibus
moneris. Et tunc facto impetu contra
eum ipsum deiecit ab equo. Ad hec hec-
tor invadit achillem eum mirabiliter
gravat. Jam cassidem eius sibi confre-
gerat capere nitens illum. sed filius Lida
quem sic interceptum vidit achillem in hec-
torem irruit furibundus et elevato en-
se in suorum fortitudine brachiorum percus-
sit illum et ei grave vulnus inflixit. He-
ctor autem ad ictum vulneris nul-
latenus stupefactus accepto ense in
multa furoris rabie in diomedem. quem
pertra eum viriliter insistebat potenter
irruit sic quod ipsum deiecit de equo. Troilus
autem videns diomedem in terra deiectum

Bellum quartum

proprio descendit ab equo et diomedem se ingerit ense nudo quem diomedes viriliter se defendit. Achilles et hector mutuo pliant. Interim vero menelaus, vlixes, polimides, nephtolomus, palamides, stellerus, meneleus, durynestor, rex thoas, eurialus, philotheas, et theseus, ex parte grecorum veniunt in plicium. Sed ex parte troianorum venit omnes reges qui in adiutorium venerunt eorum cum multitudine gentis eorum, necnon et omnes acies dudum per hectorem ordinate. Mirabile bellum committitur inter utrosque. Rex agamemnon et rex paris inter se in simul concurrerunt ambo se sternunt ab equis. Rex menelaus venit obvius paridi qui se ambo tunc veraciter cognoverunt. Et dum ambo se offendere conarentur menelaus impulsu sue lancee paridem vulneravit, sed in armorum suorum tutela fidelium paris graviter non est lesus. Et nihilominus dum adictus potentia paris se sustinere non posset deiecit ab equo puenit in terras. Qui multo dolore confusus erubuit propter helenam cum sic ipsum dehonestalet enormiter menelaus. Inter regem arastrum et vlixem maria fit bellandi pretio. Vlixes ipsum ab equo deiecit et equum eius captum ab eo ad tentorium suum misit. Polimides irruit in apon senen et letaliter ipsum percussit qui eo vulnere mortuus exspiravit. Neptolomus archilegum regem aggreditur ambo deiciunt se ab equis.

Holidamas irruit in palamidem ipsum vulneratum ab eo sternit et turpibus verbis debilitat eius imperavit eidem. Rex stellerus regem carram vulneratum ab equo prostravit. Holumenis irruit in ducem athenarum quem ab eo deiecit equum ab eo aufert et portavit ad suos. Holithobas irruit in regem res-

mum sed ambo deiciunt se ab equis.

Rex theseus et rex auriolus ambo bellando pueniunt mutuo se vulnerant et se ab equis deiciunt virtuose. Naturales filii regis pami fecerunt de eorum strenuitate mirabilia illa die multos interficiendo grecos et multos ex eorum regibus profundendo. Rex thelamon regem sardonem aggreditur ambo in valido impulsu fortium lancearum graviter vulneratos se sternunt sic quod quasi semivivi in medio bellantium deciderunt.

Rex thoas et achilles qui sanguine simul erant ambo simul aggrediuntur hectori duris ictibus et frequentibus ipsum impugnant ab hectoris capite eius cassidem extirpant et multis locis percusserunt eundem a quo multi rivuli sanguinis defluebant. Sed hector irem thoas viriliter insisterendo percussit ipsum in facie sic quod medietatem nasi detruncavit eidem. Tunc fratres hectoris naturales in hectoris succursu festinant accelerant, mirabiliter grecos premunt regem thoas capiunt regem thelamonem letaliter vulneraverunt deicietes ipsum ab equo ita quod quasi mortuus ad grecorum tentoria fuit delatus et regem thoas captivum ad civitatem troianam per Deiphebum et antenorē transmiserunt. Menelaus paridem offendere multum intendit, sed paris qui bene precepit tenso arcu in menelaum sagittam emisit letalitorico delinita et sic graviter eum vulneravit quod eum quasi mortuum ad sua tentoria detulerunt. Sed illico medicorum consilio ligato vulnere menelai et vulnere in unguentorum medicamine dulcorato idem menelaus redit ad bellum paridem querit de eo cupiens furibundus percussit. Paris idem inuenit et impulsu sue lancee menelaus in Paris idem irruit volens eum letaliter vulnes-

Bellum quintum

rare quod reuera fecisset nisi enneas iter
vtriusque in scuti sui tutamine se medium in-
misisset. Idaris autem tunc erat inermis
cum ipse tunc suis armis spontanea vo-
luntate exuisset quod quod penserat mene-
laus morti tradere facilius eum putauit
Eneas vero in maria militum comitua
per eo quod paris non erat armatus ipsum ad
ciuitatis praesidia comenauit ne forte ite-
rum eum offenderet menelaus. Sed Hector
menelaum aggreditur capientes eum. Sed
ei voto frustratus est per eo quod in eius suc-
cursum statim accessit innumerabilis
quantitas pugatorum. Quare ipso dimis-
so cum suis in turmam grecorum irruit ip-
sos interficit et in sua et suorum potentia
greci sunt dare terga coacti. troianis
grecos insequentibus fugientes. Sed ver-
gente die ad solis occasum bellum di-
rimitur et vtriusque partis acies mutuo
separantur.

De quinto bello.

Troianis igitur

tur intrantibus ciuitatem et portis
in necessaria firmitate prelu-
sis sufficientibus excubiis ordinatis. qui
fuerunt bello lassati nocturne quieti com-
mode se dederunt. Idane vero facto rex
pamphilius statuit eo die non esse bellandum
sed per quibusdam secretariis suis militem
hectorem videlicet. paridem. troilum. deiphes-
bum. polidamam. antenorē. et eneam. ut
ad ipsum accederent. Quibus venientibus
et existentibus coram eo rex pamphilius dixit
haec verba. Nos citius quam liter regem theas
carcer noster tenet inclusum qui multa
furoris audacia non offensus a nobis
in nostre ciuitatis exterminium et vestra-
rum personarum excidium irreuerenter accessit
Quare iustum mihi videtur ut per nos in
eius morte paret quod voluit nos perire.
ut vel sit furca suspensus. vel alio modo

nequit detruatur. Quid inde vobis
videtur per vos mihi consilio salubri pan-
da. Eneas autem qui primo ad verba respondit
humiliter dixit regi. Absit a vobis domine
mi rex ut ad tantum facinus vestra nobili-
tas pertrahatur cum rex theas sit de melio-
ribus grecie multis suffultus sanguini-
bus et amicis. et vos cum habeatis multos
qui cari sunt vobis posset eorum aliquis
a grecis intercipi. quos greci sibi pena
afficerent carum vobis quod forte per maria
mundi per vos sic factum esse aliquatenus non
vellent. Et sic magis reuera salubre
sit regem theas captum salubriter preserua-
re quam per aliquem vestrorum in bello similiter inter-
cepto posset recuperationis beneficio com-
mutari. Hector autem enee consilium utpote
laudabile satis probat. Sed rex pamphilius
ad huc in suorum verborum intentione persi-
stens iterum dixit eis. Si sic decrue-
ritis faciendum iam greci putabunt et di-
cent nos sic esse repetere timore percussos
quod de offendentibus nos non habeamus
audaciam faciendi iusticiam nec vlcisci.
quod quis de hoc totum in vestri consilii iudicio
perquiescat. Et sic consilio fine facto ene-
as ad videndum helenam se velle dixit
accedere. Quare troilum et antenorē
secum ducit et eis intrantibus aula pulcri-
tudinis ubi tunc regina hecuba cum
helenā residebat in comitua militum
nobilium mulierum enneas et troilus nisi
sunt helenā multis affectuosis sermo-
nibus confortare. quare regina hecuba
reputata sapiens et discreta eos ad tui-
tionem personarum ipsorum ciuitatis troie et
regis priami satis deuotis eloquiis
fuit hortata. Greci vero in se sededam-
nis eorum et suorum nece a troianis neque
occisorum numerum tacito murmure con-
queruntur et dicunt se fuisse maxima
fatuitate detentos. quod ad tam grauiam di-
spendia personarum eorum et rerum

Bellum quintum

se submittere voluerunt a quibus potuerunt tunc salubriter abstinere. Eadem autem nocte aer obductus multa caligine tenebrarum multas aquosas diffudit pluuias in multorum imbrum tempestate veluti si nunquam pluuias effudisset. vel quasi forte dii vellent terris effundere Deucalionis diluuii iterato. Et quod fuit ipso grauius ea nocte ventorum rabi est tanta et tam grauis inualuit quod omnia grecorum tentoria violenter a soli statim defecit. propter quod grecis magis doloris et laboris superuenit anxietas. Sed de nocte fugata fugerunt tenebre et predictae earum socie tempestates cum aduentus diei splendor serenus apparuit quod totam terrae faciem illustrauit. Tunc greci armis eorum prius induunt ad bellum procedere festinantes Achilles autem prius inter grecorum acies campum petit. Deinde Diomedes Agamemnon Menelaus et athenarum dux Achilles autem prius in huiusmodi grandem gigantem similem regem de Larissa impetuosius irrumpit. et sic eum sua lancea Achilles impulit et percussit quod ipsum mortuum prostrauit ab equo. Rex orthomenus aggreditur Hectorem. quem Hector prius interfecit. Diomedes regem Xanthum protrahe eum bellantem in multa virtute percutit. Tunc duo reges quorum vnus vocabatur Epistropus et alius Cedi in bello se ingerunt et in Hectorem irruunt. Sed Epistropus protrahe Hectorem quem bene cognouit multis contumeliosis verbis insultat. et post verba in eum impetum faciens ipsum cum lancea sua viriliter impulit. sed sella ipsum non potuit remouere. Quare iratus Hector verbis eius et factis ipsum aggreditur et eum crudeliter interemit. et dixit aduersus eum. Contumeliosa verba quod diffundebas iter viuos vade et amodo iter mortuos si potes effundas. Ce-

dus vero videns mortuum regem Epistropum fratrem suum multo dolore torquet et inter sui doloris angustias mille suos milites quos cum multis alijs adiutorum grecorum adduxerat statim conuocat et mandatur eis de quod cum eo Hector insequatur ut ipsum interficiat ut de morte fratris sui optata prosequi valeat ultionem. Nec mora predicti milites cum rege Cedio Hector insequuntur ipsum inueniunt inter turmas et in eum irruunt et ab eo deiciunt. Sed rex Cedi dum extensus brachio cum ense suo putat ipsum letaliter vulnerare. Hector qui vidit ictum ab extenso brachio venientem regem cedium in ipso brachio percussit sic quod ipsum brachium ab humero diuidens regi cedio detrucauit et in ipsum regem cedium appropinquans quam ab equo ruebat ipsum prius interfecit. Eneas vero regem Amphimachum bellantem interfecit. Achilles prius inter grecorum acies campum petit. Deinde Diomedes Agamemnon Menelaus athenarum rex Menelaus rex Ite rex thelamon rex Ulixes rex Diomedes rex Arcela rex Mathaon et rex Agamemnon cum eorum aciebus omnibus bellum intrant. Ingens prelium et letale committitur et ex utroque latere multi decidunt interfecti. Jam sol diei medium constituerat cum omnes greci venientes in vnus simul omnes irruunt in troianos. et in eorum tunc virtutis audacia sic troianos grauiter oppresserunt quod eos urgente necessitate pervertunt in fugam. Tunc Achilles regem Polydam bellantem cum eo in sua potentia virum interfecit. Sed Hector exinde multo furore bacchatus duos de regibus grecorum interfecit. regem videlicet Alpinon et regem Borion. Tunc troiani in virtute Hectoris sic acriter debellantes campum recuperant et durius grecos premunt. Sed

Bellum quintum

et rex epistrop⁹ tūc a ciuitate troiana animolus exiuit cū trib⁹ milib⁹ pug⁹toz qui omēs bello se imiscēt grecos impetūt crudeliter et pfundūt et mltō forti⁹ ex eo q^d idē rex epistrop⁹ quēdā sagittariū secū duxit. Hic at sagittari⁹ ab vmbilico inferi⁹ erat equ⁹ et ab vmbilico superi⁹ erat hō. et in omni sui parte tam superi⁹ q³ inferius coopertus erat ex innatis in eo pilis equinis. Facies aut ei⁹ licet similitudinis esset hūane tota erat rubea igneum colorē habēs ac si carbo esset accēsus et equinos ex ore pducebat binitus. oculi aut ei⁹ erant splendidiores ignis ardore cū duas ardētes flāmas igneas p̄sentarēt. propter q^d intuentes horrore maximo deterrebat. Hic nulla armoz tutela vestit⁹ cum quodā arcu in manu et quadā pbaretra plena sagittis bellū itrauit. In cui⁹ ingressu equi bellantiū valde p̄territi nō obstante q^d sēssores eoz mltis eos stimulis calcariuz purgebāt retrogradi facti subitā q³ rapiebātur in fugam. Sed cū magno labore bellantes ipos detinuerūt in bello non minus ipi⁹ sagittarij ipi bellātes impetū dubitantes q³ in arcu et sagittis suis grecos plurimos interemit.

Hector aut interim duces salemi⁹ ne⁹ dolirenū q³ aduersus eum plurimū insisteret occidit. et ita dux mortuus expirauit. Dum igit sagittari⁹ interficiēdo grecos p̄ turmas discurreret et troiani crudeli⁹ insisterēt contra grecos in fugam de necessitate cōuerſi greci ad tētona sua festināt. q³ troiani vsq³ ad ipa tentoria sūt secuti vbi mirabilis casus emerſit. Nam dum sagittari⁹ grecos fugiētes corā eo acriter infestaret. et troiani grecos in tentorijs eoz opprimerēt. Biome-

des q³ fugiens ad tentoria pperabat corā vno de papilionib⁹ sagittariuz iuadit. quem nullo modo vitare potuit ppter troianos q³ p̄tra eum a tergo viriliter anhelabant. Necessariū ergo fuit plurimū Biomedī vt inuitus et dubitans in sagittariū irruisset. Qui si voluisset retrocedere cuz ipse esset grauiter vulnerat⁹ in manibus hostium incidebat quē viuere nulla tenus pmississent. Sagittarius ergo dum Biomedem in sua sagitta pcuteret Biomedes cū ense suo tam viriliter percussit ipm inermem q^d mortuum ipm deiecit in terrā. Interiz greci campū recuperant et troiani necessario retrocedūt. Hector vero i achillem irruit in equi sui cursu celeri nomine galathea p̄tra quem dū occurrisset achilles in eoz icibus lanceaz se ab equo ambo deiciūt. s³ achilles equū suū p̄mo celer aſcēdit et i equuz hectoris manus extendens cepit euz ipm satagens aſportare. Hector aut iratus ad suos potenter exclamat ne equū suū abire pmittāt ppter q^d infiniti milites ad ipi⁹ equi recuperatōz viriliter intendētes irruūt in achillem et graue bellum cōmittūt in virosq³. Sed fratres Hectoris naturales in multa virtute bellantes violenter extirpant de manibus detinentiū galatheam et illum bectori restitūūt. qui exinde est mirabiliter factus letus.

Utrum dum hec inter vtrosq³ in multoz excidio gererentur et antenor inter grecoz acies bellādo discurreret greci in multitudine pugnatōz antenorem virū bellicosissimū bellandi arte mirabiliter instructum et resistendi efficacia inimicis atq³ deuicendi virtute fultuz et corpis mole debite dispositum capiunt et captū

Bellum sextum

ad tentoria mittunt eorum. Sed cum iam dies declinasset ad vespas et sole iam vixente interim ad occasum non obstate quod polidamas antenor filius qui sui patris non interfuit captioni per recuperatione ipsius multa commisit. in bello tamen eo die propter superveniens noctis tenebras prelium est dimissum.

De sexto bello.

Equentis igitur

Sicut diei auroa surgente solis splendore circumquaque diffuso utriusque partis aciebus in campum egressis bellum letale committitur. et tota die usque ad noctis tenebras est pugnatum. Multi fuerunt eo die interfecti de grecis sed plures de troianis. Nam grecis tunc melior pars successit belli. sed illi die superveniente nocte non fuit amplius prelium. Sequenti vero die greci diomedem et vixem ad regem priamum transmissere legatos ut treuga firmata trium mensium per regem priamum inducie largirentur. His autem legatis obviamit dolon quidam miles satis dives et nobilis et oriundus de civitate troiana qui legatis ipsis obviam et eos comitans regis priami spectui presentavit. Legati vero legationis sue causam regi priamo sinceriter explicant regem tunc priamo ad mensam diversis repletam cibariis existente in suorum innumerabilium nobilium comitum. Sea et rex priamus respondit eis in multa urbanitate verborum festum eride prelium habiturum. Et festum suis consiliariis convocatis omnes in dandis predictis induciis conveniunt excepto hecctore qui de indulgentiis eisdem omnino dissensit. asserens grecos ex dolo et astutia petere predictas inducias. sumpta occasione fallaci quod velint scire eorum

mortuos interim sepelire cum ipsi victualibus careant. et per acquirendis eisdem commodam interim habeant facultatem. et nos interim nostra victualia consumemus. quam tamen nobis necessaria per sustinenda tanta gente in hac civitate nobiscum inclusa pressus existat. Sed ex quo omnibus fuit acceptum hecctor noluit tantorum in idem concurrere prelia refutare. Quilibet enim discretus interpellatus ad prelium inter multos licet omnes in unam concurrant sententiam si sibi aliud videatur non propterea consensus omnium debet indicere silentium ori suo quam ipse dicat quod sibi videtur cum multotiens pergerit et contingat quod unus sententia etiam minoris multos sapientiores ad sententiam suam trahat. utpote consilij sanioris. qui suis se aut frequenter obtineat quod multorum sententia soleat prevalere. licet alius salubrius et melius prelium subministret. Et ideo hector a dato tunc ab omnibus consilio non discessit. licet sibi aliud inde videretur vitans velle tantorum iudicium revocare prelium. Quare trium mensium inducie sunt processisse. Quod tam omnibus grecis quam troianis pugnantibus gratum extitit ut infra tempus indutarum ipsa a bello quiescerent. et duram treuga predicta in commutationem unius per altero rex thoas a troianis et antenor liberatur a grecis. Calcas autem troianorum antistes qui mandatis diis relictis troianis grecis adveserat quandam filiam suam habebat multe pulchritudinis et morum venustate conspicuam quam briseida communi nomine vocabatur. Hic calcas pro predicta filia sua briseida regem agamenon et alios grecorum reges sollicitate deprecatur ut predictam filiam suam a rege priamo si placet expossant ut eam restituat patri suo.

Bellum sextum

Qui eidē regi pāmo pces plurimas obtulerunt. sed troiani cōtra calcem antistitē multū impugnat asserētes eū esse nequissimū pditorē et iō morē tedignū. Sed rex pāmus ad petitionem grecoz inter cōmutatōnez āthe noris et regis thoas balseidaz grecis volūtariē relaxauit. Treuga igitur durāte hector ad grecoz castra se cōtulit quē achilles libenter inspicit cū nūqz viderit eū inermē et in ei⁹ tento riu hector in suoz multozū nobiliuz comitiua Elchille petente descendit. Dum inter se de aliquib⁹ multa conferrent achilles hectori dixit h⁹ verba. Hektor hector gratum est mihi qd vi deo te inermē eo qd sine armis nūqz potui te videre. sed grat⁹ mihi esset si de manu mea mortē festinantē subires sicut opto. Ego enī in tua vīte bellandi sensu tuarū virium potētiāz multā. cum eā senserim in mei effusiōne cruoris et in grauib⁹ ictib⁹ ensis tui. Et licet de hānim⁹ meus sepius anxiet. maiori tñ anxietate pcutit de eo qd patroclū intimū mihi mortē tradideris. quē nō minus me sinceriter diligebam. Separasti me ab eo quē mihi vera dilectio indissolubilis affectionis vinculo copulauit. Sed tu p certo teneas qd ante qz annus elabitur mors patrocli acerbē vindicabit in teipso. Nam necesse est vt d manu mea crudeliter moriaris et eo potius qd ego p certo cognosco te in necem meā totaliter aspirare. Cui hector in h⁹ vba respōdit Dñe achilles si in tuā mortē anbelo et te odio habeo in toto corde meo nō iniuste miraris. cū te scire credā ex iusticia nō posse pcedere vt eū diligere debeam qui me psequit odio capitali. et qd in terram meā meos et me in tante guerre stre-

pitū impugnare psumpsit. Ex guerra enī amor pcedere nūqz potest. nec ex odio dilectio caritatis. Almor enī ex dulci animoz pueniētia ducit originez. et ex odio pcedit hostilitas. cuius pēcipue mater est guerra. Sane volo te scire qd me tua vba nō terrent immo sic hīc ad duos annos vita commite vigeat ensis me⁹ spero pro certo me tantū in mee vītutis potentia pualere. qd non solū tu sed et oēs maiores grecoz exercit⁹ qd pira me continua bella fouent manib⁹ meis amara morte crudeliter succūbetis. Scio enī te et omnes maiores grecoz exercitus fatuitate maxima circumduci. Nam tale onus assumere psumpsi. Itis qd ei⁹ oppressi ponderē nihil aliud qz mortis excidiū incurrētis. Securus enī sum qd tu prius morte vinceris qz pira me ensis tu⁹ pualeat. Sz si te tanta vigoris hortat audacia vt cōtra me putes in virib⁹ pualere fac qd omēs reges grecoz et pncipes in h⁹ sincera mente cōsentiant et manu teneant incōcuisse qd pstituto bello iter nos duos tantū si ptingat me te posse deuincere. ego et parētes mei ab h⁹ regno et alijs regnis nostris ppetue curabim⁹ exulare et regna ipa grecorum in dominio relinquē. facias enī vos de h⁹ sufficienti cautela securos p sufficientē numerū obsidum et deoz corpalia sacramēta. qd si feceris nō solū tibi pdesse poteris verum et alijs qd pbelli abstinentiāz incurrēt cū integritate salutem et si me deuincere forte ptingat fac vt vniuers⁹ grecoz exercitus ab hac terra discedat et nos i quiete dimittat ab omī inquietudine liberatos. Elchilles autem ad verba hectoris ira totus incaluit et quasi madefact⁹ tot⁹ in sui rore su-

Bellum sextum

dois bello se offert. bellū recipit a nio
sus. et iuxta bectorē appropinquās in
firmitatis signū gladium sibi offert.
quē bector pl⁹ qz dici potest aīo desi
derātū recepit. Sz agamenon multo
rū inde loquentiūz audito tumultu
cū multis grecoz regib⁹ ad achillis
tētorā pperauit vbi statim scā oīm
maioz pgregatōne grecoz oēs vna
nimiter ptraditūt nolētes id ratū ha
bere ad qd achilles se obtulit incōsul
te. Nec enī placet eis se velle insidijs
fortune subicerent ab vno milite tot
regū et pncipiū pendeat mors et vita.
Sic et troiani ex eoz pte ne id fiat ex
presso dissensu recusant. excepto rege
priamo cui tali casui se submitte pla
cet ex eo qd vires et potentia bectoris
bū nouit cui facile nimis erat dūni⁹
tanti militis victoria gloriari. Sed
qā tantoz p̄sensib⁹ qz intererat non
potuit p̄traire. duoz belli dissensum
cū ceteris est secutus. Et sic Hector
a grecis obtenta licētia in troiam re
dijt et intrauit i p̄as. Troil⁹ vō post
qz agnouit de sui patris pcedere vo
lūtate debiseida relaxanda et restitū
enda grecis quā multo amoris ardo
re iuueniliter diligebat nimio calore
duct⁹ amoris in desideratiua vīte
ignee volūtatis multo dolore depmi
tur et torquet fundit qz qī tot⁹ in lacri
mis anxiosis suspirijs et lamētis. nec
est qd ex caris ei⁹ eū valeat consolari.
Buseida vō q troilum non minoris
amoris ardore diligere videbat non
min⁹ in voces q̄rulas p̄dijt suos do
lores cuz tota sit fluuiatib⁹ lacrimis
madefacta sic qd p̄tinuis aquosis im
brib⁹ ab oculoꝝ suoz fonte stillantib⁹
vestes suas et faciem asperlit ita qd ve
stes ei⁹ tanto erant lacrimaz pfuseli
quore ac si p̄mētis alic⁹ manib⁹ strī

gerent et aquaz multitudinē effūde
rent in stricture. Unguib⁹ etiaꝝ suis
sua tenerima ora dilacerabat et au
reos crines suos a lege ligamis abso
lutos a lactea sui capitis cute diuel
lit. et dū rigidis vnguib⁹ suas maril
las exarat rubeo cruore punctas la
cerata lilia laceratis rosis imisceri si
militudinarie videbant. Quedum
querit de sua sepatione a dilecto suo
troilo sepi⁹ inter morit⁹ inter brachia
eam volentū sustinere dicēs se mal
le moriez appetere qz vita poni. ex q
eam ab eo lepari necesse est a c⁹ vita
sue vite solacia depēdebāt. Hoc tūc
igit supueniēte caligine troil⁹ se cōi
lit ad buseidā eā flebilib⁹ mouet i la
crimis vt a tanto se debeat tpare do
lore. Et dū sic eam p̄solari troil⁹ abe
lat buseida inter brachia troili labit
sepi⁹ semiuua. Quam inter dulcia
basia lacrimis irrorata flebilibus ad
vires sui sensus ea nocte reducere est
conat⁹ Sed diei hora q̄si supueniēte
vicina troil⁹ a buseida in mltis anxi
etatib⁹ et dolorib⁹ discessit. et ea relicta
ad sui palacij regē pperauit Sed o
troile q te tam iuuenilis errare coegit
credulitas vt buseide lacrimis crede
res deceptiuis et ei⁹ blādicijs. Sane
omnib⁹ mulierib⁹ est insitū a natura
vt in eis nō sit aliq̄ firma p̄stantia. q̄
rum si vn⁹ ocul⁹ lacrimat. ridet eaz
alius ocul⁹ extrāuerso. quaz muta
bilitas et varietas eas ad illudendos
viros sp̄ induc. et cū mag⁹ si ḡ amoris
viris ostendūt statim sollicitate per
aliū amorē sui demonstrātes variāt et
cōmutāt repente instabilē. Et si forte
null⁹ sollicitator eaz appareat ipsum
ip̄idum incedūt vel dū vagant⁹ sepi
us in fenestris vel dū residēt i plateis
furauis aspectib⁹ clādestine sibi que

Instabilitas mulierum

rūt. Nulla spes est reuera tam fallax
q̃z ea q̃ residet in mulierib⁹ et p̃cedit
ab eis. Unde fatuus ille iuuenis me
rito cenſeri poteſt et multo forti⁹ eta
te p̃uect⁹ q̃ in mulierū blādicijſ fidē
gerit et eaz demōſtratiōib⁹ ſic fallaci
bus ſe cōmittit. Buiſeida igit de mā
dato regis priami in magno appara
tu ſe accingit ad iter quam troilus
et multi alij nobiles de troianis per
magnum vieſpaciū cōmeaſūt. Sꝫ gre
cis aduenientib⁹ ad recipiendū eam
dem troilus et troiani redeūt. ⁊ greci
eā in ſua recipiūt comitatu. Int̃ q̃s
dum eſſet diomedes ⁊ illā diomedes
inſperit in flāmam ſtatim veneret
ardoris exarſit et eam vebemētū deſi
derio ꝑcupiuit. Qui cum collatera
lis aſſociando buiſeidam cum ea inſi
mul equitare ſui ardoris flāmaz cō
tinere non valens buiſeide reuelat ſui
eſtuantis cordis amorē quā in mul
tis affectuoſis ſemonib⁹ ⁊ blandicijs
nec nō ꝑmiſſionib⁹ reuera magnifi
cis allicere ſatis hūiliter eſt conatus
Sed buiſeida in ipſis ꝑmiſſis monibus
vt mulier eſt moris ſuū ꝑſtare recu
ſauit aſſenſū. nec tñ paſſa eſt q̃n poſt
multa diomedes ṽba ipſum nolens
a ſpe ſua deſicere ṽbis hūilib⁹ dixit ei
Almonſ tui oblationez ad ꝑſens nec
repudio nec admitto cuz cor meum
nūc nō ſit ita diſpoſitū q̃ tibi poſſim
aliū reſpondere. Ad cui⁹ ṽba diome
des ſatis fact⁹ eſt hilaris cū ex eis ꝑe
ſenſerit de ſpe gerenda in eam ſe non
eſſe ꝑuatū in totū. Quare aſſocia
uit eam vſqꝫ ad locum quo buiſeida
recipere in ſui patris tentoria ſedebe
bat. ⁊ ea pueniēte ibidem ip̃e eam ab
equo deſcendēs ꝑromptus adiuit et
vnā de cirotbecis quā buiſeida gere
bat in manu ab ea nullo ꝑcipiēte fur

tine ſubtraxit. Sed cū ip̃a ſola ꝑſen
ſerit placitū furtū diſſimulauit amā
tis. Lūcantiltes calcas i filie occur
ſum aduenit et eam in vultu ⁊ aīo ſa
tis hilari in tentoriū ſuūꝫ recepit. Et
diomedes licz amore buiſeide nimium
fluctuaret tñ amor ⁊ ſpes eū in multo
labore ſui cordis impugnāt. Buiſai
da ṽo ſola exiſtēs cū antilſtite ꝑe ſuo
ip̃m duris verbis aggredit in multi
tudine lacrimaz dicens ei. Quō ꝑa
ter cariſſime inſatiat⁹ extitit ſenſus
tuus q̃ tanta vigeret ſapientia cōſue
uit vt tu q̃ tantū inter troianos ma
gnificat⁹ exiteras et eleuat⁹ cuz fui
ſes factus eoz tanqꝫ dñs ⁊ ſolus eo
rū in omnib⁹ gubernator. q̃ tantis ṽ
ter eos diuitijs habūdabas tantarū
poſſeſſionū multiplicatione ſuffult⁹
et eoz etiā nūc factus eſt ꝑditor et tu
am negaſti patriā. cui⁹ eſſe deſenſor
in omnib⁹ debuisti. et nūc elegiſti me
lius tibi placere abiurādo patriā in
paupertate et exilio viuere. ⁊ ſpeciali
ter iter capitales tue patrie inimicos
q̃ ad delendū tuos et tuā patriam ſic
hoſtiliter acceſſerūt. Quanta inter
hoies pudoris labe ꝑſuderis q̃ tam
glorioſe a tuis ꝑſueueras honorari.
Nūqꝫ ei tanta de decoris a te deter
getur infamia. quanta es viſcoſetur
pitudinis ignominia denigratus.
An tu putas ⁊ ſi inter viuos viupe
ratus iam exiſtis. q̃n etiā poſt mortē
tuā apud inferos eternaliter ob tate
ꝑditionis culpā nō lugeas penas di
gnas. Melius ergo tibi eſſet et etiāꝫ
nobis tuis i aliquē locū ſolitudinis
et deſerti vel in nemorib⁹ deuſis vel i
aliqua inſula longe ab incolis duce
re vitā noſtrā q̃z inter hoies tanta la
benigreſcere diſſamatur. An putas
q̃ greci reputent te fidelē q̃ es tue ꝑa

Bellum septimum

trie public⁹ infidelis. Sane decepe-
runt te Alpollinis falsa responsa. a q^u
te dicis suscepisse mandatu^m ut tuos
paternos lares desereres. et tuos ita-
ta acerbitate peterares. et ut sicutis
specialiter hostib⁹ adhereres. Sane
non fuit ille deus Alpollo sed potius
puto fuit comitiua infernaliu^m furia
rum a quibus responsa talia suscepti
sti. Ad hec Brisaida multis deuicta
singulibus lacrimarum suo flebili
colloquio finem facit. Cui calcas sub
quadam yboz breuitate respondit.
Vixit enim ei. Ha dulcis filia an tu-
tum esse reputas an securu^m iussa deo-
rum spernere. et specialiter ea non se-
qui in quibus possumus cu^m integri-
tate saluari. Scio eni^m pro certo pin-
fallibiliu^m pmissa deoz presentē guer-
ram protendi non posse tempediū-
turno. et q^{uod} ciuitas troie breui tempo-
re destruat^{ur} et ruat destructis eius
omnibus nobilibus et vniuersis ple-
beis e⁹ in ore gladii trucidatis. Qua-
re carissima filia satis est melius no-
bis hic esse q^{uam} hostili gladio seuiēte
perire. In aduentu igitur Brisaidē
grecis placuit vniuersis ipsi⁹ brisai-
dē tam formosus aspectus. cum ad
eius replacidam visione^m omēs ma-
iores grecorum exercitus accessissent
querentes ab ea de troiana ciuitate
rumores. et eius ciuium p^{re}sentiam
nec nō et regis eoz quos brisaida in
multa verborū facundia pandit eis.
Quare omēs maiores ipam in filia
li affectione recipiūt p^{re}mittentes ei eā
habere cāram ut filiā et ipam in om-
nibus honorare. Et eis ab ea receden-
tib⁹ multis donis et munerib⁹ replēt
eam. Non duz illa dies ad horas de-
clinauerat vespertinas cū iā brisaida
suas recenter mutauerat volūtates

et vetera p^{ro}posita sui cordis et iā ma-
gis sibi succedit ad votū esse cum gre-
cis q^{uam} fuisse hacten⁹ cū troianis. Hā
nobilis troili amor cepit in sua men-
te tepescere. et tam breui hora repente
sic subito facta volubilis ceperat in
omnibus variari. Quid est ergo q^{uod}
dicatur de p^{re}stantia mulierū. quarū
sexus p^{ro}prium in se habet ut repenti-
na fragilitate eoz p^{ro}posita dissoluāt^{ur}
et hora breuissima mutabiliter vari-
antur. Non enim cadit in homie pa-
rietates et dolos earū posse describe-
re. cū magis q^{uam} dici possint sint earū
volubilia p^{ro}posita nequiora

De septimo bello.

Ustquam igitur

p^{er} tur trium mensiu^m emerfas
inducias adueniente die se-
quenti troiani accingunt ad bellum
et ordinatis troianoz p^{ro}hectore acie-
bus. ipe hector eoz acieb⁹ ipis ad bel-
lum prim⁹ exiit. ducens secum quī-
decim milia militū. quos sue depu-
tauit tantū modo aciei. quem cum
alijs decem milib⁹ militum. et Troi-
lus illico secutus est. Deinde paris
ciuitatem egreditur existentib⁹ secū
pugnantibus viris in arcibus et sa-
gittis illis de persia triū miliu^m nume-
ro in equis foribus et benemunitas
Deinde de iphebus ad bellū exit eoz
alijs tribus milibus pugnatōz. De-
inde enneas cum alijs ceteris paratis
ad pugnam. Qui omnes fuerūt tūc
ex parte troianoz centū milia militū
strennuoz in multa virtute bellandi
put ipse dares in codice suo scripsit.
Ex parte v^{er}o grecoz accessit ad bellū
rex menelaus p^{ri}mus cū septē milibus
pugnatōz. Deinde proxime cum to

Bellum septimum

idem diomedes. deinde achilles cum
tandem. deinde rex xantipus in triū
miliū militū comitua. deinde rex aga
menon cum multitudine magnis
pugnatorū. De grecis autem rex philis
cum acie sua primus troianos ag
greditur. Cui statim hector venit ob
uius in eunctanter. quem sic potenter
in suelancee percussit ictu qui ipm mor
tuum prostravit ab equo. De morte
igitur regis philis clamor fuit maxi
mus bellum letale committit. ex quo
sequitur magna strages. Ex parte vero
grecorum dum rex xantipus accessisset
regis philis volens sui mortem auun
culi vindicare. multos troianos in
fecit hectorem insequitur ipm inua
dit. Sed hector conuersus in iram in
ipm irruit et sic ipsum grauer vulne
rauit quod ad terram dilabatur interfectus.
Tunc greci de morte regis xantipi
condolentes viribus vires accumu
lant troianos grauer opprimunt.
quare multi ex eis deficiunt. et achil
les qui eos multum depauper multos
ex eis nobiles bellica virtute interemit
Inter quos ducem Licaon et Eu
forbium viros multa virtute conspi
cuos interfecit. qui in troie subsidium
penerant. et ideo in eius auxilium vi
riliter anhelabant. Hector autem
eo die fuit in facie vulneratus igna
rus a quo ex cuius vulnere immen
sa sanguinis copia defluebat. propter
quod troiani retrocedere de necessi
tate coguntur. Sed hector tunc ele
uatis oculis ad muros ciuitatis di
rexit intuitum. et vidit helenam necnon
eius prorem et sorores suas stantes
in muris vtriusque partis prelia con
templantes. Etiam greci intantum
troianos repulerant quod eos quasi im
pulerant iuxta troie menia ciuitatis.

Propter quod hector multum erubuit
it. Et ideo in furore pudoris accessus
in regem Menonem irruit sobrinum
achillis. quem sic percussit graui ensē
nudo in eius cassidem cumulat icti
bus feriendo quod in suis viribus dirumpit
circulos in casside facta scissura. per
quam hectoris ensis puenit ad cutez
et eius capitis ossa confringens sibi leta
le vulnus infligit. sic quod rex Menon
mortuus expirauit. Quod dum cer
nit achilles accepta quadam lancea
valde grossa in hectorem irruit sic quod
eius loriceam offendit. nec tamen ipsum a sel
la remouit. Hector autem in achillem
aggreditur ensē nudo cassidem eius violen
ter impugnat. dirumpit cassidem et
cassis dilabatur. sic quod dilacerat interi
oris lorice squamas affixas. et tamen eius
carnis ictus intima non leserunt. Non
enim achilles ad tam graues ictus se
potuit tanta firmitate tenere quoniam tre
mebundo nutaret in equo. Cui illico
dixit hector. Achilles achilles multum
niteris accedere iuxta me. sed tu pri
mum accessum queris ad ignem. ut sine
dubio ad tue exitum mortis accedas
Achilles igitur dum vellet ad verba he
ctoris relatione mutua respondere.
ecce superuenit Troilus in maxima multi
tudine pugnatorum. qui factus medi
um inter achillem et hectorem ipso inuicem
separauit. cupiens tamen achillem letali
ter offendere et grecos precipui dare
fuge. sic quod tunc ex grecis plus quam quingenti
milites in ore gladii perierunt.
cuius rei causa greci retrocedere sunt
coacti. Ad hec autem in grecorum cursu
superuenit Menelaus in comitua triū
miliū armatorum qui bello se ingerunt. pro
pter quod greci campum in virum earum
audacia resumpserunt. Sed ex parte
troianorum superuenit rex Eedemon cum

Bellum septimum

magna acie gentis sue et in regē me-
nelaū irruit. ipm ab equo deiecit et i
facie vulneravit. Troilus ergo rex
Sedemon conantē intercipe. Bene-
laū. illū capiūt et captū ad ciuitatē in-
troducere molūt. S; impediētib;
turmis tumultuosis bellantiū ipm
longe traducere a bello minime po-
tuerūt. Tūc cū ille diomedes supue-
nit bellicosus multa gente suffultus
q̄ repente in troilum irruit. et ipm ab
equo p̄sternit. ab eo auferens equū
suū. quem p̄ suū nūciū specialem ad
brisaīdā in exenium destinauit. man-
dans nūcio suo predicto vt brisaīde
nūciet ipm equū troili fuisse dilecti. a
quo troilū ip̄e deiecit in suoz bellico-
sa fortitudine brachioz. et eaz de p̄cet
humiliter q̄ diomedem seruū suū
a sua memoria non repellat. Nun-
cius igitur statim cum ip̄i equi do-
no ad brisaīdam celeriter festinauit.
equū sibi obtulit a diomede trāsmis-
sum. et verba que dixit sibi diomedes
fideliter narrat illi. Brisaīda vero re-
cepit hilariter equū ipm. et ip̄i nūcio
dixit hec verba. Bice secure dño tuo
q̄ illum ego habere odio non possū
qui me tanta puritate sui cordis affe-
ctat. Ad hec nūcius recedit ab ipsa et
ad dominū p̄perauit adhuc p̄flictu
belli durante. Exhilarat⁹ igitur dio-
medes ad verba nūcij inter acies bel-
licosas discurret troianis insistenti-
bus contra grecos. Troiani grecos
diuertunt in fugā et eos vsq; ad eoz
tentoria in ore gladij p̄sequūt. Et ni-
si tunc agamenon ip̄is grecis succur-
risset in bellantiū plenitudine multa-
nimis. greci fuissent tunc omīno de-
uicti. et totū finaliter amisissent. In-
stauratur ergo bellū durissimū iter
eos. Greci campū recuperāt. et troia

ni necessario retrocedūt. Sed polidamas tunc p̄currit cū pugnatoz
multitudine glomerosa. succurrens
in magna virtute troianis. quos iā
greci vsq; ad eoz fossata in armata
manu repulerant violenter. Dio-
medes vō dum polidamā in grecos
sic violenter inspicit irruentem in po-
lidamā irruit. fata gens ipm letaliter
offendere in virib; sue tenet lancee fe-
rientis. Sed polidamas sic Diome-
dem impulit virtuose q̄ et diomedē
et eius equū deiecit et inculcauit ad
terram. ex cui⁹ ictu diomedes grauit⁹
fuit lesus. Polidamas vero dio-
medis equū a sua p̄stratione resur-
gentem suas intercipit p̄ habenas et
troilo pedes bellanti presentat. i quez
troilus festināter ascendit. S; troilū
tūc achilles festinātius inuadit. quē
troilus in sua virtute suscepit et viri-
lius irruit in achillem. sic q̄ achillem
ab equo deiecit et ipm grauit⁹ vul-
nerauit. Achilles autez nec suo casu
precipiti stupefactus. nec curans de
tanti ictus quasi letifera lesione. cuz
maxima celeritate surrexit et equum
conatur ascendere. sed greci viriliter
ei resistunt. Tunc bector ad locū
illū accessit et vt seplis dares fere tūc
bector mille milites interfecit. q̄ achil-
lem defendere conabant. Et q̄ achil-
les tunc sic grauit⁹ fuit oppressus q̄
sibi multa fatigatiōe lassato vix erat
defendendi facultas. Qui tūc capt⁹
indubitanter extitisset nisi thelamon
et dux athenarū celeriter occurrisset.
q̄ achillem equū ascendere cū multo
labore fecerūt. Supuemente igit⁹ no-
ctis crepusculo nō fuit tunc ampli⁹
preliatum. et vtraq; pars bellantiū
bello ip̄o diuiso in sua presidia se rece-
pit. Per triginta autē cōtinuos dies

Bellum Octauum

acriter fuit pugnatum. Propter quod ex utraque parte multi sunt celi. scilicet plures ex grecis. De filiis vero naturalibus regis pami infra dies illos sex interfecti fuerunt. et hector iterum in facie vulneratus. Quare rex priam regi Algame noni nuncios suos mittit. sex mensium petat inducias. quod sibi processerunt treuga firmata.

De octauo bello.

Irmatis igitur

Sex mensibus datus ad treugam infra hos Hector sibi de vulneribus suis malletur iacens tunc in aula pulchritudinis nobilis ilion de qua mirabilia scripsit dares. Dixit enim eam fuisse totaliter institutam de duodecim lapidibus alabastrum cum et ipsa esset longitudinis passuum fere viginti. Eius pavimentum fuisse dixit de cristallo firmatum et parietes eius pariter incrustatos ex diuersis lapidibus preciosis. In cuius quattuor angulis colune quattuor de onichino erant extense periclitatis affixe. Sic erant eiusdem generis capitella et sic erant bases ipsarum. In similitudine columnarum vero ipsarum erant de auro quattuor imagines collocate mirabili arte mathematica institute de quibus dares et earum aspectibus multa descripsit. Que magis instar habent inaniu somniorum quam certitudinem veritatis. licet ipse dares fuerit professus ea vera fuisse. et ideo de eis obmissum est in hac parte. Interim rex priamus naturales filios suos mortuos fecit inter alios fratres eorum honorifice sepelire facta eorum cuiuslibet semotim sepultura nimium preciosa.

Biomedes vero qui totus erat in amore briseide calefcens quid faciat

ignorat. et eius animus ut moris est amatorum desiderantium amatrices eorum quas habere non possunt. diuersis funditur iuribus. cibo et potu male vesci desiderat. Et dum vigiliis continuus macerat in solatium sui doloris sepius videre briseida accedit. et eam supplex hortatur ut sibi presentat in multitudine lacrimarum. Sed illa quam multum vigeat sagacitatis astucia spem Biomedis sagacibus machinatoribus differre percurat. ut ipsum afflictum amoris incendio magis affligat. et eius amoris vehementiam in maioris ardoris augmentum extollat. Unde sua calliditate senolle non negat et velle expectatiouis fiduciam conatur ponere diomedem. Elapsis igitur sex mensibus datus ad treugam duodecim diebus sequentibus continue fuit pugnatum. infra quos multi de nobilibus utriusque partis interfecti fuerunt. cum tunc feruentis estatis nimio inualecente calore magna mortalitas grecos inuasit degentes in campis. Quare agamenon a rege priamo pro treuga triginta dierum inducias postulauit. quod rex pamos concessit eidem.

Elapsis vero triginta diebus predictis utraque pars parata ad bellum. Tunc a nocte qua erat primus dies belli futurus post predictas decursas inducias andrometa uxor hectoris. de qua hector iam sustulerat duos filios unum nomine Laomedontam. et alium nomine Astionactam. qui minor primo adhuc a matris ubere dependebat. de predicto hectore vidit in somniis satis terribilem visionem. quia si hector ea die egrederetur ad bellum euadere non poterat quin interficeretur ab inimicis in ipso bello Andrometa igitur ex tali mirabili visione valde perterrita. fluuiiales prorupit in lacrimas. et

Bellum octauum

ausa est eadē nocte i lecto ubi iacebat
cū hectorē sibi illā pandere visionē.
Istis itaq; p̄cib⁹ illū dep̄cat in lacri-
mis vt sensus visionis attendat et ad
preliū ire nō p̄sumat eo die. Hector
vō ad vxoris vba nimīū indignatus
vxorē increpat. et eam in multa vbo-
rū acerbitate castigat. asserēs nō esse
sapientis vanitatib⁹ credere somnio
rū q̄ somniātib⁹ semp̄ illudūt. Ma-
ne aut̄ facto diluculo andrometa re-
gi p̄amo et beccube ei⁹ vxori mādat
et pandit sue oraculū visionis. hūil-
ter rogans eos vt hectorēz eo die ad
bellū aliquaten⁹ exire nō pmittant.

Mane igit̄ ip̄o facto acieb⁹ omī-
bus troianoz p̄ hectorē ordinatis
Troilus ad bellū p̄m⁹ egredit̄. dein-
de paris. deinde deiphob⁹. deinde ene-
as. subsequēnt̄ polidamas. deinde rex
sarpedon. deinde rex epistrop⁹. dein-
de rex erois. Item rex Forti⁹. Itēz
rex philimēis. deinde ceteri reges q̄
ad troie subsidū aduenerūt. Rex au-
tem priam⁹ omnib⁹ p̄dictis regib⁹
et aciebus eoz licentiā tribuit ad p̄li-
um exeundi. cū iam greci exiissent
ab eoz castris ad bellū. Hector mā-
dauit exp̄sse vt eo die se nō deberet
preliis immiscere. Hector vero tot⁹
p̄pterea exarsit ad irā. p̄pter qd̄ mul-
tas iniurias et exprobrationes vxori
sue dixit. p̄ quam ad suggestiōē ei⁹
p̄sensit esse tractatū ne ad bellū exiret
Tamen mandato patris omisso ar-
ma petit a famulis ea famuli sibi tra-
dunt et armatur ex eis. Sed dūz hoc
vidit Andrometa ei⁹ vxor. multo do-
lore commota cūz paruulo filio suo
quem gerebat in brachio in multitu-
dine lacrimaz se eius p̄sternit ad pe-
des. et multiplicatis singulib⁹ p̄do-
lore humiliter supplicat sibi vt arma

ip̄a deponat. Et dū hector acquiesce-
re denegat Andrometa sepius inter-
morit̄ inter brachia ante pedes ip̄i⁹
dicēs. Si mei denegas misereri mi-
serearis saltem hui⁹ paruuli nati tui
nemat̄ ip̄i⁹ z filij tui ip̄i amara mor-
te depereāt. aut p̄ mundū exules pau-
pertatenimīa in maxima verecūdia
dep̄mant̄. Regina autē beccuba
mater ip̄i⁹ cassandra et polixena so-
rores eiusdē et belena prostrate ante
eius pedes in lacrimis ip̄m rogant.
vt depositis ip̄is armis tutus in sua
regia conquiescat. At ille earum nec
mouetur ad lacrimas nec ad preces
Armat⁹ ergo a palacio suo descēdit
etequū ascēdit. Dum ire ad bellū in-
tendit ominō festin⁹ Andrometa tri-
stis facta ex multo dolore veluti mē-
te capta ad regem p̄amū scissis vesti-
bus laceratis genis. z sparsis sine le-
ge capillis exclamās accessit. Sic ei
faciē suā vnguib⁹ lacerauerat sāguī-
ne vndiq; defluēte. q̄ vir agnosci po-
terat a nouis suis z se ante regis pedes
in multo dolore p̄sternens. ip̄m mo-
net et lacrimose p̄cat vt ad hectorē
festin⁹ acceleret. et ip̄m ad palaciū re-
uocet et reducat anteq̄z immisceri se
bello contra inimicos suos p̄tingat.

Rex igit̄ p̄amus nulla mora lon-
gius p̄tracta equū suū ascēdit. He-
ctorem filiū suū cū magna festinātia
insequit̄. quem anteq̄z se plurimum
elongasset. ad eum puenit et ei⁹ equi
habena velut irato animo intercepta
Hectorem monet et rogat in enume-
rabilib⁹ lacrimis et fletibus. et p̄ nu-
mina deoz ipsum adiurat. vt redeat
et vlti⁹ non procedat. Qui demū
in multa cōtradictione iussui patris
sui Iddiam obtemperans redit in-
uitus. Et in palacium suū ascen-

Bellum octauum

dit. nec tñ arma qbus erat indut⁹ de/
ponere pcurauit. Bellū aut interim
letale cōmittit. Diomedes et troil⁹
bello pueniūt ambo in equoz eoruz
cursib⁹ se grauit⁹ impetūt in duris
ictib⁹ lāceaz. Et indubitanter tūcal/
ter alterū pemisset. nisi menela⁹ cum
sua acie puenisset ad illos q certamē
āboz inuicē separauit. Menela⁹ au/
tē in regē Adiserem regē frigie irruit
et animose eū ab equo deiecit. Greci
regē Adiserem capiūt et captū aspor/
tare nitunt⁹ nisi tunc velociter occur/
risset polidamas q in suis viribus et
sue potentie acie regē frigie ne ducere
tur captiu⁹ viriliter impediuit. Gre/
ci vō vidētes q eū captiuū ducere nō
poterant. pposuerūt incidere sibi ca/
put. Sed tūc supuenit ille fortissim⁹
troil⁹ q multis tūc p eū interfectis gre/
cis ipm ab eoz manibus liberauit.

Tūc thelamoni⁹ aiax cū trib⁹ mili/
bus pugnatoz bellū intrauit. et in po/
lidamā irruit. ipm pstrauit ab equo
Sed troil⁹ festin⁹ occurrit. q polida/
mā in equū suū fecit ascendere mltō
labore depressum. Tūc paris bel/
lū intrauit. et ex parte grecoz achilles
q cū suis sic potenter irruit in troia/
nos q greci i vtute achillis troianos
vertūt in fugā. et terga sūt dare troia/
ni coacti. et i ciuitatē se recipere festina/
bāt. Interim dū margariton vn⁹
ex filiis regis priami intercipe conat⁹
achillē. achilles dū ille viriliter sibi re/
stitisset interfecit eundē. Tūc clamor
fuit maxim⁹ de morte margariton
crudeliter interfecti. et thelemonius
aiax troianos viriliter insequit⁹. Sz
paris viriliter eos defendit. nec nō et
alii filij naturales priami. nō tamen
tantū i viribus preualuerūt. quin
troiani pcepti fuga ciuitatē trantes

eoꝝ corpus margariton ad ciuitates
mortuū detulerūt. Quem vt mortuū
um hector audiuit multo dolore tor/
quetur diligenter querit qseum iter
fecerit quem achillem fuisse relatum
est ei. Tūc hector quasi furibundus
in ira ligata casside rege patre inscio
bellum ingredit⁹. et statim in furore
suo duos magnos duces interfecit.
Eripolum scz et ducē Hastidū. Gre/
cos deinde viriliter ipenit diruit vul/
nerat et occidit. quē greci ilico cogno/
uerūt in legalib⁹ ictib⁹ ensis sui. et a fa/
cie ei⁹ aufugiunt. troiani aut grecos
inuadūt. et potenter ipos expugnāt.
Greci vō polidamā capiūt et captū
educere conabant⁹ a bello. Sed He/
ctor ipm liberat. q ducētes eū in suis
viribus interfecit. quod dū insperissz
qdam grecoz maximus admiratus
noīe Leochides in Hectorez irruit
morti putans tradere eū. Sz hector
totus exardescens in iram in ipm ir/
ruit et furore ire sue interfecit eundē.

Achilles vō vt vidit Hectorez tot
nobiles grecoz et ifinitos alios mor/
ti sic velociter tradidisse. suo cōcepit i
animo q nisi velociter hector morti
tradat. nunqz greci aduersus troia/
nos preualere poterūt. Diligent⁹ igitur
scrutat⁹ in sue mentis archano
qualiter in pueniēti illud pficere va/
leat et complere. Et dū meditare⁹ di/
ligenter achilles in hijs et politenes
dux. q ob achillis amorem in grecoz
subsidium se ptulerat. sperans etiaz
quandam sororem achillis ducere i
proxem. q a superiora india valde di/
ues aduenerat dū inter turmas He/
ctori obuiasset hector in ipm irruens
interfecit eundē achille vidente. Achil/
les aut furibund⁹ in Hectorem irru/
it vindicare politenis necē intendēs

Sepultura hectoris

Sed hector quoddam iaculum cuius fer-
rum erat in eius acumine valde secans
vibrauit viriliter in achillem. Et dum
ipsum percussisset in inguine graue sibi
vulnus inflixit. Achilles autem in bello
vulneratus egreditur. sed vulnere ipso li-
gato redit ad bellum eo proposito quod he-
ctorem morti tradat etiam si eum exinde
mori contingat. Hector vero inte-
rim in quendam grecorum regem irru-
erat quem ceperat. et captum conabatur
ipsum a turmis extrahere scuto suo si-
bi post tergum reiecto ut ab illius regem
ipsum a turmis eripe potuisset. Qua-
re pectus suum discooperit iam gerebat
scuti sui scilicet defensione priuatum. Quod
achilles dum persensit hectoris ante pectus
scuti sui subsidium non habere accepta
quoddam lancea valde forti non aduertens
te hectore velociter in hectorem irruit.
ipsum letaliter vulnerauit in pectore
sic quod eum mortuum deiecit ab equo. Ver-
um Odemon statim ut vidit hectorem
mortuum achilles aggreditur. ipsum ab equo
deiecit et letaliter vulnerat sic quod sui mir-
midones eum qui mortuum ad sua castra
deducunt in scuto. Troiani vero qui de-
uicti campum deserunt ciuitatem intrant
in quam corpus hectoris mortuum grecis
non resistentibus detulerunt.

De sepulchro hectoris et
de palamide insuper actore
exercitus grecorum assumpto.

Oratio igitur

in hectore et in ciuitate troie eius
corpe introducto plangitur
fit maximus vniuersaliter inter ciues
Non enim est aliquis ciuis qui non ma-
lisset filium suum morti tradere pro vita
hectoris si fata vel dii pro eorum votis
salubriter statuissent. Mulieres etiam

troiane tam virgines quam matrone in
earum domibus satis lugubres dies in
earum querulis ducunt clamoribus. pro-
dunt voces suas flebiles dicentes se
ammodo cum earum filiis et maritis in-
dubitanter respirare non posse cum eis.
cum hectore deficiente defecerit earum
firma securitas. quam ab insidijs hostium
eas faciebat respirare securas. Cum et
earum hostes solliciti in earum et mari-
torum eorum venerint insidijs. ut vel eas
eos intercipient et occidant. vel ut eas
et earum liberos perpetue adiciant
seruituti et sic in tanti fletus et dolo-
ris angustiis longis diebus continue
vacauerunt. Corpus autem hectoris vni-
uersi reges et nobiles qui erant in troia
ad regis priami regiam scissis vesti-
bus et nudatis capitibus in maximo
plulatu deferunt et deponunt. Quod post
quam vidit priamus ineffabili dolore con-
cutit supra corpus hectoris sepius inter-
moritur. et id sibi per breuia momenta
sepius accidisset. nisi fuisset sepius a cor-
pore hectoris violenter abstractus. et
perinde sine dubio sue mortis exitum
incurrisset. Sic et dolentes fratres eiusdem
doloris casu vniuersaliter torqueban-
tur. cum mori magis quam vivere potius
affectarent. Quid dicemus ergo de regi-
na hecuba matre sua de eius sororibus
polyxena videlicet et cassandra quid
de andrometa eius uxore. quare sexus
fragilitas ad doloris angustias et la-
crimas fluuiiales fecit ad longam que-
relarum seriem promouere. Sane la-
mentationes earum particularibus
explicare sermonibus. cum non
necessarium videretur in hoc loco.
utpote inutiles sunt obmisse cum cer-
tum sit apud omnes quod quantum hec
affectuosius diligebant maioribus do-
lorum aculeis periebantur. et mulieribus

Sepultura hectoris

fit insitū a natura q̄ dolores earū nō nisi in multaz vocū clamore p̄palēt z īp̄is dolorosiqz īmonibus eos diuulgent. T̄erū qz corp⁹ hectoris cadauer effectū sicut est fragilitatis humane diu nō poterat supra terrā sine corruptione seruari in multoz consilio magistrorū rex priam⁹ subtilit p̄quiliuit si corp⁹ īpm absqz sepulture clausura posset in aspectu hominuz semp̄esse. sic q̄ absqz alic⁹ horribilitatis fetore corp⁹ mortuū q̄si viuū ficticie videret. Quare factū est p̄ magistros eosdem valde artificiose discretos q̄ corp⁹ īpm mādante p̄amo in tēplo appollinis locaret. qd̄ iuxta portam timbreā ciuitatis troie antiq̄tus fuit fundatū. Statuerūt enī predicti magistri iuxta magnum altare templi ipsi⁹ quoddam tabernaculuz construi spacij condecens. qd̄ supra quattuor columnas ex auro purissimo fusiles gereret. in quarū qualibz colūnarū firmata erat q̄daz imago aspectū angelicum representans ab imo vsqz deorsum ex ip̄az substantia colūnarū sic q̄ ip̄e imagines in colūnis ip̄is erant imagines z colūne habentes bases et capitella in mirabilibus celaturis. Testudo vō ip̄ius tabernaculi licet tota fuisset ex auro. in crustatōes t̄ne⁹ erāt ex lapidib⁹ p̄ciosis cuiuslibet generis ī mirabilis copie quantitate. quoz splēdor claritatis z lucis de nocte diē et de die solis radios effundere videbat. Tabernaculū aut̄ ip̄m ab infima soli superficie extitit eleuatū. z superpositis q̄busdā gradib⁹ cristallinis p̄ ip̄os grad⁹ ad ip̄m tabernaculuz erat ascensus. In excello vero testudinis ip̄i⁹ tabernaculi supra culmē p̄dicti magistri construxerūt quandā statuā aureā m̄

militudinē hectoris describentes hā bentem ensem nudū in manu. cuius aspect⁹ et facies erat ex ea pte in q̄ grecorū exercit⁹ in eoz tentorijs morabatur. q̄ cū eius ense grecis minas impingere videbat. Corp⁹ vō ip̄i⁹ Hectoris in mirabilis magisterij eoz artificio statuerūt in medio solij ip̄ius subnixā firmitate sedere sic artificiose locatū vt q̄si viuū se in sua regeret sessione. p̄p̄is indutū vestib⁹ preter pedū extrema. Apposuerūt enī in ei⁹ vertice quoddam artificioso foraminē p̄stituto quoddā vas plenū puro et p̄cioso balsamo q̄busdāz alis mixturis rerū virtutem p̄seruatōnis habētium intermixtis. cui⁹ balsami et rerum liquor p̄mo diriuabant ad frōtis ambitū p̄ partes intrinsecas. Deinde ad oculos. ad nares. nec non recto decursu descendēdo p̄ easdēz ptes intrinsecas pueniebat ad genas per quas gingiue et dentes p̄seruabātur ip̄i⁹ sic q̄ tota ei⁹ facies cū suoz multitudinē capilloz in sua p̄seruatōne vigeat. Deinde liquor ip̄e p̄ guttur ei⁹ et ip̄i⁹ gule arterias descendendo eius deriuabat ad pect⁹ et p̄ ossa brachioz intrinsecas pueniebat ad manus z vsqz ad digitoz extrema. Sic et liquor ip̄e descendens p̄ vtrūqz latus copiose diffundens latera ip̄a cōseruabat in statu. vt quasi viuā latera viderent. q̄ p̄tinuis distillatōibus ad p̄tinentias pectoris emanabat. et p̄ eas pueniebat ad crura. a q̄b⁹ cōtinuo cursu pueiebat ad pedes. ī c⁹ pedibus erat quoddā aliud vas puro balsamo plenū. Et sic p̄ has appositiones cadauer Hectoris quasi corpus viui ficticie presentabat. in multa durabilitatis custodia conseruatū. Construxerūt predicti sapientes

Electio Palamidis

artifices quattuor lapides ex auro compositas igne inextinguibile continentes. Et sic completum operi tabernaculi ipsius circa ipsius ambitum statuerunt quandam clausuram ex lignis ebani quam clausa quam poterat esse et quam poterat aperiri ut corpus hectoris sic locatum aspicere volentibus aperte pateret aspectus. Rex igitur priamum preterea in templo ipso magnam familiam constituit sacerdotum ut prout in deorum orationibus sollicitudine indefessa vacaret. et ipsius tabernaculi continue custodie immineret depositis per eundem regem priamum redditibus copiosis ad sustentationem vite predictorum diis famulantium sacerdotum

Electio noui ducis scilicet Palamidis.

Agamemnon autem

atque tem in hoc hectore mortuo et achille ut predictum est letaliter vulnerato provocatis regibus et maioribus grecorum exercitus et eis venientibus coram eo sic ipsos allocutus est dicens. Amici reges et principes humiles gratias debemus diis nostris deuoto corde referre. quod dum hostem nostrum videlicet hectorem digni sunt interficere per achillem. cum hectore ipso viuente nullam de inimicis nostris poteram sperare victoriam. quod tot reges nostros interemit. cum ex nostris maioribus interfecerit sua bellicosa virtute regem priamum. regem patroclum. regem merionem. regem cediun. regem polaterem. regem peribenor. regem rantipum. regem alphyronem. regem arthilogram. regem dorcium. regem polibenar. regem isidium. regem polibetem. et regem Letobonem. et alios multos nobiles gentis nostre. Quid ergo amodo eo mortuo prout sperare troiani nisi ultimum eorum exercitum et nos quod ultra sperare debemus

nisi quod deiserim absque longitudo mora victores. Quare quod bellum aliquid in spe certa victorie inire non possum absque ipsius achillis prentia virtutis bonum esset et utile si vobis videretur acceptum ut donec achilles in suis viribus qualesceret. ad regem priamum nostros nuncios destinamus. ut obtineatis inducias seu tregas duorum mensium cadavera mortuorum quorum fetore perfundimur valeant interrim igne cremari. et ut iterum vulnerati nostri ad sanitatem beneficii reducatur. Et sic agamemnon suo colloquio finem fecit. Constitantes igitur vniuersi philippum et dictum agamemnonis unanimiter comprobant. et sic esse faciendum hortantur. Mittunt ergo de his legati ad regem priamum et petite duorum mensium inducie concedunt. Int istas vero inducias palamides valde perquirunt inter reges de domino agamemnonis. Et cum quadam die dicti reges in agamemnonis tentoria conuenissent et palamides sua consueta verba per regem agamemnonem effudisset. agamemnon in sui animi discretione respondens utpote quod erat in omnibus multa sapientia moderatus in communi audientia tunc prium verbis palamidis respondendo sic dixit. Amice palamides de potestate mei regiminis hucusque mihi processa an putas me exinde multa iocunditate letari. cum ab ipso principio nec eam exquisieris. nec eam procurari mihi dari. cum ex ipsius plantatione nulla mihi quisueri emolumenta sperinde meo spiritui et persone mee et continuas curas addiderim et labores ut reges et principes et ceteri sub mea gubernatione salui in omnibus ducerentur. Et si ea me perigisset potestate carere. potuisset mihi abunde sufficere esse sub alterius ducis regimine scilicet quod suffecit et sufficit cuilibet aliorum regum et principum meo esse sub ductu. Et satis puto me

Bellum nonum

in meo regimie non peccasse nec ali:
qd dolo' negligētia cōmisisse qd mi:
hi sinistre posset ascribi. Si vō in ele
ctione mei regimie tu' nō fuit reqsi
tus assensus mirari nō debes cū tūc
tu pns i mee electōis iūio nō fuisses.
nec tu postmodū ad exercitiū accessis
ses donec āni duo elapsi fuerāt i qb'
si tu' fuissz expectat' assensus adhuc
forte i athenaz portu noster exercitus
reliqueret. Et ne forte putet q tal' regis
mis sim multū auid' z forsita pcupi
scēs gū est mihi q ali' eligat. In ele
ctionē cui' pat' sū vna cū alijs regis
b' laborare z affectōe maria p'sentire
Nec potes dicere dñe palamides. q
exercit' noster sine p'silio duci n̄ vale
at cū te absente z absqz tuoz p'siliorū
dictamie mltā i h exercitu acta et ge
sta fuerūt q satis salubrit oib' cōiter
successerūt. Et cū agamēnō suo collo
quio finē adhibuisset eo die d' h ultra
non fuit dispositū nec tractatū. Elga
mēnon igit circa ipsi' die vespas per
totū exercitiū p'conia voce mādauit.
vt oēs ipsi' exercit' i mane sequentis
diei ad tētorū agamēnonis p collo
quio generali accederēt incūctanter.

Factūqz ē mane facto vniuersi ma
iores exercit' z ceteri ad colloquium
accesserūt. Quare agamēnō int' eos
sic dixit. Amici frēs hucusqz gessi re
gimie vestri sarcinā. sub cui' pōdere
satis laboriose mltipliciter insudauit
oēs salubres vias mēte sollicita p'seru
tādo p q'stā maiores qz ceteri s' mei
cura regimie salubrit ducerēt. Sz fa
ctū est p'missione deoz q sub mee gu
bernationis cura p mltos felices suc
cessus ad portū salubris stat' sumus
felicit' iā deducti. Sz cū equum sit vt
vniuersitas n̄ debeat vni tātū incum
bere sz eq' distributōne ceteros de vni

uersitate gūare q inuictō oneri pares
eristāt z q sub ei' onere n̄ succūbant.
cū iā tps sit me ab ipi' regimie one
re releuari qd sup humerz meum tot
annis incubuit incōcussē p'gruū est vt
aliquē de regib' z pncipib' eligā'. q
p debitas vicissitudines distributōne
facta nos salubrit regat z sua discreti
one gubernet. Elgamēnonis igit col
loqo sine fctō placuit astātib' vniuer
sis. cū hoim sit viciū naturale freqnē
de nouo dñio gūlarī z de noua mu
tatōe gaudere vt eoz eligeret ali' gu
bernator. Et iō electōis celebrato scru
tinio palamides elegerūt i ducē regē di
totū exercitiū sibi p'ate p'cessa. Inde ē
q colloqo dissoluto vniuersi se ad eo
rū tētoria reduxerūt. Qd postqz ach
illi de agamēnonis mutatōe z subro
gatiōe palamidis p'ferētes innotuit
valde sibi displicuit. z irato aīmo in
ter astantes asseruit q Elgamēnonis
n̄ fuit necessaria nec bona muta
tio cū nec ei sit filius nec par i discretōe
regimie subrogat' cū mutatōes sp fi
eri habeāt ad cōmoda meliora. Sed
qz p tot fuerat cōis electio celebrata
tūc incōcussa remāsit

De nono bello

Vobis igitur

• mēlib' datis ad treugā cū i
tegritate decursis rex p'am'
cupiēs filij sui mortē in ictib' ensium
vindicare ipe de p'sona sua oēs acies
ordinauit. Et p'stitutis ductorib' sup
eis ipe p'sonalit' statuit belluz intrare
electis. xx. milib' militū in sue cuneo
aciei. Et sic scripsit dares centū qnq'
ginta milia equitū eo die ex p'troia
noz ad plū sunt egressi. Egredit' p
mo de ipheb'. deinde troilus. deinde
paris. deinde rex p'am'. subsequēter

Bellum nonum

eneas. deinde rex menō. deinde p̄doli
damas q̄ vsqz ad grecoz licias cū ce
leritate festināt. **P**alamides vō iā su
as acies ordinauerat q̄ z p̄ troianos
venit i occursum. Bellū letale p̄mit
tit ex q̄ deficientiū maḡ seq̄ multitu
do. **R**ex aut̄ p̄am⁹ i palamidē irruit.
ip̄m violēter ab eō p̄sternit z eo p̄stra
to dimisso furibūde se ingerit int̄ gre
cos z multos ex grecis interficit. mltos
vulnerat z p̄sternit. **M**ltā fec̄ eo die
rex p̄am⁹ de p̄sona sua mirabilia q̄ q̄
si incredibilia facta sūt vt hō tā senil
etatis potuisset talia bellicose sic viri
liter cōmisisse. **P**hepheb⁹ vō grecos
cōpmit incessantē. **I**nt̄ h̄ ex pte troia
noz rex sarpedon bellū ingredit̄ q̄ in
neptolomū oīm grecoz fortissimū ir
ruit aīose. **S**z neptolom⁹ in equi sui
cursu regē excipit sarpedonē z i robu
sto ictu suelācee ab eō p̄stravit illū i
terrā. **R**ex igit̄ sarpedon p̄strat⁹ a ter
ra violēter exurgit. z pedes vt erat in
neptolomū irruit ense nudo z ipsum
potenter pcutit ense suo circa femur
ipsi⁹ sic q̄ ei letale vuln⁹ infixit. **T**ūc
rex p̄faz cū sua acie bellū intrat et re
gem sarpedon equūz fecit ascēdere in
alioz auxilio troianoz in q̄ dux athe
naz z menela⁹ i mltitudine pugtorū
violēter irruūt z acieb⁹ eoz circūqz
diffusis i medio eoz troianos inclu
dūt. **R**egē p̄faz greci tūc interficiūt z
in multitudine bellātū troiani retro
cedere p̄pellunt. in defensionē q̄z rex
sarpedon mltā in sua bellicosa v̄tute
cōmisit. **A**d h̄ aut̄ rex p̄am⁹ cū filiis
suis natalib⁹ q̄ vbiqz sequūt eūdē v̄
tuose succurrēdo troianis in grecos
furibūdoz anbelateos virilit̄ opprimūt
z in multa strage p̄fundit. **N**ull⁹ ita
qz fuit ex pte troianoz tā strenu⁹ illo
die q̄ tantū i armoz viribus cōmisit

q̄ntū rex p̄am⁹ solus ip̄e cōmisit. cui
dolor z ira vires vndiqz submistrant
Sz greci p̄silio inuito i eū locū vñ troi
ani poterāt reditū ad eoz ciuitatē ha
bere i mltā militū glomeratōe pueni
unt z locū ip̄m ab eis obsessum occu
pāt. **A**d quē dū troiani retrocedētes
accedere cōpellunt i mltitudine pug
toz loci ipsi⁹ trāsitu obsessuz iueniūt
vbi durissimū p̄liū est cōmissū. **E**tni
si fuisset rex p̄am⁹. q̄ ex sup̄iori pte ad
locū ip̄m accessit in pugnatū multitu
dine glomerosa innumerabiles d̄ gen
te sua tūc crudelit̄ amisissz. **P**aris
aut̄ supueniēs ex trāsverso i mltā co
pia gētis n̄mū bellicose i grecos se i
gerit cū eadē q̄ cū arcub⁹ z sagittis le
talit̄ grecos p̄mūt vulnerāt z p̄limos
mōrti tradūt. sic q̄ greci sustinere nō
valētes ict⁹ lenferos sagittaz ex q̄b⁹
iā multi defecerāt retrocedētes ad eo
rum tētoria redire festināt. **Q**uos dū
troiani inspicūt redeūtes eos inseq̄
nullaten⁹ conant̄ sz ciuitatē eoz lētis
passib⁹ iurauerunt. **P**ropt̄ qd̄ eo die
sic p̄liū fuit dimissuz laude ton⁹ belli
ipsi⁹ diei regi p̄amo totalit̄ attributa
Sed illucescente mane troiani mit
tunt ad grecos inducias postulant.
z postulate inducie p̄cedunt a grecis
q̄z induciay ipsi i libro nō inueniūt ex
p̄sum. **I**nt̄ has igit̄ inducias postu
lāt troiani corp⁹ regis p̄faz qd̄ i ciui
tatē troie flebilis fuit deductū **L**uct⁹
fuit inde maxim⁹ int̄ ciues z sp̄ealit̄
a paride q̄ regē p̄dictū dilexerat inte
gro sinceritatis affectu. **Q**uare p̄ pa
ridē extitit ordinatū q̄ corp⁹ regis ip̄i
us p̄ terrā in regnū p̄sē fuit transdu
ctum vt rex ip̄e sepeliret̄ ibidē vbi re
ges aīcessores ipsi⁹ p̄sueuerūt bonos
re regio sepeliri. z i suoz duoz p̄ntia
filioz q̄ regi sup̄stites erāt eidē.

Amor achillis

Qualiter achilles intrādo
ciuitatē troiā capt⁹ est amore
nimio polixene ipsa inspiciēdo

Brantib⁹ aut

ipsi⁹ treugeiducis cōcessis
iā tps aduenerat in q̄ in ciui-
tate troie debebat defuncti Hectoris
aniversariū celebrari. In q̄ troiani
pstituerūt suari solēniē q̄ndecim di-
es luct⁹ ⁊ post eos dies celebranda q̄
dā festa funeraria statuerūt put tūc
regū ⁊ maiorū nobilium moris erat.
In hāc igitur inducias secure greci ci-
uitatē intrabāt ⁊ troiani securi se pfe-
rebāt grecoz ad castra. Tūc achilles
q̄dā incōsul⁹ rapuit appetit⁹ ut troi-
am vellet adire visur⁹ urbē ⁊ solenni-
tatē aniversarij supradicti. Inermis
igitur ad ciuitatē se p̄tulit ⁊ appollinis
templū intrauit ubi corp⁹ hectoris col-
locatū extiterat ut ē supra relatū. Ibi
enī multitudo viroz ⁊ nobiliū muli-
erū anxiosos gemit⁹ corā Hectoris
corpe p̄trahēbāt. Erat ei tabernacu-
lum hectoris ex oī pte vulgatū. sic q̄
apte cuilibet illō videre volēti publi-
cus patebat aspect⁹. Erat eq̄dē effigi-
es hectoris i ea scz qualitate in q̄ fuit
cū p̄mū in sede solij extitit collocatus.
Ad hūc aromatic⁹ ⁊ liq̄ balsami
totū corp⁹ Hectoris firmauerūt im-
mutatū. Corā nō eodē corpe ante spe-
des ipi⁹ erat regina beccubaz formo-
sa ei⁹ filia polixena i mltaz mulierū
nobilū comitū. q̄ sparsis p̄eaz pe-
ctora ⁊ terga capillis flebiles gemit⁹ i
multa cordis amaritudine ab unis pe-
ctorib⁹ p̄ducebāt. Nūq̄d igitur polixe-
na i tāis angustiaz anxietatib⁹ sue
immutauerat pulcritudinem faciei.
Nūq̄d color viuid⁹ suaz marillarū
q̄ rosaz rubedine colorauerat genas

suas ppter sui doloris angustias a
sui vigoris viuida claritate fuerat ex-
haust⁹. aut natiu⁹ ei⁹ color rose⁹ la-
bioz ablat⁹ vlt⁹ forte lacrimae fluuiales
ab ei⁹ ocul⁹ decurrētes splēdorē suoz
obfuscauerūt oculoz. Sane sic reue-
ra videbat intuitib⁹ ut ei⁹ defluētes
lacrimae p̄ maxillas instar illō p̄p̄riū
viderēt habere. veluti si q̄ stabulā re-
centis eboris i suo lacteo cādore nitē-
tem ex guttis aq̄ lucide ⁊ p̄clare desu-
per irrozalet. sicq̄ ei⁹ aurea ⁊ flaua
cesaries i mltis dispsa capillis auri si-
militudinē p̄ntabat ut q̄si nō viderēt
esse capilli sz p̄iuncta potius auri fila.
Quos dū polixenē man⁹ ad disrum-
pendū insurgerēt manib⁹ tāgi nō vi-
debant hūanis sz nimia effusione la-
ctis aspergi. Achilles igitur dū polixe-
nam insperit ⁊ ei⁹ est pulcritudinem
p̄templat⁹ vere suo p̄cepit in animo
nunq̄ se vidisse puellā nec aliquam
aliā mulierē tāte pulcritudinis forma
vigere. Et ut i ei⁹ p̄sona concurrerēt
ista duo tā generosa nobilitas ⁊ tam
excellētis copie pulcritudo. ⁊ dū desi-
derabili aīo i eā achilles suū desirissz
intuitū sagitta cupidinis fortē achil-
lem subito vulnerauit ⁊ ad interiora
p̄trāsies cordis ei⁹ ipm mltō ardore
amoris obsessus bachari coegit. Qui
dū i eā frequēt⁹ intueōdo sibi ipsi pla-
cere putaret ⁊ lenire ḡue desiderium
cordis sui maioris scissure cordis vul-
neris seipsum sibi reddebat actorem.
Qui dū polixenē pulcritudinē notat
⁊ p̄cipit destruit ipse suā que ex mltō
amoris desiderio subitū labit i squa-
lorem. Quid vlt⁹. Amore polixenē
nimīū illa q̄atus achilles nescit ip̄e q̄d
faciat. Omnib⁹ alijs curis extrahit ⁊
sola illa supest sibi cura polixenā tan-
tū intueri dū p̄t. Id̄ propter q̄d dilatat

Consilium achillis

ampli⁹ plagas suas et sui amoris vul-
nera magis sui cordis attrahit in p^{ro}fu-
dum. **U**lex cum iam dies declinaret ad ves-
peras et regia beccuba cum ei⁹ filia po-
lixena a templo descenderet lacrimis fu-
nefacto achilles dum potuit ipsa esse dul-
cibus aspectibus insecutus qui fuerat causa
et principium sui morbi. Stupefactus igitur
et multis desiderij languoris factus impa-
tiens ad hospitium suum declinat stratum
petit et in ipso se prosternit et eo in multarum
curarum aggregatibus involuto. et eius
animus exacerbat⁹ intrinsecus sentit et percipit
quod polixene amor imensus est causa
efficiens sui languoris. Tunc tacito mur-
mure in se dicit verba. **E**le mihi. quia
me quem viri fortissimi et robusti vice-
remumne potuerunt. quem nec ille fortissi-
mus hector qui fortissimos omnes excessit
fragilis puella devicit ituit⁹ Et si ea est
causa efficiens mali mei. cuius sapietis me-
dici possum sperare medelam. cum ipsa sit
qui sola mihi potest esse medicus et medela
salutis quam nec preces mee nec militarium
precia facultatum nec mearum virium fortitu-
do. nec mea generosa nobilitas mo-
uere poterunt ad lubricum pietatis. quis
enim furor sic meum animum occupavit ut il-
lam diligam et affectem qui me huius odio ca-
pitale. cum ego in regnum suum advenirem eam
suis orbare penitus et iam orbaueri in-
clito fratre suo. **Q**ua igitur fronte ut
amantes ceteri ipsam allicere potero ad
motum flexibilis voluntatis cum ipsa in no-
bilitate et divitiarum potentia me penitus
ancillat. et tanto vigore pulcritudinis vi-
geat super alias mulieres quam omnia ei⁹ animi
in elatione perservant. Sane omnis mihi via
videtur esse conclusa per quam mihi providere
valeam in salutem. **E**t puerius ad parietem
fundit totum furtivum in lacrimis ne
aliquis percipiat suos dolores. **E**t demum
suas lacrimas abstergendo eas in suspi-

ria crebra commutat. et sic deliberatione
multa correptus tacitus in mente sua vias
plures exquirat quibus ad sue salutis pos-
sit beneficium pervenire. a stratu igitur sur-
git et a suis famulis aquam petita faciem suam
lauat ut suarum signis lacrimarum abstergat.
De achille intercepto adhuc a-
more polixene et bellare nolente

Queniente igitur

A tur nocte diei ipsi⁹ cum adhuc
treuga duraret achilles suo
iacens in lecto totam noctem pertrahit in
somnia cogitans qualiter ad beccubam suam
dirigat nuncium in secreto tractaturum cum
ea ut si ei⁹ filiam polixenam sibi vellet pre-
dere iugalis federe matrimonij col-
locanda et quod eam sibi tribuat in uxorem ipse
faciat et procurabit quod totus grecorum exerci-
tus a troiane civitatis obsidione disce-
det. **E**t sine troianorum lesione in greciam re-
vertetur omni scandalo quietato absque alicui⁹
alteri⁹ contradictionis eventui. **Q**uare ipse
mane aurora surgente quando suum se-
cretarium et sibi valde fidelem velociter ad
se vocat. **C**ui patefactis sui cordis ar-
chanis et inuncto sibi de eorum tacita oc-
cultatione fidei firmiter mandat illi ut ad
reginam beccubam se dirigat in secreto da-
ta sibi forma mandati. **Q**ui statim iussu
sui sui domini fideliter obsecundans se penitus
accinxit ad iter et ad reginam beccubam
veniens in secreto legatorum sui domini fideliter
praedixit illi. **R**egina vero beccuba qui mul-
ta discretione vivebat verbis ipsius nuncii
placido animo intellectus licet multis suspi-
ria a pectore resolvisset nuncio sic ad
ei⁹ verba respondit. **A**lmice ad tuum dominum re-
deas et illi ex mea parte secure permittas.
quod quantum in me est leto animo suorum patrum vota
ei⁹ implere. **S**ed ut res ipsa fine debitum
persequatur necesse est me voluntates regis
priami patris mei et filij mei paridis ex-

Consilium achillis

plorare. De quoz dū fuero certiora-
ta rñsis. die tertia ad me redire cura-
bis rñsis a me ut fieri poterit receptu-
rus. Auditis ergo vñbis heccubere di-
it nūci⁹ ad achillē. ⁊ nūcij sui audito
rñso in suis dolorib⁹ respiravit achil-
les dū vñboz spes ei⁹ exhilaravit aīm
⁊ sub ipsi⁹ spei fiducia qđāmodo re-
q̄uit. Regia vñ heccuba regis ⁊ pa-
ridis abilitate captata ī secreto refert
illis verba q̄ sibi achilles p nunciū su-
um misit. Quib⁹ auditis rex p̄amul⁹
p magnā horā inclinato capite nihil
dixit diuersumode cogitādo sup vba
eiusdem. Demū regine heccube sic re-
spōdit. Q̄z durū aīo meo videt illū
in amicum recipe q̄ tante inimicie
odio sic gūiter me offendit ut ab ocu-
lis meis mihi lumē erueret hec toze in-
terfecto. ob cuius mortē greci resūple-
runt audaciam cōtra me in meum ⁊
meoz exterminii anhelātes. Sed ut
deinceps si qua sunt futura grauiora
vitemus. ut saltim alij filij mihi fuen-
tur incolumēs. ⁊ ut ego in meo senio
a belli laborib⁹ cōquiescam inuitus
assentio votis suis. ita tñ ut ipe prius
pficiat qđ pmittit ne forte sub alicui⁹
dolositatis machina decipe nos intē-
dat. Idaris vñ verbis regis auditis.
psilium regis pbat ⁊ suū forte sic d̄sa-
cili accōmodauit assensum. p eo q̄ in-
ter pmissa ipsius achillis Helena cō-
sors sua p̄ori non erat restituēda ma-
rito s̄ penes eū debere ppetuo rema-
nere. Die vero tertio succedēte achil-
les ad reginā heccubā p̄dictum nun-
cium suū misit. Qui cū accessisset ad
eam in secreto regina heccuba sibi di-
xit se a rege priamo viro suo ⁊ a p̄da-
ridenato suo super verbis ab achille
transmissis habuisse rñsum p qđ pla-
cet ambob⁹ ⁊ mihi similiter implere

votū achillis. si tñ ipse p̄mo sue p̄mis-
sionis debitū finaliter exequat. Est ez-
go in ei⁹ potestate p̄ntis negocij vel-
le psequi votū suū dūz tamē interim
res ipsa pfici valeat secreto ⁊ caute ge-
ratur. Et sic nūcio data licentia redijt
nūcius ad achillē cui cūtra q̄ sibi dix-
erat heccuba fideliter patefecit. Elchil-
les aut feruētis amoris nerib⁹ alliga-
tus dum p aliam viā p̄cipit de polix-
ena nō posse satisfacere votis suis mī-
tarum exagitat infestatōe curarū dū
in mente sua anxiosa reuoluit se regi
p̄amo grauiā p̄misisse q̄ absolute nō
erant in sue plenitudine potestatis.
Etenim mos est ⁊ p̄p̄uū omnū vici-
um amatoz ut eoz p̄cupiscentie desi-
derio estuāte sibi magna ⁊ impossibi-
lia incōsulto calore p̄mittāt. Idurāt
tamē achilles de suoz psilus meritis
rum gloria. ⁊ si se amplius grecos iu-
uare negauerit q̄ greci sibi p̄sentiant
de recessu. ⁊ q̄ troie obsidione deserta
ad p̄p̄ia remeabūt. Idropē qđ reges
⁊ p̄ncipes grecoz p̄sennēte palamide
achilles ad colloquiū puocauit. Qui-
bus pueniētib⁹ achilles hec vba pro-
posuit inter eos. Elmici reges duces
⁊ p̄ncipes vos oēs q̄ mecū vna p̄sens-
tis guerre sarcinā tāq̄z comites ⁊ p̄n-
cipes insimul supportam⁹ vñ nos tā
incōsulte deliberatōis spūs istigauit
ut p vni⁹ hoīs sc̄z dñi menelai vxore
recupāda videlicet dñā helena dimis-
sis regnis nostris ab alijs lacerādis.
nostra etiā patria vñob⁹ nostris et
filijs ī terrā accesserim⁹ alienaz. p cui⁹
ius recuperatōe iā fecerim⁹ p̄digaliter
tā graues expensas p̄sonas nostras
morti subiecerim⁹. ⁊ laborib⁹ infin-
tis. cū iā denobilib⁹ nostris ⁊ militi-
bus fortib⁹ ⁊ robustis mlti sunt mor-
ti traditi q̄ forte nobiscū adhuc hodie

Bellum Decimum

in eorum incolumitate vigeret et ego in multis vulneribus iam receptis a me multum mei cruoris amiserim. et non sunt multi dies quod in morte hectoris receperis tale vulnus ex quo nunquam amplius posse vivere confidebam. Numquid belena tanti precij est quod per eius recuperationem mori tot nobis lespringat. Sane sunt in diuersis multiplicitatibus multi nobiles mulieres de quibus non tantum una vel duas plures deperit rex menelaus sibi eligere in uxorem per quam subire tot labores totam greciam necesse non esset. Nec enim leue est troianos posse delevi deuvinci cum ipsi fortissimam habeant civitatem et infinitis pugnantibus militibus et peditibus communitam. Et cum iam ex eis fortissimum hectorem mori dederim et nobiles multos ex eis perit nobis amodo abunde reuera sufficere uti honoris nostri laude ad propria redeam. Nec si dimitterem belenam irrecupatam non multum grauenobis videri potest cum de troianis sororem regis parisi apud nos habeam. erionam cui belena in nobilitate preferri non potest. et sic achilles suo colloquio finem dedit. Sed rex thoas et menestes dux athenarum in multorum verborum exprobrationis effluvia contra dicunt achilli. Similiter maior pars regum et principum achillis consilium reprobant nolentes achillis consilio consentire. Quare achilles iracundia multa motus mirmidonibus suis mandat ut contra troianos amplius arma non elevent nec grecis presumant amplius auxilium exhibere. Interea autem in grecorum exercitu victualia defecerunt propter famem inter eos maria est exorta. Quare palamides consilio celebrato cum omnibus principibus et maioribus grecorum exercitus omnes conveniunt in his ut agamemnonem regem apud messam ad regem telephum cum navibus mitteret ut navibus ipsis onustis rede-

untibus cum eorum maria victualium quantitate a grecorum exercitu omnis depellat inopia et greci ipsi magna gaudere valeant libertate. Agamemnon vero iussa sui ducis gratanter acceptas ad messas cum predictis navibus se contulit incunctanter et eo ibi feliciter applicat rex telephus agamemnonem cum multa iocunditate recepit. Et demum oneratis navibus ipsis in multa victualium quantitate et propriis rebus edibilibus ad usum humanum felici navigio in grecorum exercitum remeavit ubi in maximo gaudio fuit receptus. Palamides sui regiminis curantibus omnes grecorum naues que cum exercitu troiarum advenerat intueri et reparari mandavit ut in refectionis earum ope possent salubriter conservari. et ut eas abilius in eorum occurrentibus necessitatibus paratas haberent.

De decimo bello et de morte deiphobi regis sarpedonis et de morte palamidis

Roucis igitur

i. datis ad treugam finaliter eos luctis ambo exercitus ad bellum perveniunt et dux bellum committit inter utrosque. Deiphobus vero tunc in regem creseum de agresta irrumpit aiose. quem rex creseus potenter excepit in veloci cursu equi sui incussa forti lancea pertraiecit. Sed deiphobus in ictu sue lancee sic ipsius potenter impulit et percussit quod regem creseum mortuum prostravit ab equo. et sic rex creseus finivit ultimos dies suos. De morte igitur regis cresei multum debortati sunt greci et insistenter troianis viriliter per eos greci sunt dare terga coacti. qui in fugam precipites se dederunt. Sed palamides et diomedes cum viginti milibus pugatorum succurrerunt grecis troianis occurrunt necnon et cum eis strenue

Bellum Decimum

thelamoni⁹ aiar. q̄ thelamoni⁹ statim
irruens in silienu naturalē filiū regis
priami. et sic ipm̄ gūiter ī brachio vul
nerauit q̄ ex tūc silienu⁹ fact⁹ fuit iabi
lis ad bellandū. Qd̄ ut vidit deiphe
bus tot⁹ motus est in furore et in the
lamoniū tūc irruit furtibunde sic q̄ ip
sum vulneratū ab equo deiecit. Quē
palamides appetēs vindicare accepta
quadā lancea ī deiphebiū irruit. et sic
acriter ipsum impulit q̄ fracto scuto
et lorice squamis in multa virtute dis
ruptis lanceā suā in deiphebi pectus
immisit. et lancea ipsa fracta trūc⁹ cū
ferro in deiphebi pectore remāsit infi
xus. Idaris aut̄ frater deiphebi q̄
tunc erat in eo belli loco ut vidit Dei
phebiū sic letaliter vulneratū in labo
re maximo necnō et copia lacrimarū
eū bellicis extraxit a turmis. et illū iux
ta ciuitatē deferre curauit. Ubi post
q̄z fuit delat⁹ deiphebi⁹ ap̄tis oculis ī
sperit paridē fratrē suū qui dixit ei
Nūq̄d frater mi ad inferos descēde
re me pmittis. Multū rogo ut añq̄z
iste trūc⁹ a vulnere mei pectoris eru
atur p̄tra infectorē meum festināter
acceleres et sic laboriose pcures q̄ an
teq̄z moriar eius manib⁹ deficiat inē
fectus. Idaris antē verbis vulnerati
fratris auditis in multa doloris an
gustia moribundo fratre relicto festi
nat ad bellū tot⁹ aspersus ex lacrimis
p̄ dolore dum post mortem deiphebi
fratris sui amplius viuere nō affectet
Idalamidē igit̄ studiose q̄rit inē aci
es bellatoz. palamidē inuenit p̄regez
sarpedonē viriliter p̄liantē. Rex enīz
sarpedon palamidē inuaserat et dum
ipsum interficere conaretur palami
des in ipsum regē sarpedonē furibū
do irruit ense nudo cū q̄ sic gūit vul
nerauit ipsum ī femore q̄ femur eius

diuisit ab inguine. et statim rex sarpe
don cecidit interfect⁹. Idaris aut̄ vi
dens tā graue mortalitatis exitiū qd̄
palamides in troianos sic crudeliter
cōmittebat adeo q̄ iā eos ad sugā de
necessitate cōpulerat ī multis dispen
dijs occisorz tēlo arcu suo in suoz for
titudine brachioz. Idalamidē acutis
aspectibus intueōdo in quo loco p̄so
nelue posset ipsuz letalit̄ magis offen
dere quadā venenata sagitta ī ipsuz
emissa ipsum pcussit in gula sic q̄ per
venā eius organicā trāsiens ipsuz p̄
tinus interfecit. Quare Idalamides
mortuus preceps puenit in terrā. Ex
clamāt igitur greci anxiātur et dolent
in tanti morte ducis eoz et stupefacti
illico campū deserunt et fuge precipiti
se cōmittunt. et vsq̄z ad eorum castra
fugiendo pueniunt. quos troiani in
ore gladij letaliter psequuntur. Sz gre
ci ante eorum tentoria se vertūt hosti
liter cōtra troianos in v̄tute nimium
bellicosa et opponētes se eis resistūt vi
riliter p̄tra eos. Troiani v̄o resistētis
am attendētes illico ibi descendūt ab
equis et dux tunc p̄tra grecos iniere
certamen. Sic pedites p̄tra eos viri
liter resistētes q̄ irruētibus eis in eoz
tentorijs tentoria ipsa exponūt ad p̄
dam. Multa ex eis argentea vasa di
ripiunt et multā auri et argēti copiaz.
que in repositorijs inuenerūt eorum.

Tunc paris et troil⁹ ad lit⁹ maris
adueniunt cū triginta milib⁹ pugna
torum qui statim mandāt in grecoz
naues immitti ignem. Nec mora mlt̄
ta in multis grecoz nauibus incēdia
submittuntur. Unde vicin⁹ aer eoz
nigrescit ex fumo. qui protinus inca
lescit dum incendia ipsa in maiores
flamas eructuāt crepidanibus in
fauellis. Illuminatur igitur aer ex

Bellum Decimum

splendore flammarū ⁊ loca ei⁹ vicini
na relucescunt sic q̄ flāme ipse ab exi
stentibus in muris ciuitatis Troie li
bere videbant. S; ad h̄ cū maxima
pugnantū comitiua grecorū ex parte
thelamonis aiax aduenit qui p̄ troia
nos durissime resistentie defensione
iniecit. Letiferū igitur cōmittit p̄liū
⁊ inter eos strages fit maxima cū mlt̄
ta ex vtraq; parte occisorū cadant ca
dāura circūquaq;. Tunc etia; tota
nauium p̄gesta cōgeries sine dubio
erulsa fuiss; nisi ille thelamoni⁹ aiax
q̄ tunc de p̄sona sua mirabilia cōmi
sit viriliter restitisset. ⁊ tñ plus q̄ 5 q̄n
gente de nauib⁹ ipsis igne cōsumpte
fuerunt. Illic in tāta v̄tute p̄ualuere
troiani q̄ p̄ter occisos ex grecis ipsi
sunt innumerabiles vulnerati. Ex q̄
bus plures q̄ p̄pter vulnera doloris
angustias nō poterāt tolerare a p̄li
p̄flictu se in multis debilitati piculis
abstraxerūt. Ex q̄b⁹ heber fili⁹ regis
tracie ex q̄dā lancea letalit̄ vulnerat⁹
dū truncū gerebat i corpe ad achillis
tentoriū p̄perauit. q̄ tunc in ipso tēto
rio morabat. ⁊ eo die p̄pter amorem
polixene ad bellū exire negauit. He
ber aut̄ sic letalit̄ vulnerat⁹ multū im
properauit achilli. cur sic crudeli mo
do p̄cōpatriotaz excidiū eos turpi
mori p̄mittat. q̄ in sue v̄tutis p̄sidio
ipsos iuuare poterat ⁊ tueri. Trūco
igitur ab heber pectore violenter ab
stracto heber corā achille languētib⁹
oculis expirauit p̄tin⁹. Et nō p̄ mul
tam horā q̄dā achillis famul⁹ a bello
ueniens ad achillis tentoriū p̄pauit.
q̄ interrogat⁹ ab achille q̄d ell; d̄ gre
corum exercitu. ille su⁹ famul⁹ dixit
illi. Bñe o q̄z male successit hodie gre
cis nostris p̄pter immēsā multitudi
nē troianorū interficiētū in ore gla

dij grecos ipsos. Itā enī credit q̄ de
troianis omnib⁹ bellicosiss q̄ erant i
troia vnus remāserit in eadē cū om
nes ad bellū ipsum venerint ⁊ grecos
sic oppresserunt violēter. Quare reue
ra mi dñe cum troiani ipsi iam sint
multo labore lassati. si animi vob̄ eēt
nunc bellum ingredi p̄tra eos eterne
fame memoriā possētis vobis exinde
acq̄rere. Itā p̄ solū ingressum vestre
v̄tutis in bello oēs statim essent troia
ni deuicti q̄ p̄pter eorū lassitudinē cō
tra vires vestras manus erigere nō
auderent. Achilles igit̄ nec ad v̄ba
sui famuli applicat animū nec ad He
ber mortuū sua lumina saltem ex hu
manitate retorquet. S; oīa q̄ vidit et
audiuit tāq; inaudita dissimulat vel
lū ille q̄ amoris vinctus alligat⁹ oīa
p̄termittit. Est enī mos omnium
amatorū vt amoris vulnerib⁹ obceca
ti honoris laudes effugiāt putātes eo
rum amatricib⁹ displicere etiā si cum
magna ignominia a bonorū operū
laudib⁹ p̄tingeret abstinere. Bellū
igit̄ interim feruet asperrimū inē tro
ianos ⁊ grecos. s; cū dies iā vergeret
ad solis occasum bellū dirimit ⁊ troi
lus ⁊ paris cū troianis eorū a p̄lio dis
cedētes ad ciuitatē p̄priā redierūt. nō
dū ei⁹ deipheb⁹ q̄ sua p̄rabebat extre
ma mortu⁹ fuerat cū paris ⁊ troilus
añ eū insimul veniētē deiphebū i mlt̄
tis angustijs ⁊ clamore plulāt añ eū.

Adori cū eo finalit̄ cupiūt tāq; illi
q̄ cōpmunē nimio p̄ dolore. Deiphe
bus aut̄ palpātib⁹ ocul⁹ ⁊ in voce q̄si
deficiēs q̄rit a paride si sit ei⁹ mortu⁹
interfecto. Qui de morte ei⁹ p̄pari
dem fact⁹ cert⁹ mandat ab ei⁹ vulne
re truncū euelli. quo euulso Deiphe
b⁹ ilico expirauit. De morte vō dei
phebi vnuerſi troiani dolore nimio

Potentia Troili

compmunt. dolores tñ regis pami z regine beccube sororis z fratrum dei pbebi. cū sit enarrare supfluū. nec nō planct⁹ z lacrimē q̄ p rege sarpedone effuse fuerunt omissum est in hac pte. Rex tamen pamus corp⁹ deiphebi ī p̄cioso monumēto statuit sepeliri sic z corp⁹ regis inclui sarpedonis. In castris vō grecoz de morte īdalami displanct⁹ fit maxim⁹ z ei⁹ corpore tradito sepulture greci pueniūt z cuz sine ducis industria eē nō pnt de plislio nestoris cōit acceptato regē Algamēnonē in eoz ducē exercit⁹ z principem itez elegerūt

De mirabili potētia troili

Equenti uero

I dietroiani cum acieb⁹ eorū bellicis ordinatis egrediunt ad bellum. Cōtra quos greci statim irruunt animose. ppter qd bellū duz cōmittitur inter eos ex quo mortuoz sequit magna cedes. Sz cū eo die nubilosus z obscurus aer mltas pluuias effudisset. nihilomin⁹ bello feruente multoz mortuoz sanguis effunditur. Et in crebris ictibus ensiū multi deficiunt de grecis ampli⁹ qz troianis. Tūc troilus in armoz maxima comitūa bellū ingredit. quē greci sustinere aliquaten⁹ nō valētes fugiūt añ eum. Et fugiētes in mltā affluentiā pluuiarū diuertūt ad castra quos troiani vsqz ad eoz tētoria insequūt

Et demū eis dimissis ibidez ppter turbati t̄pis tempestatē ad ciuitatem eoz redeunt z se recipiunt in eadem.

Sequenti vero die inter eos letale plium instauratur z bello commissio. Troilo ad plium veniente mltos ex grecis interfecit plures eorū nobiles comites z barones z maiores. z sic eo

die vsqz ad noctis tenebras fuit pugnum sic sine intermissione p proxime subsequētes septē dies. Et dum greci amplius sustinere nō valerēt ppter multoz corpa mortuoz duoz mensium inducias in firmitate treuge a rege priamo p eoz nuncios petierūt q̄ pcesse fuerūt ab eo treuga iurata. In fra tempus vō treuge p̄dicte agamēs non ad achillem nuncios suos misit ducem videlicet nestorē plixem z diomedem vt achillē moneāt z inducāt qd ad bellū cū alijs grecis amodo veniat z suos grecos sic interire crudeliter ab eoz hostib⁹ nō pmittat. q̄ dum ad achillem veniūt eos achilles ī maxima iocunditate recepit. Et p̄sēdētib⁹ eis simul plixes primo allocut⁹ est achillē dicens. Vñe achilles nōne intētionis vestre z omniū nostrorūz fuit tot regū videlicz z p̄ncipū regna nostra deserere z in regnū regis priami in forti brachio nos p̄ferre vt regē priamū z suos morti tradere valeremus z ciuitatē suā troie p̄petuā euertere in ruinā. Tūc denunc vobis animus nouus aduenit z voluntatemustata in p̄trariū declinaueritis motus vestros post tot dāna nobis ī hac terra a troianis illata post tot angustias z dolores. Cū troiani tot reges ex nostris z nobiles neci tradiderint. tētoria nostra spoliauerint z exposuerint ad p̄dā. z toticēdio exusserint naues nostras. Nonne in virtute vestri brachij ad spem iā victorie nostre puenim⁹ q̄ fortissimū bectorem morti tradideritis interemptū. a q̄ troianorum spes salutis z eorum victorie dependebat. et nunc deiphebo mortuo fratre ipsius bectoris omnis spes salutis a troianis penitus sit sublata.

Et nūc vos q̄ in vestrarum virū

Potentia Troili

potētia tāte fame gloriā q̄siuistis vul
tis vt nūc tāte glē fama vestra pacē
p̄rarios extinguat vt sustineatis et
am gentē vestrā amara morte succū
bere quā toto tpe i effusioe pprii san
guinis vestri defendistis. Idlaceat
amodo ergo vob̄ dñe ipsi fame ve
stre gliam manu tenere viuacē z tue
ri veltros q̄ sine potentie vestre substi
dio nihil p̄nt. Ad h̄ vt bello de cetero
p̄ hostes vestros dirigatis arma vi
ciricia vt ab ipsis celerē possim⁹ obti
nere victoriā vt p̄ vos p̄ certo sp̄am⁹
Et ad hec vlires p̄dicto suo colloq̄o
finem fecit. Achilles v̄o h̄ modo tūc
ad vlires v̄ba r̄ndit. Dñe vlires si vt
dixistis ad terrā accessum⁹ eo p̄posi
to q̄ in f̄mone vestro placuit declara
re vobis secure dicere possum⁹ q̄ ma
gne fatuitatis aura vos ipulit z ma
xime stulticie sp̄us rapuit sensus ves
tros Ut p̄pter vnius dñtarat regis
v̄xorē videlicet dñi menelai tot reges
z p̄ncipes se morti subiecerūt. z q̄ nos
p̄ troianos crudelit̄ moriamur i regi
onib⁹ alienis. Nōne meli⁹ fuisset in
clito Idalamidi in nobili suo regno
morari q̄z fuisset morti tradit⁹ in pro
p̄ntia aliena z alijs regib⁹ nostris. q̄
in bello p̄empti vitā extra regna pro
pria finerūt. Sane cū maior ps mū
di tam militū q̄z nobiliū sit in h̄ exer
citu p̄gregata si oēs eos p̄ngat defice
re i hac terra reficiet⁹ z p̄pagabit mū
dus tot deficiētib⁹ nobilib⁹ ex vili p̄
gomerusticoz. Nōne ille fortissim⁹
hector vitā miserabilit̄ in h̄ bello fini
uit. Sic de facili possem⁹ z ego q̄ tāte
fortitudinis non existo. Reqrere me
igit̄ vel rogare q̄ p̄ troianos p̄cedaz
ad bellū est labor amissus. nec ei mei
p̄positi nec intēno mea ē me ampli⁹
mortalib⁹ bellis īgerere. Nam malo

mee strenuitatis famā extingui poti
us q̄z p̄sonā. p̄bitas ei⁹ si q̄nqz laude
tur repente obliuio eam submergit.
Satis itaqz nestor z diomedes ach
illem i eoz f̄monib⁹ allicere studue
runt. s̄z nullo mō potuerūt ipsum in
ducere vt nec eoz f̄monib⁹ nec Aga
mēonis p̄cib⁹ p̄sentiret. Idersuasit
tñ eis vtile esse pacē q̄rere troianoz
anteq̄z in eoz bellis tot nobiles pere
ant z succūbant. Bedeūt ergo ad
agamēonē vlires. diomedes. et nes
tor z ei cūcta referūt q̄ ab achille p̄or
dinē didicerūt. Quare agamēon om
nes reges gr̄coz z p̄ncipes z maiores
ad colloquiū puenire mādauit. q̄b⁹
omnib⁹ simul iūctis in vnū. volūta
tem achillis z eius resistētiā publica
uit q̄liter ipse rogat⁹ ab eo z ab alijs
grecoz p̄ncipib⁹ venire p̄ troianos
ad bellū absolute negauit z q̄liter ip̄e
grecoz reditū ad p̄pria p̄suasit z pacē
querere cū troianis. De his igit̄ q̄d
animi vob̄ sit z q̄d a nob̄ d̄ cetero sit
faciendū vnusquisqz vestrū si placet
voluntatem suam exinde manifestet.
Et sic agamēon suo colloq̄o finē fe
cit. Menela⁹ v̄o q̄ prim⁹ i loquē
do surrexit. pacē querere cū troianis
satis dixit esse iniquū cū hectorē z dei
iphebo mortuis troiani se maḡ mor
tuos reputēt q̄z viuētes. z certum sit
amodo q̄ absqz achillis potētia d̄ tro
ianoz victoria sim⁹ securi. S̄z vlires
z nestor menelao mirabilit̄ p̄radicūt
dicentes non esse mirum si menela⁹
bellum appetit z reditū dissuadet cuz
in recuperatione sue v̄xor̄is sp̄us ei⁹
totus anbelat. Nec enim adhuc po
test censerī troia i hectorē z dei p̄bebo
viduata. cum ibi sit alius hector qui
non minori p̄ditus est virtute incli
tus ille sc̄z troilus qui non min⁹ q̄z si

Bellum Undecimum

hector viueret grecos affligit. et sit ibi
ali⁹ deiphebo⁹ videlicet paris qui nō
minoris virtutis deiphebo i virtute bel
landi persistit. Quare pacē per omnia
suadent et reditū post pacis effectum
Calcas vō troianorum pōitor et ātistes
quasi furibūdu exclamās inter gre
cos dicēs. Iha viri nobiles qđ facere
cogitatis p voluntatē et iussa deorum.
Bij enī pro certo vobis victoriā spō
dent vt infallibiliter ab eoz ore pcepi
et dijs illudere nō sit tutū nec eoz ius
sionibus cōtraire. Arma igit capite
cōtra troianos plia instaurate virili
us ptra eos. nec deficiat man⁹ vestra
donec de eis speratā victoriā pseq va
leatis. quā dii vobis pseq irrefraga
biliter statuerūt. Ad vba igit calcan
tis antistitis vniuersi greci p troia
nos vigore et duz aīm resūperūt. nec
curātes de achillis subsidio ac si ipse
nō esset aliquaten⁹ inter eos

De vndecimo bello

Procijs igitur

1 duorum mensū iam exactis da
tis ad treugā. greci eorum ordi
natis aciebus ad bellum egrediuntur
viriliter causa pugne. Contra quos
troiani qui tunc fuerunt ad bellum
egressi festinanter occurrunt et belluz
asperum cōmittit inter eos. et multa
cadunt hinc inde cadauera mortuo
rum. Tūc troil⁹ bellū intrauit i ma
xima pugnantiū comitiua grecos i
terfecit dū mortē sui fratris properat
vindicare. Scripsit Dares qđ eo die
troilus mille milites interfecit ex gre
cis. Greci fugiūt ante euz dare terga
coacti quos troiani vsqz ad eoz tēto
ria in ore gladij psequunt. sz nox sup
uenit et plium sepatur. Sequenti
vō die duodecimū bellū durū et asper

rum est cōmissum cū greci ad vin
dictam suoz viriliter anbelātes dura
morte insistant p troianos. Illic enī
diomedes mire ptra troianos inse
uit et multos ex troianis interfecit vul
nerat et psternit. Sz troil⁹ q vidit dio
medem quē bene cognouit ptra troi
anos sic acriter insistentem in veloci
cursu equi sui et lancea sua protensa
in diomedē irruit. quē diomedes ani
mose excepit. Diomedes autē in troi
lum lanceā suā fregit non tū offendit
eum aliqua lesione. Sz troil⁹ sic for
titer in diomedē impegit q ipsum pre
cipitem deiecit ab equo et mortaliter
vulnerauit adeo q quasi mortu⁹ per
uenit in terrā. Troilus aut amorem
baseide diomedē opprobriosis verbis
improperat. Sz greci diomedē cum
multo labore quasi mortuū ab equū
pedibus abstraxerūt ipsum in scuto
ad sua tentoria deferētes. Menela
us aut vt vidit diomedē sic grauiter
vulneratū et ab equo deiectū equum
suū coegit i cursum et p troilū irruēs
troilū ab equo deicere fuit nusus Sz
troilus eadez lancea qua vulneraue
rat diomedē cū nondū sensisset viciū
fractionis menelaū pcutit sic q ipsuz
deiecit ab equo et letaliter vulnerauit
quē sui a pedib⁹ equoz violenter ab
stractū scuto ad sua tētoria detulerūt

Agamēnon igit vidēs suos in bel
lo quasi deficere coactis multis alijs
ipse cū suis viriliter i troianos ipsos
vi grassat et multos interfecit ex eis.
sed troilus in agamēnonem irruit.
ipsum ab equo psternit non sine vul
nere licet nō letaliter vulneratū Aga
mēnon aut suoz adiutorio equū ascē
dit et maior suoz timēdo iacturā co
die bello finito a rege pamo ser men
sū inducias p nūcios suos exposcit.

Bellum Undecimum

sed rege pamo habito pilio super eo
rex ipse inducias ipas induxit cū mltis
de suis fidelib⁹ nō fuisset acceptū
tam lōgas debuisse inducias indulgere
Interim briseida p sui patris
voluntatē videns diomedē i lecto ia
centez ex vulnere sibi facto frequēter
accedit. Que licet sciuisset ipm a troi
ilo dudū dilecto sibi sic grauter vul
neratum. multa tñ in sua mēte reuol
uit. que dum diligēter attēdit de se iū
genda cum troilo nullaz superesse si
bi fiduciaz totū suū animū tanqz va
ria z mutabilis sicut est ppriū mulie
rum in diomedis declinat z cōuertit
amorē pponēs in corde suo amplio
ribus expectationib⁹ nolle diomedez
retrahere. sz qz pmiū pualescentiā fue
rit adeptus absolute facere velle suūz
cum in ei⁹ amore tota deferueat z fla
granti desiderio penitus incalcescat.

Rex vō Agamēnon infra tps in
duciaz ipsaz se ptulit ad achillem in
ducis nestoris comitua quē achilles
vultu iocūdo recepit. Tūc agamen
non ipsum alloquit vt ad bellū amo
do veniat z grecos suos pure ampli⁹
nō pmittat Satis erga achillē tūc i
stitit agamēnon. Sz achilles i duro
corde noluit aliqua pce moueri. Cle
rum p eo q achilles agamēnonē sin
ceriter diligebat oēs mirmidones su
os absqz se in bello sibi habere pcessit
de quo agamēnon z nestor sibi mul
tas assurgūt ad grates. Vemū Aga
mēnon z nestor ab achille q̄sita licen
tia ad eoz tētona redierūt Elapsis
vō pdictis inducijs Agamēnō cum
suis se ad plū accingit. Achilles aut
vniuersos mirmidones suos arma
ri mādauit q̄s ipse ad armanduz ad
iuit assignans vnicuiqz ipsoz qdam
tubea inter signia z in rore lacrimaz

egrediendi ad bellum licentiā eis de
dit. Tūc mirmidones lento passu ad
ad bellū accedūt qd iā extiterat icho
atum. Quare i bello ipso troiani gre
cos mirabiliter opprimūt. sz duras the
narum viriliter eos defendit In quē
supueniens troil⁹ irruit z ipsum ab
equo pstermit z de mirmidonib⁹ mlt⁹
tos letaliter vulnerauit. Eo igit die
vsqz ad noctis tenebras extitit pliatū
sed supueniente noctis vmbaculo a
plio fuit cessatū. Sequēti vero die
ambe ptes ad plūz accingunt. bellū
cōmittitur multo asperum Rex
aut philimēnis z polidamas regem
thoas capiūt z captiū ducere conā
tur. Sed mirmidones virilit eis resi
stunt z ipsum a manib⁹ eoz eripiūt.
Tūc troilus se ingerit int eos ex mir
midonibus multos vulnerat mltos
qz pstermit. q faciētes durū impetum
ptra eum equū sibi interficiūt z ipsūz
intercipemoliunt. Tūc paris cuz
suis fratrib⁹ naturalib⁹ i medio mir
midonū viriliter se ingessit. eos oppri
mit vulnerat z dirūpit z troilūz libe
rat qui statim alium equum ascēdit

Ido liberatōe aut troili. tūc letale
plium fuit cōmissum vbi tūc mirmi
dones emargaron vnū ex filijs regis
pami naturalib⁹ occiderūt Troi
lus vōz suā iniuriā z fratris sui mor
tem cupiēs vindicare i mirmidones
acrit irruit mltos ex eis vulnerat et i
subsidio paridis z naturalū fratiz su
orūz numū eos infestat. Sz nec leue
erat mirmidones posse pfundi cum
int se mltā strenuitate vigerēt z essent
in plio valde docti Quare ipsi troi
anorū multitudinē intuetes de seipis
psidiū pstituūt z castellū eis oib⁹ coa
ctis i vnū intrāt. q tñ nec ita poterāt se
tueri qn troil⁹ q erat stimul⁹ nociu⁹
1

Bellum grecorum

eorum ipsos non lederet et vulneraret. et eorum aliquis ab eorum globo non cogeret sepius separe. Tunc rex agamemnon. rex menelaus. rex thelamon. vlixes et diomedes. qui tunc plena sanitate vigeant cum aciebus eorum bellum intrarunt. quare dum committitur plium inter utrosque. Admirabiliter ergo greci troianos opprimunt et plures ex eis occidunt. Sed troilus tunc se ingerit ad partem illam in qua troiani durius verabantur. et grecos interficit. vulnerat et confundit. sic quod quasi sola virtute troili greci convertuntur in fugam. et ad eorum tentoria quasi precipites cum multa celeritate festinant. Sed thelamoni aiax bellum ingreditur. troianos aggreditur in dura et aspera virtute bellandi. Tunc greci campum recuperant. et hoc fuit sextumdecimum bellum valde letale cum ex utraque parte in maxima quantitate ceciderint interfecti. Troilus vero qui in suis viribus mirmidones non cessat opprimere. et grecos alios universos in tanta duricia eos affligit quod in virtute sue potentie fortiores grecorum contra eum prevallere non possunt. Propter quod greci iterum convertuntur in fugam quos troiani usque ad eorum tentoria persequuntur. Ubi troilus eos mirabiliter est aggressus in virtute nimia plandi et de grecorum nobilibus centum cepit. quos captivos ad civitatem adduxit. bellumque dirimit et ambo exercitus separent. Mirmidones autem ad castra redeunt vulnerati plures ex eis sibi referunt quod multi ex eis eo die ceciderunt in bello. sic quod perquisitis eorum cadaveribus mortuorum inveniti sunt de eis plus quam centum numero defecisse. De morte suorum igitur dolens achilles non modice et in multis doloribus superueniente nocte anxie lectum intrat. Ubi factus penitus inquietus sua non appetit claudere lumina in dor-

mitionis consueta quiete. Nam multis et surgentibus cogitationibus occupatus pro vindicta suorum suo disposuit in animo bellum intrare. Sed polixene amor in festus sibi duro Marte resistit dum cogitat quod cum polixenam diligat plus quam se contra se efficacius argumentum inducit. quod si forte ad arma perficiat polixene voto frustrabitur et speratis gaudiis ex ea privari continget cum iam regi pamo et ei proxi evidenter illuserit sua veniendo promissa per que pollicitus fuit eis grecos ulterius non iuvare et eis toties tradiderit subdolum generis sue. Adhuc igitur diebus fuit achilles talium cogitationum involutione conclusus. Cum demum troianorum et grecorum exercitus ad letale decimum septimum bellum se accingunt. Servet ergo dum plium inter eos quod per septem dies continuos non quievit. Quibus diebus amore veritate achilles continuat motus suos dum ad plium nullatenus se ingressisset. inter quos multi de grecis interfecti fuerunt. Quod dum agamemnon videret tantorum suorum excidium iducias postulat a troianis. sed troiani sibi concedere negaverunt. nisi tot dies infra quos greci possent eorum mortuos sepelire.

His igitur diebus elapsis letale octavumdecimum bellum factum est inter troianos et grecos. Nam ordinatis aciebus eorum durum bellum committitur inter ipsos. Quare menelaus et paris se in plium coniungunt ambo se sternunt ab equis in eorum potentia lancearum. Solidamas in vlixem irrumpens nudato et vlixes in ense suo sicut ab eo viriliter se defendit.

Adeneste dux athenarum anthenorem aggreditur. ipsum impugnat sic quod eum ab equo deiecit. Rex philimemis agamemnonem invadit quem tunc graviter offendisset. sed rex thelamonius succurrit ei qui regem philimenem vulneratum

Bellum grecorum

prostravit ab equo. Erithilog⁹ autem nestoris fili⁹ irruit in unū ex naturalibus regis pami nomine bruno. de gemellis cum lancea sua ipm potenter impellens et letaliter vulneras qd ipsum mortuū pstravit in terram.

De morte vobrunonis troiani valde facti sunt anxij. Cui⁹ rumor dū puenisset ad troilū de eius morte troilus multas prupit in lacrimas et i grecos multo irruit i furore sic qd eos sine dubio coegisset in fugā nisi mirmidones virilit⁹ restitissent. Propter qd troilus dimissis alijs i mirmidones se puerit. Deos se ingerit vtuose ipos vulnerat psternit et multos occidit ex eis sic qd mirmidones sustinere troili impetū nō valentes. nec alij greci multitudinē troianoz fuge picipites se committunt quos troilus et ceteri troiani vsqz ad eorum tentoria psequuntur. ibiqz troiani duris vulnerib⁹ grecos offendunt et ab equis descendētes ipsos in eoz tentorijs psternunt vulnerant et crudelit⁹ morti tradūt. Clamor ergo fit maxim⁹ i tentorijs ipis et voces plulantiū in vicino aere multipliciter echonisant. Quare vocū ipsarū pfusiones ad achillem tumultuose pueniunt in tētorio suo stantē. querit achilles q sit tā turbida causa clamoris. Fugietes vō a bello ipso. dicunt ei grecos a troianis esse deuictos. et esse in tentoria eoz vitandē necis causa necessario sic depulsi. a qb⁹ etia sic se tueri nō possunt qn a troianis interficiant ibidē. et vos q sic stare creditis in tentorio vestro securi iam sup vos pfestim videbitis plus qz qnquaginta milia troianoz q vos inermem viuerenō pmittent. et q nunc tantos ex mirmidonib⁹ vestris morti tradiderunt. et adhuc morti tradere nō cessent.

et q mortui nō possunt se p certo tueri nisi in iuuamen eoz aliq potēter insurgant. Ad hec igit achilles qsi furibund⁹ exurgit. fremit spūs ei⁹. et multo furore dū ex candescit i iram amore polixene postposito arma petit. armat instāter et cū festinantia equum ascēdit et velut lup⁹ famelicus inter agnos audus se ingerit in troianos et in eos irruit vulnerat et occidit. sic qd in breui hora inter pliantes notus efficit⁹ eius ensis. q tot⁹ interfectoz ab eo madid⁹ ex cruore terrā implet et velat cadauerib⁹ mortuoz. Qd post qz audiuit troilus duz esse cognouit achillē. et iō versus eū dirigit equum. quē sili vt p sentit achilles ipm potenter excepit. Et dū vn⁹ impegit i aliu⁹ troil⁹ achillē sic grauter vulnerauit. qd achilles plibus diebus necessario cessauit a bello et eū oportuit multis diebus ex ipso vulnere in suo lecto iacere. Troil⁹ vō et si nō fuit sic ab achille grauter vulneratus. nō tamen sine vulnere ictum p sentit achillis. De maum ex ipsoz amboz impulsione ambob⁹ ab eqs eoz insimul corruerūt. Deliatum ergo fuit eo die pūne a mane vsqz ad noctē et supueniēte noctis vmbaculo plium fuit diuisum. Sex dieb⁹ pūnis itaqz fuit pugnatum infra quos vtriusqz pūis multū ciderūt i bello. Rex vō pam⁹ multo dolore depmit de eo qd achilles p promissa sua bellū intrauit. Idut ei eū magis decipiēdi cā dixisse. regine consorti sue multū impropat. qz si verbis eius fidē exhibuiss⁹ maximo fuiss⁹ vituperio innolut⁹. dolet etiā polixena cui iam placuerat achillē ipm in maritū habere. Achilles vō infra predictos sex mēses de vulnerib⁹ sibi factis a troilo ope salubris medicine restituit.

Bellum grecorum

tus est p̄stine sanitati feruentē tñ tra-
troilū p̄cepit ardore q̄ sic eū grauitē
vulnerauit. Dicit enī necessario eū
tūz ut p̄man⁹ suas troil⁹ turpē mo-
riat. Ips igit bellū his gestis sup-
uenit. in q̄ decimū nonū letale plūm
est cōmissum. nā duob⁹ exercitib⁹ si-
mul iunctis ⁊ mutuo dimicantib⁹ in-
se ex vtraq; pte cōmittit mag⁹ cedes.

Achilles vō anteqz bellū intraret.
coram se suis mirmidonib⁹ cōuoca-
tis de troilo eis grauē querelaz expo-
nit. ⁊ ideo mādatis ⁊ p̄cibus monet
eos qualē p̄ troilum in bello debeāt
pcedere. ⁊ eis omnib⁹ simul iunctis
ad nihil aliud cor̄ apponāt qz ut troi-
lum in medio eoz cōcludere studeāt
sic q̄ eum firmit̄ valeāt detinere ⁊ de-
tentū nō ipsum interficiūt. s; tam diu
ip̄um impediāt debellādo donec ip̄e
ad eos pueniat q̄ nō longe sp̄ in bello
erat remot⁹ ab eis. ⁊ achilles tūc suo
colloquio sine facto bellū ingreditur
quem sui mirmidones insequuntur

Interea troilus in maxima mili-
tum comitiua ⁊ in magna vtutis au-
dacia bellū intrat. in grecos irruit eos
sternit vulnerat ⁊ occidit. sic q̄ ī breui
hora factū est ī sue vtutis potentia q̄
greci sunt dare terga coacti ⁊ a facie
fugere troianoz p̄stituēte sole meridi-
em ea hora. sic q̄ greci q̄si deuicti fugi-
endo p̄cipites ad tentoria sua festi-
nant. Tūc mirmidones q̄ erāt nu-
mero duo milia pugnatoz in bellūz
se ingerūt animosi simul tunc iuncti
⁊ mādati eoz dñi nō oblitī. In troia-
nos igit ī ore gladij se immittūt ⁊ gre-
ci campū recuperāt ⁊ duz plūm com-
mittit inter vtrosq; mirmidōes au-
tem troilūz inter acies bellantē solici-
ta mente querūt ipsum aīose bellātez
inueniūt inter turmas. tūc ip̄m ex oī

parte circūdant in medio eoz ipsum
p̄stituunt. s; ipse ex eis plurimos iter-
fecit ⁊ infinitos ex ip̄is letaliter vulne-
rauit. Clez dū null⁹ esset ex suis q̄ tūc
ipsi troilo succurrerz mirmidones in-
terficiūt eius equū ⁊ in eoz lāceis mlti-
pliciter ipsum vulnerāt. ⁊ nō mirū
cum sint q̄ttuor milia solūz inter eos
cassidem ab ei⁹ capite violenter extir-
pant. capuciū lorice sue sibi p̄ violētū-
am disrumpēdo. p̄pter qd̄ troil⁹ nu-
dato capite exterminatis virib⁹ se de-
fendit a grecis. Tūc supuenit ach-
illes q̄ postqz vidit troilū habentē ca-
put inermē ⁊ oī defensionis auxilio
destitutū in eū irruit furibund⁹ ⁊ nu-
dato ense ictus ictib⁹ cumulādo. ca-
put eius crudeliter amputauit ipsūz
p̄uiciendo inter pedes equoz. Corp⁹
aut̄ eius suis manib⁹ interceptū ad
caudā equi sui firmit̄ colligauit ⁊ per
totū exercitū inuerecunde post equū
suū crudeliter ipsum traxit. S; o ho-
mērē q̄ in libris tuis achillē tot laudi-
bus tot p̄conijs extulisti. q̄ p̄babil̄ rō-
te induxit ut achillē tātis p̄bitatū titu-
lis exaltasses. ex eo precipue q̄ dixeris
achillē ipsum suis virib⁹ duos becto-
res peremisse ip̄m videlicet ⁊ troilum
fortissimū frat̄e eius. Sane si te idu-
xit grecoz affectio a q̄b⁹ originē dice-
ris p̄durisse vera nō mor⁹ diceris ra-
tione s; pot⁹ ex furore. Nōne achilles
fortissimū bectore cui null⁹ ī strenui-
tate fuit similis neq; erit p̄ditore morti
dedit. Cū hector tūc regē quē in bello
cepat ipsum a bello abstrahere tota ī-
tentione vacabat scuto suo tūc p⁹ ter-
ga reiecto q̄ quasi fact⁹ inermis tunc
ad nihil aliud intēdebat qz regē ipsūz
captū a turmis extrahere ut ipsum ca-
ptū suis bellantib⁹ assignaret. Nō-
ne si bector tūc achillē īsidias p̄sensiss;

Bellum grecozum

in defensione sua scuto suo reuoluto
velociter se opposuisset eidē q̄ achilles
m̄ltis guerraz grauare dispēdijs cō-
sueuit Sic et fortissimū troilū quē nō
ipse in sua v̄tute pemit s̄ ab alijs mil-
le militib⁹ expugnatū et victū interfū-
cere nō erubuit in quē resistentiā nul-
lus defensionis inuenit. Et ideo nō
vīuū hominē sed quasi mortuū inter-
fecit. Imple⁹ Itē nūq̄ achilles dign⁹
est laude quē p̄scripsisti multa nobili-
tate decoz q̄ nobilissimi regis filium
viz tanta nobilitate et strenuitate vī-
gentē. nō captū neq̄ deuictum ab eo
ad caudā equi sui dimisso pudore de-
traxerit. Sane si nobilitas eū monu-
isset si strenuitas eū durisset cōpassio-
ne cōmotus nunq̄ ad tā vilia crude-
liter declinasset. s̄ ipe ad ea moueri n̄
potuit que vere nō erāt i ipso. Ach-
ille vero corpus troili sic sine pudore
trabente p̄dostq̄z innotuit paridi po-
lidame et enee de morte troili i termor-
ritur paris et anxiose fact⁹ est semiu-
uus. Troiani tñ in recuperatione cor-
poris troili multū adhibuere laborē.
sed illud re habere mīme potuerūt p̄-
pter grecoz multitudinē qui p̄ ei⁹ re-
cuperatione numū resistērūt. Rex
autē menon de morte troili multo do-
lore cōmotus achillē animosus iuas-
dit. primo opprobriosis v̄bis dicēs ei-
dem. Qūque p̄ditor vnde te tāta po-
tuit exacerbare crudelitas q̄ tā nobi-
lissimū tā strenuū nobilissimi regis
filium equi tui ligares ad caudam et
tanq̄z vilissimū trahere p̄ terrā nulla
tenus horuisses. Sane illud nequa-
q̄z sine tue p̄sone damno poteris am-
plius amouere et statim in eū irruēs
in cursu celeri eq̄ sui sic ipsum in suo
ictu lancee grauiter in pectore vulne-
rauit q̄ achilles vix se potuit sustine-

re. et statim extracto ense achillē supra
cassidem quā gerebat i capite ictibus
duris impugnat adeo q̄ achilles ḡ-
uiter vulnerat⁹ ab eq̄ corruit semiu-
uus in terrā. p̄pter qd̄ troiani corpus
troili recuperauerūt s̄ nō sine maxio
belli labore. Mirmidones autē ach-
illem a terra releuāt et ipsum in equū
suū ascendere faciūt. q̄ nō post magnā
horā resumptis virib⁹ bellū ingredi-
tur et regē menonē aggredit⁹ furiose.
Rex tñ menon ipsū excipit et graue
plūm cōmittit inter eos. s̄ rex menō
durius et magis grauauit achillem et
supueniente multitudine aciez hinc
inde pugnantū ambo inuicē sepanē
et vergente die ad solis occasum a p̄-
lio fuit cessatū. Septē igit diebus
p̄tinuis feruorū bellū troiani et greci
fecerunt cū achilles ex suis vulnerib⁹
p̄fortat⁹ et ad regis menonis v̄dictā
anhelās die septimo bellū intrat mir-
midones suos alloquit⁹ firmiter mā-
dans illis q̄ regē menonē in eorū me-
dio circūcludāt et inclusum detineāt.
donec ad eos achilles ipse perueniat
v̄dictā de eo finalit⁹ receptur⁹. Bel-
lum itaq̄z graue cōmittit multi defi-
ciunt interfecti. achilles et rex menon
mutuo se inuadūt. ab equis ambo se
sternūt et ambo pedes virilit⁹ plātur
Tūc mirmidones in regē menonem
irruūt ipsum ex oī pte circūdāt. ipsū
omni auxilio capiūt destitutū. cū nul-
lus sit q̄ mirmidones succurrat ei-
dem. quem vt vidit achilles sic a suis
mirmidonib⁹ interceptū in eū irruit.
et innumerabilib⁹ vulnerib⁹ eū pere-
mit. Tūc achilles sine graui suo pe-
riculo hoc nō potuisset cōmisisse cū
rex menon ipsum pluries grauib⁹
vulnerib⁹ afflirisset. p̄ q̄ sanguis ab
eo in nimia q̄ntitate ei⁹ diriuabatur

ad talos ppter qđ de morte ei⁹ poti⁹
 sperabat qđ de vita Attende miser
 homere qđ nunq̃ achilles viz strenu
 um nisi pđitorie interfecit vñ merito
 dign⁹ est laude si pđitio est laudis ti
 tulus extollēda Interea igit̃ feruētī
 bello menela⁹ menesteus diomedes
 thelamoni⁹ aiar cū acieb⁹ eoz ī troi
 anos impetū faciētes ipsos a campo
 repellūt sic qđ subito fuge dāt ad ciuit
 tatē accelerāt z in maximo discrimie
 in illā intrare p̃tendūt cū grecie eos in
 maxima duricia psequētes infinitos
 ex ipsis vulnerāt z occidūt Sz troia
 ni qđ fugere potuerūt eozū urbē ingres
 si ciuitatis portas firmis repagulis
 muniunt z clausuris

**De morte Achillis Paris
 dis et Eliacis.**

Expoze igitur

E troili in regiam priami regis
 adducto. dolet p̃amus imo
 dice. dolet beccuba. dolet nimium po
 lixena. dolet belena. dolet paus z ī mī
 tis anxiosis lamentationib⁹ flebiles
 dies ducūt. dolent vniuersi troiani qđ
 dū se sentiūt hectoris deiphebi z troi
 li auxilio destitutos vere putāt viue
 re se vltra nō posse. Rex ī p̃amus a
 grecis petit inducias treuga firmata
 qđ pcedunt a grecis. infra q̃s rex prias
 mus corpus troili in preciosissima se
 pultura p̃stituit sepeliri. nec nō et cor
 pus regis menonis fecit p̃cioso sepul
 cro recōdi Regina vō beccuba de
 morte filioz suoz nimīū exacerbata.
 z anxiosa multiplices vias exquirīt
 p̃ quas posset de eoz interfecōe finas
 liter vindicare vt tyrannum achillez
 qui sic non horruit vt in suos filios ī
 seuire morti tradere potuisset. Beins

de vocato ad se paride secreto ipm al
 loquit̃ z in multa lacrimarū affluen
 tia dixit illi. Charissime fili tu nosti qđ
 liter ille infelix Achilles fratres tuos
 charissimos natos meos proditorie
 morti tradiderit orbādo me miseraz
 genitricē hectore z troilo. qđ soli vna te
 cum erāt integz solatiū vite mee. pro
 pter qđ dignū esset z iustū qđ sicut ip̃e
 pđitorie orbat parētes interficiēdo fi
 lios alienos. sic z ipse pđitorie inter
 fectus penā simile patiat̃. Hic enī in
 felix achilles fecit sept⁹ mereq̃ri d̃ po
 lixena filia mea sibi tradēda legitimā
 in vxorē quā dū ei sibi tradendā ī spe
 certā pposuerim. ppono ad eū nunci
 um destinare vt ad me in templo ap
 pollinis mecum veniat locutur⁹ vbi
 volo vt tu fili cū fidei nostrorū miliz
 tum comitua secreto debeas latere z
 eo veniēte ibidē vobis irruētib⁹ ī eū
 dem euaderenō valeat man⁹ vestras
 qđ interficiat̃ ibidez. Qđ paris pias
 matris motus ad lacrimas matri si
 militer la crimando deuote concessit.
 Factumqz est qđ paris iuxta cōdictū
 matris cū viginti sibi fidelib⁹ z nimi
 um anuosis ī templo appollinis la
 tenter occuluit sez statim misso p̃hec
 cubam nuncio ad achillē infelix ach
 illes amoris incōsulto calore decept⁹
 qđ valde sapientib⁹ sensuz aufert vna
 cum antilogo nestoris filio ad appol
 linis templū accessit. qbus ibi venien
 tibus paris cum ei⁹ fidelibus ab eoz
 latibulis exeuntibus extractis ensib⁹
 irruit in achillem. Achilles vero exce
 pto ense tunc erat inermis p̃tra quez
 paristria iacula in suoz brachioruz
 virtute vibrauit. cum qbus qđem ias
 culis letaliter percussit eundem alijs
 suis militibus insurgentibus contra
 euz. Achilles autē extracto ense z suo

ROSA achillis

pallio in suo brachio inuoluto urru-
ens in eum septē ex eis interfecit. Sz
demū antilog⁹ z achilles mortui sūt i
eodē templo appollinis a parideneq̄
ter interfecit. Idaris vō corp⁹ achillis
iubet z antilogi coruis z canib⁹ erbi-
beri. sed p̄cibus z monitu belene a tē-
plo tantū appollinis eieci sunt in pla-
tea vt ab omnib⁹ troianis videre vo-
lentibus posset liq̄de intueri. Sau-
dent itaqz troiani de morte achillis i-
ter se mutuo p̄ferētes q̄ de grecis nō
poterāt amodo aliquaten⁹ dubitare
Agamēnon vō rex ad regē priamuz
nūcios suos interim mittit vt grecis
iubeat erberi corp⁹ achillis z nelto-
ris filij corp⁹ antilogi i triste solamē
patris sui i modice p̄dolētis. Cōcessit
p̄amus vt greci ad eoz castra tradu-
cāt amboz corpa mortuoz. Bemoz
te itaqz achillis planct⁹ fit marim⁹ i-
ter grecos q̄ putant z p̄ferunt inter se
amodo eis de capiēdo ciuitatē illam
nullā sup̄esse fiduciā achille sublato.
ibiqz achilli p̄stituūt magni precij se-
pulturā rogantes regē priamū vt se-
pulturam achillis in ciuitate troie lo-
cari p̄mittat. qui in introitu porte tim-
bre sepulturā ipsam edificari p̄cessit
Eius aut sepulture p̄ciosam formā z
modū describere sup̄flūū vīsum est.
Agamēnon vō rex post h̄ reges gre-
corum z p̄ncipes ad colloquiū man-
dauit p̄uocari. Quib⁹ p̄ueniētibus
z in eius p̄sentia p̄stitutis agamēnō
illis in suo sermone significat q̄liter p̄
morte achillis maior p̄serexercitus vi-
detur nimīū debortari. Querit ergo
q̄d sit meli⁹ eligēdū an a bello desiste-
re. an in bello ip̄o adhuc p̄sistere viri-
bus cumulatis an ad p̄pria remeare
Eludiendū aut iudiciū in diuersa vo-
ta diuidit. alij bellū p̄bant alij reditū

gratū dicunt. Bemo oēs eoz in vnā
sententiā p̄currētes bello insistere ap-
probant z hortantē dicētes. Et si achil-
les eis defecerit nō eis deficiēt vera p̄-
missa deoz quin cōtra troianos gre-
ci gaudeāt optata victoria z ciuitatē
troie funditus nō euertant. Ajax tñ
in medio regum assurgens regib⁹ p̄-
suasit z si achilles de medio sit subla-
tus mittat p̄ eius filio q̄ apud regem
licomedē auum suū in armis iuueni-
libus educat cum ipse p̄ certo didice-
rit grecos sine eo p̄ troianos victoriā
non posse obtinere. Greci itaqz bui⁹
modi audito p̄silio fauent omnes re-
gem menelaū eligūt vt p̄ filio achillis
qui neptolom⁹ vocabat ad regem se
p̄ferat licomedē. Temp⁹ erat q̄ iam
sol sub zodiaci circulo maturauerat
cursus suū q̄iā in eo itrauerat signū
cancri in quo fm diuinā dispositiōez
astrozum celebratur solsticiū estiuas-
le. tūc enī sunt dies maiores in anno.

Sextodecimo igit die mensis iu-
nij tunc cū dies sunt maiores i anno
vt dictū est vicesimū z letale bellū tro-
iani z greci simul instituunt z ambo-
bus exercitib⁹ simul iunctis bellum
asperrimū cōmittit inter eos. Tunc
ajax quodā stimulo fatuitatis astru-
ctus capite discoopto inermis belluz
ingredit. solū ensem portat in manu.
scuti etiā subsidio destitut⁹ Ceteri ve-
ro principes grecoz diomedes mene-
steus plures menela⁹ z agamēnō aci-
ebus eoz bene dispositis vsqz ad pas-
sum pueniunt troianoz. Rex vero p̄-
amus ordinans sagaciē suis turmis
z cuneis exire cōtra grecos ad belluz
statuit z mādauit. Sz o quāto terro-
re concutit troianoz gens cum videt
se bellum igredi sine ductu forissimi
bectoris sapientis deiphebi z Troili

nimiū animosi. s; q; necesse est vt troi
ani vitas tueant eoz suas i belli dis
crimine vitas ponūt. Idaris vō ob d
fectum fratru suoz exiuit a bello i mlt
tudinē lacrimaz sub ei⁹ casside de
fluentū latentib⁹ riuulis z impepti
bili murmure socioz. Beinde poli
damas rex philimenis. rex esdras rex
eneas cursu celeris grecos plio se im
miscunt. Idaris vō cū acie sua d gē
te piaz cū eoz arcub⁹ z sagittis mul
tos grecoz vulnerāt z mltos occidūt.

Diomedes aut in regē philimenē
irruit cui potēter rex ipse resistit. Cle
rum passogoniēses vasalli regis ipsi
us multos ex grecis interficiunt vul
nerant z psternunt sic q; diomedes z
greci eoz impet⁹ sustinere nō valētes
retrocedere magno terre spacio sunt
coacti. Meneste⁹ itaq; athenaruz
dux irruit in polidamam sic eum ba
sta sua potēter impellēs q; ipsum p
strauit ab equo z ipsum virilit impē
tit ensenudo. duris ictib⁹ eū infligit.
z ipsum conat⁹ occidere. Qd fecisset
nisi regis philimenis potentia z suc
cursus ipsum a manib⁹ menestei li
berasset. Itē paris multos ex grecis
vulnerat z mltos occidit ex eis. Tūc
ille aiax in gentē paridis irruens en
se suo d quo quoddā mirabile dici pōt
cum tot troianoꝝ interfecisset ierimis
in bello ab omni vulnere euaserat iā
illesus. Tūc cum ad gentē paridis
peruenerat ense nudo dissiluit int per
sas infinitos ex eis interficit sic q; om
nes fugiunt ante eum. Unde Idaris
hoc sustinere nō valens tenso forissis
mo arcu suo in aiacem quandam sa
gittam venenatā emisit cū qua letali
ter ipsum inter spatulas pcussit et co
stas sic q; Aiax bene pēnsit q; erat ex
eo vulnere infallibiliter moriturus.

Anteq; ergo ipse moriēdo deficiat q;
rit paridē inter turmas paridē inue
nit z se pūngit eidē z dicit ei. Idaris
paris tu me in ictu sagittę tue crudeli
ter peremisti. s; anteq; mortu⁹ descen
dam ad inferos tu eris mihi puius z
pcursoz. Necesse est enī vt ab iniusto
amore belene p qua tot nobiles sunt
interfecti illico separeris z statim ense
nudo sic ipsum letaliter pcussit i facie
q; maxillas eius geminas diuisit i p
tes z eis a cerebro separans cōfestim
cecidit mortu⁹ inter pedes equorum.
Et aiax non longe pgressus mortu⁹
expirauit. Troiani vō vidētes Idari
dem mortuū corpus ei⁹ cum mltō la
bore recuperant z ad ciuitatē cū effu
sione multarū inferūt lacrimaz. S;
diomedes z meneste⁹ cū multitudie
grecorū insistentium cōtra troianos
eos dare terga compellūt cū iam sol
quali declinaret ad noctem z cu; dis
crimine psonarū intrant in urbē z in
firmis clausuris z seris portas corro
borant ciuitatis. Agamennon vō ad
ueniēte nocte non multū longe a ciui
tate. s; valde ppe obsidionē statuit eē
firmandā institutis tētorijs z papili
onib⁹ circūqua; q;. Troiani vō z si i
mēsam altitudinē ciuitatis haberent
tū circa muros adhibuere custodes
q; in pūna custodia eēnt cū ill. Eadē
vō nocte corpe pidis i regiā sui patris
in mltaz lacrimaz effusione deducto
placet⁹ fit maxi⁹ int ciues q; amō oīs
despatōis viā fideli estimāt patenter
aptā. ex q; oēs regis filij a qb⁹ defensi
onis eoz spes tota pēdebat defecerūt
interfecti. Nunq; ipsius regis patris
z multo fortius infelicitis beccube ma
tris sue. necnō z sorozum suaz z mul
to longe fortius Helene dolores z la
menta non facile esset explicari posse

sermone et specialiter ipsi⁹ belene que fere mortua plus quam viginti vicibus nocte illa a corpore paridis fuit abstracta cupiens mori cum mortuo et amplius vivere non affectas. Cuius verba lamentationis et si pertineant multorum dolorum angustias et que possent hominem valde impium ad pietatis dulcedinem lacessere et ad dolentis compassionis affectum ducere. Hic tamen ea describere propter magnitudinem preteritis operis fuit omissum. Ideo quod rex priamus et beccuba in tantum sunt anxietatis belene excedenti dolore mirati quod quasi dolorum priorum eorum obliti dolores eorum a doloribus belene anxiosa formata traherent. Et cum videret belenez ob mortem paridis tantis doloribus cruciari ipsam caram plus quam filiam de cetero habuerunt. Quid ultra parat paridi in templo iunonis preciosa nimium sepultura cuius forma et series sunt in narrandi modo postposita in qua corpus paridis reconditum extitit et humatum.

De morte panthalicee amazonum regine.

De obitu mensi

Debus integraliter evolutis. Rex priamus portas civitatis noluit aperire. Quare troianis existensibus clausis portis ad nihil aliud vacauerunt nisi ad continuos gemitus et lamenta. Agamemnon vero regem priamum interim multoties per nuncios requisivit ut ad bellum gentem suam exire mandaret. Quod rex priamus omnino negavit timens supremum exitium gentis sue. et eo amplius quod rex priamus indubitabilem spem habebat de quodam succursu infallibiliter obtinendo ab amazonum regina quam iam accinxerat se ad iter.

Erant enim et tunc in preteritis orietalibus quedam puertia que amazonum di-

cebatur in qua sole femine sine masculis habitabant. quarum adolescentium feminarum cura potissima erat armis bellicis insudare et bella committere unde strenuitatis famam et bellandi gloriam sibi querere potuissent. In facie vero ipsi puertia erat quedam magna insula valde fortis et amena in qua soli masculi continua habitatione degebant. Erant enim mos feminarum ipsarum tribus mensibus anni scilicet aprilis maii et iunii ad predictam insulam transire et cum masculis ipsius insule commorari. propter quod multe impregnabant ex eis et pregnantes ad propria remeabant. partu tamen edito si contingebat filiam nasci eam secum in puertia detinebant. Si masculum factum triennio maiorem ad ipsam insulam trans mittebant. Huius autem puertiae tunc erat regina quedam virgo nobilis et nimium bellicosa. Panthalicea nomine que Hectorem nimium sibi astrinxerat in amicum propter sue strenuitatis nimiam probitatem. Sed audito quod greci per regem priamum in magno exercitu veniebant. mori ipsa in auxilio regis priami cum multis puellis cum multa strenuitate pugnacibus apud troiam ob amorem Hectoris se contulit pugnaturam propter quod in civitatem troie cum suarum comitum puellarum intrauit. ignara tamen Hectoris mortuum extitisse. De cuius morte postquam sibi innotuit facta est nimium anxiosa. et pluribus diebus vacavit in lacrimis. Demum regem priamum affectuosis sermonibus allocuta requirens eum ut sequenti die omnibus suis paratis ad bellum unam ex portis civitatis iubeat aperiri. Illam et ipsa cum puellis suis intendit pergrederi contra grecos ad bellum ut greci pueri valeant expiri quid in bello valeant dextre puellarum. Ideo iussus igitur regis priami rex Priamidis cum

Rox Panthasilee

passagonijs enneas polidamas et ceteri cum aciebus eorum et panthasilea cum suis puellis per portam dardanidam quam rex per amicus aperiri mandavit egrediuntur ad bellum. Per quos greci viriliter concurrerunt eos potenter recipiunt in ictibus lancearum. Dux ergo plus committit inter utrosque propter quod menelaus irrumpit in panthasileam. Sed panthasilea sic potenter impulit menelaum quod ipsum ab equo deiecit. equum ipsum ab eo aufert et suis puellis assignavit. Diomedes autem panthasileam in cursu equi sui et in ictu lancee molenter aggreditur. panthasilea ipsum excipit virtuose. ambo in lancearum ictibus se impellunt. Sed panthasilea furore suo stetit in equo. Diomedes vero ad impellendum ictum totus est nutare coactus. filii et equus ipsius. Panthasilea itaque a collo diomedis scutum violenter extirpat et vni puellarum suarum illud assignat. Thelamon itaque tolerare non valens quod panthasileam committebant in bello per eam equum suum coegit in cursu. Sed panthasilea viriliter illum excipiens ipsum ab equo prostravit in terram et irruens inter grecos ipsos acriter debellavit. Quare greci brevi hora cognoscunt panthasilee potentiam et virtutem quam in ictibus ensis sui sic thelamonem potenter invasit quod adiutorio philimenis cepit eum et mittere tendit captum in urbem. quod postquam vidit diomedes multa ira commotus in detinentes thelamonem se ingerit atque sic ipsum ab eorum manibus liberauit.

Tunc panthasilea per suas puellas exclamans ipsas coegit in unum et faciens impetum per grecos sic violenter institit per eos quod eos necessario coegit in fugam fugientes a facie puellarum quam incredibiliter premunt eos. Panthasilea autem occidendo grecos ipsos insequitur fugientes. quam usque ad litus maris fugiendo pervenit. ibique omnes greci finaliter defecissent. nisi

fuiisset ille inclitus diomedes qui mirabilem iniecit resistentiam per eas et tam diu perliatum est ibi donec superveniente nocte ab ipso perilio fuit cessatum. Tunc panthasilea cum puellis suis quam tam miraculose se gesserat debellando et rex philimenis cum passagonijs suis se in urbem troie commodere ceperunt ubi rex per amum panthasilee de commissis ab ea affectuosas gratas exhibuit munera multa et cetera sibi fecit omnia sua sibi liberaliter offerendo cum per eam rex per amum credat a suis doloribus respirare. Sequentibus autem diebus plurimis per continue fuit bellatum donec menelaus infra duos menses iuit et rediit a licomederege qui neptolomum achillis filium quem etiam pirrus alio nomine cum esset binominus vocabatur in exercitum grecorum advenit. quem reges grecorum et ceteri honore maximo et mirmidones in eorum dominum ceperunt de cuius adventu facti sunt nimium letantes. Greci igitur statim neptolomum decem militie tradiderunt quem thelamonem atque ensis cingulo decoravit verbotenus addens illi ut eo signo honore militie decoraret quod ad vindictam necis quando inclitum patris sui virtuosus assurgat. cui duo de principibus grecorum propriis manibus apposuerunt calcarea deaurata. et agamenon rex omnia arma sui patris eius tetoria et res alias sibi per totum assignavit. cuius militia letantes greci duxerunt plures solenniter dies festos. Interim dies belli supervenit utriusque partis acies ordinant ad bellum erunt et dux bellum committit inter eos. Tunc pirrus in paternis armis bellum ingreditur in polidamam irrumpit et petendo eum in ictibus ensis sui ipsum morti tradere peritus intendit. Sed rex philimenis in potentia genis sue velociter ei succurrit quare pirrus offendere eum tunc non habuit potestatem. Pirrus

Ros Panthasilee

itaq; eo dimisso philimenē aggreditur
ipsum prostravit ab equo et ut ipsum in-
tercipiat vires addit. Adaffogomēse
autē se morti subiiciunt manifeste pro eo-
rum domino liberando. Sed mirmidōes
non permittunt. Thelamon vero troianis
occurrit recuperare philimenē potēter
intendens sed minime potuit propter ni-
miā resistantiā prius aduerse. Ante-
rum panthasilea cum suis puellis ad bel-
lum aduenit inter signis armorum can-
didis sicut niuei mirmidones se igitur
eos vulnerat et prostravit ab equis. Ele-
rum thelamoni? aiax panthasileā ag-
greditur ipsam de equo precipit. sed illa aiosa
resurgens thelamoniū pedes inuadit.
quē sic percussit grauitē ense nudo quod
thelamoni? princeps puenit in terrā in-
plantis suarū manū terrā attingēs.
Idduelle vero panthasileam eorum dñam
equū ascendere faciunt in multa virtute
bellandi. quē sibi postquam innotuit quod
philimenis a mirmidonibus captus
erat. statim cum puellis suis properat con-
tra mirmidones aiose quos in ore gla-
dij vulnerat et occidit sic quod peam mir-
midōes retrocedere sunt coacti. Id-
durus itaq; vidēs mirmidonū suorum ex-
cidium philimenē quē cepat absque lesi-
one dimisit exclamās fortiter pro suis.
quibus tūc dixit. Nonne vereri debetis.
quod sicuturpi interficiamini a manibus
mulierum. Anhelate ergo mecum ut eas
subito in ore gladii morti tradamus
Idanthasilea vero pirri minas audiuit
vix de eis aliquatenus non curauit. et
dum ad pirrū propinquus accessisset. ita
quod pirrus liquidē poterat intelligere verba
eius. Idanthasilea mortē hectoris in
verbis suis sibi multum impropere pro-
ditore ab eius patre commissam. ad cuius
ius vindictā non solum mulieres abiles
ad pugnandum perit totus mundus de-

beret assurgere. et nos quas mulieres
asserunt greci subito sentient letaliter
ictus nostros. Ididurus vero ad hūc verba
in multā iram exarsit propter quod pan-
thasileam coegit velociter equū suū
quē dum panthasilea persensit in cursu
equi velociter obuiā venit illi et ictibus
lancearū inuicē se impellunt. Ididurus in
panthasileam lanceā suā fregit sed eā
a sessione equi sui non poterat remo-
uere. Idanthasilea tūc pirrū sic grauitē
impulit hasta sua quod ipsum ab equo pro-
stravit in terrā. Ididurus autē celer a ter-
ra resurgens in panthasileā se ingerit
ense nudo eam petens et repetēs in plu-
ribus ictibus ensis sui. pro quē pantha-
silea plures ictus in suo furore mucro-
nis non minori relatione retorxit. Sed
mirmidones pirrū eorum dñm in virtute
bellandi ascendere faciunt equū suū
Tunc Agamēnon in maxima mili-
tum comitū diomedes cum acie sua
athenarū dux cum multitudine pugna-
torum et alij reges et duces grecorum cum
aciebus eorum veniunt in conspectum. Rex
philimenis vero a pirri manibus libe-
ratus panthasileam multiplices gratias
exhibuit asserens sibi vitam eius bene-
ficio perseruata. Tunc gentē suam coe-
git in vnum et panthasilea similiter suas
puellas. Idolidamas quā post deiectio-
nem suā ab equo cum multo labore ex
pedibus equorum euasit in maria mul-
titudine armatorum ad bellum accessit
Sic rex eneas sic rex remus et ambobus
exercitibus simul iunctis letale bellum
committitur inter eos. Ididurus autem
multum contra troianos insistit. Sed
Idanthasilea durus contra grecos. Idid-
urus vero in Glauconem filium An-
thenoris et fratrem polidamas ex alia
matre natum sic irruit furibunde. quod
ipsum in sui ensis ictibus interfecit.

Rors Panthasilee

Panthasilea itaqz pirrū aggreditur
pirrus eā potēter excipit. ambo in eq/
rum cursu pueniūt. ambo se sternūt
ab equis sz ambo viriliter reascēdūt.
Ambo inuicē pliantur z supuenien/
tibus turmis ambo sunt ab inuicē se
parati. Polidamas vō de morte fra/
tris fact⁹ numū anxiosus i vindictaz
necis sui fratris crudeliē grecos pmit/
z multos ex eis interfecit z mltis vul/
neribus ledit eos. Cū factū est q vir/
tute polidamas z panthasilee plimū
insistētiū greci sunt dare terga coacti
quos polidamas z panthasilea i fur/
rore gladij psequūtur. Quib⁹ pirr⁹
thelamonius z diomedēs resistentē
ynanimiter virtuose cessare fecerunt
grecos a fuga cū iam longo vie spa/
cio effugissent Et cum iam dies decli/
nasset ad solis occasuz a plio fuit ces/
satum. Ider totū pnuum igitur mē/
sem vni cōtinue bellum effecerūt inē
eos infra quem plus qz decem milia
pugnatoz ex vtraqz pte finaliter deci/
derunt z panthasilea interim mltas
ex suis puellis amisit. Supuenienti/
bus aut diebus sequētib⁹ p vnius
mensis lapsum bellū durius instau/
ratur. z ex vtroqz latere pueniunt aci/
es z letale bellū cōmittitur inter eos.
Ipirrus bellū ingredit⁹ z pāthasilea
similit⁹ ex aduerso ambo se letali odio
psequunt. ambo in letalis belli furo/
re cōcurrunt Ipirrus in cursu eq sui
in panthasileam lanceā suam fregit.
sed eam ab equi sui sella nō valuit re/
mouere. Panthasilea tñ durius tūc
pirrū impulit hasta sua quē licz non
deiecisset ab equo. fregit tñ suā lanceā
in eundem sic q ipsum grauit vulne/
rauit. trunco sue lancee in ei⁹ psona
dimisso. ppter quod clamor maxim⁹
fit. z in vindictā eius p panthasileaz

greci plures insurgūt ab eo q laque/
os cassidis panthasileenimia virtute
disrumpunt. Ipirrus vero in sui ani/
mositatis furore psistens cū toto trū/
co quem gerebat in corpe non cōside/
rans qd inde sibi ptingeret panthasi/
leam aggredit⁹ cum tunc panthasilea
casside sua careret ex viribus ptra eā
insurgentibus tota quassata. Pan/
thasilea aut cum vidit Ipirrum p se
velociter venientem prius credidit il/
lum pcutere. sed pirrus in pcutiendo
velocius eam puenit z in virtute bra/
chiorum suoz cum ense suo sic gūit
eam pcussit inter humerum z pennā
scuti q p violentiaz ictus sui sibi bra/
chium amputauit z ab eius humeri
naturali iunctura disiunxit. Pātha/
silea itaqz mortua pceps puenit i ter/
ram. z pirr⁹ in sue vindicte satisfactō/
nem totū corpus eius pfrusta trūca/
uit. z ipse ob multā effusione suā san/
guinis ex sui vulnere defluentis se su/
stinere non valens in medio bellanti/
um cecidit semiuiv⁹ quē sui i ei⁹ scu/
to ad sua tentoria detulerūt. Iduelle
vero panthasilee de eius morte numi/
um sunt turbate mori penit⁹ affectā/
tes. quare in vindictā necis ei⁹ totis
animis anhelāt. In mirmidones igit/
ur irrūt eoz ptecore carentes. infini/
tos ex ipsis occidunt z de alijs grecis
tūc mori plus qz duo milia tradide/
runt. Sz qd troianis pfuit tot grecos/
rum excidium cuz greci infinita mul/
titudine glomerati. in troianos irru/
unt z ex eis innumerabiles occiderūt.
Scripsit enī dares q decē milia troi/
anoz tunc in furore gladij perierunt
quare tam relique puellaz qz reliqe
troianoz que aufugere potuerūt in
ciuitatē se recipiūt z durissimis repa/
gulis portas i mltā clausura pfirmāt

Proditio Troie

cum nō sit eis volūtas amodo neq3
posse ab eis egredi causa belli.

De tractatu seu proditione
Troie.

Roiāni igitur

clausis ciuitatis ianuis exi-
stētes inclusi mltō dolore tor-
quēt cū amodo eos spes nulla refici
at de succursu aliq̄ rehabēdo. de q̄ eo-
rū i aliq̄ possent sperare salutē. Ad ni-
hil ergo aliud vacāt p̄ter q̄ ad custo-
diā ciuitatis fideles z vtuosos adhi-
bere custodes p̄ q̄s ciuitas tneatur.
Sciūt ei q̄ imensa altitudo muroz
citatis ip̄i oēs ab eis p̄gressi exte-
res excludit z q̄ p̄ infinita sc̄la sic iclu-
si possent eē securi si victualia eis nō
deficerēt ad sustentatōz eoz. Demor-
te etiā panthasilee q̄ sic virilit̄ dū po-
tuit eos defēdit z tot hostes eoz ipsa
morte p̄lūpsit i anxietate nimia satis
dolēt z mltō forti ex eo q̄ corp̄ e⁹ ha-
bere nō p̄nt vt ei funeralia debita do-
lētes exsoluerēt q̄ defunctis nobilibus
cōsueuerūt exsolui. Greci vō portas
citatis exteri muniūt et circūq̄q3 in
glomerosa multitudie armatoz. ne
q̄s ex hijs q̄ interi cōmorant̄ libere
peas possit exire. Corp̄ at panthasi-
lee aliq̄ decreuerūt ex grecis danduz
canib⁹ ad vorandū. Idirr⁹ at restitit
z dixit illd tradendū debite sepulture
S3 diomedes dixit cū p panthasileā
tot grecoz nobiles perierūt eē sepul-
tura corp̄ eius indignū. Demū ad
h̄deuentū est q̄ corp̄ panthasilee in
q̄dam magno stagno aq̄z vicino ci-
uitati troie p̄ici deberet. Troiaīs
igit exntib⁹ tantis dolorib⁹ anxiosis
et inclusis in vrbe anchises cū eius fi-
lio enea Anthenor etiā cū ei⁹ filio po-
lidamas p̄siliū inierūt q̄liter possent

uitas eoz saluas facere ne p̄derent a
grecis. Et si aliud facere nō possēt q̄z
p̄derent ciuitatē. Idropter qd̄ statue-
rūt inter se loq̄ cum rege p̄amo vt ipe-
rex grecoz pacē appetat restituēdo he-
lenā menelao. z damnū factū p̄ pari-
dē in insula cubarea itegralit̄ resarci-
endo. S3 o q̄z p̄amo felicit̄ successiss3
si greci vellēt talē cōcordiā acceptare
Licet enī p̄am⁹ tante strēnuitatis vi-
ros filios amisisset tāta fuisset dāna
p̄pessus si talis fuisset accepta cōcor-
dia. poterat se. vxorē suā heccubā. ei⁹
filiā polixenā suos etiā q̄ superāt fili-
os naturales ciuitatē troie z e⁹ ciues
q̄ tūc erāt p̄petue commēdare salutē.
Quod p̄am⁹ fecisse potuit iam ē diu
tūc cū grecoz exercitu apud ibenedō
existēte fuit exinde p̄ agamenonē req̄-
situs. Unde apd̄ q̄dā vulgares in p̄-
uerbio dictū est q̄ iuueniles tantum
p̄cordie bone sūt. i. q̄ fiūt in ip̄is p̄nci-
pijs ante q̄z exptes sint exp̄ēis dānis
et laborib⁹ fatigate. Id est dāna ei et
p̄sonaz dispēdia q̄s potest ad cōcor-
diā illū pon⁹ declinare q̄ potior ē in
obtinēdo de discordia voto suo. Sas-
ne q̄s poss3 p̄ certo tenere grecos vel-
letali p̄cordie p̄sentire post tāta eoz
dāna. tot eoz nobilib⁹ it̄fectis tāta
subisse p̄ptea dispēdia z iacturas. et
nūc p̄cipue q̄ i spe maifesta sūt positi
eos esse de p̄nti bello debere victores.
vt fm eoz intētum credāt vnīuersos
troianos morti tradere. z citatē troie
fūdīt enerte i ruinā. q̄re maifeste cō-
iicit p̄siliū p̄dictoz ex solo dolo p̄ce-
dere vt sub ip̄ius pacis tractat⁹ vela-
mine abilitatē captēt z habeāt p̄dito-
res p̄dēdi citatē eoz si se alio mō sal-
uare nō possent. Cupientib⁹ ergo
eis i p̄silio cepto p̄siltere anthenor et
eneas regez p̄amū cū grecis de pace

Proditio Troie

querenda in simul alloquuntur presente
amphimaco ex suis filiis naturalibus
iunioribus et presentibus multis nobilibus
civitas ipsi. Rex vero priamus audito
quod antenor et eneas sibi persuaderent
concordia tractanda cum grecis statim
suo concepit in animo quod non ex fidelita-
tis zelo ac dilectionis affectu prece-
deret quod ipsi sollicitè suggererent. Sed
multa sibi pertracta suspiria eis in sua
sagacitate respondit occultando tamen
inde sui animi cogitatum. Dixit enim
eis se velle habere consilium per dies aliquot
super hoc. Qui dixerunt. Si dicas te con-
siliū exinde scrutaturus audias ergo
nostrum. Et si tibi displicere putaveris
aliorum consilio poteris adherere. Qui-
bus rex sic dixit. Consiliū vestrum non
reprobo audire ei illud gratū ē mihi
et ei credere si sit bonum. Sed si a bono
discrepare videbitur vobis displicere
non debet si adherere valeo meliori.
Tunc surrexit antenor et statim dixit
hec verba. Dñe rex. dissimulare non potest
vestra sagacitas. quanto vos et vestri si-
tis discrimine involuti. Hostes enim
vestri qui perdere vestram animam et vestrorum
affectum. vestre portas obsident civita-
tis. iter quod sunt plus quam tres. reges qui nihil
aliud appetunt quam hanc nobilē civita-
tem vestram evertere funditus. et quod de vo-
bis et vestris reliquis non supersint. nec mi-
vobis est tanta potentia quod de eis pos-
sitis esse victores nec etiā eis resistere.
Cum ad tantā devenitis impotentiam
quod aperiende civitatis vestre portas
nulla sit vobis permessa libertas. nec
vobis aliqui nunc suppetant defensores qui
vos et terrā vestram in eorum interesse de-
fendant. Cum omnes filii vestri tanta stren-
nitate conspiciunt in bello defecerint et
pars ponitur generis vestre. Illud quod ergo
vos et nos sic moriemur inclusi. Vo-

num est ergo ut de duobus malis eli-
gi debeat minus malum. Quare expe-
dire vobis potius videtur et nobis que-
rere pacem a grecis. ut restituatur hele-
na menelao per quam tot sunt nobiles in-
terfecti tum paris quam eam per prore te-
nebat clausit diem extremum. et qui res-
tituant omnia grecis qui per paridem abla-
ta sunt in insula cubarea. Tunc am-
phimachus regis filius naturalis exur-
gens multum dictis antenoris con-
tradixit et ei exprobrans que dixerat
dixit antenor. Quam spem de terer
et nos amodo gerere possumus quod cum
deberes erga tuum regem et civitatem
tuam animum firmum habere et pedes
omni firmitate subnixos nunc te vide-
mus penitus vacillare et ad lapsus di-
rigere pedes tuos et qui mori nobiscum
et vivere deberes affectione firmus si-
ma. Illuc reuoluto matello persuadere
nobis irreverenter intendis quod rex no-
ster grecorum pacem appetat in tante sue
declinationis obprobrio. quem deberes
tue probitatis virtute in sua debilitate ful-
cire. Sane quod durus est hic sermo quem
proponere studuisti per viginti milia
hominum destruentur quam contingat perfici
sermo tuus cum non ex fidelitatis zelo per-
cellerit. Sed detestabilis proditoris errore.
Absulta igitur alia obprobriosa verba
per antenorem protulit Amphimachus.
Sed Eneas nimis est mul-
tum verbis dulcibus Amphimachum
refrenare. Dicens postremo amodo
nobis aliqua spes non est contra gre-
cos inire congressus. nec audere civi-
tatis nostre portas bellicosas aperire
hostiliter per eos. Illa igitur via deinceps
nobis est vulgiorequirenda. quam
non nisi per pacem potest salubrius pro-
curari. Rex vero priamus adhuc animi
sui motum tempore non valens. multum

Proditio Troie

alias p̄motus ad irā p̄tra ipsuz An-
thenorē et Eneā eosdē indigne incre-
pando sic eis dixit. Quō potestis er-
ga me in tante crudelitatis et infideli-
tatis audaciā sine pudore v̄sari. Ele-
re p̄ vos stimulo desperatōis anxiōz
et inuoluoꝝ. cū q̄d q̄d ego hacten⁹ vsq̄
nūc fecerim aut gesserim p̄tra grecos
nō nisi instinctu v̄ri p̄siliij sum aggressus.
Nōne cū tu dñe antenor a gre-
cia rediisti p̄ q̄renda a grecis exiona
p̄suasisti mibi vt paridē in greciā de-
stinare grecos hostilit̄ p̄daturū. Nū-
q̄a mea p̄cessisset audacia guerrā p̄
grecos in tāta mea pacis tranq̄llita-
te p̄mouere. S; tui falsi p̄siliij mōta
et p̄tunui stimuli tui sermones me ad
tante p̄sumptionis audaciā p̄moue-
runt. Et tu dñe enea q̄n te cuz paride
p̄tulisti nonne fuisti actor p̄siliij p̄nci-
palis vt paris belenā rapet et duceret
in hoc regnū. Et tu etiā fuisti p̄sonali-
ter adiutor ip̄ius. q̄ si tunc dissuadere
paridi voluisses nunq̄s vidisset bele-
na muros troie. Et nūc p̄ oim filio-
rū meoz necē et post tanta mea dispē-
dia et iacturas in p̄siliū irreuerent̄ as-
surgis vt grecoꝝ pacē exquirā. q̄ me
sic ip̄ie sic crudelit̄ finalit̄ destruxerūt.
Sane nō est tale p̄siliū exequendū p̄
q̄d mibi laque⁹ p̄paret vt finia in tā-
ti d̄decoris obprobrio vitā meā. Ene-
as p̄o nimū p̄mot⁹ ad irā mltā v̄ba
p̄ regē priamū p̄tulit ā pullosa. p̄pter
q̄d tūc antenor et Eneas recesserūt
a regem v̄bis nimū iracūdis. Id̄ pri-
amus itaq; multo dolore confusus
multas prupit in lacrimas dū apte
p̄cipit. et p̄babilit̄ timere p̄t ne ante-
nor et enea in grecoꝝ man⁹ tradant
et p̄dant ciuitatē vt greci ip̄m exinde
nequit̄ mort̄ tradant. Cui⁹ rei cā cu-
piens ip̄os in eoꝝ p̄ditiōis opib⁹ p̄

uenire Elmpbimacuz filiū suū ad se
secrete vocauit. quez his v̄bis allocu-
tus est di. Care fili. nōne ego tu⁹ suz
genitor et tu a me genit⁹. cū sic sum⁹
languinis iuncturis v̄ni. ne p̄ mor-
tis discidiū inuicē sepemur dū possu-
mus occurrām⁹. Scio enī q̄ isti duo
āthenoz videlicet et enea tractare in-
tendūt q̄ greci nos interficiāt et eis p̄-
dant ciuitatē. v̄ideo nō est iniquū vt
ip̄i cadant in foueā quā intendunt
alijs p̄parare. Id̄ op̄osui enī ambos
interfici anteq̄ p̄ eos interficiamur
a grecis. Qd̄ si comode fieri p̄t cras
in sero cū ad p̄siliū venient p̄silio cele-
brato volo in hoc palacio cū aliqb⁹
nr̄is secretis fidelib⁹ telatere. v̄bi sta-
tim tu et ali⁹ irruatis in eos. et ambos
morti crudelit̄ p̄radatis. q̄d ampbri-
macus fidelit̄ exeq̄ regi spondet. nec
n̄ et q̄d p̄dictū ē nimū int̄ eos occulte
tenere. S; nihil occultū fit q̄d nō va-
leat reuelari. Et rustici asserunt q̄ ter-
ra vomit et p̄palat archana. Ignora-
tur q̄lit̄ ad enee puenit noticiā p̄siliū
regis priami quod habitū extiterat
de morte duoz. Statim enea et an-
thenor p̄ditionē ciuitatis cū q̄busdā
eoꝝ p̄plicib⁹ iurauerūt. p̄ponētes ad
p̄silia regis priami si eos euocari cō-
tingat nō ire nisi cū magna multitu-
dine armatorū. Erat enī tunc enea
valde potens in ciuitate troie in p̄sā-
guineis et amicis. et null⁹ de ciuib⁹ di-
tior erat eo. adeo q̄ regi pōne potat
coequari. Sili et antenor q̄ in mltā
p̄sanguineoz parētela v̄gebat. et in-
ter se multas vias exq̄rūt qual̄ cum
grecis loq̄ valeant de ciuitate p̄dēda
habita a grecis securitate sincera q̄
ip̄i de p̄sonis eoꝝ et reb⁹ nec nō et cō-
sanguineoz suoz penit⁹ salui fiāt. In-
terea rex priam⁹ antenorē et eneā ad

Proditio Troie

se venire mandauit p habēdo cōsilio
qd de factis incūbentib⁹ sint facturi
cupiens sue intentōis ppositū fina
liter p̄plere. S⁹ antenor ⁊ eneas ut
inter se p̄dixerant ad regē Ἰδριam
in multitudine se p̄ferūt armatorum
Qd rex ip̄e videns amphimaco mā
dauit ut a precepto sibi facto desistat
Sequēti vō die rex Ἰδriam māda
uit oēs troianos ad colloquiū p̄uē
re. ⁊ eis venientib⁹ eneas assurgens
monet et suadet cū grecis pacē eē tra
ctandā. cui oēs troiani vnanimi cō
senserunt. Ad qd dū rex ip̄e relister
eneas dixit ei. Ad qd dñg rex renite
ris Velis nolis de pace tractabitur
etiā te inuito. Quod postq̄ rex vidit
q̄ sua p̄radictio non valeret maluit
p̄sentire q̄ sub p̄radictionis errore
ciues suos ad scādaliū p̄uocare. p̄p̄
qd dixit enee. Quicqd vobis facien
dū videt de p̄senti negotio facite cit⁹
et mihi qcquid inde feceritis videat
acceptū. Communicato igit̄ p̄silio An
tenor eligit̄ i legatū ut vadat ad gre
cos pacem cū eis omnino de tracta
turus. et colloquio dissoluto troiani
in signū pacis cū ramis oliuaz mu
ros ciuitatis ascendunt. qd p̄cipien
tes greci troianis reddunt precepti
bilia signa p̄sensu Ἰδriop̄ qd anthe
norē p̄ murū descendere faciūt ciuita
tis. ⁊ eo a grecis recepto ⁊ Agameno
ni p̄sentato. Rex Agamenon cū
grecis regi crete Dyomedi ⁊ Ulyssi
totū negociū p̄miserunt. Et qcquid
p̄dicti tres cū quarto eis Antenore
aduicto de p̄dicto negotio sint factu
ri. oēs greci ratū habere p̄petuo pro
miserūt. et eis ordinatis p̄ parte om
niū grecoꝝ ip̄soꝝ ad seruandū oia su
p̄radicta corporali sacramēto firma
runt. Quare p̄dictis trib⁹ cū an

thenore p̄fato segregatis in ptē An
thenor dolositate repletus p̄misit eis
p̄dere ciuitatē sic q̄ de ea libere faciāt
velle eorū. dū modo ip̄sū ⁊ eneā firmi
ter assecurent de p̄sonis ⁊ oīm cōsan
guineoꝝ eorūndē quos ip̄si duxerūt
eligēdos. ⁊ q̄ sibi et enee oēs possessio
nes suas ⁊ cetera bona sua salua fa
cient. sic q̄ libera eis ⁊ sine dānoꝝ lesi
one dimittant. Et h̄ p̄dicti tres firmi
ter attente eidē anthenori iurauerūt.
Terumtū q̄ res ipsa teneri deberet
in secreto donec suū sortiat effectum.
ne forte ip̄so negotio p̄palato cōtin
gat ip̄sū effect⁹ ip̄ediri. Adonē eos
anthenor attente ut qd dictū est inter
eos ip̄si sub sigilli taciturnitate consi
gnēt. Et ut res ipsa sit meli⁹ in secreto
⁊ aliquo colore q̄sito meli⁹ pagatur
penit anthenor a grecis ut rex talcibi⁹
senectute grauat⁹ cui facili⁹ sit credē
dū cum eo se dirigat apud troiā qui
ficticie voluntatē troianoꝝ exq̄rat. si
pax cōiter grata sit eis. ⁊ quid grecis
facere velint p̄ p̄dicta pace firmanda
Et nihilominus Anthenor postula
uit a grecis panthasilee corp⁹ sibi cō
cedi. qd greci sibi cū difficultate maria
et multaz p̄ecū laborib⁹ p̄cesserunt.

Obtēta igit̄ a grecis licētia anthe
nor ⁊ rex talcibi⁹ ad ciuitatē veniūt
intran in eā. ⁊ regi p̄amo notificant
aduētū eorū. Sequenti vō die rex p̄
amus ciuib⁹ ciuitatis troie ad collo
quiū p̄uocatis p̄ legatione anthe
noris audienda mandauit anthenori
ut qd ip̄se cū grecis tractauerat in cō
audientia oīm explicaret. Anthenor
vō nolens sue dolositatis cōmentum
callide palliare longū p̄. mit in sua
verboꝝ p̄latione sermonē. asserens i
verbis suis de multa grecoꝝ poña d
eorum legalitate ⁊ firmitate in p̄mis

Proditio Troie

sis habita sp̄z ubiqz ppter qđ grecis
callidū argumentū induxit de firmi
tate treugaz. quaz ps aliq̄ peos nūz
q̄z erit viciata. Itē adiecit de de
bilitate nimia troianoz ⁊ qualīt ad
nihil aliud sint deducti nisi vt in cōti
nuis lacrimis ⁊ multa anxietate do
loz p̄tinue flebilē vitā ducant ⁊ ideo
astruere p̄ verba sua numiū est inni
sus q̄ amodo esset vtile ⁊ salubre viā
pacis diligēt exq̄rere ⁊ inuentā dili
genti⁹ eā sequi p̄ quā posset eoz lacri
mis ⁊ lamētis finis iponi. Eldidit
etiā q̄ ad hoc cū grecis pueniri non
p̄t nisi p̄ auri ⁊ argenti maras q̄nti
tates in restitutione grauiū dānoz
eoz q̄ p̄pterea sūt p̄pessi. ppter qđ oī
bus in suo sermone suasit hñtib⁹ pe
cuniā ⁊ speciali ipsi regi vt ad releua
tiōē tantoz doloroz eoz man⁹ apiāt
Cū fm vulgare puerbiū dictum sit.
Meli⁹ est mar subijs pecuniarijs ac
comodare dolores q̄z cordis p̄tinu
is dolorib⁹ anxari. Tū cū nondū
a grecis potuerit finalez cognoscere
volūtate petijt ⁊ laudauit vt eneas se
cū eo ad grecos p̄ferat vt ambo sil'a
grecis volūtate eoz finale eliciant. et
de obseruādis p̄missis p̄ antbenoz
sint greci in maioris roboris firma
te. Victū vō antbenois cōter oēs p
bant. Quare antbenoz ⁊ eneas se ad
grecos cū redeunte rege talcibio p̄tu
lerūt. Rex vō priam⁹ colloquio
dissoluto suā se secreto recepit i aulaz
vbi mltā lacrimas p̄ dolore in nimia
anxietate pfudit p̄ferēs in corde suo
p̄ditoz as dolositates antbenois et
enee ⁊ q̄ oēs filios suos amiserat tā
ta strēnuitate sp̄picuos ⁊ tāta fuerit
dāna p̄pess⁹. ⁊ nūc qđ deter⁹ ē neces
se mibi ē vt me redimā ab eoz māib⁹
q̄ tanta mibi dispendia intulerūt. Et

q̄ p̄ textu redēptiōis ipsi⁹ a me totū
aurū exhauriāt qđ multo tpe cumu
laui vt demū spoliatis oībus bonis
meis in pfundū paupertatis imergaz
Et o vīnā esse possem de mea vita
secur⁹. Et sic rex p̄am⁹ qđ faciat igno
rat cū necessitate coact⁹ illoz habeat
p̄seq̄ volūtates. q̄ tonis eoz virib⁹ ad
suā aiām delendā penit⁹ ⁊ p̄dendaz
p̄sus anhelant. Helena vō sciens
q̄ pax erat tractāda cū grecis. ⁊ q̄ ene
as cū antbenoze erat iur⁹ legat⁹ ad
grecos. sub noctis tenebris ad anthe
noze se p̄tulit in secreto ⁊ rogauit at
tente vt cū Menelao dudū viro suo
de ea pacē ⁊ recōciliatiōē tractare de
beret. vt ex sola sue misericordia pieta
tis ab eo pacis gratiā valeat obtiere.
qđ antbenoz p̄ ea gratiā se contulit
tractaturū. Et sic Helena recessit ab
eo ⁊ in regū palaciū se recepit. In
terim aut̄ glauc⁹ antbenois fili⁹ bo
nouice sepeliūt. Et de corpe panthasi
leefuit tunc p̄ regē philimenē troia
nis acceptātib⁹ ordinatū. q̄ ibuma
tū interim remaneret. donec pace tra
ctata rex philimenis deferret i regnū
amazonū corp⁹ ipsū. vbi deberet i re
gno tanq̄ corpus regine more regio
sepeliri. Antbenoz autem et eue
as se conferunt ad castra grecorum
vbi cum illis tribus q̄s greci eleger
ant de p̄denda ciuitate firmi⁹ tracta
uerunt. ⁊ de recōciliatiōe Helene cū
Menelao sunt ab ipso firmā gratiā
assecuti ppter qđ greci statuerūt vli
xem et dyomedē cū antbenoze ⁊ enea
apud troiā ire legatos. Quib⁹ intrā
tibus ciuitatē gaudet vulg⁹. Itā cuz
ambo sint reges ⁊ valde discreti per
eos putāt pacē facili⁹ percompleri.

Sequēti vō die in mane oēs troi
ani in regis palacio pueniunt rege

Proditio Troie

mādante pro colloquio celebrando. ubi tunc surrexit vlixes. et in suorum sermone vrborum dixit illis grecos duo petere. videlicet restaurationē dānorū in auri et argenti maria q̄ntitate. et q̄ amphimac⁹ ppetuo releget ab vrbe sū spe aliq̄ redeūdi. qđ totū anthenor dolose pcurauit amphimaco p eo qđ restitit vrbis ei⁹ qñ p̄mū ipse cū enea dixit priamo pacē cū grecis eē q̄rendā. Q̄ntū expedit sapienti illā de se brē cautelā ne turbatōis et seditionis tpe sit aū alios plocutor. et qđ ipsemet ponat custodiā ori suo. Iđolocutio enī amphimaco damnū fuit. Illūq̄z enī Anthenorū alias relegatōis exiliū pcurasset. Sed de⁹ qđ sepe iustas vlciscit iras punit hoīem pena quāz alijs pcurauit. Itaq̄ et ipse anthenor Enea tractante fuit a troia ppetuo relegat⁹ p̄t sequentia p̄ntis historie d̄clarabūt Existētib⁹ igit vlixe et dyomede inter troianos in regis palacio p colloq̄o simul iunctis repēte fact⁹ est mirabil sonit⁹ inter eos et vociferationes multe q̄si clamātiū audite sūt in ingressu loci vbi predictus colloq̄um tractabat. ppter qđ vlixes et dyomedes valde pterriti timuerūt ne tumultus ipsi irrueret in eos ad mortē ipsorum. aut offensam. Alij putauerūt filios regis priami esse. qui ad captiōē iporum duorum regū legatorū dyomedis. s. et vlixis ppter relegatiōē amphimaci anbelarent. Sed diligenter exq̄sita causa ipsi⁹ sonit⁹ et clamoris nullo mō p̄cipi potuit quidnā esset. Quare colloquio dissoluto oēs qui venerant in regū palaciū recesserūt ab eo. Anthenor vō vlixe et dyomede secretū traxit in locū vbi satis securo loq̄ poterant de dolo archanis eorum. Et solis tantū p̄sidentib⁹ illi trib⁹

Ulixes dixit anthenori Ad quid tribus tantis expentionib⁹ vota nostra ut res nobis a te pmissa suū nō p̄sequatur effectū. Dixit anthenor. Sciūt dii volūtātē meā. qđ ad nihil aliud inuigilo cū enea nisi qđ pmissa vobis p nos celerit p̄pleant. Sed impedimentūz vortorum nostrorum est quedāz mirabilis structura deorum quam meo vobis si placet explicabo s̄mone. Cui dixit dyomedes. Iđ placet et gratum est nobis. Quib⁹ Anthenor sic ait. Certū et indubitātū ēi hac vrbe qđ rex illi⁹ qđ p̄mō ilion fūdauit i troiā. Tū ex suo noīe dictū ē statuit i bonorē deē palladis magnū tēplū i hac vrbe p̄structū. qđ cū totū eē p̄fectū i muris et nō supeēt nisi p̄strui solū tectū ex celo signū qđ dam mirabile et quedā res nimīū virtuosa descendit. et iuxta magnū alta rediūno ministerio seipsū affixit in muro vbi extunc vsq̄z nunc semp̄ stetit ibidē a nemine se baiulare p̄mittit a loco. s. vbi est. nisi a custodib⁹ suis tantū. et nunc a solo suo custode vicz sacerdote t̄bobante. qđ illud in diligētia magna custodit. ei⁹ tñ materia vt ab ipsis custodib⁹ enarrat pro maiori p̄te p̄sistit ex ligno. cui⁹ autē generis lignū sit a nemine nosci p̄t. nec etiā sciri qualiter in sui forma in qua est potuit esse fictum. Dea vero pallas cuius palladis beneficio troianis dicit attributū edixit. q̄lis virtus p̄sistit i ipso signo. que talis est ut donec ipsū signū sit intus in templo v̄t infra menia ciuitatis troiane nunq̄z ciuitatē ipsam amittant nec troiani reges et heredes eorum. Hec est enī spes certissima troianorum ppter quā securi viuūt Troiani nō timentes ipsi⁹ vrbis excidiū aut ruinā. Huius autem signi nomen pro eo qđ a dea pallade

Captio Troie

credit esse datū palladiū cōiter appel-
lat. Et hec diomedes inquit anthenori
amice si ita est de palladio ut tu dicis
supersticiosus est penitus labor noster
cum ciuitas propter palladiū capi nō
valeat nec haberi. Anthenor vero re-
spondit. Si de mora nostra miramini
quare promissa nobis nō sunt cōple-
mento mandata. Hec est sola causa
quē dilata sunt usque mō. Sed cū ego
hucusque tractauerim cū sacerdote cu-
stode de palladio nobis dando furti-
ue. de quo certam iam habemus fidu-
ciam pro quadā auri maxima quantitate
a me ipsi sacerdoti promissa. Tūc
infallibiliter certissimum quanto prius
erit palladium extra mēia ciuitatis
ad vos illud destinare curabo. et tūc
pro certo perficiet in omnibus votis vestris
et sic inter eos fuit predictū silium dissol-
lutū. Quibus anterecessū eorum iterū di-
xit anthenor. Carissimi ne prius nostrum
silium sit suspectū in eius mora optet
me ad regē Priamū accedere et ficti-
cie sibi dicere. ut negociū nostrū vere
in suo esse sit latēs quod vobiscū tracta-
uerim de habenda a vobis certitudi-
ne. quā ab ipso rege et eius ciuib⁹ inten-
ditis vos habere. Et sic mutuo inter
se data licentia ad regē Priamū An-
thenor accessit.

De captione et destructōe
Troie et morte regis Priami
et eius vxoris et eius filie Poly-
xene.

Polyxene igitur et

Diomedes ad grecorum castra
reuersus anthenor dixit regi
Priamo ut mandaret omnes ciues
ad colloquium puenire. Quibus cōue-

nientibus anthenor in serie sui sermōis
significauit eis tractatū esse cū grecis
quod pace firma tenēda dentur eis vi-
ginti milia marcarum auri et totidē ar-
gento. et onera centū milia frumētō
propter quod ordinatū fuerint eos quod infra
certorum dierum spatiū predictę quantitates
colligi debeant et haberi. Quibus habi-
tis in assignatione earū de firmitate
pacis a grecis inuiolabiliter obseruan-
da securitatis cautele firmiter exponēt.

Donec autē daretur opera pro troianos
ad quantitates ipsas studiose colligē-
das anthenor ad sacerdotē thebanū
palladiūque custodē sub noctis taciturni-
tate se protulit maximam quantitatem
auri in magnopere secū ferēs. quas
obtulit sacerdoti thebanū et ab eo ex-
istentibus in secreto ei dixit anthenor.
Ecce auri quantitas tam maxima. quā
dū vixeris tu et heredes tui poteris
semper diuitijs abundare. Accipe tibi
eam et da mihi palladiū quod custodis
ut illud mihi liceat asportare. Neminē
enī sciri poterit quod a nobis duob⁹ so-
lummodo permittetur. Sane sicut tu in-
tendis vitare troianorum infamiam sic et
ego. Prius enī mallem mori quā a troia-
nis propterea me possit impungi me fuisse
sibi permitti participem vel actorem.
Propono itaque si feceris illud statim
vixi transmittere valde secreto. penes
quēdū postea esse sciet soli vixi pote-
rit culpa ei⁹ ascribi. Dicitur ei vixi
a templo palladiū subtraxisse et nos
duo erum⁹ ab omni innocentie crimine pe-
nit⁹ excusati. Thebanus vero sacer-
dos qui pro maiori parte noctis illi⁹ vio-
lentē restitit vixi anthenoris. Sed de-
mum antequā anthenor subtraheret de
nocte libera recedēdi facultas thebanis
illa erat auri in cupidine palladii sub-
tractionē anthenori sponte processit. quod

Captio Troie

anthenor statim asportauit a tēplo. et statim eadē nocte p nunciū suū illud transmisit ad grecos. qđ Ulixi p tñ⁹ fuit assignatū. Postea vō fama dictante publice dictū ē qđ Ulixes sua sagacitate interceptat illud a troianis. Sed o dii ex qđ thobans sacerdos elegit ciuitatē suā proditorie malle perire qđ aurū perdere sibi datū. qđ loc⁹ tuus esse poterit aut secur⁹. si sanctitas incorrupenda corrumpit. Sa ne non est in sacerdotib⁹ nouū istō in quib⁹ ex antiquo auaricia omnium viciozū mat⁹ suas radices affixit et ingluuiosa cupiditas suas medullas extendit. Nullū enī scel⁹ pōt esse tā graue sicut illud qđ i fulgore auri sacerdotib⁹ subitā tribuit cecitatē. Nā nullū scelus pōt esse tam graue qđ ad pmittendū illud sacerdotes in fulgore auri subitā non recipiant cecitates. Sūt enī auaricie templū et cupiditatis auxiliū. Bū troiani vero pmissam quantitatem auri et argēti et frumenti colligerent. et eas in templo minerie ponerent pseruandam donec ite graliter possit haberi. Id lacuit eis deo appollini in tēplo ipso solenne sacrificiū celebrare in multitudine aialū occisoz. que dum animalia ipsa sup altare fuisset apposita. et immitteret ignis ad pburendū ea ad sacrificiū deputata. duo inter eos subito miracula pgerunt. Id primū itaqz fuit illud. qđ ad sacrificiū nullo modo potuit ignis accendi. et cum fuisset fere decies attemptatum ignis statim extinctus resolvebat i fumū. sic qđ nullo mō ad sacrificiū dū potuerāt troiani ignē accensum habere. Secundū vō miraculum fuit illud qđ dum interiora aialū ipsoz ad sacrificandum parata essent sup altare quedaz aqui

la volans in aere. in sue vocis clamore descendit. et irruēs sup altare rapacib⁹ vnguib⁹ suis oīa interiora p dicta sustulit ab altari et ea i naues grecoz adduxit. Troiani autē stupefacti sunt valde ad ea que sic eis vidētib⁹ acciderunt et qđ si omnes vere p cipiūt p signū pmi miraculi deos eē ptra eos ad iracundiā prouocatos. Sed p vtroqz miraculo ad significationē eoz hñdo cassandre consilium diligenter exposcunt. Que pro pmo signo dixit eis appollinem indignatū ex eo qđ templum eius per eos in effusionem sanguinis humani extitit violatū cum in eo fuerit interfect⁹ achilles. Sed expedit ppter hoc vobis ire ad sepulchrū achillis et ibi lumen accendere. de quo lumine accendēt eorum sacrificio tale lumen qđ nullatenus extinguetur. quod et factum est. De secūdo vō miraculo Cassandra troianis asseruit producionē ciuitatis apud grecos sine dubio esse tractatā. Sacerdos autē calcas de hijs miraculis interrogat⁹ a grecis. scđm signū dixit significare captōnē ciuitatis ab eis valde breui tpe. Inter hec aut calcas cum crisis sacerdote persuaserunt grecis qđ deo appollini sacrificia eoz offerent. quod statim factum est. Idost sacrificiū vero factū sacerdos crisis maiores eorum exercitus psluit in secreto vt fieri faciāt in similitudinē equi quendā magnū equū ereuz vt in eo saltē possent mille milites cōstipari. qui equus fiet p m qđ ego decre uero. nā hec est omniū deozū fere voluntas. Hic aut equus fiet magister et arte apij sapientis artificis in qđ pstruentur quedaz clausure sic artificiose pposite. qđ ab exteriori pte aspectibus hominū non patebūt. p quas

Captio Troie

cū loc⁹ erit et tps ab eo exire valeant
p^odicti milites p^ostipati. Quo scō et eq⁹
ipso pfecto occulte mille militib⁹ itro
ductis petitis a rege priamo ptequū
ipsū in honore palladis deē in ciuita
te et in templū suū ipm pmittat itrare
vobis eā occasionē p^otendentib⁹ q⁹ cā
cuiusdā voti vestri soluēdi voueritis
ipsi deē ppter subtractionē palladii
quā fecistis a tēplo eius. Ad crisis at
p^osilū sacerdotis et p^ouisionē ipsi⁹ cuz
maximo labore artificū sine intermis
sione alia fact⁹ extitit equ⁹ ipse. Idē
fact⁹ tñ et completus vltimo anno ca
ptionis ciuitatis ipsi⁹. Reges autē
q⁹ venerant apud troiā in auxilium
regis troie de quib⁹ supius dictū est
p^oceptientes tā vile pactū. quod rex p^o
amus cū grecis inierat omnes cum
suis recesserūt a troia ad eoz regna
priamo dimisso tendētes. p^opt q⁹ rex
philimenis q⁹ cum duobus milibus
milīū troiam aduenerat cum ducē
tis quinq⁹ginta tantū sibi supstitib⁹
recessit a troia in comitua videlicet
puellaz et corpe panthasilee de q⁹bus
mille puellis nō superāt nisi tantū q⁹
dringente excepta regina et taz diu se
stinauerunt p^odictas eoz q⁹ ad eoz op
tatas puenerunt puincias. Seq⁹nti
p^o mane vt ficticie p^oditū extiterat de
pace iuranda in medio campoz ex
tra muros ciuitatis sanctuarijs ordi
natis a grecis Rex priam⁹ extra ciui
tatē egressus in suoz maxima comi
tua tā ipē q⁹ greci iuxta formā sacra
menti tenere pacē firmiter iurauerūt
Quare diomedes p^omo iurauit pa
cem ipsaz inuiolabilit⁹ obseruare fm
q⁹ antenor disposuit inter eos et cū
greci postmodū fregerunt pacē ipsā
dicūt se nō fuisse p^ouros p^o eo q⁹ cū an
tenore p^oditōne ciuitatis et pacē ficti

ci tractauerūt quod verū est. licet in
prouerbio dictū sit. Qui artificiose
iurat artificiose piurat. Sic enī vt iu
rauit diomedes maiores grecoz cete
ri iurauerūt. Rex itaq⁹ priam⁹ cū
oib⁹ troianis suis deceptus et igna
rus pacē ipsam non ficticie sed abso
lute iurauit. quib⁹ p^ostuit iuramētis
dum rex priamus p^o certo putaret iu
ramēta a grecis facta dolo carere he
lenā grecoz regib⁹ restituit et eis eaz
in humilib⁹ p^ocibus p^omendauit. ro
gando ne aliqua iniuria sibi inferret⁹
q⁹ greci ficticie letis vulab⁹ annue
runt. Greci vō cupientes exequi
dolosē fraudis eoz insidias rogāt p^o
amū vt equū ereum quem in hono
rē palladis se fecisse dixerūt. vt sit eis
p^opicia i recessu i ciuitatē troie iubeat
intromitti et coram templo minerue
locari vt dea pallas in talis encenij
oblatione sedata p^ofurto palladii i eo
rū reuersione cū nauibus eorum ad
p^opa absq⁹ maris picule eos salue na
uigare pmittat. Licet enī rex priam⁹
ad petiā nullaten⁹ respondisset Ene
as tamen et antenor faciendū esse di
xerunt asserentes q⁹ tale encenū ad ci
uitatis decus p^opetuo sit mansurum
Inuit⁹ itaq⁹ rex priam⁹ annuit q⁹
eneas et antenor dolosis fraudib⁹ cō
cesserunt. et interi greci promissus au
rum et argentū a priamo rege p^ocipi
unt et onera frumentaria eis parata
eoz deducūt ad naues et onerāt i eis
dē. Uniuerſi vō greci puenientes in
vnum cū maximo deuotiōis affectu
cū eoz processib⁹ sacerdotū cum fu
nib⁹ et alijs necessarijs trahūt equū
et vsq⁹ ad portā ciuitatis deducunt.
Nō enī porta fuit tante latitudis et
altitudinis spaciōse. q⁹ p^o eā potuisset
equus ipse p^omode introduci propē

Direptio Troie

quod necessarium extitit quod ex muro et porta intactum demoliri deberet quod fieret ad introductionem ipsius equi altitudinis et latitudinis spaciose ingressus. Quo facto equum ipsum in ciuitatem troiam ciues cum multo gaudio introducunt. Sed non est nouum ut extrema gaudij luctus occupet. cum troiani ciues et maiores eorum ex cecis insidijs facti ceci non equum licet equum fata statuerunt sed mortem potius eorum visceribus impressissent. Immisertunt enim greci in predictum equum quendam nomine sinonem cui claues greci assignauerant ut opportunum captato tempore aperiat claustras constructas in equo et quasi primum periret troianos per eorum hospitium dormiendo quiescere ipsis foris existentibus signum daret in flamma ignis accensi ut greci primum possent ciuitatem intrare et abile possent morti tradere dormientes. Eodem autem die greci insidiose quesito dolo remiserunt ad primum se a troia velle recedere et apud thetendon se primo referre ubi helenam occulte recipere statuerunt timentes si ipsas in troiam reciperent ne forte tumultus in exercitu grecorum insurgeret propterea eam ut ipsam exinde morti traderent. Nec esset tunc qui posset eas sua defensione tueri. Idcirco acuerunt igitur priamo velut ignoro ficticia verba grecorum ea reputans esse vera. Cum grecis ipsis ascendentes naues eorum et velificantibus a litonibus troianorum. Troianis eis videtur exinde facis lenis greci apud thetendon applicant paz ante solis occasum ibique eis in multa iocunditate cenantibus supuemente noctis umbraculo omnes se armis bellicis munierunt ad ciuitatem troie se in magno silentio protulerunt.

De direptione Troie.

Non uero

postquam precepit troianos iussu dormitum egressus ab equo reuerans claustris iam igne accenderat et grecis aduenientibus signum dedit quibus in primum per murum vicissim in ciuitatem ingredientibus et egredientibus militibus qui in equo extiterant constituti in troianos viriliter irruunt qui securae in eorum domibus dormientes nulla formidinis titillatione per punctum sine spe aliqua hostilis insultus secure in eorum hospitium morabantur et per grecos eorum fractis ianuis et undique per qualis satis greci ascendunt hostiliter domos ipsas quoscunque de eis inueniunt discretionem sexus non habita vel etatis violenter occidunt exponentes preciosas eorum diuitias prederapaci cum omne preciosum eorum ab eis rapiant et eripiant. sic quanta teque illucesceret dies illa plusquam viginti milium hominum gladio peremerunt. Cuius tatus templa ipsi crudeliter spoliantes clamor igitur marimum eruberat unde decumque in funestis vocibus occisorum. Et rex priamus tam turbido auditu clamore statim agnouit se peritum ab antenor et enea et iculta lacrimarum copia anriolus surgit a stratu et induit vestibus quibus potuit subito quasi preceps sua descendit ab aula et in templum apollinis se recepit quod in palatio suo erat putans statim se ab hostibus morti tradendum et nullam posse se spes breuiuendi. Quare coram magno altari prius occubuit indubitanter mortem expectans. Cassandra vero quasi demum effecta sola fugit et minerue templum intrauit ubi suorum omnium excidium grauiter lamentatur. Ceterum vero regine et mulieres in regis palatio in multis lacrimis et doloribus remanent.

Diraptio Troie

ferunt. Adane autē facto in ipso lucis
diluculo greci sub ductu antenor
et enee publicorum sue patrie proditorum
in magnū ilion irruerunt nulla ibi de
fensione per troianos inuenta. propter quod
vniuersos quos ibi reperiunt morti tra
dunt. Adir vero ipso dictū apollinis
templū ingressus ubi rex pām mor
tem propter expectabat in eū irruit ense
nudo et in conspectu ipsorum antenor
et enee ductorum ipsius regē pām nequit
interfecit sic quod in milia sui effusione cru
oris maior pars altaris exiit inde ma
defacta. Heccuba vero et ei filia po
lixena se fugē dederunt et quod fugiant pro
prie ignorat. Eius in fugientibus obuiuit
eneas. Cui heccuba sic dixit in multo
sui furoris ardore. Ha neque proditor
unde a te pcedere potuit tāte crudeli
tatis impietas ut regē pām a quā tanta
magnalia suscepisti tanto ab eo ma
gnificatū honore passus fueris interfe
ctores ei ad eū ducere que debuisti
tua protectione saluare. Prodidisti pa
triā tuā et urbē in quā natus fuisti et in quā
fuisti tanto tempore gloriosus ut eū ruinā
aspicias et ei incendia videre nō hor
reas quibus fumat. Saltim isti mihi
repolixene tu impius animus misereri
digne et neque tuus oculi ei peccat ut
inter tot mala que feceris tibi saltim
possit attribui huiusmodi bonū egisse
ut eā saluare si potes omnino per cures
antequam grecorum manus incidat quod eam in
terficiant vel turpiter de honestent.

Ad heccube igitur verba moriens enee
polixenā suscipit et eā incognite secū
ducit quā in secreto loco consignat.
Helamoni vero atax de templo mi
nerue andrometaz quādam hectoris
prore abstraxit et cassandram et secū du
cit utramque et menelā belenam abstra
ctā ab aula regia in quā erat letus abduxit

Sed et greci in eorum senectute persistentes
totū ilion fundit enee studuerunt et
in ciuitate troie summissis crebris incen
dis eaz flammis rapacibus exposuerunt
omnino cremadam. propter quod tota
neptunia troia fumat. ex quibus magna
palacia corruunt et exusta subitis per
eunt in fauillis exceptis domibus pro
ditorum quod signo dato ille ab incendiis sunt
seruate. Eversa igitur tota quasi fundit
ciuitate rex agamenon in magno tem
plo minerue omnes maiores exercitus
statuit perire. quibus peruenientibus statim
ibidem agamenon de duobus eos solli
citare requisivit. Uno scilicet si suanda sit
fides illis quorum ope greci facti sunt victo
res et domini ciuitatis videlicet antenor
et enee. Alius quod modus sit et forma ser
uanda in diuidendis spoliis diuitibus
et thesauris ex ciuitate questis. Sed
grecorum responsio fuit illa ut troianis
vicis antenor et enee principibus facti
onum seruanda sit fides. per quos greci domini
facti sunt urbis et omnes opes a ciuita
te questite in publicū distribuende veni
ant per omnes secundum vniuscuiusque statum me
rita et labores. Sed thelamoni atax
adiecit belenā nihilominus morti tra
dendā per quam tot mala greci tātis tem
poribus subierunt. Cui consilio multi ex
ipsis regibus adheferunt et vir agame
non et menela tunc defendere belenam
potuerunt cum maior pars regum in extermi
niū belene vnanimiter peruenisset. Clez
rex vlixes in pirariā declinādo finem
in tantū suis finibus et ordinato modo
loquendi predictos reges iduxit quod eorum
mutata sententia in liberationem belene omnes
percorditer peruenissent. Et agamenon pe
nes reges ipso tunc in tantū institit et
curauit quod sibi cassandra regis pami
filia reges ipsi sui laboris premium perces
serunt. Non dū in ipsorum regum

Direptio Troie

colloquio dissoluto antenor et encaas
accesserunt ad eos exponentes eisde quili
ter andrometa et helenus filius regis
priami se dissuaserunt troianis greco
rum scadala et eorum inimicitias. quia tra
ctatu fuit liberum corpus achillis et fune
rarie traditum sepulture. Quare petie
runt eos utpote dignos a custodia li
berari. Quod a regibus liberaliter fuit con
cessum. Helenus autem per duobus filiis he
ctoris et andrometa filii per eisdem viro
te patru per nepotibus et matrem per filijs re
ges ipso habilitate deprecant de liberatioe
iporum. Quod reges filii annuerunt necnon
et pirrus qui deincebat eos de qua satis pri
mo instituit eos morti tradendos. Sta
tuerunt ena et tunc quomodo nobiles mu
lieres qui a mortis laqueis euaserunt
libere permittant abire et standi vel cui
di libera per velle eorum habeant faculta
tem. Disposuerunt preterea et ipsi a
troia recedere. sed tanta maris tempestas
inualuit quod non valuerunt per mensem ite
grum navigare. et cum nondum tempestas
marina quiesceret. Greci super hec ab
antistite calcas diligentem explorant im
pedimenti causas eorum. unde tam grauis
culpe causa processit sic duras. Quibus
calcas sic dixit. Hec eis accedere pro
pter furias infernales pro eo quod nondum
est achillis anime satisfactum in templo apollo
nis interfectum. Immolandum est ergo
vobis ipsis de ea per quam mortem subiit. qui
usque nunc remansit inulta. Pirrus
igitur diligentem exquirat quidnam de polixe
na sit factum qui de achillis nece fuit cau
sa penitus impulsiva cum postea non esse
mortuam neque captam et hac omnes vivere
communiter asserunt. Et perinde agame
non scrutatur antenorē quod cum ipse nega
uerit deum de vita polixene et ubi sit
vehementer impingit. Antenor autem vi
des se exinde in tantum ab agameno

ne et alijs grecorum regibus pergrauari tam
quam iniquitatis filii. volens omnes iniq
tas suas finaliter percompleere in tantum per
dies plures cure adhibuit et laboris
quod demum agnouit polixenam in pseudo
camere cuiusdam veteris turris occulte
telatere. Ad quam accedens antenor
a predicta turri per brachia eam violenter
abstraxit. quam incontinenter captam regi
agameno presentauit. Sed rex agame
non eam statim purro transmisit qui
pirrus statim in sepulcro sui patris
eam mandauit occidi. Dum igitur polixe
na duceretur ad victimam percurrunt reges
percurrunt et vulgus. et ita tanta preda sue
pulcritudinis forma absque ab ea com
missi causa criminis omnes communiter do
lent et ipsi compatiuntur eidem. A manibus er
go pirri ipsam valde velociter liberaf
sent si iuxta dictum calcas omni inter
esset ad propria redire posse qui viuente re
deundi facultas libera non poterat eis
patere. Polixena autem ante achillis
tumulum constituta de morte achillis se
vobis habilitate plurimum excusauit. imo
de morte achillis dixit nimium doluisse
se et quod reges et principes grecorum virginem
innocentem pro iusticia patiunt sine
culpa perire non quod mortem abhorreat
cum vita eius esset satis durior morte
sua ut tante nobilitatis virgo sue virgi
nitatis et nobilitatis claustra illicite
disrupti permitteret et sui pudoris inte
gram puritatem pateretur per manus min
se nobilium deturpari et specialiter ab
eis qui hostili animo regem patrem suum et
inclitos fratres suos crudeliter peremer
runt. Quare dixit melius sibi succedere
in patria sua mori quam periculum in
pauptatis angustiis vitam ducere
anxiosam ambire puincias alienas
Veniat igitur mors quam dixit se gratanter
admittere dum est virgo et virginatam

Exilium enee.

suazdijs omnib⁹ ⁊ ipsi morti gta voluntate libare. Hoc ec dū tacuit polixena statim pur⁹ in gladio corā sui patris sepulcro vidēte beccuba mīrē sua impie polixenā occidit. ⁊ eius corpe pfrusta truncato pēū patris monumentū in mltā circūquaqz copia virginei sanguinis irrigauit. Beccuba vō cū vidit corā se interfici polixenā dolore p nimio sui sex⁹ pūn⁹ exulta mēona facta est furiosa qre ī furore suō penit⁹ dissoluta vaga discurret qscunqz p̄t mordet more canino ⁊ p̄iectis ab ea lapidib⁹ nūc istū obruit nūc illū grecos mltitudine lapidib⁹ offendēdo ppter qd facta est nimum infesta grecis ⁊ ideo greci eā capi faciūt ⁊ eā mandāt in aulidē insulaz troie vicinā ab hoib⁹ lapidari. q̄ ibi dē lapidibus obruta diē clausit extremū. Greci vō beccube corpi monumentū arduū ⁊ insigne fieri mandarunt vbi corp⁹ beccube fuit sepulcū. Cui⁹ monumenti fabrica vsqz in hodiernū diē loco apparet in ipso. Et nomē tunc fuit ipositū ipsi loco ppter memorā beccube q̄ vocat⁹ est loc⁹ infestus qd nomē vsqz nunc vigz cōmuniter ipsi loco.

De exilio enee et religatōne antenoris a troia et morte thelamonij aiacis.

Est igitur tro

iane vbi in tanto suorum ciuium ⁊ eoz facultatū discrimine captione nōdum grecis valentib⁹ a troia recedere propter nimiam maris ⁊ t̄pis tēpestatē thelamonij aiac corā agamenone ⁊ alijs grecoz pncipib⁹ p̄tra vlixē qrelā exposu ⁊ dicens q̄ cū in distribuendis facul

tatib⁹ in troiane citatis captione q̄lis debuerit ea forma seruari. vt fm dignitatē meritū ⁊ laborē dret vniuscuiusqz p̄rogatiua seruari. In palladio tñ pcedendo nō fuit equa forma seruata cū palladium pcessum fuerit vlixi q̄ tanto p̄mio non fuit dignus ⁊ ego eo careā q̄ multo magis eo dign⁹ existo cū ppter mee strennitatis labores immodicos multoties grecoz exercitū fame nimia laborantē mltā saturitate repleueri in mltioz victualiu vbertate quē multotiens a troianis q̄si deinctū ī mee fortitudis robore illesū p̄durare ⁊ p̄seruari penitus fecerim p̄tra hostes. Cū ⁊ ego regē polimestrē interfecerim in cui⁹ custodiam rex priam⁹ p̄miserat ei⁹ filiū polidox cū ifinita q̄ntitate thesauri q̄ polidoro a me etiā īterfecto thesaurū suū totū ad exercitū grecoz adduxerim ex q̄ fuit exercit⁹ in suis expensib⁹ per abūdans. Interfecerim etiā regē frigie omnib⁹ bonis ei⁹ grecis adducis ⁊ eo ampli⁹ q̄ dñio grecoz adiecerim meo studio ⁊ in meis viribus mltā regē gargaros. s. crepelim arisdā ⁊ larissaz necnō ⁊ circū adiacētia regē troie ⁊ loca sibi finitima vsqz ad muros ciuitatis ipsi⁹ cū null⁹ esset q̄ tūc troianis succurreret. ⁊ in forti copia subueniret cū ⁊ ego cū achille multa victoriosa p̄fecerim. Que licet ip̄e ī suo f̄mone vniuersa distinxerit hic tñ tāqz supflua sūt omissa. Est ipse vlixes carēs omni strennuitate milicie sola sui f̄monis faciūdia regere ⁊ supesse videt q̄ nō p̄ualet nisi in blādicijs tāqz ⁊ fallaci arte vboz. q̄ si dixerit nos dños pēū troie ciuitatis effectos hñ a sue strennuitatis vtute p̄cessit s; a p̄ditijs ⁊ fallacib⁹ vbi suis p̄p̄t qd p̄petue labis laboram⁹ ī fama int̄ gē

Roꝛs Thelamonij

tes ⁊ troianos quos debuim⁹ in po-
tētia nra deuincere vicerim⁹ p machi-
nationis fallaciam ⁊ per dolum.

Postq̃z vō suis ṽbis Thelamoni⁹
finem fecit ṽlixes contra eius verba
animose respondens dixit ipse troia-
nū exercitū ex sua strēnuitate se vicis-
se. ⁊ sapienti p̃silio sensus. q̃ si nō fuisset
in grecoꝝ exercitu in multa indu-
stria sensus sui adhuc troia in sui glā
et firmitate maneret. ⁊ ei⁹ ciues eēnt
adhuc in fortitudine status eorum.

Sane inter cetera nō in ṽtute tua do-
mine Thelamoni grecis palladiuz
fuit q̃sitū. sed potius studiū mei cura.
Troianis ei nunq̃z quid esset palla-
diū notū fuit. Nec eis nota fuisset ei⁹
virtutis potētia qualis esset. sed ego
per solius mei scrutiniū adinueni q̃
p solū palladiū retardabatur nobis
captio ciuitatis cū in palladij ṽtute
p̃sisteret troiam capi nō posse donec
palladiuz esset inter menia ciuitatis
ipsi⁹. Quare troiā accessi furtiue. et i-
tantū studiose tract⁹ q̃ palladio ip̃o
habito vob̃ fuit ciuitatis ipsi⁹ domi-
niū acquisituz. Et ad hec inter cetera
ṽlixes suo tunc colloquio finem fecit

Sed Thelamoni⁹ aiāx m̃lis ob-
probriosis verbis insultauit acriter in
ṽlixē. et ṽlixes nihilomin⁹ contra eū
ppter qd̃ capitales facti sunt inuicez
inimici Thelamoniō publice asserē-
te necesse est q̃ suis manibus moriat̃
ṽlixes. Et dū placuisset regib⁹ Elga-
menonis et Menelai standū esse iu-
dicio q̃s eoz alter palladiū habere d̃-
beret Thelamoni⁹ ṽl ṽlixes. ipsi
eoz arbitrio decreuerunt palladium
penes ṽlixē residere d̃beret tanq̃z do-
minio ei⁹ adductū. Adoti forte ex eo
q̃ ṽlixes eoz contemplatione bele-
nam a mortis piculo de manib⁹ ipsi

us. Thelamoni⁹ ⁊ alioꝝ regum gre-
corum suis sermonibus liberauit.

Bolet igit̃ Thelamoni⁹ ex tali p̃-
uisione facta p̃ Elgamenonē et Menelaum
de palladio irratōnabilr cō-
tra eū. cū omnes q̃i maiores exercit⁹
p̃stanter assererent in obtinēdo pal-
ladio Thelamoniū digniorē. El re-
p̃dopt̃er qd̃ Thelamoni⁹ p̃tra aga-
menonē ⁊ Menelaū egrū gerēs ani-
mū multa ṽboꝝ diffudit obprobria
p̃tra eos asserens se eoz capitalē de-
cetero inimicū. cui⁹ rei cā p̃dicti duo
reges fr̃es ⁊ ṽlixes cū eis in maxima
militū comitūa procurabant se cuz
cautela maria custodire. Postq̃z
vō dies illa transiuit. veniente ei⁹ no-
cte sequēti. et diei proximi auroꝛa sur-
gente p̃ quā dies sequens effudit orbi
sūmo diluculo lucem suam inuentū
est q̃ ea nocte fuerat i lecto suo The-
lamoni⁹ interfectus multis p̃fossus
vulnerib⁹ ⁊ ei⁹ corpe multumode de-
truncato. Clamor igit̃ per totum ex-
ercitū magn⁹ exuberat ⁊ de morte the-
lamoni⁹ p̃muniter omnes dolent. et
q̃i crudelitate vera in agamenonem
⁊ Menelaū culpā impingūt s̃z poti-
us ṽlixes. Idcirco vō q̃ thelamoniū
affectōne sincera dilexerat p̃ ṽlixem ⁊
alios Thelamoni⁹ necis p̃cipes m̃l-
ta p̃minatoria ṽba diffudit. Quare
ṽlixes d̃ vita sua dubitās qd̃ā nocte
sub ipsi⁹ cecitate nimis obscura cum
suis nauib⁹ recessit a troia furtiue et
alto pelago se p̃misit diomedī amico
suo palladio ip̃so dimisso. S̃z p̃iri⁹
thelamoni⁹ corp⁹ cremari mādauit
⁊ ex eo facto cinere in qd̃ā vase aureo
depōi ⁊ p̃ligri d̃posuit cinerē ip̃m m̃l-
ti sagacis artificij munimēte sigillatū
ad ipsi⁹ thelamoni⁹ regis regnū p̃pri-
uz d̃ferēdū Elgamenō vō ⁊ menela⁹

Rors Thelamonij.

cū quibusdā regibus sibi fauentibus perpir-
rū et quosdā reges qui perirro fauebant fa-
ciebant se cauti custodiri cū perdirro
insidiaret eis dē et ipsi sibi ipsi perdirro.

Sed antenor suo tractatu inter eos
pacē stabile reformauit et vniuersos
maiores grecoꝝ ad primum in magna
solēnitare studuit inuitare. quos in ma-
gna diuersitate ciborum paui et refecit
eos dē et preterea eos in multorum exbi-
bitione donorum honorare curauit.

Greci vero pertra enē eorum assertionibus
impungebant ipsū pertra eos scilicet fregis-
se fidem rupto sui vinculo iuramen-
ti ex eo quod perdolixenā celauerat ream
mortis cuius occasione magnus Achil-
les extiterat interfectus. Et ita permunis-
cato perilio enee exiliū indixerūt ut per-
petuo relegaretur a Troia. Qui cū nō
valeret eorum iussionibus pertraire grecis
humiliter supplicauit ut saltem vigin-
tiduas naues cū quibus perdaris apud
greciā se pertrulit sibi percedere dignaren-
tur. Et cum refectione nimia indige-
rent reficiendi eas sibi deberent spa-
cium indulgere. Quod greci liberaliter
percesserunt quattuor mensium spacio
sibi dato ad refectionem ipsarum. In-
terea Antenor nolens in troia ma-
nere quibusdā nauibus sibi quesitis
voluntarius recessit a Troia cū quan-
titate plurima Troianorum sed qui iuit
et quo diuerterit prius historia nō de-
clarat Eneas vero contra Antenore
gerens animū odiosū pro eo quod facto
suo conuiuium factum est quod ipse rele-
garetur a Troia et Antenor pate-
bat libertas eundi et redeundi a Troia
per sue arbitrio voluntatis latētes An-
tenor parauit insidias quāvis a Troia
posset perpetuo relegari et quod ei facul-
tas eundi et redeundi ad greciā peni-
tus tolleretur. Quapropter Eneas Tro-

ianis omnibus qui supstitēs erant in
Troiam ad periliū peruocatis sic eos
allocutus est dicens Amici frēs ex quo
sinistrante fortuna ad presentē statū
in quod estis nuperi deuenistis aperte
videtis quod non sine alicuius perilio pro-
tectoris salubriter poteritis ducere di-
es vestros. Est ergo vobis salubre ut me
recedente de aliquo vestro rectore sa-
lubritē cogitetis. Si enim vicini vri ha-
bitantes per villas et castra et etiam ali-
bi sentient vos sine protectore manere
passim in vos irruent et perimnis perde-
lacionibus vos exponēt. Expedit
ergo vobis ut mihi videatur mittere pro
Antenore ut eū vobis constituatis
in regē ut cū eius consilio contra emu-
los vestros possitis salubriter vos tueri.
Perdaciuit itaque Enee perilium vniuer-
sis propterea per eorum nuncios Anthe-
nore perquisito inuenit ad Troiam
festinus accessit. In cuius offensionē
saltem in eas armata manu voluit per-
silire cū adhuc Eneas in Troia po-
tētiore esset. Quare reliqui Troiani
apud Troiā existētes Eneaz humi-
liter deprecantur ut a suis desistat ince-
ptis ne mala eorum omnia que iam finem
tribellis aliquē sunt sortita per ciuilia
et intestina bella inter eos debeant in-
nouari. Ad eorum igitur verba Eneas sic
dixit. Quis hominū potest tanta pi-
etatis dulcedine demulceri ut tāto vi-
ro nequissimo et perituo proditoris
actori parcere pie posset cuius perditio-
nis artibus factū est quod polixena incli-
ta regis filia virgo inocens mactari
corā sepulchro achillis sic crudeliter
meruisset. Et ego sū a vero perfortio per-
petuo relegatus qui vobiscū affectauerā
in cōmunibus lacrimis tanquā eorum
periceps condolere et permunum anxi-
etatum viam perolationis exquirere

Exilium enee.

per quā possem⁹ in tātis nostris do-
lorib⁹ respirare. Ad verba igit⁹ Enee
troiani tunc p̄muni d̄liberato p̄silio
Antenorē decreuerunt a troia p̄per-
tue relegandū ita q̄ nunq̄z redire tro-
ia sibi liceret data sibi licētia a troia
p̄tinuo recedendi quod statim factū
est. Antenor aut statim cum suis
nauib⁹ et multis de reliquijs Troia-
norū se imisit in mare et tādū per pere-
grina equora nauigauit donec in q̄-
rundā manus incidit piratarum. q̄
irruētes in eū et suos quosdam inter-
fecerunt ex eis et alios vulnerib⁹ affe-
cerunt et demū predati sunt omēs tā-
dem ab eorū manib⁹ liberati tamdiu
p̄maris equora deuehuntur donec
aura p̄spera inspirāte iuxta litora cu-
iusdā puincie applicant q̄ gerbendia
vocabat. In q̄ tunc regnabat rex qui-
dam valde iustus et pi⁹ Oetides no-
mine. qui puinciam ipsam in mul-
ta tranquillitate regebat. In terrā
igit⁹ hui⁹ regis descendit Antenor
in comitua paucorū iuxta lit⁹ cui⁹
dam rupis excelsē q̄ ipsi litorū immie-
bat. Quare ipsi⁹ locis scrutata plani-
cie que a radice rupis ipsius longela-
teq̄z parua distendebat et nemora et
in multis aquarū fontib⁹ circūq̄naq̄z
Antenor ipsius loci amenitate ca-
ptata in supercilio rupis ipsi⁹ q̄ndā
ciuitatē fundare disposuit et fūdauit
cū reliquijs troianorū. qui nauigaue-
rant cū eodē et eam corchire Menela-
on statuit appellare. quā in breuitē
pore forniū muroz ambitu circūcin-
xit institutis in eis multis per girus
turrib⁹ bellicos. Quod postq̄z Tro-
ianis innotuit. q̄ remanserāt ap̄d troi-
am de citate ipsa ī loco tuto firmata
fertili et ameno maria p̄seo sp̄ote pue-
nit ad eā ex quib⁹ ciuitas ipsa necnō

et multis a ijs facta est nimīū ipsōsa.
P̄dict⁹ aut rex oetides cui⁹ erat do-
minio puincia ipsa subiecta sponte p-
uenit ad eā. Ex q̄b⁹ nouit Antenor
q̄ ipm rex magnā recepit in grāz et ci-
uitatē ipsaz et omnes Troianos eos-
dē. Quare magnificatus est valde ex
dilectione regis Antenor p̄pter sue
pbitatis industria et in regno ipso p-
regem factus est secundus ab eo.

Cassandra vō que remāserat ap̄d
Troia multis exacerbatā dolorib⁹ ex
lapidatione miris et Dolixene sue so-
rois multos dies duxit in lacrimarū
anxietatib⁹ et lamentis. Sed demū
lacrimarū imbrib⁹ exsiccatis et ea pa-
rumpa suis dolorib⁹ respirāte Gre-
ci q̄ intendebāt a troia recedere ab ea
multū exquirūt de futuris eorū. Qui-
bus cassandra dixit multa mala eis de-
bere succedere anteq̄z in patriā recipi-
ant eorū. Agamemoni vero dixit ip-
sum interficiendū ab illis qui sunt d̄
domo sua et vnicuiq̄z eorū accidit sū-
cut cassandra vaticinata est illis p̄t-
p̄ns historia p̄ sequentia declarabit.

De Thelamonio vō clādestine
interfecto superant duo filij q̄s ip̄e d̄
duab⁹ reginis vxorib⁹ sibi suscepit
q̄z antegenit⁹ vocabat eanices de-
mirē Eanca et ali⁹ de regina Ethimif-
sa q̄ Antissac⁹ vocabat. Hui⁹ duo dū
etatem agerent puerilē dati sunt sub
tutela et cura regis teucris ut eos do-
nec pubescerēt educaret et donec apti
fierent ad militiā assumendā. Aga-
menon vō et Menelaus a grecis licē-
tiā postulauerūt recedendi quā ipsi
maiores grecoz adhuc existentium
apud Troia concedere noluerūt ha-
bentes eos de clādestina Thelamo-
ni nece suspectos tūz de vlixis fuga
furtiua p̄ quā accusatorē se ipsuz esse

Exilium enee.

constituit Agamemone et Menelaum ipsi greci ut in aliquo releuarent. sibi recedendi licentiam tamen inuitis animis attribuiunt. Ipsi autem recedentes a troia alto pelago se primitunt. Tempus erat quo calcatis uis autumnus in orbe iam suas messes exoluerat inaequales et uicina hiems in suo pigro rigore iam ueniens propriis frondibus spoliauerat arbores et dulcibus autumnum iam indixerat silentium cantilenis. Tunc cum robusta ventorum austeritas in multo flatu spiramine suis perfusa cauernis. tunc cum ab aere liquido serenitate depulsa nubium obscura congeries uellit illum quod in pluuiarum copiis dissoluta noua dant in cremata flumibus. Et abestiuis frustis ramorum et truncis decidentibus inter ualles in suis decursibus ualles ipsas undecumque mundificant et extergerunt tunc grecorum inconsulta facilitas ceco auditis ardore corda commouit. quod ad propria repatriare uolentes peregrinatum aios feruenti calore febricitare compellit. ut non aduertentes uiarum discrimina. nec temporum qualitates desideratum attingant ad iter. propter quod plerisque contingit. quod dum ad propria inconsulte festinant redite uiarum impedimentis emergentibus inopinatis aggressibus in medio uia deficiunt et nunquam ad propria superest illis pueniendi facultas.

Hoc enim desiderio dum grecorum capta sunt vota ad propria redeundi recedentes a troia cum eorum nauibus diuitis multis onustis. quas ab opulenta troianorum preda sibi multipliciter quaesierunt in profundo hiemis quodam die sereno captato se posuerunt in mari et eleuatis uelis et in flatibus ventorum expansis per quattuor dies et totidem noctes quam feliciter nauigauerunt. Quinto uero die circa nouam dum dum per medium mare

maris equora plena securitate sulcarent serenus aer subito factus est ater dum aer obductus nubibus ymbres euomeret in multa copia pluuiarum. Adugit ether in tonitruorum aggregationibus sonos emittentibus terribundos et coruscationes repetitis et falsis ignibus translucentes iter tenebras tepestatis instabilem lucem praestant. Euripus uero notus et affricus ab antris eoliis relaxati maris ima subuerunt. et tunc in tumefactos montes. nunc in profundis hauribus maris undas eleuant et discindunt uehementes spiritus percellunt. Sic ergo grecorum naues maris nimia tempestate quassatae nunc huc nunc illuc incerto remige transferunt. scindunt uela. multas dilacerata per pecias. magne franguntur arbores et stridore antennae a suis malis uolento diuortio se pate uarias collidunt in praesens. Lemonum uero suorum ab ipsis nauibus auxiliorum excussore remige naues ipse dum uagapiclitatur uarios inter fluctus supuenientis noctis tenebris duplicatis. inuicem segregantur et a fulminibus a summo celo in triplici flamma ruentibus. in medio fluctu uerunt. et exuste fumosas depereunt inter undas. dum eas celestis ignis exurit et maris aqua submergit.

Iddereunt ergo greci nauigantes in ipsis et innumerabiles diuitias troianorum. quae uehebant in eis uoxarum pontus absorbet. Dileus uero atax. qui cum triginta nauibus suis in predictam incidit tempestatem. omnibus nauibus suis exustis et submersis in mari. in suis uiribus brachiorum natando seminuus peruenit ad terram. Et inflatus per nimio potu aque uix se nudus recepit in litore ubi usque ad supuenientis diei lucem quam mortuus iacuit in arena de morte sua sperans potius quam de

Naufragium grecorum

vita. Sed cū quidā ex suis natando
sistit a maris ingluvie iā erepti nudi p
uenissent ad lit⁹ dñm eoz querūt in
litore si fors itā euasisset. quē in arena
iacentē inueniūt z dulcib⁹ vborū fo
uent affatib⁹ cū nec in vestib⁹ ipsum
nec alio possint subsidio refouere Sic
ergo vt dictū est grecis piclitantib⁹
pugit z Eliaci vtrute de eminere. q̄ p
ceptam iram atrocissimā in aiacem
z alios voluit vindicare ex eo q̄ cas
sandrā a templo suo violēter abstrax
it. Quamuis ergo dictum sit q̄ pe
na suos tenere dz actores nō ē nouus
vt ob vni⁹ culpā dūtarat mille n̄ cul
pantes sepi⁹ arceant. De alijs vō
grecis z grecoz ducib⁹ a troia tūc re
cedentib⁹ z ad ppria festinantib⁹. qui
pntis cladis piculū minime subierūt
qliter eis successerit sequēti libro apti
us enarrat.

De naufragio nauium grecorum

De autem tem

e pore quidā rex erat i grecia
noīe naul⁹. q̄ regnū in gre
cia magne latitudinis z longitudis
possidebat. Cui⁹ regni situs ex latere
septentrionalis plage lōge maris pe
lago iungebat. dū ex eodē latere hēt
rupes excelsas. Quaz radices ambi
ebat pelagus iporrectū et multos in
eodē latere iuxta se haberet scopulos
montuosos. Hic rex naul⁹ tpe troia
ni belli habebat duos filios. quoz aū
genit⁹ palamides in suo noīe voca
bat. ali⁹ mior eo vocabat oetes. Hic
palamides mltā strēuitate vigeat
dū esset vir fortissim⁹ z aiosus in bel
lo z equestris milicie multa fama p
clarus. Hic ad grecoz exercitū in ml

tarum nauium copia z suoz mltoz
militū comitua apparatu maximo
potenter accessit. cum nullus rex in
grecia maius regnuz hēt ne tantis
diuitijs opulentū. Hūc palamidem
greci in impatorē tot⁹ exercit⁹ statu
erunt Agamenone ab eius cura pñs
cipatus amato. Qui palamides de
mū in pñctu belli mortu⁹ expirauit
vt de his oībus z de eo satis supra est
suo loco relatū. S3 quidē q̄b⁹ alioz
placet interit⁹ z q̄ semp in eoz maliti
is glorian⁹ regi nauilo z ei⁹ filio Des
to de morte palamidis falsā adinuen
tionib⁹ z subornatis in multa fictio
ne pmentis aliter sūt testati. Dixerūt
ergo palamidē nō in bello pemptuz
sed clādestine z furtiue p vlixem z ei⁹
sociū diomedē de pñlio grecoz fuisse
nequiter interfectū. z vt ex eoz pmen
tis resultaret firma credulitas de ei⁹
interfectione pmentati sunt ficticias
formā et modū astruentes in dictis
eoz vlixe diomedē agamenonez me
nelaū duas falsas lrās pñxisse. in q̄
bus pñnebat palamidē cuz troianis
pñtione grecoz exercit⁹ tractasse pa
cta sibi a grecis quadā auri marima
q̄ntitate. z has lrās fecerūt ad latius
cuiusdā interfecti hoīs collocari. Cū
āt finxisset eos scire pmissaz pecunie
quātitatē pcurauit vlixes cū quodā
secretario palamidis pecūia sibi da
ta. vt illā pecuniā quā troiani pñt
serāt palamidi p produtione exercit⁹
se datos sub capicio lecti palamidis
se abscondere pcuraret. quā cū vlixes
assigisset eadē idē secretari⁹ palamidis
sub capicio lecti ipsi⁹ latentē abscondit
Quid cū idē secretari⁹ se ad vlixe p
modū ptulisset z relatū sibi extitit i se
creto qlit pñecerat mādātū vlixis. Vli
xes in eodē loco clādestine enī fecit oc

Naufragium grecorum

adi. Quib⁹ h⁹is postea p grecos in-
uēnis et lectis grecos ptra palamidē
suspicionis animū pcepisse dixerunt
Et cū greci ad tentoriū palamidis se
postmodū p⁹tulissent p⁹quisitari si sic
de auro rei v⁹itas sebrēt. p⁹quisito ei⁹
lecti capicio inuenerūt aurū ipm in
ipso z in eodez pōdere q⁹ p⁹dicte littere
p⁹tebāt. Quare cū greci fidem adhi-
buissent his que continebant in litte-
ris postea firmiorē. in palamidē irru-
ere voluerūt tanq⁹z p⁹ditionis actores
Sed palamides ptra predicta aīose
resistens obtulit se exind⁹ defendere p
duellū equestre qualiter ipsi⁹ sceleris
erat insci⁹ z sepatim innocentia suaz
bello ipso purgare. z cū null⁹ grecoz
fuisset q⁹ tūc ptra eū pugnandi causa
p⁹gredi voluisset vidētib⁹ predictis
ei⁹ emulis q⁹ p eā viā ipsum nullate-
nus irruere potuerūt. T⁹l⁹ires in suis
f⁹monib⁹ sedauit ipm z iurauit in tā
tū q⁹ d⁹ bis q⁹ ptra palamidē suggesta
fuerūt falsa credulitate depulsa ei⁹ vi-
deret adiutor. palamides fuit p eū ad-
huc iperio exercit⁹ reformat⁹. Elo-
diderūt enā predicti p⁹mentatores ad
inventionib⁹ suis q⁹ nō post multos
dies v⁹l⁹ires z diomedes secreto sūt pa-
lamidē allocuti asserentes sibi q⁹ ipsi
certificati sūt q⁹ i quodā veteri puteo
erat quidā maxim⁹ thesaur⁹ absco-
sus q⁹ indubitanter ab eis poterat ob-
tineri. De quo eū cum eis vellent esse
p⁹ncipem. Sequēti die disposuerunt
se ad p⁹dictū puteū se conferre z si pla-
ceret ei tunc ire cū eis ad p⁹dictū the-
saurū habenduz gratū z acceptū ha-
bebāt. Palamides vō eoz fraudū
ignarus ex sola fide deceptus veniēte
nocte ad p⁹dictū cū eis se p⁹tulit puteū
vbi collatione facta inter eos quis
eoz p⁹mo descēderet. Palamides

in eū se obtulit descensurum. qui dis-
calciatis pedib⁹ z supfluis vestibus
reiectis a se in puteū ipsum animos⁹
descēdit. Quē vt p⁹senferūt ad ima
putei peruenisse statim euz lapidib⁹
obruunt z interfecerūt eundē et ipm
mortuum in puteo dimiserūt adeoz
tentoria sub eiusdem noctis silentio
p⁹perantes. Et talis fuit falsi p⁹menti
globus. qui d⁹ morte palamidis nau-
li regis animuz patris sui z oetis fra-
tris sui ad credēdū inuoluit. Pro-
pter hec rex nauius et eius filius oes
tus diligentissime sūt scrutati qualif
ad vindictā necis filij z fratris eoz
potenter insurgerent contra grecos.
qui in ipso exercitū fuerunt. Eludi-
uerunt enī p certo q⁹ greci ipsi hiema-
li tempore se posuerunt i mari causa
adeozum propria redeūdi qui neces-
se habebant per cōfinia regni sui trās-
ire. Eludauerunt ergo eorum ho-
minibus vt qualib⁹ nocte in cacumi-
ne montium existentium iuxta pela-
gus ignē accenderent vt decepti gre-
ci p noctis tenebras transeuntes pu-
tantes se esse secus terraz in qua secu-
re se recipere potuissent ibi diuerterent
incauti z velis expāsis in montes ip-
sos z scopulos cum nauib⁹ eoz
irruerent vbi naues ipsi subirent dis-
solute per naufragium z irrecupera-
biliter omnes grecoz naues deperi-
rent. Quod z factū est. Nam in ipis
rupibus z scopul⁹ plusq⁹z ducēte gre-
coz naues cum nauigātibus in eis
naufragio sunt submerse. Cetero vō
naues que has precedentes naues p-
xime sequebant cū ad locum ipsum
sub eiusdez noctis tenebris peruene-
runt audito fragore nauum. que in
scopulos frangebant et ex eoz letali
clamore qui moriebantur in mari lo-

ROIS AGAMENONIS

cū ipsum ericialē vitātes ab eo fugi-
unt et se imittunt in pelagus spacio-
sū cū quib⁹ Agamenon Menelaus
et Diomedes et quidā alij de quib⁹ di-
cet infra p̄dictū naufragiū vitauerūt

De nece Agamenonis.

Redictus aut

oetes siue peleus dū esset bi-
nomius. p̄dicti regis nauli fili⁹ aga-
menonis et dyomedis curiose mor-
tem affectans vel ipsorū grauiadetri-
trimenta suo exquirat in aio qualiter
obesse ipsis valeat si p̄tingat eos sal-
ue ad pp̄ia remeare. p̄pter qd̄ p̄ spe-
ciales litteras suas et nunciū sapien-
tem Clitemestre regine Agamenon-
is vxori pro vero et certo firmavit
q̄ agamenon maritus eius vnaz de
filiabus regis priami duxerat in pro-
rē Quā diligēs vebementē suū secuz
deducit in regnū vt regni sui eā cōsti-
tuat sibi in reginā. et Clitemestrā ei⁹
vxorē verā regno p̄uet et infallibiliter
morti tradat. Tū cū sibi expediat an-
t̄ps occurrere monet eā vt sibi caute
p̄uideat ne suā incadat in ruinā. Cre-
didit ergo clitemestra v̄bis oetis. et ei
humiles ḡtes reddens tacito suo cō-
seruauit in aio q̄liter se a sibi dictis i-
fidijs viri sui salubrit̄ tuere. Fac-
tū q̄ est q̄ agamenō a piculis maris
saluus euasit. et pueniens in regnum
suū clitemestra ei⁹ vxor q̄ iā sibi para-
uerat suenecis iſidias eū ficticie leto
vulture cepit. Hec aut̄ clitemestra i-
p̄dicti sui mariti absētia m̄rimoniū fe-
d⁹ irrūpens peccauit in legē. Nā ei⁹
pudore postposito m̄rimonialē tho-
rū cū qdā Egisto noīe violauit. i cui-
us amorē clitemestra intantū exarse-
rat q̄ ex eo qdā suscepit filiam q̄ eri-

gona vocabat. cui dare p̄ certo p̄mi-
serat regnū suū. Licet egist⁹ regie nō
esset origis nec ducis nec comitis no-
bilitate decor⁹. S; hoc est certū inter
femineas voluptates q̄ cū in sui cor-
poris deliramenta labunt. nunq̄ appe-
tūt cū aliq̄ p̄misceri. qui marito suo
sit melior nec equalis Sempe i ad vi-
liora declināt et cū ipse bonoris earū
p̄digefacte sint in p̄sonis suis nō hor-
rent p̄mittere vilitates Sed nō nisi
cū vilib⁹ eas p̄mittūt. q̄uis etiaz cū
meliorib⁹ viris suis et cū seipsis aut
mūdi maiorib⁹ p̄mitterent scel⁹ mas-
ximū esse putarēt. nobilitas enī et di-
uitie p̄mittentes eas nō excusarent a
crimine q̄ adulterij nō fraudarent i-
famia et q̄ innocentē maritū t̄pi⁹ nō
afficiat nota rualis. Intantū igit̄ cli-
temestra cū egisto suo dilecto tracta-
uit q̄ pp̄ia nocte q̄ venerat agamenō
dū suo soporatus dormiret in lecto
egistus in ipsū irruēs eū iugulo iter-
emit. Quo mortuo et ei⁹ corpe tra-
dito sepulture. nō post multos dies
clitemestra egistū duxit i virū. et illū
sui regni regē constituit metenarum

Agamenoni vō superat qdā fili⁹
ex eade clitemestra sibi suscept⁹. Ho-
restes nomine q̄ nondū ānos adhuc
attigerat pubertatis. Hūc rex Tal-
cibi⁹ p̄ sanguine⁹ ei⁹ timens ne Egi-
stus ipm̄ furtiue p̄meret. clā ipsū eri-
puit. et ad ydumeneū regem crete cō-
sanguineū ei⁹ similiter trāsmisit eun-
dem. licet horēsti remota p̄ritate p̄u-
et⁹. Hūc tñ ydumene⁹ rex et ei⁹ vxor
regina taralis ḡtanti aio suscepērūt.
quē nō minori affectōe cari⁹ obfua-
bāt q̄z qdā eorū filiā noīe climerā fu-
turā heredē ipsorū in regno. que non-
duz effecta thori matura. annos pue-
riles agebat. Ille idem Oetes nauli

Exiliū Demofontis

regis filius ad egeā Dyomedis pro
rem se ptulit et eodem modo quo in-
durit animū clitemestre ad credēdū
de viro suo ducente secū vnam ex fili-
abus priami eodē modo induxit ege-
a. Hec egea fuit filia poliniciis regis
argiuoz. Cui mortuo sibi superfuit
egea p̄dicta et quidam fili⁹ vocatus
assandrus. q̄re post mortem prii po-
liniciis egea et cassand⁹ diuiserūt inē
se inuicē egeum regnū argiuoz. cui⁹
regni vna medietas peruenit egee. et
alia medietas assandro frī sui. Egea
vō cū medietate sui regni p̄dicti du-
xit in virū dyomedē eundē. Cui⁹ dū
frater su⁹ assand⁹ in grecoz exercitū
se p̄ferret contra troianos cum predi-
cto dyomede sororio suo anteq̄ a ppli-
carēt ad grecoz exercitū apud boetiā
puenerunt. ibi recreandi cā p̄ dies ali-
q̄s manere disponentes. Sed rex
theleph⁹ illi⁹ puincie dñs egre ferēs
morā illoz in multitudine suoꝝ mili-
tum armatorū irruit in eosdē. Cui⁹
rei cā cū haberent se necesse defendere
Assandrus mltos ex militibus regis
thelephi interfecit. Qui rex theleph⁹
tolerare nō valens tot suoꝝ excidūz
accepta quadā lancea in q̄ erat ferrū
secabile assandru letalit̄ vulnerauit et
mortuū abeq̄ deiecit. Dyomedes
vō agnita morte assandri cognati sui
furibund⁹ se ingerit inē boies regis
thelephi et mltos interfecit ex eis et de
mū corp⁹ assandri a pedib⁹ equoꝝ
violenter abstraxit et i multis lacris
inter suos illud adduxit et hec fuit rei
veritas d̄ morte assandri frīs egee. S̄
nō sic fuit egee suāsū imo p̄ certo sibi
assertū extitit q̄ assand⁹ interfec⁹ ex-
titerat studio Dyomedis. vt eo mor-
tuo medietas regni cederet egee eius
uxori p̄ quā ipse fieret integer dñs sar-

iguoz. Egea vō cū nō minus sedili-
geret assandru fratrē suū q̄ maluisse
sua regni medietate carere q̄ suo frē
priuari egrū p̄cepit animū p̄ira dyo-
medē maritū suū. p̄pter qd̄ tam ob p̄-
dictam causā q̄ oetis v̄ba filij regis
nauli p̄curauit euz arguis homib⁹
suis q̄ nullo mō recipient dyomedez
cui egea extūc indixit exiliū. recusans
ipsū ampli⁹ in suo regno remanere.
Quare dict⁹ dyomedes coact⁹ ē ex-
ulare. q̄ quo decliat ignorat. Demū
fortuna dictate salaminā accessit. vbi
tunc rex teucer frater quondā thela-
monij illi⁹ puincie dñs residebat. S̄
audito iā dudū q̄ in thelamonij sui
mortē dyomedes p̄spirauerat cū vli-
ze ipm capi mādauit. S̄ dyomedes
tūc furtiua fuga laps⁹ euasit a mani-
b⁹ regis teucris.

Sequitur de exilio demofon-
tis et attame

Ex autem de-

monet rex attamas pueni-
entes i eoz regna simili mō a regnis
eoz sūt exulare coacti. Qui carthaci-
um veniūt vbi durnestor bilarit̄ rece-
pit eosdē. Illi duo reges p̄posuerunt
ibi eoz regē se armata manu p̄ferre. et
eoz regnicolas in potēti brachio de-
bellare et oēs inēficere fortuna fauēte
illos spēaliter crudelissime morti da-
ri q̄ factionis ipsius fuerunt actores
Clerū nestor eoz p̄silia nō p̄mendat
imō p̄suadet illi vt nūcios eozū ad eo-
rū regē trāsmittāt in blādicijs et mlti-
rū p̄missionib⁹ libertatū. Tūc fa-
ctū ē q̄ nō p̄ mltos dies eozū regni-
colere cōciliatōis aūm assumētes p̄di-
ctos eozū reges in eozū regē ḡris anis
acceperūt. Eneas vō q̄ remanserat
ap̄d troiā vt refici faceret naues suas

Vindicta Horesus

dū fuit ibidē multos pgressus pass⁹ ē
bellicosos ab adiacētū locorū icolis
q̄ troianorū reliq̄as prede exponere
nitebāt. Cōsuluit ergo eis eneas q̄
cū ipse ad eorū defensionē diuiti⁹ cum
eis esset nō possit vt mittant p̄ dyome
de viro tam strēnuo q̄ cū exiliū pate
ret adhuc ex eo q̄ recipi nō potuit inē
suos ad regimē ⁊ subsidii eorū libēter
accederet. Miserūt itaq̄ troiani p̄
dyomede. q̄ auxilio vñdecunq̄ q̄ po
tuit p̄quisito cū multa celeritate se cō
tulit apud troias. Qui cū inuenisset
troianos q̄si obsessos. ⁊ adhuc eneas
ibidē q̄ inter se gauisi sūt valdē. ambo
ad bellū separant. ⁊ ordinatis troia
nis aptis ad bellū in armata manu
ad plū egrediunt cū eisdem. Die
bus igit septem continuus est pugna
tū inter quos dyomedes multa com
misit sūe strēnuitate p̄sonem multos
iterfecit. ex aduersariis troianorū ml
tos cepit ex eis. ⁊ quoscunq̄ p̄euz ca
pi p̄tigerit faciebat statiz furca suspē
di tanq̄ fures pessimos et predones.
Octaua vñ die in multa bellādi astu
cia sic viriliter irruit p̄ra eos q̄ ip̄os
vñdiq̄ circūcinxit. sic q̄ manus ei⁹
effugere nō valerent. q̄s omnes fur
ca suspēdi mādauit. et eos more fuz
pantibus diuersis affixit. Reliq̄ aut
vicini de adiacentijs vill⁹ ⁊ castris au
dito de insultantib⁹ i troianos sic ama
ra morte p̄suptis p̄territi numū cessa
uerūt omnino vexare troianos. Cū
quies est maxima parata troianis. si
quies in eorū tribulationib⁹ dici po
test. Eneas vñ interim suis refectioni
bus cū multis de reliquijs tro
ianorū ⁊ p̄eius anchise naues ip̄as
ascendit profecturus in auxilium si
bi a grecis indicū. p̄pter qd̄ cum na
uib⁹ ip̄is alto pelago se p̄mittit ⁊ cū

prosus ignoraret quo sibi sedē fata
statuerūt vbi suas possit locare pena
tes multis maris exagitatis piculis
multis locis adhesit. Sed voluntate
deorū cū suis nauib⁹ pontum intrat
⁊ taz diu p̄ peregrina maria nauigat
q̄ puenit italiā ⁊ in tusciaz se recepit.

De processionibus autē enee parti
cularibus qualiter sibi successerit p̄
recessū eius a troia. ⁊ qualiter sibi cō
tigit postq̄ peregrinari desijt ex quo
venit in tusciam p̄sens historia nō
describit. sed q̄ eorū volunt habere no
ticiam legant virgilium in eneidis.
Egea vñ vxor dyomedis postq̄ ad
eius puenit noticiā dyomedem rece
ptū a troianis ⁊ hostes suos sic vio
lenter debellasse timuit ne diomedes
forte virib⁹ p̄quisitis in eā irrueret. ⁊
suos ⁊ eā offēderet tanq̄ lesus ab ea
Cū habito p̄silio cū argiuis statuit
pro dyomede mittere. vt ad regnum
suū secure debeat remeare. Qui habi
to nuncio sue vxoris gauisus ē valdē
⁊ festinus ad pp̄ia remeauit. vbi ab
Egea vxore sua ⁊ omnibus argiuis
sinceris animis. ⁊ cū maxio gaudio
fuit recept⁹. Ceteri vñ grecorum
qui reges eorū redeuntes a troia reci
pere recusauerāt. penitentia ductu
militer querunt eos. ⁊ ipsos regnorū
suorū restitunt dignitati. Qui post
q̄ ad regna puenērūt eorum vbes
⁊ loca delap̄a in eorū absentia sollici
ta mente reformant et in meliorē sta
tū restaurare pcurant.

De Horesste vindicāte mor
tem p̄ris in morte nris et re
cuperatione regni sui.

Hores igitur Alga
menonis fi
lius. quem rex Jonneneus

Vindicta horestis.

suscepat nutriendū ob timores Egi-
stū iam adoleuerat. et xxiij. annorū
erat maior effectus cū rex ydumeneus
ipsū honore militie decorauit in mul-
ta iocūditate festina Quo facto mili-
te ydumeneū regem deuote rogauit
Horestes ut cū etate et tempore ap-
petere circa regni sui recuperationes
et in ultionē necis intenderet patris sui
ut ipse d' militibus regni sui sibi deberet
subsidiū exhibere Qui libens annūens
mille milites valde strenuos sibi assi-
gnauit. ubi militum suorum requisivit
et expectauit auxilium sic quod breui tēpe
alios mille milites sibi quesivit. et cum
predictis duobus milibus militum ciuita-
tatem troielem animosus intrauit
Erat autem huiusmodi ciuitatis dominus rex
forensis sic suo nomine nuncupatus
qui olim fuerat intusus agameno-
nis. et multum odiosus Egisto.
Causa vero ipsius odij propter quam rex
forensis contra egistū capitales inimi-
cias profouebat precipue fuit illa Nam
cū idem rex forensis de quadam filia
sua cū eodem Egisto matrimonium
peraxisset. dictus Egistus ob amorē
Elitemestre a filia regis forensis diuer-
terat libello repudij sibi missio. Pro-
pter quod gratanti animo se obtulit. et roga-
uit Horestē quod in sua comitua contra
egistū ipsū admitteret. Qui in serui-
tibus horestis ad destructionē egisti ve-
nire cū trecentis militibus intendebat
de quo horestes satis regraciatu est illi
Tempus ei erat quam sol tauri signū
intrauerat. tunc cum prata virent
et vernarent. flores in arboribus redo-
lentes ruberent. rose in viridibus rubis
eas et in dulcibus cantibus philomene
dulci modulamine citharis arēt Tūc
cū esset mensis ille maius. qui horum
ductor est omnium et blandus alumnus

ipsorum tunc Horestes cū rege forensi
se et eorum exercitu a ciuitate troielem
ambo feliciter discedentes mecenas
accelerant Et cū eos nollēt recipere me-
cenenses Horestis exercitus ciuitates
ipsā dura obsidione conclusit. Rece-
perat ei Horestes responsum a dijs
ut contra Egistū secure procederet. nam
sibi contra eum est concessa victoria. et
acceptus est dijs. quod de matre sua ipse
idem assumat suis manibus ultionem
Quāuis enim clitemestra in ciuitate
ipsa esset inclusa Egistus tamen non erat
in ea. Iuerat enim Egistus pro ciuita-
tis succursu milites coadunare pug-
nantes cū quibus ciuitatē ipsam se spe-
rabat per certo tueri. Sed horestes ag-
nita veritate per quam viā redire pos-
sit egistus in comitua sua ordinatis
suis exploratoribus circumquaque per pas-
sus vias per quos egistus redire po-
terat multos milites constipari decre-
uit quod egistum possent intercipere rede-
untē. Ipse vero qualibet die ciuitates
ipsam peruenire verabat insultibus que
a suis ciuibus poterat male defēdi cū
non fuisset ciuitas ipsa contra insiliētes
in eam antequam pro sua defensione
munita Quare factū est quod ciues eius
sustinerenon valētes nocturnos stu-
mulos et diurnos quātadecio die ob-
sidionis ipsorum cessauerunt omnino
bellare. et ciuitas ab Horestis exerci-
tu capta ē Intrauit igitur Horestes
ciuitatē captam in multa militum suo-
rum comitua. et ordinatis militibus
in portarum custodia. ne quis ex urbe in-
gredi vel egredi posset ab eis ad regium
quondā sui patris palacium prope-
rat. ubi tunc Elitemestrā matrem su-
am quā odio habuit inuenit Quam
statim capi mandauit et in fida custo-
dia detineri. Sic enī et omnes qui patris

Vindicta Horestis.

sui regis Agamenonis spirauerunt in mortē et quā contra rebellionē eius fuerunt principes factionū. Eodē etiā die dū Egistus celeraret ad ciuitatis succursū cum quibusdā suis militibus incidit in manū militū horestis egistū expectantiū redeuntem. Qui irruentes in eū et eius socios bello commisso. ceperunt egistū omnibus suis militibus interfectis. et egistum ad horestem adducunt manibus eius post tergū ligatis. Sequenti vō die horestes mandauit clitemestrā matrem suā ligatis manibus nudam adduci. propterea quā horestes nudato ense illico irruit. et vbera eius ab eius pectore propriis manibus extirpauit et in multis ictibus ensū interfecit eandē. Quā interfectā et nudam extra ciuitatem per terrā trahi mandauit. et canibus et volucris eā statuit deuorandā. propter quod tam diu insepulta remansit donec canes et volucres totū corpus eius exceptis ossibus sumpserunt. Egistum vō nudum per totam ciuitatem tractū furca suspendi mandauit. Sic et omnes alios quos ceperat tractos per ciuitatē. et furca suspēsos necari decreuit. Quid ultra. ex omnibus ipsis infidelibus et pueris per horestē mecenarū ciuitate purgata veredici potuit agamenonis mortē per tantorum mortes vltā plene fuisse. necnon de Clitemestra propter obprobrium a se turpi viro factū necnon et illatā iniuriā per amato suo in multis in quibus clitemestra peccauit. Fuit enim homicidij rea quā talem et tantū regē qualis fuit inclitus agamenon sub eius securitate cubantē fecit occidi virū. et filiū turpis adulterij affecit iniuria. et seipsā naturā et morē mulierū nobiliū non obseruans. Quare iustum fuit ut de tot malis icur-

reret multa mala per eū precipue quē in nota dedecoris tot malis affecit.

Interea Menelaus quē in multis periculū maris euasit cum Helena uxore sua cretā applicuit. vbi de morte Agamenonis fr̄is sui et vindicta per horestem assumpta rumorē audiuit. Contra horestē igitur Menelaus grauē precepit animū de tam dira vindicta. quā exercuit contra matrem. et ibi tā maiores quā vulgus per maiori pre ciuitatis ipsius venerūt. ut viderent Helenā pro qua greci tot mala sunt passi. Vemū vō ventis secundis afflātibus Menelaus cum Helena recessit a creta et felici nauigatione potuit in portū applicat methenarū. vbi odiosus animū demonstrauit horesti. dicens eū in regno patris non debere succedere ex eo quē in matrē tam dirā exercuit vltionē. quē magis impietas dici potuit quā vindicta. Quare factū est quod congregatis omnium grecorum regibus in athenis maiori parti eorum communiter videbatur horestem Agamenonis filium regno patris indignū. Qui contra matrē tanta fuit impietate crudelis. et ideo exilio magis dignū in defensionem suā allegante tūc horeste quod quicquid de matre fecerat exercuerat de voluntate et iussu deorum. Vix autem athenarū pro horeste se obtulit contra quēlibet perbaturus. quod horestes regni methenarū dominio dignus erat et quicquid de matre fecerat deorum pregerat voluntate. propterea quem dum nullus fuisset quā predicto bello se vellet offerre predicti reges solenni cōmunicato consilio absoluerunt predictum horestē ab omni querela ipsū de regno patris solēniter coronātes. Qui licē ciatus ab eis cum athenarū duce. qui affectione purissima associante eundē

Exilium Ulixis

Athenas applicuit ubi cum Mario gaudio fuit receptus. Horestes igitur in patris solio sedit diademate coronatus egrum gerens animum contra suum patrum Menelaum. Sed recedente duce Athenarum ab Horestes rex Ioumeneus et rex Crete apud Athenas se offerentes in Menelaum et Horestem concordiam tractauerunt et paces sic quod Horestes hermoniam regis filiam Menelai et Helene duxit in uxorem videlicet sobriam festiuitate nuptiarum inter eos sollemniter celebrata.

Erigona vero filia Elitemestre et egis turpi cohorte suscepta. ex quo nouit Horestem uterinum fratrem suum in regni solio permatum nimio dolore promota laqueo se suspendit. Non post multos vero dies Ulixes cum duabus nauibus negotiatorum. quos precor duxerat cretam venit. Suas enim naues amiserat et quicquid habuerat ablatum sibi extitit ab incurribus piratarum. et eo potius quia in manus gentis thelamoni aiacis incidit. qui cepit eum et quicquid penes ipsum inuenit abstulit. et ipsum furca turpiter suspendere intendebat. Sed Ulixes industria sensus sui euasit a laqueo gentis ipsius. pauper tamen et egenus et penes senibiles huius. Licet enim sic euasisset a manibus gentis aiacis dum securus eripi ab infortunius credidisset incidit subsequenter in manibus regis nauli. qui propter palamidis filii sui mortem capuali odio persequabatur Ulixem. Ulixis igitur sagacitas magna fuit pro qua a manibus regis nauli de persona saluus euasit. Quo vero ingenio vel quod sagacitatis tenui argumento a captura gentis aiacis et manibus regis nauli Ulixes euasit prius historia non declarat. nisi quod Ulixes

ex predictis causis ad Ioumeneum regem pauper et inops accessit. Verum autem Ioumeneus de tanta Ulixis paupertate miratus nihilominus hilariter eum suscepit et casus suos et sue infelicitatis accidentia explorat ab ipso et petit ea sibi seriatim et particulariter enarrari. Quod Ulixes gratanter admittens ut regis petitionem impleret suorum casuum facta reuoluens in sui narratione sermonis ea per ordinem explicauit de quibus sic dixit. Verum est domine rex quod per captiorem troie cuius captiorem ego per infallibiliter magna fui cum nauibus meis multis onustis diuitiis de opibus troianorum in multa auri et argenti copia et multorum meorum mihi famulorum comitum pelago me misit et me per plures dies prospere nauigante in quendam portum qui muna communiter nuncupat primo salus applicaui. ubi cum meis pro recreatione descendi et ibi tutus per aliquos dies morari trahi cum ibi nullus mihi et meis molestiam intulisset. Deinde a predicto portu discessi et aura mihi blandiente secunda in portum qui dicitur Calostofages salus pueni ubi sicut cum meis per dies aliquos sum moratus. Cumque fallaces venti in tempus prosperum suaderent a predicto portu discessi et fere per tres dies prime subsequentes feliciter nauigavi. Tunc subito tempestas ventorum inualuit et aer de sereno repente factus obscurus incerta nauigatione nunc buc nunc illuc sub nimia tempestatis clade perauit. Demum tempestas ipsa me impulit in siciliam diuertere nimis inuitum. ubi vexationes passus sum plurimas et labores. Erant enim in sicilia duo fratres reges. quorum unus vocabatur Strigones et alius vocabatur

Exilium Ulixis.

tur Eolopas. Hi duo reges irruerunt in me et meos. videtes naues meas diuinijs tantis plenas exposuerunt per violentias eas perinde et quod quid inuenerunt in eis asportauerunt ab eis et eorum multitudinem armatorum. Et eo deterius quod superueniunt duo eorum filij milites valde strenui et nimium bellicosi. quorum unus vocabatur Elifas et alius Poliphemus. hi irruerunt in milites meos. qui centum interfecerunt ex eis. ceperunt me et Elphenorez unum ex socijs meis et me et eum in quodam castro in carcerem truserunt. Hic Poliphemus habebat quandam sororem virginem speciosam. quam postquam vidit Elphenor in concupiscentiam eius exarsit. et in illa queat amore factus est valde amens. Unde sex igitur menses me captiuum in sicilia detinuit. Poliphemus sed demum misertus est mei et me cum Elphenore liberauit. Qui poliphemus postea mihi multum promodum contulit et honores. Sed Elphenor circa sui amoris vehemenciam in tantum opam suam dedit quod sororem poliphemi. quam diligebat noctis tempore a secretario patris eripuit et ipsam secum adduxit. Quod ut peruenit ad suorum noticiam sui peristati sunt valde. propter quod idem poliphemus iterum in me et meos eade nocte ad arma prorupit cum maxima militum comitum et facto impetu contra meos sui recuperauerunt Poliphemi sororem. Qui poliphemus in me demum irruit et dum ab eo insisterem metuere unum sibi ex oculis eius euulsi et cum socijs meis qui viui supererant in naues proprias me recepi et cum eis a sicilia eadem nocte discessi. Deinde recta nauigatione peroptatus in eolide insulam me ventus applicuit quous iuitum. In hac igitur insula erant due puellae sorores nimium

speciose ipsius insule domine. qui in arte nigromancie et exorcizationibus docti nimium habebantur. Quoscumque igitur nauigantes in hanc insulam fortune trahabant predictae due sorores non tantum earum pulchritudine quantum earum magicis incantationibus sic tenaciter capiebant quod nulla spes erat intra tibus ab insula posse recedere omnium aliarum curarum oblitum. adeo quod si quos eorum inueniebant ad eorum mandata rebelles statim eos in bestias transformabant. Harum igitur una illa videlicet que magis in hac scientia docta erat circe suo nomine vocabatur et alia nomine suo calypso. In potestate igitur harum duarum me fortuna deduxit. quarum una videlicet circes meo quasi amore bachata suas immiscuit portiones et suarum incantationum insidijs sic fatum me allerit quod per annum integrum non fuit mihi ab ea recedendi facultas infra quem annum circes gruida facta est et concepit ex me filium et postea natus ex ea creuit et factus est vir nimium bellicosus. Ego autem circa propositum mei recessus curam adhibui. Sed circes irata persistens suis magicis artibus me credidit detinere. Sed ego qui in arte illa valde sit eram instructus contrarijs operationibus omnia sua figmenta destruxi et penitus annullaui. Et quia sic ars deludit arte contrarijs promittis ab artibus circis intentum perualuerunt efficaciter artes mee quod cum omnibus socijs meis qui tunc mecum erant a circe nimium ariosa recessi. Sed quod mihi profuit illerecessus. Nam promittente me mari ventus me appulit in terram regine calypso. qui suis artibus sic me illa quauit et meos ut maiori tempore quam volueri me detinuit penes se. Adhuc tamen ipsa mihi non fuit nimium tediosa propter ipsius regie pulchritudinem

Exilium Ulixis.

in qua miro mō vigeat et ppter affectus placidos. quos penes ipsam inueni. que placere mihi et meis nimium est conata. Tandē per mei sensus industriā factū est qd ab ipsa salu⁹ recessi in maxima tū mei pena laboris cū artes suas mee vix repellere potuissent. Deinde nauigando cūz meis pueni ad quandā aliam insulam in qua quoddā sacrum oraculū habebat. quod diuine concessione potentie certa et vera responsa petentib⁹ exhibebat. Ab oraculo mīta petij curios⁹ inter q̄ affectuose ab eo quesui quid nā d⁹ nostris animabus postq̄ a nostris corpibus sunt egressae contingeret. De omnib⁹ igit tunc per me q̄sitis ab eo certū responsū obtinui preterq̄ de aīarum articulo de quo ab eo nullū responsū certum potui obtinere. Cū igitur ab ipso oraculo discessissem aura vt credidi pflante secūda ventus me compulit pertransire p quendā locū periculis multis plenu⁹. Iderueni enī illud in mareī quo sirenes q̄ sunt maxima monstra marina pelago spaciānt⁹. Sūteī ab vmbilico sup⁹ forme feminee v̄gineum vultū habentes. ab vmbilico vero citra oēm formā piscis obseruant. Ibe aut mirabiles voces mirabili sonitu resoluunt in cantu in tā dulci modulamine cantilene q̄ celestē putares excedere i sonis musicis armoniā ad q̄ miseri nauigantes cū ad eas pueniunt tanta earū cantus dulcedie capiunt q̄ eorum nauū vela deponūt remos reponunt in altū. nauigatiōe penit⁹ abstinentes. Sic enī aīos miseroz ille cantus inebriat q̄ miseri audientes oīm aliarum curarū grauaminib⁹ exuunt et in tantum ipsarū dulcedo demulcet audit⁹ q̄ quasi sui

ipsoz prius obliti nec esum appetūt neq̄ cibum. dum eoz animis quidā sopor illabitur per quem efficiunt⁹ penitus dormientes. Quos dum sirenes dormire p̄sentunt naues gubernatoz regimine destitutas statim euerūt naufragio subruūt. sic q̄ nauigantes in eis dormiendo infelici naufragio s̄mergunt⁹. In has igit sirenes incidi et ne socij mei mecū inuoluerentur simili soporis errore meis artib⁹ mei et eorū auditum sic tenaciter obturauī qd earū cantu ego et socij mei nihil penitus audiētes ipsas penitus debellauim⁹ et plus q̄z mille ex eis interfecim⁹. sic q̄ salui earum locatransiuius ab earum periculis liberati.

Deinde nauigando infelix casus inter scillā nos appulset caribdim et cū ad. xv. stadia eoz ingluuiosa picula protēdant ibi ab ipsa maris ingluuie plus q̄z medietas mearū nauium fuit absorpta. ppter qd socij mei nauigantes in eis preingluuie ipsius maris naufragio perierunt. Ego aut cū alia medietate nauū mearū ab ipsi⁹ ingluuie maris auulsus pheniciam nauigando pueni vbi inueni mirabilis gēis tirānidē q̄ i me et meos irruens maiore pte gladio iteremut paucis relictis ex eis et bōa oīa q̄ tūc me cū habebā in nauib⁹ abstulerūt a me. hoīes gēis ipsi⁹ et ceperūt me et q̄ suspulerūt ex meis mecū duris carcerib⁹ icluserūt. Tandē volentib⁹ dijs liberauerūt me et illos q̄s mecū icluserāt nihil mihi de reb⁹ meis restitūtis ab eis quare in lūma paupertate deductus circuiui meridiē et demū in t̄raz istā applicui fact⁹ paup⁹ et egenus vt vides. Ecce narraui tibi oēs casus meos postq̄ a troia recessi et in paupertatem qualiter sum deduct⁹. Et sic

Pyrrhi Euentus

Ulixes suis narrationibus finē fecit

Rex vō Idumene⁹ auditis verbis Ulixis ratione sua nobilitatis et ei⁹ industrie valde ppassus est sibi ⁊ ideo quantum placuit Ulixi in creta morari in multarū rerū abūdātia rex honorauit eundē. Demū cū Ulixi placuit a creta recedere rex donauit Ulixi duas naues necessarijs omib⁹ bene munitas cū quibus posset in regnū suū ⁊ cōmodē nauigare. Donauit etiā ei dona plurima argenti ⁊ auri q̄ sibi possent abunde sufficere duz ad ppria pueniret. In recessu tñ suo rogauit eundē vt ad regē Anthenorē se pferret q̄ eū videre plurimū affectabat. Ulixes igitur a rege Idumeneo obtenta recedendi licentia naues ascēdit et ad regem Anthenorē se p̄tulit. qui eū in vulu hilari cū mlt̄a iocunditate recepit cui multū ḡta fuit Ulixis multa facundia ⁊ nimia industria sensus ei⁹. Ibi autē Ulixes certos rumores didicit de prore sua penelope tot infestata p̄cerib⁹ ⁊ eius pudicitia ab ea illesa seruata. necnon ⁊ de q̄busdā alijs. q̄ inuasērāt terram suā et eā temere detinebāt p̄tra voluntatem vxoris. Ibi Lbelamacus fili⁹ ei⁹ cognito patris aduentu accessit ad eū q̄ oēs rumores quos pat̄ didicerat certa sibi assertionē firmavit. Quare Ulixes regem rogauit Anthenorē vt eū in regnum suū associare deberet in suorū militum cōmutua. qđ Anthenor libent̄ annuēs cū suis militibus associauit eundē et eis felici nauigatione portis in tātū pcurauit Ulixes qđ denocte in suaz applicuit ciuitatē ⁊ repente depositis in terrā militib⁹ denocte suorūz pditorum domos inuadit vbi ipsos inueniens dormientes omnes interfecit

ita qđ null⁹ euasit ex eis. Adueniente vō die i sui fulgoris lucida claritate i suū palaciū cū rege Anthenore se recepit ⁊ ibi cū rege ipso in multa iocunditate recept⁹ est. Quātū facta hilaris Idenolopei aspectu sui dñi quē tanto videre tpe anxia pop̄tauit. Cōcurrunt igit cives regē eorū tantis tpi bus expectatū cū multo gaudio videre refestinatēs. multa dona sibi offerūt ⁊ encenia magna numis. Et exaltat⁹ est Ulixes multū in regno suo ⁊ i tātū cum rege tractauit Anthenore qđ Lbelamac⁹. Hausicā filiā regis Anthenoris duxit in vxorē. Celebrantur igit nuptie Lbelamaci in mltorū solēnitatib⁹ gaudiorū. ⁊ rex anthenor suū felicit̄ remeauit in regnū. ⁊ Ulixes in inclito statu regni sui demū s̄ nimia pacis tranquillitate q̄euit.

De mirabili euētū Idirri.

Via uero usq̄

qđ nunc de Idirro achillis filio postq̄ a troia recessit nihil dixit p̄s historia. nūc ad narrā dū ei⁹ euent⁹ dirigīt stilus iste Idirus enī ex p̄te p̄is sui habuit regem Idelēū auū suū cū ex p̄dicto Idileo ⁊ thetide eius vxore fuisset suscept⁹ et nat⁹ achilles pat̄ ipsi⁹ pirri. Quem achilles suscepit ex diadamia regis filia Licomedis. ⁊ sic habuerat Idirus⁹ duos auos regē Idelēū ex p̄te p̄is et regē Licomedē ex p̄te nobilis matris sue q̄ rex Licomedes fili⁹ regis Alcasti fuit. paup̄s dicti Idirri adhuc uiuentis licet esset in senio p̄stitut⁹. Hic Alcast⁹ hēbat odio Idirrū ⁊ oēs de genere p̄is ei⁹. Causaz autē eius odij p̄sens historia nō d̄scribit. Rex igitur Alcastus pirri proauus expulit

Eventus Pirri

reges Idelerū autū pirri de regno thesalie sic quod ipsū acastus exulare cōegit et per interficiēdo pirro suas posuerat insidias ne euaderet manū ei⁹. Idirus vō postquā a Troia recessit et maris se subiecit insidijs mīta maris piscula passus est et maiore ptererū q̄s secū detulerat piecit in mare. et quasi eius nauib⁹ quassatis mololaz applicuit ubi naues suas tēpestate quassatas necessaria fecit refectione fulciri. Ibi etia⁹ didicit qualiter rex acastus proauus eius regem peleus autū suū a thesalie regno deiecerat et qualiter cōtra pirrus fuerat insidias machinatus. Voluit igit⁹ pir⁹ detā enormi dispendio aui sui sed potius de seipso cum p̄dict⁹ rex licomedes auus matern⁹ ipsi⁹ pirri regis acasti fili⁹ ipm a suis annis teneris educasset. Interea rex pele⁹ per regem acastū a regno deiecit⁹ q̄ timore regis acasti et filioꝝ suorum cum rex acastus haberet duos filios alios et vnā filiā nomine thetidē. quorū filioꝝ vnus vocabat⁹ pilistines et ali⁹ menalipes securus in publicis nō poterat apparere puidit ubi posset meli⁹ deliteredonac pirrus nepos ei⁹ rediret a troia qui opem suodiscrimini ferre posset. Sciebat enī eū p mare a troia cum suis nauib⁹ rediturū. Erat enī nō lōgea ciuitate thesalie p octo fere stadia q̄d daz antiquū edificii iuxta mare int ciuitatem ipsaz et edificii ipsum quibusdā nemoribus interiectis ad que sepius venandi causa reges thesalie venire solebāt cū in eis venatione fere plurimū abundarent. Idoc autē antiquū edificii pro temporis vetustate erat penit⁹ derelictū cuz situs eius esset in solitudine p̄stitutus et nulli⁹ ex eo appareret fabrica supra terram.

Erāt enī in eō mīte lacune sub terra recondite in quibus poterat quis se cure latere cū foramen descensus eius esset incognitū multis spinetis siluestribus et rubis agrestib⁹ circumclusum. s; ab ipso foramine facili erat ad inferiora descensus p gradus scilicet q̄dam p̄structos in ipso quāuis in sumitate foraminis esset quedam latens fouea per spinetū. In medio cuius os foraminis habebat. In hīgē edificio peleus latere disposuit. Qui dūz lateret in ipso sepius egrediebāt ab eo et pueniens ad lit⁹ maris egra suo metiebat intuitu si forte pirrū videret e posset cū suis nauibus redeūte. Idirus vō suis refectionis nauibus in molosa nauigare v̄sus thesalīā p̄sus intēdit vindicatur⁹ si poterat cōtra regē acastū maternum proauus suū deiectionē. Idelerū aui sui paterni et vt valeat seipsum ab ipso tueri si posset eū in offensionis obstaculo preuenire. Et igit⁹ cautius faciat que intēdit duos secretarios suos Crisippū videlicet et Alrdastrū sagaces exploratores apud thesalīā mittere procurauit ad Alsandrū ciue⁹ thesalie dudū peleus et ipsi⁹ Idirus fidelē vt per eum posset de omnib⁹ informari. Quib⁹ venientib⁹ apud thesalīā per Alsandrū omnibus diligenter edoctis ad pirrū celeriter redeuntē sibi fideliter referunt singula. que viderunt et q̄ didicerūt ab illo Alsandro penit⁹ referentes. Idirus igit⁹ statim suas naues ascendit in thesalīā profectur⁹ s; dūz putaret fideliter nauigare marina tēpestas in naues suas irruit q̄ feretri duo p̄durauit. Bemum dijs fauentibus factum est q̄ cum nauib⁹ ipis adhuc ventorū rabiē non sedata in quendā portū applicuit vocatum se

Eventus Pirri

peliasdim. Hic aut portus distabat a ciuitate Theſalie fere p octo stadia: et erat vicinus illi antiq edificio in q rex Iſdeus delitebat. Iſdirrus itaqz maris fatigatōne lassatus descendit in terrā et dum ire pedes ad vicina ne mora pperaret mirabilis fortune casus ad predictā foraminis foueā edificij supradicti ipsum adduxit. quaz puidere nō valens propter herbaruz adiacentū velamenta in eam irruit et ad supiorē et primū gradū de gradibus ipsis p quos descendebatur inferius fxit pedes et dum inspiceret g dus ipsos videre qd sit inferius diligē affectat. Dum igitur ad loci ipsius uma puenit ecce a suis latibul rex Iſdeus pſilij nepotē agnouit in cuius visione videre putat Achillez tanta patri suo Iſdirrus similitudie rñdebat. Affectuose ergo ipsum amplectitur et in lacrimis ipsū flebiliter osculatur sua sibi discrimina tandem erponit de rege Alcasto suas sibi referēdo qrelas. Bolet Iſdirrus tacitū oia in mente conseruat. Ascendunt ergo supius auus et nepos ad portū accedūt ad comitiū suoz. Iſdirro vō statim innotuit q Iſdibilistenes et Menalippus filij regis acasti ad nemora ipsa pueniūt cā venādi. Quo audito statim pirr⁹ exiit vestes suas et quadā vili et veteri veste sibi quesita lacerata multas in pres se induit et accinct⁹ quodā ense socijs suis data licentia solus properauit ad nemus. Nondum igit Iſdirrus multū p nemus vagauerat. Cui regis Alcasti filius obuiauit q a Iſdirro qrunť q s sit vnde sit vnde venerit et quo vadat. Iſdirrus autē respondit eis se esse de grecia et a Troia cuz suis socijs cum quadā nauī ad patriā suam se volu

isse redire. Sed tanta maris tēpestas ptra ipsos inuāluit q post multa discrimina et labores nō multū longe a litoribus naufragium sunt ppelli sic q qngente persone nauigantes i eis subito naufragio perierūt. ego tñ solus euasi quē excellentes fluct⁹ quasi mortuū ad litora piecerūt. in quozū spuma dum frangitur in terra et in facie terre descendit circa litus pueni a tumefactione fluctuū se frangentium circa terrā quasi mortu⁹ deneni ad litus. Ubi post multum vomitū aque false quā ex mari sorbueraz in aliq respiraui et demuz post multas angustias vir bñ restituit⁹ sū mee pſtine sanitati et cum i naufragio ipo amiserim omnia q ferebam paup effectus mēdico paup hostiatim vltz dum veniam ad pprios lares meos. Uos aut si nondum comedistis et detulistis in hoc nemus aliqd ad vescēdū estote mihi de eo in aliq gratiosi. Qui sibi dixerunt Adorare nobiscū. Interim quidā ceruus lentis passibus dū vagaretur coram ipsis apparuit quem statim Menalippus a fratre suo segregat⁹ insequitur eo solo cum purro dimisso. Qui dū multum esset elongat⁹ ab eis dū multuz insisteret ceruū persequi fugientem polistenes frater ei⁹ cā quieris descēdit ab eā et statim pirrus in eum irruens ipsum protin⁹ interfecit. Deinde cum frater eius menalipp⁹ a cerui persecutione rediret pirrus euaginato ense in eum irruens protin⁹ interemit et sic pirrus duos suos auūculos fratres thetidis aue sue crudeliter interfecit. Qui dū ab eoz rediret cede obuiauit ei Cinaras de familia regis acasti quem pirrus interrogauit vbi esset rex acastus qui dixit ei

Euentus Pirri

acastū prope esse. Et statim Pirrus
Eunara euaginato ense crudeli mor-
tu dedit et profectum prope naues
ubi pulchris vestibulis de serico se in-
dunt et ab eis recedens acasto regi ob-
uiauit. Qui dixit Pirro quis es tu
Pirrus autem regi acasto sic respondit
Unus sum ex filiis regis Priami qui
ductus in captiuitate sub domino pirri
sum. Rex vero acastus ignorans eum
esse Pirrum dixit ei. Ubi est Pirrus
Cui dixit pirrus Valde a maris ve-
rationibus fatigatus descendit in terram
et cum quietis accessit ad illam foueam
quam extensa dextera ei monstrauit et sta-
tim euaginato ense ipsum voluit in-
terficere. Tunc enim statim apparuit ibi
thetis uxor regis Priami quae et ipsa erat
regis acasti filia mater achilli et auia
Pirri quae dixit ei Care nepos quidnam
intendis facere. Nonne auia tua sum.
Obasti me duobus fratribus meis
auunculis tuis et nunc intendis me oc-
bare rege acasto patre meo pauo tuo
Et statim thetis Pirrum firmiter am-
plectendo cepit brachium eius quo en-
sem tenebat in manu ne ipse contra re-
gem Alcastum eleuaret ictum. Cui dixit
pirrus. Rex Alcastus pater tuus re-
gem Priam virum tuum a suo regno
deiecit. Nonne in hoc te ipsa offendit
Sed veniat Priamus quod si sibi velit par-
cere parcam et ego. Veniens igitur Pe-
leus rex rogauit Pirrum ne regem Alca-
stum morti traderet cum de morte duo-
rum filiorum suorum sit rex Alcastus sa-
tis afflicto et deterius morte sit potius
sibi vita. Quare reformata est pax et
bona voluntas inter Alcastum et Priam
dudum inuicem discordantes.
Et praesidentibus omnibus eis thetis
de videlicet rege Alcasto Peleo et Pirro
inceptum tractare de regno Rex

autem Alcastus qui tunc regni ipsius mo-
deramina gerebat ut rex dixit illi. Ego
sum nimia senectute confRACTUS et de
regni laboribus cura amodo mihi
modica est. Filios meos amisi quod de
regno ipso possent habuisse dominium
Nullus ergo alius est ad quem regnum
ipsum debeat ex iure reuolui quam ad pir-
rum carissimum meum nepotem et ideo
ex nunc me spolio regno ipso et ipsi pir-
ro sponte cedo. Quem ex eo statim
per sue vestis fimbriam inuestiuit

Cui Priamus et ego omne ius quod
in eo habeo cedo et transfero in eum de-
quod semper hoc fuit summa cupiditas
voti mei ut pirrus sceptro regni The-
salie potiret. Insurgunt ergo om-
nes ipsi a loco ipso et ascendentes equos
eorum Thesaliam peruenerunt Qua-
re purus mandauit ut omnes naues
sue in thesaliam nauigarent. Veniens
igitur ergo eis apud Thesaliam rex Alca-
stus mandauit omnibus de Thesalia ut
sacramentum fidelitatis et homagii
Pirro prestare deberent Qui de pirri
dominio facti sunt leti propter quod sacra-
mentum ipsum pirro cum gaudio ma-
xime prestiterunt et sequenti die rex
Alcastus et Priamus Pirrum de regno
Thesalie coronauerunt in regem in cuius
ius regni solio sedit Pirrus diadema-
te coronatus Et factum est postea quod re-
gis pirri fauore exaltatum est regnum
Thesalie super omnia regna grecie et
pirrus rex ipsum in magna pace serua-
uit usque ad extremum vite sue. Iou-
meneus vero rex crete mortuus est su-
perstitibus sibi duobus filiis merione
videlicet et laorte. sed merion pro mor-
tem patris sui parum vixit et mortuus
est et regnum laorte fratri suo dimisit
quod satis honorifice in creta feliciter est
sepultus. Thebani autem Alis

filii ex nauifica vxore sua regis An-
thenoris filia suscepit filium Beiphe-
bū nōiatū Sed ad Pirriū iterū redit
hystoria ad narzandū suos deinde p-
cellit et q̄lit et q̄n Pirrius dies suos clau-
sit extremos.

De morte Pirri

Exigitur aca-

stus de morte filiorū suorum
eracerbat suorum filiorū corpora mortuo-
rū thesalia deferri mandauit ibiqz se-
pulta sūt mādante rege pirro in mo-
numētis eorū numius p̄ciosi. Fata vō
q̄ in summa felicitate hominibus cō-
stitutis cecis parant insidias. per q̄s
a felicitatis fastigio decidere eos sub-
itā faciūt in ruinā. oñdunt eis ea val-
de placere. q̄ ruinosa postea parunt
detrimentā Pirrius itaqz in sui regni fa-
stigio p̄stitutus Hermōie thelene et
Menelai filie vxoris horestis feruē-
tis amoris cupedine captus fuit pro-
pter qd̄ data opa ut sue satisficiat vo-
lūtati Hermōiā furtiue rapuit ab
Horeste et a regno dudū Agamēno-
nis mecenariū in q̄ regnabat Hore-
stes in regno thesalie furtim addu-
xit eāqz sibi matrimonio copulauit.
Dolet ergo Horestes de tanta vere-
cundia sibi facta sed in regnū suū pir-
rū inuadere sibi nō est tāta potestas
tacitus tñ in mente p̄seruat futuros
euentus per quos sibi posset plene pa-
rari vindicte facultas. Factum est qd̄
Pirrius p̄posuit in delphon insulaz
se p̄ferre ad regratiādū apollini deo
et alijs dijs de multa victoria quam
in troia est feliciter p̄secutus et de mor-
tis vindicta Alchillis patris ei⁹ sum-
pta d̄ Pirrius de crudeli interfecto Pirro
pter qd̄ Pirrius in apparatu suo se ac-
cinxit ad iter et in delphon insulā se cō-

tulit relictis in palatio suo androme-
ta Hectoris dudū vxore cū paruulo
dilecto filio suo eiusdē Hectoris nōie
Laumedonta cū et ipsa pregnās eēt
ex Pirro necnō et Harmonia ei⁹ vx-
ore q̄ post recessū pirri misit Menel-
ao patri suo sibi valde grauer succ-
cessisse de pirro marito suo qui soli⁹
andromete amore bachat⁹ de ea paz-
curabat aut nihil vt acceleret venire
thesaliā et q̄ andrometā morti tradat
cū ei⁹ filio Laumedōta. Menelaus
itaqz ad vba Hermōie filie sue thesa-
liā p̄perat vbi sue nobilitatis omissio
pudore in andrometā irruit. Sz an-
drometa subito puerū suū laumedō-
tā suas recepit in vlnas et precipiti fu-
ga lapsa se dirigit in plateas ibiqz for-
titū exclamans auxiliū ppli p̄tra mene-
laū implorat cū lacrimis ne pplius pa-
tiatur ipsam interfici cū paruulo na-
to suo. Populus aut incontinenti ad
arma decurrit et armata manu in se-
quit⁹ Menelaū sic qd̄ Menelaus ti-
more ppli stupefact⁹ ad p̄pua remea-
uit. Horestes vō audiens Pirriū in
delphon insulā puenisse ibi in multa
militiū comitiua se p̄tulit et in potēti
manu aggressus est Pirriū et manu
p̄pua ibi interfecit eundē et pirri⁹ mor-
tuus est q̄ statim in eadē insula fuit se-
pult⁹. Vxorē aut suā recuperauit et
in regnū suū ipsā adduxit. Dele⁹ vō
et thetis andrometā ex pirro ip̄pregna-
tā et laumedontā eius filiū a thesalia
recedentes in molossam deferūt ciui-
tatē ibiqz andrometa peperit filiū. quē
ex pirro sustulerat et nomē ei⁹ Alchil-
lides est vocatū. Hic Alchillides cre-
uit et laumedontā fratrē suū thesalie
coronauit in regē seipso postposito.
ad quē regnū ipsū rōabili⁹ p̄tinebat
et nihilomin⁹ ipsi⁹ sui fratris amore

Somnium Ulixis.

voluit et mandauit quod omnes troiani. qui captiui erant in grecia libertate plena riam potirentur. Posterea hic subiungitur historia sic enarrans ut dictum est supra. ca. xiiij. et xv. quod achilles mortuo troilo corpus troili ad caudas sui equi ligauit et per totum exercitum vituperabiliter traxit illud. ad cuius corporis recuperationem rex Menon viriliter institit ipsum prostrauit ab equo letaliter vulnerauit. sic quod quasi mortuus fuit delatus castra. et qualiter achilles ipsum a suis mirmidonibus interceptum non sua virtute bellica. sed proditorie interfecit. Et quod postea rex priamus ipsum iuxta troilum fecit honorifice sepeliri. Tunc prius narrat historia quod predictus rex Menon quandam mure pulchritudinis suam sororem habebat. quam manifeste coram omnibus ad Menonis monumentum illud aperiri mandauit ossa menonis extraxit ab ipso et ea in quodam aureo vase reposituit preseruanda. quam statim cum predicto vase de medio astantium ab oculis sic presus euauit velut umbra quod nunquam in loco ipso postea visa fuit. Hanc nonnulli dixerunt fuisse deam vel deam filiam vel unam ex illis quam gentes fatam appellant.

De somnio Ulixis et morte per filium interempti.

Enarranda

igitur morte Ulixis obmissa ad prius alius prius historie restituitur acuit. Quare narrat et dicit quod Ulixes quidam nocte dormiebat in lecto suo et soporat de se tale vidit in suo somnio visionem. Videbat enim sibi videre quandam imaginem iuuenilem forme tam mirabilis speciei quod imago non putaretur humana. sed potius forma diuina pre-

nitima pulchritudine forme sue. Videbat etiam sibi ultra modum appetere imaginem ipsam posset tangere et eam suo cogitatu in amplexu. Illa suos vitabat amplexus et enim videbatur a longe iuueni. Deinde vero ad eum sibi propinquius videbat accedere et interrogabat ab eo quid nam vellet sed ille dicebat. Volo ut insimul coniungamur ut te cognoscam. Achilles dicebat Ulixi. Quantum in bestia tua grauis et amara petitio. Tu enim petis a me ut tibi coniungar. sed o quantum illa coniunctio erit infelix. Nam ex tali coniunctione necesse est quod unus nostrum exinde moriatur. Deinde videbat sibi quod illa eadem imago ferebat in manu quandam lanceam in cuius lancee summitate videbantur breuiter quedam curricula tota ex piscibus artificiose disposita. Deinde videbat sibi quod imago illa recedere vellet ab eo. quod et dicebat sibi hoc est signum impie disunctionis. que inter nos duos est postremo futura. Ulixes autem tunc somnolusus valde miratus est de ipsius somnij visione et multum suo perquirere in animo ad quod somnium ipsum tendat. Demum illucescente die perquirere augures et diuinatores et eos ad se venire mandauit. Quibus venientibus et recitata eis somnij ipsius qualitate. ipsi dixerunt quod per significationem ipsius somnij apte coniicitur Ulixem per filium exilio vel morti tradendum. Cuius rei causa Ulixes valde perterritus thelamocum filium suum capifecit et eum mandauit firma custodia detineri. Ipse vero elegit sibi locum in quo posset secure manere in quorundam secretariorum suorum fidelissima comitua. Callauit autem locum ipsum muris altis et fortibus ad quem non nisi per pontem quendam volaticium haberi poterat ad ipsum accessus. Statuit etiam quod

eū nullus accederet nisi esset aliq̄s de
suis secretarijs supradictis Factū q̄
est q̄ cū vlires dudū ex circe quendā
filium suscepisset thelagonū noīatū . q̄
cui⁹ esset fili⁹ a nemine sciebat preter
q̄ a circe sua tantūmodo genitrice.
Fact⁹ est igit̄ thelagon⁹ annorū quī
decim q̄ studiose querit a matre. cui⁹
fuerit fili⁹ et si viuit ⁊ in q̄ loco morē
Bin negauit mater eum certificare
de patre. Bemū cū thelagonus ma
trē sup̄ inquisitione patris diut⁹ sti
mulasset affecta tedio stimuli filialis
filio pandit ⁊ referat regē vlires eē pa
trē ip̄i⁹. ⁊ eū de loco regni sui vbi mo
rat vlires diligent̄ instruit. Theлаго
nus aut̄ in relatiōe matris est nimīū
fact⁹ let⁹. Desiderio tñ nimio fluctu
at patrē suū velle videre ⁊ ad eū acce
dere desideranti aīo exardescit. a mīrē
sua igit̄ obtenta licētia. q̄ d̄ celeri redi
tu rogat illū thelagon⁹ se accinrit ad
iter ⁊ tānū p̄ dietas suas laboriose p̄
cessit. q̄ puenit achaiā vbi fact⁹ cert⁹
d̄ loco vbi morabatur vlires ad locū
predictum accedit

De morte Ulixis.

Umq̄ quo

c dā die lune in mane ap
plicuiss̄ ibidē in it̄oitu
pōtis inuenit custodes vlires q̄s affe
ctuose rogat vt eū ad vlires sponte ac
cedere pmittāt. Elegant illi mādatū
dñi sui seruantes. Instat thelagon⁹
humilib⁹ p̄cib⁹ a illi virib⁹ vtentes
repellunt eum ⁊ iniuriose ⁊ violēter
impellunt. Quare thelagon⁹ dum
illatas sibi pati nollet iniurias ī vnū
et p̄dictis custodib⁹ irruit ⁊ pugno
clauso ip̄m sic potēt̄ ī cathena colli

pcussit q̄ ei⁹ fracta colli cathena p̄n
n⁹ expirauit. Vlires vō custodes ei⁹
socios ipellendo virilit̄ a pōte deiecit
⁊ p̄cipitavit in valle. S̄tergo clamor
maxim⁹ q̄re mlti irruentes ad arma
in thelagonū irruūt ip̄sū inficere sa
tagētes sed thelagon⁹ scō ipetū ī vnū
eorū q̄ aggressi sūt eū ense quē habe
bat in manu ab eo violent̄ extirpat ⁊
ī alios irruēs ense nudo. xv. interfecit
ex eis ⁊ ab illis est gūiter vulnerat⁹.
Deinde cū clamor forti⁹ inualescerz
ad voces clamoris isurgit vlires pu
tās ne aliq̄s de familia thelamoci des
teti p̄ eū domesticos suos inuaserit vt
p̄ sui liberatiōe eos vulneret aut occi
dat Quare irat⁹ cū q̄dā iactō q̄d fe
rebat ī manu ad locū clamoris acce
lerat vbi suos vidit ab illo adolescen
te sibi icognito interfectos cernit eū ⁊ ī
vindictā necis occisorū iaculū suū vi
brauit ī ip̄sū sic q̄ ip̄m pcussit ex eo nō
tñ multū lesit eundē. S̄z theлаго
nus p̄ vlires iaculū impetuose vibran
tem cū nō cognosceret si eēt vlires ar
repto illo eodē iactō. quē ip̄e vibraue
rat ⁊ in terrā ceciderat. Theлаго
n⁹ ī vlires ipetū duriori retor̄sit sic q̄ ipsuz
ex eo letaliter vulnerauit costas ei⁹ ex
ip̄so vulnere pforauit. Quare vlires
ex ip̄so ictu vulneris in terrā decidit.
seip̄sū sustinere non valens vtpote q̄
morti se sentit esse vicinū. Corporis
itaq̄ vires in ip̄so deficiūt ⁊ cum ip̄e
q̄ defecerit in sermone balbutientib⁹
verbis q̄rit a thelagono quis nā eēt
Bū vlires ad memoriā tunc reducit
letalē sui somnū visionē Theлаго
n⁹ vō ad interrogationē vlires a circūstā
tib⁹ q̄rit quis ⁊ ille sit qui ip̄m iterro
gat. Dicūt ei vlires esse Quo audito
Thelagonus anrius exclamauit di
cens Ele mibi. Veni videre patrem

ROSS Ulixis.

meus pteo uiuente letarer cum eo et
nunc factus sum occasio mortis ei⁹
Et statim pre nimio dolore in terras
cecidit veluti semiuu⁹. Remum
a terra psurgens laniatis vestib⁹ cū
esset inermis faciē suā pugnis pūn-
dit in lacrimis ⁊ a suo vertice flauos
capillos euellit. Idrostrat⁹ itaqz ad
pedes vlixis se dirigit in singultib⁹ la-
crimarū dicit se esse thelagonū infeli-
cem Circeis filium quē tu vlixes pat-
ri ex ea infeliciter suscepisti Si mo-
rieris carepat dii faueāt vt tecū mori-
ar ⁊ post te me viuere nō pmittāt.
Ulixes vō vt agnouit suū esse filiu⁹
ex circe blandit⁹ est ei in sui corporis
debilitate maria in qua erat ⁊ mādāt
fractis eloquijs vt a lacrimis abstie-
at ⁊ dolore Idro thelamoco filio suo
mittit q̄ veniēs ad thelagonū q̄rit ir-
ruere q̄ necē patris auid⁹ vindicare
S⁹ vlixes vbi⁹ ⁊ nutu vt potuit the-
lamoco phibz ne insurgat ipsū imo
vt eū carum habeat vt pote fratrē su-
um. Ducit ergo vlixes fere mortuus
in achaiam vbi tantū triduo vixit. et
post triduū expirauit. qui in Elchata
honore regio sepeli⁹. Idrostrat⁹ cui⁹ mor-
tem statū thelamoc⁹ paterni regni fu-
it assumpt⁹ in regem. ⁊ thelagonū fra-
trē suum multo fouet honore per an-
num vnū ⁊ dimidiū eum secum deti-
nuit ⁊ in honore maximo militē euz
fecit. Retinere voluit euz magis. sed
thelagonus matris sollicitat⁹ ad lite-
ras vt matri satisficiat inuit⁹ recedit
a fratre. in cui⁹ recessu thelamoc⁹ ml-
tum eū donis ⁊ mūerib⁹ honorauit
⁊ omni eo qd̄ faceret ad apparatum
recessus ipsi⁹. Recessit ergo thelago-
nus a fratre suo thelamoco in multis
lacrimis defluētib⁹ ab vtroqz q̄ post
recessū eius in Aulidē insulā ad ma-

trem sanus applicuit. De cui⁹ reditu
⁊ aduentu vltra modū facta ma ē est
bilaris. q̄ multū fuerat de filio curios-
sa ppter tanta fatorū discrimina. q̄ sic
infeliciter emerferūt prout ipsa preui-
derat arte sua. Non post multos autē
dies circes letaliter egrotauit. de qua
egritudine violentē oppressa diez clau-
sit extremū. Thelagon⁹ igit in regē
assumit ⁊ vixit in regno suo annis fe-
liciter sexaginta ⁊ mortu⁹ est The-
lamoc⁹ vero regnauit in Elchata an-
nis septuaginta ⁊ multiplicatum est
sub eius gubernatione regnū achaię
valde numis. Ulixes autē vixit annis
nonaginta trib⁹ ⁊ infelicē mortu⁹ ē
in regno suo. Et in Bloco dares p-
senti opifinē fecit. sicut ⁊ Cornelius
reliq̄ ergo sunt de libro ditis. licet da-
res in captione troie operi suo fines
fecerit. q̄ postea i libro suo vlti⁹ nō
pcessit. reliq̄ vō sunt de libro ditis ip-
si⁹ vsqz ad finem qui integre facere
voluit opus suuz. Et ideo si qd̄ huic
operi superadditū inueniat credēdū
est non esse de veritate operis ipsius
sed de operis fictione. Verumtamen
dares ⁊ ditis q̄ tempore ipsi⁹ troiani
belli in ipso bello fuere pntes in pposi-
tione operum eorū inueniuntur p ma-
iori parte pcordes ⁊ in paucis inueni-
ti sunt discordes. Quāte⁹ antenor
⁊ Eneas fuerint actores pditionis
ipsi⁹ troie bñ pueniunt. Vixit itē da-
res q̄ polidamas antenoris fili⁹ de
nocte accessit ad grecos q̄ de mō ca-
ptōis ciuitatis cū grecis ea nocte tra-
ctauit ⁊ vt signo dato p eū Ilion ag-
gredi pcuraret Vixit etiā q̄ greci de
nocte troia zūrarūt ⁊ n̄ p mūz ruptū
occasione eq̄ erei fci p grecos cū de eq̄
ipso nullā fecerit mentionē. sed fuisse
dixit ingressus p portā ereā vna⁹ de

Epitaphium Hectoris

portis ciuitatis troie in cuius porte sum-
mitate erat fabricatum et infixum de mar-
more quoddam magnum caput equi licet
virgilius de equo ereo cum dicitur penderet
et in hanc portam erectam dixit dares an-
thenorem et eneam cum polidama rece-
pisse grecos et eis exinde aditum prestitisse.
et per eos ea nocte fuisse magnum filio
interceptum et in illud primo Heptabo-
lomum filium nestoris introductum. Vir-
gilitiam idem dares Eneam non solum po-
lixenam occulasse. verum et eius matrem.
Heccubam cum eadem. et hac de causa exi-
lio fuisse danatum. De morte vero ipsius
Heccubenibil dixit. in finem tamen operis
sui hoc addidit. Pugnatum est annis
decem. mensibus sex diebus duodecim.
et de grecis fuerunt apud troiam octi-
genta sex milia pugnatorum. Troiani
vero pugnautes qui pro ciuitate ipsa de-
fendenda pugnauerunt. fuerunt sexce-
ta milia septuaginta sex. Dixit etiam
naues cum quibus exulauit Eneas fuisse
ducentas et cum quibus etiam paris in gre-
ciam fuit puerum. Troiani vero qui secu-
ti sunt atthenorem fuerunt duo milia quin-
genti ceteri secuti sunt Eneam Troia-
ni autem et greci vtriusque partis maiores. quam
et a quibus interfecit fuerunt sunt hi ut
scripsit idem dares. Hector enim
interfecit regem Priothelaum. regem
Priatoclum. regem Priationem. regem
arbilogum. regem Priothemorem. regem
Epistropum. regem Cediun. regem Al-
phenorem. regem Brodium. et etiam
regem Prihillis. regem rancipum. regem
Octomeranum. regem Priolixenum.
regem Humerum. regem Priollute-
nas. regem Priobileteam. regem Pri-
dium. et regem Leontum. Priaris autem
interfecit Prialamidem regem arbi-
logum Achilleum et Priiaceum. Priarum vero ipsum
Priaridem cum ambo se mutuis pul-

neribus occidissent. Eneas vero in-
terfecit regem Amphimacum et regem ne-
reum. Achilles autem grecus interfe-
cit regem Eufemium. regem Prioneum. re-
gem Priobebum. regem Priusterum. regem
Ligonium. regem Euforbium. Hector
rem et Priolum. regem Priennonem. et
regem Prieptholomum Priirrurus interfe-
cit Prianthasileam reginam. regem Pri-
amum et eius filiam Priolixenam.
Priomedes vero interfecit regem An-
tipum. regem Estorion. regem Pribenorem
et regem Priphomenum.

Epitaphium Hectoris.

Roie protector

danaum metus hic iacet hector.
Defensor patrie iuuenum fortissimus
iste.
Qui murus miseris cumbus altus erat.
Occubuit telo violenti victus achillis.
Occubere simul spesque salusque phu-
gum.
Hunc ferus eacides circum sua menia
traxit.
Quem iuuenis manibus tererat ante
suis.
Quantos Priamolux attulit ista
dolores.
Quot fletus beccube quod dedit andro-
mete.
Sed raptum pater infelix auroque re-
pensum.
Condidit et merces accumulauit huius
mo.

Epitaphium Achillis

Elides ego sum

p tetidis nouissima ples.

Guido de messana.

Cui virtus claz nomē habere dedit.
Qui stravit totiens armis victricib⁹
hostes
Inqz fugā solus milia multa dedit.
Hecore s; magno summa est mihi
gloria cello.
Qui sepe argolicas debilitavit opes
Ille interemptus subiit me vindice
penas.
Idergama tūc ferro succubuerem eo
Laudib⁹ immensis victor sup astra
ferebar
Cū pressu hostilem fraude perempt⁹
bumum.

Deploratio Troie

Ule tibi Troia peris iam non mihi
troia videris.
Iam iam bobuseris pascua lustra
feris.
Causa reitatis meretrix fuit exicial.
Femina fatalis femina feta malis

Historia destructionis Troie ppo
sita p iudicē Guidonem d'columna.
Messaneū. finit feliciter In civitate
Argētna impssa novissime Anno
dñi M. cccc. lxxxvj. circa festū sancti
dyonisi et sociozeius.

Ego guido

de columna iudex d' Mes
sana predictū ditem grecū
in omnib⁹ sum securus pro eo q ipse
dites perfectū et ppleū fecit in omnib⁹
opus suū ad litteraz videlicet solaci
um. ut verā notitiā habeant pñtis hi
storie. et ut magis delectent in ipsa et
ego historiā ipsā ornasse dictamie
pulchriori p āpliores methaphoras

et colores. et ptransgressionē occurē
tes. q ipsi⁹ dictamis sūt picture. Sz
territ⁹ ex magnitudine opis ne dum
ocasiōe magis ornatū dictamis op⁹
ipm longa narratione pūberē tpe
longiori infra cui⁹ ipis longitudinē
aliq mihi supuenissent incōmoda p
ut est fragilitatis būane ppter qd cel
sassem ab ope et opus ipsū suū nō p
uenisset ad finē vix potesui carens bñ
ficio pplemēti. In tantū instui spūs
sancti grā ministrante qūtra tres mē
ses a quintadecima videlicet mēsis
septēbris pame indictionis vsqz ad
vicēsimā quintaz mēis nouēbris prie
subsequentis opus ipsū i totū p me
pfectū extitit et ppleum Licet longe
ante ad instantiā dñi M. ccc. lxxv. p
ta venerabilis salernitani archiepi ma
gne scientie viri de presenti ope ppo
suerim primum librum tantū et non
plus. Itā ipso postmodū sublato de
medio q p dendi a me pñs opus mi
hi erat stimulus et instincius ab ipsi
us opis psecutione cessavi cū nō eēt
cui de hoc placere merito potuissē.
Consideravi tñ defectū magistorū au
ctorū. videlicet Virgili⁹. Guidij. et Ho
meri. qui in exprimenda veritate tro
iani casus nimū defecerūt. qzuis eo
rum opa pteruerint siue tractauerint
fm fabulas antiquoz. siue fm apolo
gos in stilo nimū glorioso et specia
liter ille sum⁹ poetaz Virgili⁹. que
nihil latuit ne eius veritas incognita
remāeret ad pñtis opis pfectionē ef
ficaciter et fideliter laboravi.

Factū est presens opus a iudice
Guidone de messana Anno dñice
incarnationis Milleesimo ducentesi
mo octuagesimo septimo eiusdē prie
indictionis.

Tabula historie

Itēz troia magna

edificata est tempore Elioth qui tūc iudicauit populū israel ⁊ fuit i tertia etate mundi. ⁊ fluxerūt ab initio mūdi duo milia annoz ⁊ trecenti. lxxiij. anni. ⁊ stetit centum ⁊ lxxv. annis. Nam capta fuit tempore Abdon q tunc pplm israel iudicauit. Fluxerūt ergo in toto Mille ducēn ⁊ lxxiij. anni.

Incipit tabula presentis historie.

E Beleo rege

Thesalie inducēte Jasonēz vt se cōferat ad aureū vell⁹

habendum.

De grecis applicantib⁹ in ptinentijs troie ⁊ d Laomedonta rege licētiāte Jasonem ⁊ herculem de locis illis.

De Medea qualiter amore Jasonis capta fuit.

De Medea iſtruente Jasonē d aurei velleris certamine. et de medel ad pugna faciēdā cum bobus ⁊ draco ne opandis.

Hec sunt illa dona q Medea dedit Jasoni.

Qualiter Jason accessit ad aureum vellus.

De destructione prime troie p Jasonē ⁊ Herculem.

De fundatione magnę troie p regēz Priamū iterū restauratē.

De priamo degēte i obsidione cuius dā caſtri ⁊ noib⁹ filioz suoz

Descriptio fūdatōis ciuitatis troie.

Descriptio nobilis Iliū.

De pposito regis Priami volentis suā iniuriā vindicare.

De pſilio deliberato vt paris in gre

ciā destinetur

Reſponſio hectoris p̄mogeniti Iſdaami.

Cōſiliū paradisi filij ſecūdi.

Reſponſio deiphēbi tertij filij.

Reſponſio belēni q̄rti filij.

Reſponſio troili q̄nti filij.

De numero nauūz q̄s troiani duxerunt in grecoz depopulationē.

De grecis inchoantib⁹ inire pſilia ad q̄s de raptu belene fama puenit qd ſint inde pfecturi.

De forma ⁊ ſtatura grecoz.

De forma ⁊ ſtatura troianoz.

De numero nauūz quas greci duxerūt in troiane vrbis depopulationē.

De grecis mittentib⁹ apud delpbon p obtinendo reſponſo de eo quod fa cturi erant.

De imagine aurea apollinis.

De initio idolatrię.

De motu grecoz pſus troiā ⁊ ſacrificio oblato dijs.

De grecis mittētib⁹ ad priamū p r ſtitutione belene ⁊ damnoz factor⁹ p Iſdaridē in inſula cithareę.

Quō rex Priam⁹ rñdit nūcijs grecoz ad ſemillis.

De grecis mittentib⁹ achillē ⁊ thelephum pro obtinēda maxima victualium copia continue in exercitu grecorum.

De thelapho duce nouiter in regem electo.

De grecis recedētib⁹ ab inſula the nedon ⁊ transferentib⁹ ſe in obſidio nem vrbis Troie.

De diſpoſitione nauūz grecoz pcedentium ⁊ ſubſequentiū in obſidione Troie.

De ſecundo bello iam obſidione firmata.

De priō pgreſſu troianoz cū grecis.

Tabula

Quo polidamas irruit in mereum
nepotē helene et interfecit eū.

De tertio bello grecoꝝ et troianoꝝ
iam obsidione firmata.

De quarto bello.

De quinto bello.

De sexto bello

De septimo bello.

De octauo bello.

De sepulchro hectoris et palamides
supactore exercit⁹ grecoꝝ assumpto

De nono bello.

Qualiter achilles intrando ciuitatē
troiā captus est amore nimio polixe
ne ipsā inspiciendo.

De Elchille intercepto adhuc amore
polixene et bellare nolente.

De decimo bello et morte dei pbebi re
gis sarpedonis et morte Halamidis

De mirabili potentia troiā.

De undecimo bello.

De morte achillis paridis et aiadis

De morte Hantbasilee amasonum
regine.

De tractatu siue pditione troie.

De captōne et destructōe troie et mor
te regis priami et ei⁹ uxoris et ei⁹ filie
polixene.

De exilio Enee et relegendōe anthe
nis a troia et morte thelamoni aiadis

De naufragio nauū grecoꝝ et nece
agamenonis.

De horeste vindicante mortē prii in
morte mris et recuperatione regni sui.

De mirabili euentu pirri et de morte
eius.

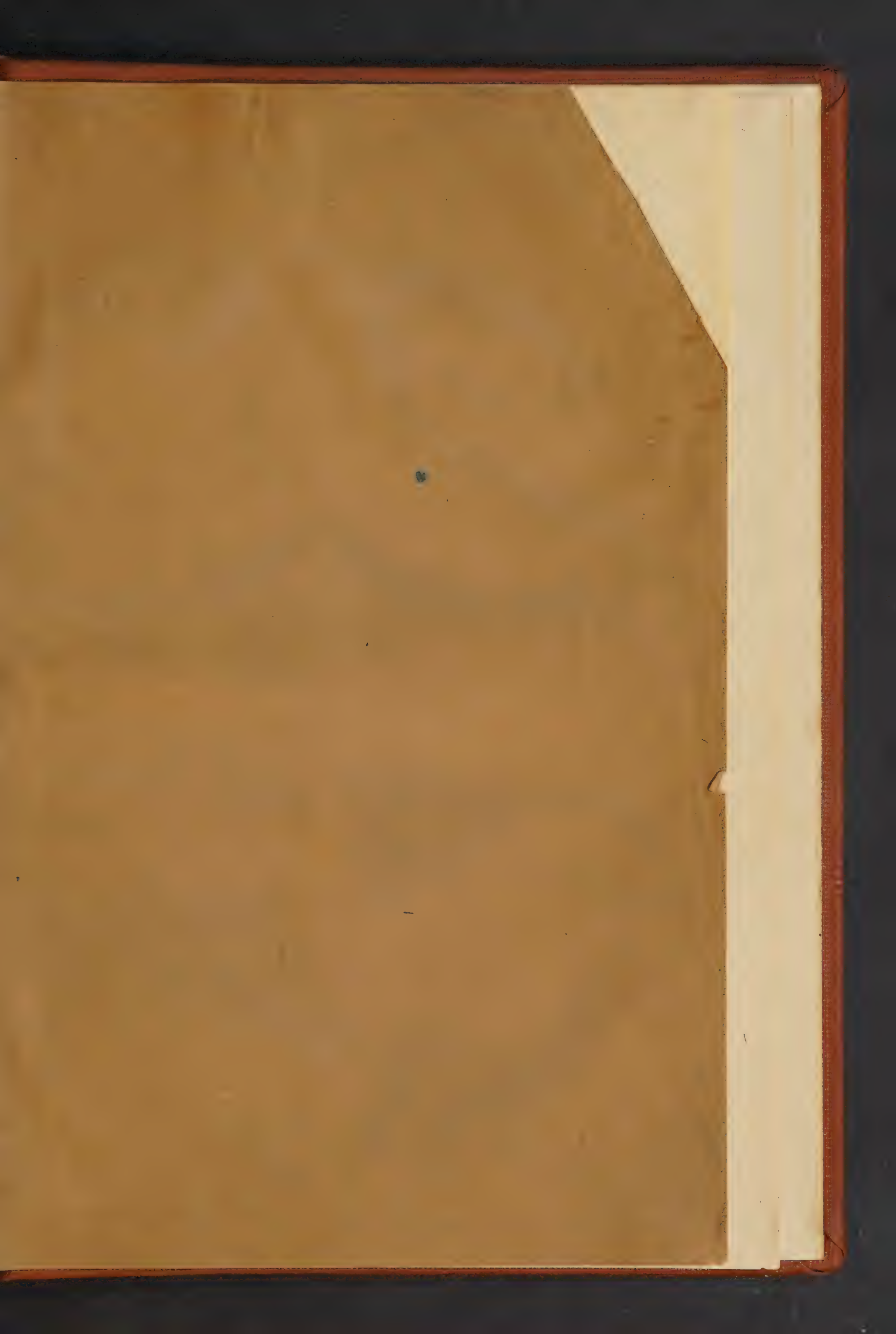
De somnio Ulyxis et morte p filii
interempti.

Explicit tabula presentis
historie.

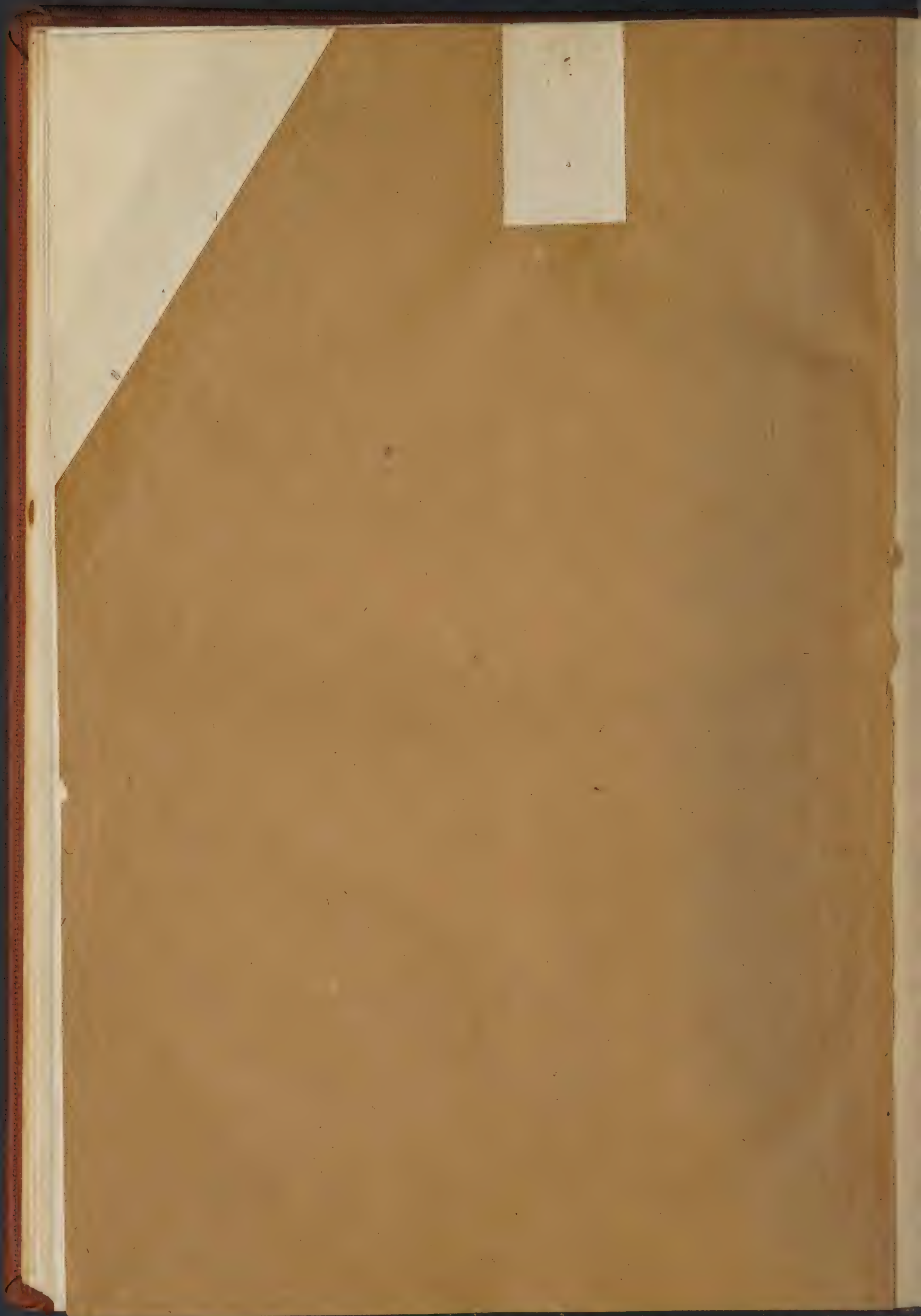

Knauth, Richard & Keilner # 70-02 2/23/77

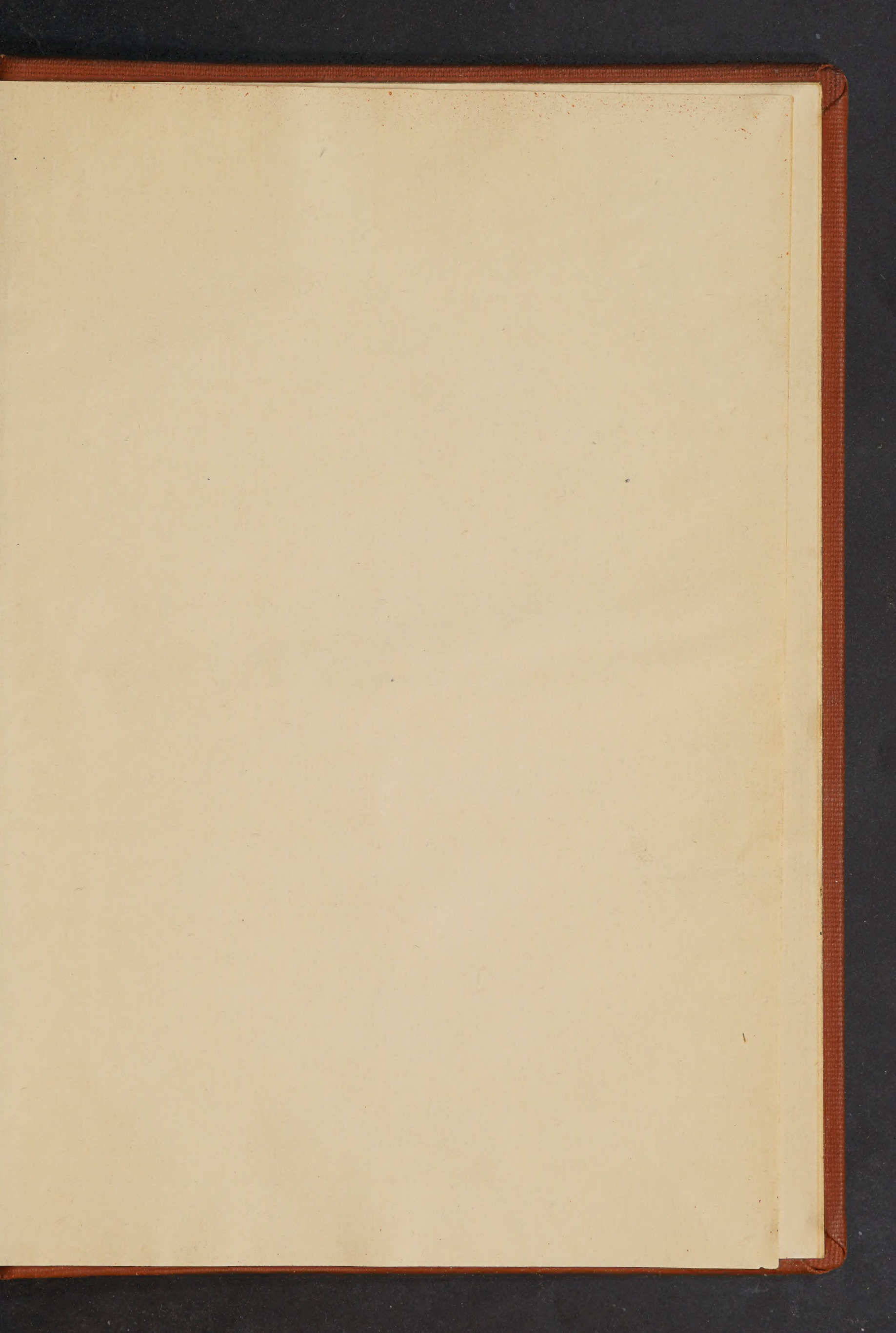

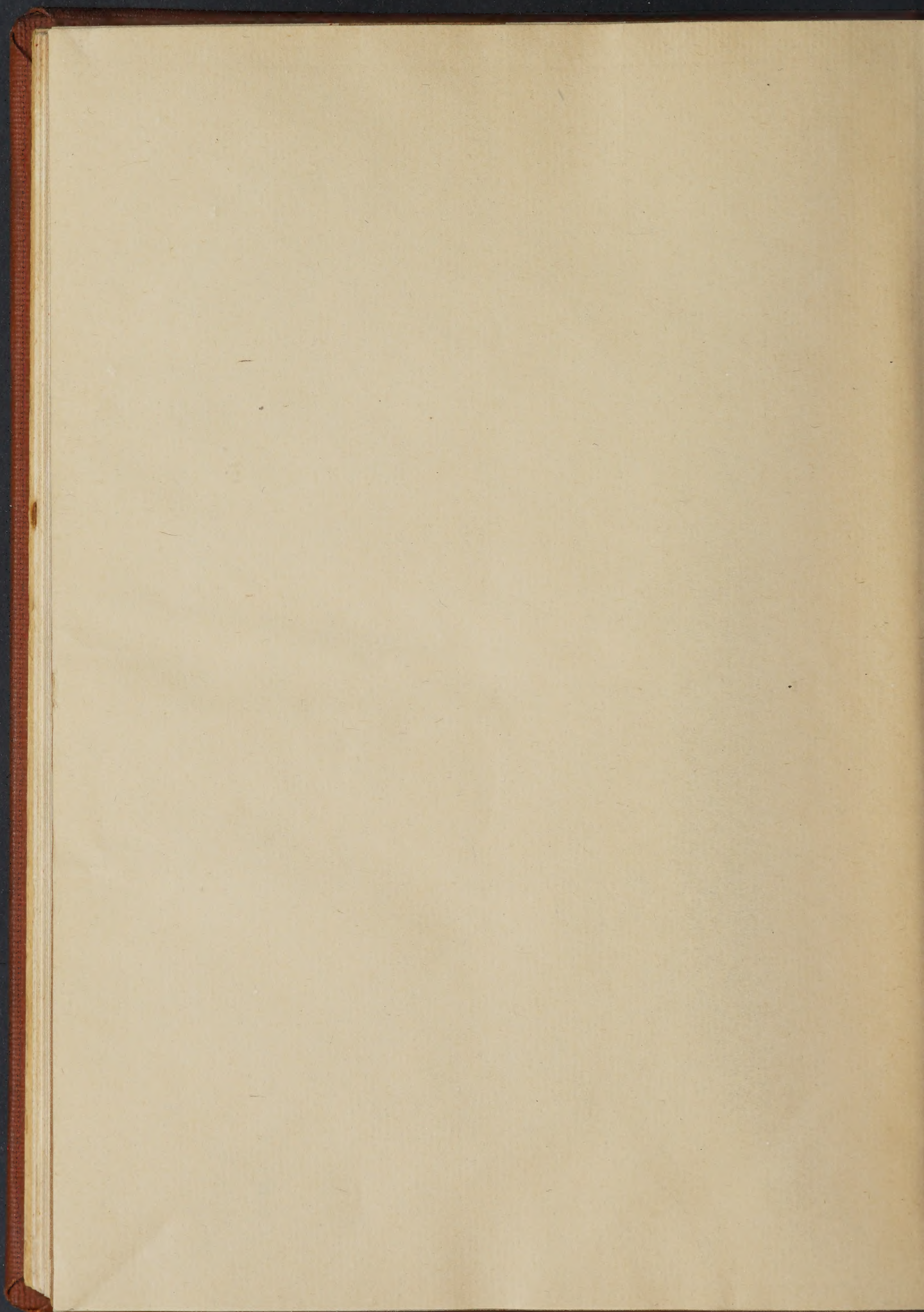

Henneman \$, nd

3/22/17.

